آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم	مرحله دوم
۰۶ - ۱۴۰۵	۰۶/شهریور/۱۴۰۵

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۶

ویژگی‌های برنامه راهبردی آزمون‌های آزمایشی خیلی سبز در تابستان ۰۶-۱۴۰۵

۱- دوره دروس پایه دهم
۲- دوره دروس پایه یازدهم
۳- مطالعه بخشی از دروس پایه دوازدهم
۴- امکان فرایند ترکیبی هر کدام از موارد فوق

پایه / مرحله	اول ۲۳ مرداد	دوم ۶ شهریور	سوم ۲۰ شهریور	چهارم ۳ مهر
دهم	-	✓	✓	✓
یازدهم	✓	✓	✓	✓
دوازدهم	-	✓	✓	-

- با توجه به موارد فوق دفترچه آزمون خیلی سبز در این آزمون از ۳ قسمت تشکیل شده است که هر داوطلب باید در جلسه آزمون به یک یا دو قسمت (که قبلاً در پنل کاربری انتخاب کرده است) پاسخ دهد.
- آزمون مرحله دوم (همین دفترچه‌ای که در دست دارید) آغاز پیشروی پایه دهم، یازدهم و دوازدهم است.
- تمامی سرفصل‌های دوازدهم، مجدد از مهر، در برنامه راهبردی دیده شده است.

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس ـ گزینشگر
ریاضی و آمار	علی شهرابی	علی شهرابی
علوم و فنون ادبی	علی شجاع ـ بهنام کیانی شاهوندی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده	بهنام کیانی شاهوندی
جامعه‌شناسی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی	محمد ابراهیم مازنی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ نگار کاتبی ـ علی رمضانی	سیمین زاهدی
عربی، زبان قرآن	آریا ذوقی ـ کیارش پورمهدی ـ موسی کاظم‌غلامی ـ خالد مشیرپناهی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن طهرانی ـ الهام میرزایی	علیرضا حسن طهرانی
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.
این آزمون نمره منفی دارد.
دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور اسری طراحی می‌شود.
Azmoonkheilisabz.com
SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

پایه دهم

چنان‌چه پایهٔ دهم را در پنل کاربری خود انتخاب کرده‌اید، به سؤالات این دفترچه مطابق جدول زیر در زمان مقرر پاسخ دهید.

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	بودجه‌بندی دروس
ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ صفحهٔ ۹ تا ۳۸
زبان و ادبیات فارسی (۱)	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ و کارگاه تحلیل فصل اول صفحهٔ ۱۰ تا ۴۶
علوم اجتماعی (۱)	۱۰	۲۱	۳۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحهٔ ۱ تا ۵۴
عربی، زبان قرآن (۱)	۱۵	۳۱	۴۵	۱۵ دقیقه	درس ۱، ۳ و ۴ صفحهٔ ۱ تا ۱۶ و صفحهٔ ۳۱ تا ۶۶
تاریخ (۱)	۸	۴۶	۵۳	۸ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحهٔ ۱ تا ۶۰
جغرافیا (۱)	۷	۵۴	۶۰	۷ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحهٔ ۱ تا ۳۳
منطق	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحهٔ ۱ تا ۳۸
اقتصاد	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۵ صفحهٔ ۱ تا ۵۴
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه	

آزمون آزمایشی خیلی سبز – رشته انسانی

پایه دوازدهم – مرحله دوم – ۶ شهریور ۱۴۰۵

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار دهم

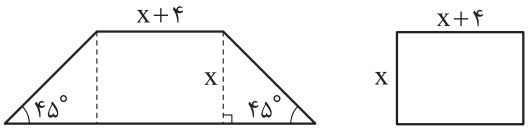
۱- شقایق با نصف پولش ۵ خودکار و با ثلث باقی‌ماندهٔ پولش دو مداد می‌خرد، اگر قیمت هر مداد ۵۰ هزار تومان باشد، قیمت هر خودکار چند هزار تومان است؟

۱) ۴۰ ۲) ۵۰ ۳) ۶۰ ۴) ۷۵

۲- جواب کوچک‌تر معادلهٔ $(x-2)^2 = 25$، جواب معادلهٔ $\frac{12-x}{x-2} = \frac{mx}{x+2}$ است، مقدار m کدام است؟

۱) ۱ ۲) -1 ۳) ۲ ۴) -2

۳- مساحت ذوزنقه از مساحت مستطیل ۸ واحد مربع بزرگ‌تر است، اندازهٔ ساق ذوزنقه کدام است؟

۱) ۲ ۲) $2\sqrt{2}$ ۳) ۴ ۴) $4\sqrt{2}$

۴- ۷ برابر مربع عددی از ۱۶ برابر آن عدد، ۴ واحد کم‌تر است، این عدد کدام می‌تواند باشد؟

۱) $\frac{1}{7}$ ۲) $\frac{2}{7}$ ۳) $\frac{3}{7}$ ۴) $\frac{4}{7}$

۵- یکی از ریشه‌های معادلهٔ $x^2 - 12x + c = 0$، سه برابر ریشهٔ دیگر است. c کدام است؟

۱) ۲۴ ۲) ۲۷ ۳) ۲۰ ۴) ۳۲

۶- در معادلهٔ درجه‌دوم $x^2 + (\sqrt{5}+1)x + \sqrt{5} = 0$ با ریشه‌های α و β، حاصل $\alpha^4 + \beta^4$ کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۳۷ ۴) ۲۶

۷- اگر α و β ریشه‌های معادلهٔ $x^2 - 2x - 4 = 0$ باشند، حاصل $\frac{\alpha^2 - 2\alpha}{\beta^2 - 2\beta - 2}$ کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴) ۱

۸- اگر $x = 1$ یکی از جواب‌های معادلهٔ $\frac{4}{x+a} - \frac{3}{x-2} = \frac{x^2-17}{x^2+x-6}$ باشد، جواب دیگر این معادله کدام است؟

۱) صفر ۲) -1 ۳) ۲ ۴) ندارد

۹- یک کیک را بین چند نفر تقسیم می‌کنیم، دو نفر به آن جمع، اضافه می‌شوند و کیکی هم اندازه با کیک اول بین‌شان به طور مساوی تقسیم می‌کنیم. در حالت دوم به هر نفر به اندازهٔ $\frac{1}{24}$ کم‌تر از حالت اول می‌رسد، اگر مجموع نفرات در حالت اول و دوم را m بگیریم، مجموع ارقام m کدام است؟

۱) ۱ ۲) ۵ ۳) ۹ ۴) ۴

۱۰- اگر به عددی طبیعی ۱۰ واحد اضافه کنیم، معکوس عدد اولیه و این عدد، $\frac{1}{60}$ اختلاف دارند، عدد اولیه بر کدام‌یک از اعداد زیر بخش‌پذیر است؟

۱) ۹ ۲) ۴ ۳) ۷ ۴) ۱۵

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ متن زیر درست هستند، به‌جز ..... .

«و این کتاب را بیاوردند از بغداد، نبشته به زبان تازی؛ پس دشخوار آمد خواندن این کتاب. امیر سید ابوالمظفر ابوصالح منصور، علمای ماوراءالنهر را گرد کرد و از ایشان فتوای کرد که روا باشد که ما این کتاب را به زبان پارسی گردانیم؛ گفتند روا باشد خواندن و نبشتن تفسیر قرآن به پارسی.»

۱) کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند.
۲) بیشتر واژگان متن، ساختمان ساده دارند و سادگی زبان نوشته آشکار است.
۳) در این متن انواع «را» از جمله «را»ی فکّ اضافه به کار رفته است.
۴) اجزای جمله جابه‌جا می‌شوند و تکرار بخشی از اجزا دیده می‌شود.

۱۲- وجود بعضی از واژگان، در همهٔ ابیات، یادآور نقد باب «برزویهٔ طبیب» از کلیله و دمنه در کتاب درسی است، به‌جز ..... .

۱) دمادم بشویند چون گربه روی / طمع کرده در صید موشان کوی
۲) ملامت کشانند مستان یار / سبک‌تر برد اُشتر مست بار
۳) سعدیا زهر قاتل از دستش / گو بیاور که چون شکر بخوریم
۴) سعدیا بی وجود صحبت یار / همه عالم به هیچ نستانیم

۱۳- کدام گزینه دربارهٔ تقسیم‌بندی تاریخی زبان فارسی درست است؟

۱) زبان پارتی در دورهٔ اشکانیان رایج بود و تا اواخر دورهٔ ساسانی نیز آثاری به این زبان تألیف می‌شده است.
۲) زبان پارتی در شرق و شمال شرقی ایران متداول بوده است.
۳) زبان فارسی دری پس از ورود اسلام به ایران رواج یافت.
۴) زبان پهلوی زبان رسمی دربار سامانیان بود که بیشتر مربوط به آثار دینی زردشتی است.

۱۴- در کدام بیت واج‌آرایی بیشتری به کار رفته است؟

۱) عید آمد و عید آمد یاری که رمید آمد / عیدانه فراوان شد تا باد چنین بادا
۲) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم
۳) خیل خیال کیست این کز در چشم‌خانه‌ها / می‌کشد این‌چنین برون خلوتیان خواب را
۴) چه سبب سوی خراسان شدنم نگذارند / عندلیبم به گلستان شدنم نگذارند

۱۵- کدام بیت، علاوه بر واژه‌آرایی، واج‌آرایی نیز دارد؟

۱) بردوخته‌ام دیده چو باز از همه عالم / تا دیدهٔ من بر رخ زیبای تو باز است
۲) خون خور خاقانیا مخور غم روزی / روز به شب کن که روزگار تو گم شد
۳) قدر محیط کفت جهان چه شناسد / کو به سراب کف لئام برآمد
۴) کار جهان وبال جهان دان که بر خدنگ / پر عقاب آفت جان عقاب شد

۱۶- در کدام گزینه میان وزن و محتوا هماهنگی وجود دارد؟

۱) امشب به راستی شب ما روز روشن است / عید وصال دوست علی‌رغم دشمن است
۲) دوست می‌دارم من این نالیدن دلسوز را / تا به هر نوعی که باشد بگذرانم روز را
۳) آه که روز دیر شد آهوی لطف شیر شد / دلبر و یار سیر شد از سخن و دعای من
۴) رندان سلامت می‌کنند جان را غلامت می‌کنند / مستی ز جامت می‌کنند مستان سلامت می‌کنند

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷- لحن خوانش کدام‌یک از گزینه‌های زیر در مقابل آن درست است؟

۱) اول او، اول بی‌ابتدا ـــــ آخر او، آخر بی‌انتهاست (غنایی)

۲) در اندرون منِ خسته‌دل ندانم کیست / که من خموشم و او در فغان و در غوغاست (تعلیمی)

۳) ای غایب از نظر به خدا می‌سپارمت / جانم بسوختی و به دل دوست دارمت (ستایشی)

۴) همه نامداران جوشن‌وران / برفتند با گرزهای گران (حماسی)

۱۸- عبارت «گفت: آب و گِل تو را نیکو سرشته‌اند؛ اما لگد کم خورده است» با کدام بیت، تناسب دارد؟

۱) هیچ صیقل نکو نخواهد کرد / آهنی را که بدگهر باشد

۲) آدمی را که تربیت نکنند / تا به صدسالگی خری باشد

۳) خر به سعی آدمی نخواهد شد / گرچه در پای منبری باشد

۴) خر عیسی گرش به مکّه برند / چون بیاید هنوز خر باشد

۱۹- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات، متفاوت است؟

۱) گوشه گرفتم ز خلق و فایده‌ای نیست / گوشهٔ چشمت بلای گوشه‌نشین است

۲) نرگست فتنهٔ هر گوشه‌نشین است مقیم / خوابگه ساخته بر گوشهٔ محرابی خوش

۳) چون چشم تو دل می‌برد از گوشه‌نشینان / همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست

۴) بسته‌ام از جهانیان بر دل تنگ من دری / تا نکنم به هیچ کس گوشهٔ چشم خاطری

۲۰- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات «متفاوت» است؟

۱) آن‌چنان مهر توام در دل و جان جای گرفت / که اگر سر برود از دل و از جان نرود

۲) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم

۳) صفت عاشق صادق به درستی آن است / که گرش سر برود از سر پیمان نرود

۴) روزگاری است که سودای تو در سر دارم / مگرم سر برود تا برود سودایت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی دهم

۲۱- هر یک از موارد زیر، به ترتیب بیانگر کدام ویژگی کنش انسانی است؟

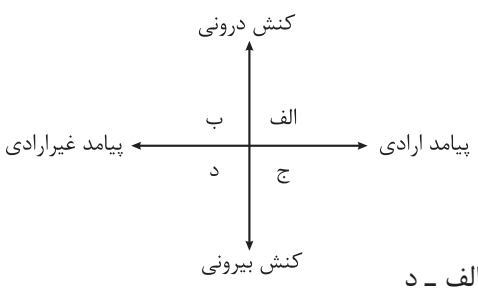
- **گره‌کردن مشت در یک موقعیت خاص برای نشان‌دادن خشم یا اعتراض**
- **یادگیری قواعد و احکام منطقی پیش از شروع به حل سؤالات درس منطق**
- **ورود به کتابخانهٔ دانشگاه به قصد مطالعه و تحقیق روی پایان‌نامه**
- **تصمیم‌نگرفتن به ترک سیگار با وجود آگاهی نسبت به آثار زیانبار آن**

۱) معنادار‌بودن ـ آگاهانه‌بودن ـ هدفداربودن ـ ارادی‌بودن
۲) معنادار‌بودن ـ ارادی‌بودن ـ معنادار‌بودن ـ هدفداربودن
۳) هدفداربودن ـ هدفداربودن ـ ارادی‌بودن ـ آگاهانه‌بودن
۴) هدفداربودن ـ معنادار‌بودن ـ هدفداربودن ـ ارادی‌بودن

۲۲- موارد کدام گزینه، به ترتیب کنش «فردی و درونی»، «فردی و بیرونی»، «اجتماعی و درونی» و «اجتماعی و بیرونی» است؟

۱) باور قلبی به آیندهٔ روشن ـ هدیه‌دادن به یک دوست ـ سلام‌کردن به جمع ـ نگارش یک مقالهٔ علمی دربارهٔ استفاده از فضای مجازی
۲) انتخاب نهایی یک گزینه بین چند گزینه در ذهن ـ به تنهایی قدم‌زدن ـ فکرکردن به آیندگان ـ رعایت مقررات رانندگی بدون حضور فیزیکی دیگران
۳) حرکت چشم‌ها برای مطالعهٔ متن کتاب ـ فکرکردن به آیندهٔ شغلی و کاری خود ـ شرکت در راهپیمایی ـ بدرقه‌کردن مهمان
۴) تصور رودخانه‌ای خروشان در ذهن ـ مرور خاطرات شخصی ـ بسته‌شدن ناخودآگاه چشم به دلیل ترس ـ شرکت در انتخابات ریاست‌جمهوری

۲۳- هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت نمودار قرار می‌گیرد؟

- **آسیب‌های جسمی و روحی به دلیل سیگارکشیدن**
- **مورد تحسین قرار گرفتن به دلیل کمک مالی به دیگران**
- **افتخارکردن به خود پس از تصمیم‌گیری درست**
- **افزایش میزان استرس بعد از مرور خاطرات منفی**

۱) د ـ ب ـ ج ـ الف
۲) ب ـ ج ـ الف ـ د
۳) د ـ ج ـ الف ـ ب
۴) ب ـ الف ـ ج ـ د

۲۴- موارد کدام گزینه دربارهٔ پدیده‌های اجتماعی، درست است؟

۱) به دلیل این‌که پدیده‌های اجتماعی دارای معنای خاصی هستند، آن‌ها را می‌توان آگاهانه، ارادی و هدفدار دانست. ـ هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح‌تری از پدیده‌های اجتماعی داشته باشد، زندگی بشر در مسیر سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.
۲) فرصت‌ها و محدودیت‌های زندگی انسان‌ها، محصول آدابی هستند که ما انسان‌ها مراعات می‌کنیم و به صورت پدیده‌های اجتماعی در اختیار ما قرار می‌گیرند. ـ مجموعهٔ پدیده‌های اجتماعی، سازندهٔ جهان اجتماعی هستند.
۳) کنش اجتماعی خردترین پدیدهٔ اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، محصول آن هستند. ـ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها برای رفع نیازهای خود ایجاد می‌کنند، اما گاهی این پدیده‌ها اصل قرار می‌گیرند و رفع نیازها فراموش می‌شود.
۴) همهٔ پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند. ـ پدیده‌های اجتماعی را لزوماً انسان‌ها ایجاد نمی‌کنند، ولی به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی انسان دارند، به جهان اجتماعی آن‌ها راه می‌یابند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵- هر یک از پدیده‌های زیر، در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- **مهاجرت‌های گستردهٔ مردمی**
- **زبان بدن در گفت‌وگو**
- **افکار غالب جامعه دربارهٔ برابری**
- **برداشت‌های شخصی نسبت به زیبایی**

اندازه و دامنه / قابلیت مشاهده	خرد	کلان
عینی	(الف)	(ج)
ذهنی	(د)	(ب)

۱) ج ـ ب ـ الف ـ د
۲) الف ـ ج ـ د ـ ب
۳) ج ـ الف ـ ب ـ د
۴) الف ـ د ـ ج ـ ب

۲۶- «ویژگی»، «اجزا»، «اهمیت» و «نمونهٔ» لایه‌های عمیق جهان اجتماعی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی ـ ارزش‌ها و هنجارها ـ سازندهٔ لایه‌های سطحی جهان اجتماعی‌اند. ـ باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان

۲) امکان تغییر و تحول بیشتر در جهان اجتماعی ـ عقاید و ارزش‌ها ـ تأثیرات همه‌جانبه بر جهان اجتماعی دارند. ـ اعتقاد انسان نسبت به جایگاه خودش در هستی

۳) نقش حیاتی و اساسی در جهان اجتماعی ـ عقاید و ارزش‌ها ـ اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌ریزد. ـ عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی

۴) تأثیرات فراگیر و همه‌جانبه بر جهان اجتماعی ـ ارزش‌ها و هنجارها ـ با تغییر آن‌ها، لایه‌های سطحی هم تغییر می‌کنند. ـ تفسیر انسان از زندگی و مرگ خود

۲۷- کدام‌یک، به ترتیب دربارهٔ رابطهٔ «هنجار اجتماعی و ارزش اجتماعی» درست است، اما دربارهٔ رابطهٔ «جهان اجتماعی و نهاد اجتماعی» نادرست است؟

۱) ارزش‌ها از جنس ابزارهایی برای رسیدن به هنجارها هستند. ـ جهان‌های اجتماعی از طریق نهادهای اجتماعی، نیازهای اعضای خود را تأمین می‌کنند.

۲) هنجارها از طریق کنش‌های اجتماعی و ارزش‌ها از طریق پدیده‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. ـ هر جهان اجتماعی، نیازهای نهادهای اجتماعی را تأمین می‌کند.

۳) هنجارها وسیله‌ای برای تحقق ارزش‌های اجتماعی هستند. ـ هر نهاد اجتماعی می‌تواند انواع نیازهای افراد و جهان‌های اجتماعی مختلف را تأمین نماید.

۴) ارزش‌ها از طریق پدیده‌های اجتماعی و هنجارها از طریق کنش‌های اجتماعی محقق می‌شوند. ـ هر نهاد اجتماعی شیوهٔ قابل قبول تأمین برخی از نیازهای جهان اجتماعی را مشخص می‌کند.

۲۸- هر یک از موارد زیر، به ترتیب نشان‌دهندهٔ چیست؟

- **انسان در هر موقعیتی که قرار می‌گیرد، ابتدا آن موقعیت را برای خود تعریف می‌کند.**
- **برخی تفاوت‌ها در جهان اجتماعی مربوط به عناصر محوری است.**
- **جوامع عقب‌مانده باید جوامع پیشرفته و توسعه‌یافته را الگوی خود قرار دهند.**
- **مردم‌شناسان از جهان‌های اجتماعی متفاوت یاد می‌کنند.**

۱) جهان اجتماعی را انسان آگاه و خلاق پدید می‌آورد. ـ باعث تبدیل جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری می‌شود. ـ همهٔ جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند. ـ فرهنگ‌ها براساس آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تحولاتی را دنبال می‌کنند.

۲) تنوع ارادهٔ انسان‌ها سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف است. ـ از نوع تفاوت‌ها در لایه‌های سطحی و عمیق جامعه است. ـ هر جهان اجتماعی، فرهنگ متناسب با خود را پدید می‌آورد. ـ جهان‌های اجتماعی در عرض یکدیگر هستند.

۳) جهان‌های اجتماعی شیوه‌های زندگی متفاوتی ایجاد می‌کنند. ـ تفاوت‌هایی است که به اعتقادات و آرمان‌ها بازمی‌گردد. ـ همهٔ جوامع در یک خط قرار می‌گیرند. ـ جهان‌های متفاوت نمی‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند.

۴) انسان موجودی صرفاً منفعل و پذیرنده نیست. ـ از نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف است. ـ جهان‌های اجتماعی مسیرهای متفاوتی را طی می‌کنند. ـ تفاوت جوامع همانند تفاوت یک موجود زنده در طول زندگی‌اش است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹- با توجه به نظریات ماکس وبر، هر یک از موارد زیر منجر به کدام ویژگی در جهان متجدد غرب می‌شود؟

- **رشد علوم تجربی و گسترش عقلانیت ابزاری**
- **رواج کنش‌های حسابگرانهٔ معطوف به دنیا**
- **افول علوم فراتجربی (عقلانی و وحیانی)**

۱) قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث و مسائل طبیعی ـ از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها ـ از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها

۲) توجه به اهداف دنیوی و تلاش برای رسیدن به آن‌ها ـ از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها ـ طرد عناصر معنوی و مقدس از جهان هستی

۳) طرد عناصر معنوی و مقدس از زندگی انسان‌ها ـ قفس آهنین و شکل‌گیری نظام اجتماعی پیچیده ـ از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها

۴) افول علوم عقلانی و وحیانی و روش‌های فراتجربی ـ از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها ـ بسط و توسعهٔ عقلانیت و علوم ابزاری

۳۰- از بین عبارات زیر، کدام موارد نادرست‌اند؟

الف) «تربیت‌پذیربودن انسان» و «بهتربودن دانایی از نادانی»، به ترتیب از ارزش‌ها و عقاید نهاد تعلیم و تربیت است.

ب) نظم تکوینی موجودات زنده با ارادهٔ آن‌ها پدید نیامده و با آگاهی و ارادهٔ آن‌ها نیز تغییر نمی‌کند.

ج) در صورت افزایش جمعیت سالمند در یک کشور، هزینه‌های بهداشت و درمان در آن کشور افزایش می‌یابد.

د) فرهنگ اساطیری به قدرت‌های فوق طبیعی قائل است و ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان را به فراموشی می‌سپارد.

ه) کنش براساس آگاهی صورت می‌گیرد، اما آگاهی انسان در انجام کنش، لزوماً صحیح نیست.

۱) ه ـ ب ۲) الف ـ ه ۳) ج ـ د ۴) د ـ الف

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن دهم

• **عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم مِن أو إلَى العربيّة (۳۱-۳۷):**

۳۱- (فَاصبِر إنّ وَعدَ الله حقٌّ و استَغفِر لِذَنبكَ):

۱) پس صبر کن همانا وعده‌ای که خدا داده، حق است و گناهت را آمرزید!

۲) پس صبور باش، زیرا وعدهٔ خدا حق است و برای گناهانت آمرزش بخواه!

۳) پس صبر کن چراکه وعدهٔ خدا حق است و برای گناهت طلب آمرزش کن!

۴) پس صبوری کن، زیرا وعدهٔ پروردگار حق است و برای گناه خود آمرزش بخواه!

۳۲- «تَعلَّمَ الطّلّابُ العلمَ و السّكينةَ و الوقارَ و كان المعلّمون مُرافقينَ لَهُم في طريق النّجاح فَساعَدوهم على تجنُّب الجهل و الكَسَل!»:

۱) طالبان علم، آرامش و وقار را یاد گرفتند و آموزگاران در راه موفقیت با آن‌ها همراهی نموده و به آن‌ها در دوری‌کردن از جهل و تنبلی کمک کردند!

۲) دانش‌آموزان، علم و آرامش و وقار را فراگرفتند و معلمان با همراهی آن‌ها در راه موفقیت کمک کردند تا از جهل و سستی دوری کنند!

۳) جویندگان دانش، آرامش و وقار را یاد گرفتند و معلمان در مسیر موفقیت با آنان همراه شده و به رهایی آن‌ها از جهل و رخوت کمک کردند!

۴) دانش‌آموزان، دانش و آرامش و وقار را آموختند و معلمان در مسیر موفقیت همراه آنان بودند و به آن‌ها در دوری‌کردن از نادانی و تنبلی کمک کردند!

۳۳- «هذه الشّجرة ذات الغصون النضرة ولكنّها كانت حبّة صغيرة و نمت شيئاً فشيئاً!»:

۱) این درختی است که دارای شاخه‌های تروتازه است، اما آن دانه‌ای کوچک بوده و کم‌کم رشد کرده!

۲) این درخت دارای شاخه‌های تروتازه است، ولی آن یک دانهٔ کوچک بوده و آرام‌آرام رشد کرده!

۳) این درختی است که دارای شاخهٔ تروتازه می‌باشد، ولی آن کم‌کم رشد کرده و یک دانهٔ کوچک بوده!

۴) این درخت دارای شاخهٔ سرسبز است، ولی آن دانه‌هایی کوچک بوده و آرام‌آرام رشد کرده!

۳۴- «إنّ الشّمس تكوّنَت من عناصر مستعرة تؤدّي إلى انتشار الضياء و الحرارة في جميع أنحاء العالم بشكلٍ سواء!»:

۱) قطعاً خورشید از عنصرهای نورانی تشکیل شده که سبب گسترش یکسانِ نور و گرما در همه‌جای عالم شده است!

۲) خورشید از عناصر فروزانی تشکیل شده که منجر به انتشار نور و گرما به طور یکسان در همه‌جای دنیا می‌شود!

۳) خورشید، تشکیل‌شده از عناصر فروزانی است و باعث گسترش نور و گرما در همه‌جای عالم می‌شود!

۴) بی‌شک خورشید از عنصرهای نورانی تشکیل شده که منجر به انتشار نور و گرما به طور یکسان در همه‌جای دنیا خواهد شد!

۳۵- عيّن الصّحيح:

۱) سَيَحتفِل النّاس بِمهرجان الأزهار سنويّاً في طهران بمدّة أسبوعين!: مردم هرساله در تهران به مدت یک هفته جشنوارهٔ گل‌ها را جشن خواهند گرفت!

۲) انقطعَ تيّار الكهرباء في قريَتنا لمدّة ساعةٍ بعد أن حدثَ إعصار شديد!: جریان برق در روستای ما بعد از این‌که طوفان شدیدی به مدت یک ساعت رخ داد، قطع شد!

۳) أنا و إخوتي ذهبنا إلى قسم الجوازات و الشّرطيّ فتّش كلٌّ منّا!: من و خواهرانم به قسمت گذرنامه رفتیم و پلیس همهٔ ما را بازرسی کرد!

۴) يحاولُ العُملاءُ أن يُفرّقوا بينَ صفوف المسلمين ولكنّهم لا يَقدِرون!: مزدوران تلاش می‌کنند بین صف‌های مسلمانان تفرقه بیندازند ولی آن‌ها نمی‌توانند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶- «خدا با باران زمین را پس از غبارآلودگی‌اش، سرسبز گردانید!»:

۱) یصیر الله الأرض بالأمطار خضرةً بعد اغبرارها!

۲) صیّر الله الأرض بالمطر بعد اغبرارها خضرةً!

۳) صیّر الله الأرض بالأمطار بعد اغبرارٍ لها خضرةً!

۴) الله یصبح الأرض بالمطر بعد اغبرارها نضرةً!

۳۷- عیّن الصّحیح في المفهوم: ﴿و یتفکّرون في خلق السّماوات و الأرض ربّنا ما خلقت هذا باطلاً﴾

۱) ره زین شب تاریک نبردند برون / گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند

۲) نبود آفرینش تو بودی خدای / نباشد همی هم تو باشی به‌جای

۳) تا خدا بنده‌نواز است به خلقش چه نیاز / می‌کشم ناز یکی تا به همه ناز کنم

۴) این‌چنین جهان به بازی نیست / وین چنین حالتی مجازی نیست

• **اِقرأ النّصَّ التّالي ثُمَّ أجِب عَن الأسئلة (۳۸-٤٠) بما یُناسِبُ النّصَّ:**

اهتمّ الإنسان منذ ظهوره على الأرض و من بداية خلقته بمواجهة الأمراض الشائعة في مجتمعه. إنّه كان يبحث في الطبيعة عن حلٍّ لمعالجة المرضى و يحاول أن يتخلّص من الأمراض. على أثر هذه المحاولة استطاع الإنسان أن يعرف القيمة الغذائيّة لبعض النباتات و الفواكه. فاكتشف الباحثون أنّ للعنب و الثوم (سير) و البصل (پیاز) و الرمّان و التينَ منافع كثيرة للناس. العنب مملوء بالسكّريّات الّتي هي ضروريّة لإيجاد الطاقة في الجسم. الثوم و البصل مفيدان لسلامة الجسم و الثاني يطهّر الفم من الجراثيم (ميكروب‌ها). الجسم بحاجة إلى أملاح و عناصر مثل الفسفور و الحديد و الكالسيوم أيضاً و هذه الموادّ تشاهد في الرمّان و التين. فعلينا الانتفاع من هذه الفواكه قبل أن يصف الأطبّاء أدوية مفيدة لشفائنا.

۳۸- عیّن الخطأ: «استطاع الإنسان أن يعرف قيمة الفواكه ...»

۱) بعد أنّه اهتمّ بمواجهة الأمراض الشائعة!

۲) لأنّه لم ينتفع بالأدوية الّتي وصفها الأطبّاء له!

۳) لمّا حاول أن يتخلّص من الأمراض!

۴) حينما كان يبحث عن فواكه مفيدة في الطبيعة!

۳۹- عیّن الخطأ حسب النّصّ:

۱) إنّ الباحثين اكتشفوا منافع الفواكه الكثيرة!

۲) الجسم محتاج إلى العناصر الّتي توجد في الفواكه!

۳) السّكّريّات ضروريّة للجسم لإيجاد الطاقة!

۴) الفواكه دواء لكلّ أمراض الجسم!

۴۰- عیّن الخطأ في التّحليل الصرفيّ و الإعراب: «يتخلّص ـ منافع ـ الباحثونَ ـ الانتفاع»

۱) يتخلّص: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة ثلاثة: «خ ل ص» ـ ماضيه: «تَخَلَّصَ»/ فعل و مع فاعله جملة فعليّة

۲) منافع: اسم ـ جمع التّكسير (مفرده «منفعة»، مؤنّث) ـ حروفه الأصليّة «ن ف ع»/ مضاف و المضافٌ إليه: «كثيرة»

۳) الباحِثونَ: جمع سالم للمذكّر ـ مفرده: «الباحث» ـ على وزنِ «فاعِل» ـ نونه مفتوحة دائماً/ فاعل

۴) الانتفاع: اسم ـ مفرد ـ مذكّر ـ مصدر على وزن «افتعال» ـ جمعه السّالم: «اِنتفاعات»/ مبتدأ

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● **عيّن الجوابَ الصّحيح عن الأسئلة التالية (٤١ ـ ٤٥):**

٤١- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

١) عَلى كُلّ الطُّلّابِ النّاشَطينَ الاِجتَهادُ لِلوُصولِ إلَى أهدافِهِم!

٢) خُمسُ سُكّانِ العالمِ المُسلمونَ يعيشونَ في مساحةٍ واسِعةٍ!

٣) مَن رأَى مِنكُم أحَداً يَدعو إلَى التَّفرِقَةِ فهُوَ عَميلُ العَدوِّ!

٤) البِلادُ الإسلاميَّةُ مَجموعةٌ مِنَ الشّعوبِ تَختَلِفُ في لُغاتِها و ألوانِها!

٤٢- عيّن كَلِمَةً تُشبِهُ «الآيات» في الصّياغَة:

١) على العاقلِ أن لا يُضيعَ أوقاته في الشّبابِ لأنّها لن تَرجعَ أبداً!

٢) المؤمن يَنتَفِعُ بِلذّات الدّنيا و لكنَّهُ لا يَجعلُها أكثرَ هَمِّه!

٣) المُدُن الكبيرةُ مُلئت بالأصوات الرَّفيعة الّتي تُزعِج سُكّانها!

٤) لا نباتَ ينمو في هذه الصَّحراء لأنّه لا أثرَ فيها مِن الماء!

٤٣- عيّن اسم إشارةٍ يُترجَم جمعاً:

١) هذه السَّماوات و ما فيها نِعم لَن يَقدر أحدٌ أن يَخلق مِثلها!

٢) ليتَ هؤلاء المواطنينَ يَهتمّون بِنظافة مدينتنا الجميلة!

٣) لا يحبُّ هؤلاء ألواناً تُثير الاضطراب في الأطفال لغرفة نومهم!

٤) هذه حجرة يُمارس فيها عدد من الطلّابِ نَشاطات حُرَّة! فایلاز @fileaz

٤٤- عيّن عبارةً ما جاء فيها فعلٌ من باب «استفعال»:

١) أيّها الأحبّة، نستودعُكم الله و نَرجو لكم التّوفيق و النّجاح!

٢) يا بُنيّ، إنّ لكلّ مأمومٍ إمامٌ يَقتدي به و يستضيءُ بنورِ علمِه!

٣) هل يُمكن أن أستلم شهادةً في الحاسوبِ دون أن أدرُسَ في الجامعة؟!

٤) على النّاس أن لا يستهلكوا الماء و الكهرباء إلّا بقدر الحاجة!

٤٥- عيّن «تَجمَّعوا» يكون أمراً:

١) تَجمَّعوا في الموقف حتّىٰ يركبوا الحافلة و يذهبوا إلى المُتحَف!

٢) تَجمَّعوا بسرعةٍ حولَ ذلك الجسر التّاريخيّ كي يُرشدهم دليلُ السّفر!

٣) تَجمَّعوا جميعاً في السّاحة لكي يتكلَّم المديرُ معهم عن المسابقات!

٤) تجمَّعوا على المائدة نَتَناولْ طعامَ الغداء فإنَّنا جائعونَ جِدّاً!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ دهم

۴۶- به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م. در اروپا، چه تحولاتی در شیوهٔ تاریخ‌نگاری به وجود آمد؟

۱) به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی چندان توجهی نمی‌شد.

۲) بررسی تمام جنبه‌های زندگی مردم و جوامع گذشته در پژوهش‌های نوین تاریخی مورد توجه قرار گرفت.

۳) بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند.

۴) با دسترسی به اسناد و مدارک دولتی به ثبت و نگارش رویدادها اقدام می‌کردند.

۴۷- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) با مطالعهٔ تاریخ، به چگونگی شکل‌گیری جوامع و پیشرفت آن‌ها به شکل کنونی و این‌که تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی این تغییر ایجاد شده پی می‌بریم.

ب) آگاهی تاریخی از گذشته نقش زیادی در حفظ هویت افراد در طول تاریخ دارد.

ج) دامنهٔ شناخت و آگاهی، علاوه بر شناخت گذشته به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده کمک می‌کند.

د) مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخ‌کامی‌های همدیگر شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشتهٔ خود، علاقه و دلبستگی دارند.

۱) «الف» ←(مغایر با)→ «ب» ←(مطابق با)→ «د»/ «ب» ←(مطابق با)→ «ج» ←(مغایر با)→ «الف»

۲) «الف» ←(مغایر با)→ «د» ←(مطابق با)→ «ب»/ «الف» ←(مطابق با)→ «ج» ←(مغایر با)→ «ب»

۳) «ب» ←(مغایر با)→ «د» ←(مطابق با)→ «الف»/ «الف» ←(مطابق با)→ «ج» ←(مغایر با)→ «الف»

۴) «ب» ←(مغایر با)→ «د» ←(مطابق با)→ «ج»/ «د» ←(مطابق با)→ «الف» ←(مغایر با)→ «ج»

۴۸- کدام مورد از علل مؤثر در شکل‌گیری گاه‌شماری میلادی، به شمار می‌رود؟

الف) اصلاح گاه‌شماری رومیان براساس گاه‌شماری میان‌رودان

ب) گاه‌شماری رومیان در ابتدا توسط پاپ گرگوار سیزدهم اصلاح شد.

ج) با رسمی‌شدن دین مسیحیت در روم، تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان تعیین شد.

د) منجمان حدود ۱۰۰۰سال بعد از تولد مسیح اقدام به اصلاح مجدد گاه‌شماری مسیحیان کردند.

۱) «ج» ـ «د»

۲) «الف» ـ «ب»

۳) «ب» ـ «د»

۴) «الف» ـ «ج»

۴۹- کدام مورد تقدم و تأخر مراحل کار باستان‌شناسی را به درستی بیان کرده است؟

الف) بررسی آثار به لحاظ قدمت و مواد و مصالح به کار رفته در آن

ب) عکس‌برداری از شیء و ثبت تمام مشخصات آن به طور دقیق

ج) بررسی و درک سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان

د) استفاده از ابزارهای پیشرفته و فناوری‌های جدید در بازسازی‌های دقیق

۱) ج ← الف ← ب ← د

۲) الف ← ب ← ج ← د

۳) ب ← ج ← د ← الف

۴) الف ← ب ← د ← ج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۰- کدام مورد دربارهٔ علمی که در چند قرن اخیر نقش مؤثری در مطالعهٔ گذشتهٔ بشر ایفا کرده، درست است؟

۱) گاه‌شماری، یکی از دستاوردهای مهم بشر بوده که منجر به ابداع تقویم شده است.

۲) تاریخ، بررسی و تحلیل جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته است.

۳) باستان‌شناسی، نقش مؤثری در بررسی آثار باستانی و تاریخی به منظور شناخت فرهنگ و شیوهٔ زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته داشته است.

۴) جغرافیای تاریخی، به مطالعهٔ مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد و منجر به تهیه و ترسیم نقشه‌های تاریخی شده است.

۵۱- محققی به پژوهش دربارهٔ تاریخ ایران «پیش از تاریخ»، پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

الف) زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را برعهده داشتند.

ب) هنر نقاشی به تکامل‌یافتن احساس و اندیشه کمک شایانی کرد.

ج) بشر با ابداع چرخ سفالگری به تولید ظروف گلی پرداخت.

د) سنگ به عنوان اصلی‌ترین ماده برای ساختن ابزار استفاده می‌شد.

۱) مطالعهٔ وضعیت دینی و اعتقادات مردم در دورهٔ «ج» به دلیل نبود شواهد و مدارک، بسیار دشوار است.

۲) یکی از اتفاقات دورهٔ «الف» که تأثیر بسزایی بر زندگی انسان و ارتباط او با محیط داشته، به کار گرفتن آتش بوده است.

۳) دورهٔ «الف» همانند دورهٔ «ج»، بازهٔ زمانی ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش را در بر می‌گیرد.

۴) استفاده از پشم حیوانات برای تولید پارچه هم‌زمان با دورهٔ «ب» بوده است.

۵۲- کدام‌یک از وقایع زیر حدود ۱۵۰۰ ق.م. روی داده است؟

۱) پیدایش نخستین شهرها در چین ـ کشاورزی مردم چین در اطراف رودهای هوانگ‌هو و یانگ‌تسه

۲) کشف آثار تمدنی در جنوب یونان ـ مهاجرت طایفه‌های بیابانگرد از دشت‌های اروپای شرقی به جنوب یونان

۳) جنگ‌های داخلی در دولت، شهرهای یونان ـ رواج کشت غلات و رام‌کردن حیوانات در نواحی جهان

۴) ورود آریایی‌ها از شمال غرب به هند ـ دوران پادشاهی جدید در مصر

۵۳- کدام گزینه با توجه به موارد مطرح‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«عواملی چون ..... تأثیر بسزایی در زندگی یونانیان داشته و ..... از میراث تمدنی یونان در زمینهٔ دین نشأت گرفته است.»

الف) وجود کوه‌های صخره‌ای

ب) پرستش خدایان متعدد

ج) مناسب‌بودن سواحل برای کشتیرانی و دریانوردی

د) برگزاری جشنواره‌ها و بازی‌های عمومی

۱) «ج» همانند «د» و برخلاف «الف» ـ مورد «ب»

۲) «الف» همانند «ج» و برخلاف «ب» ـ مورد «د»

۳) مورد «ب» ـ مورد «الف» برخلاف «د» و همانند «ج»

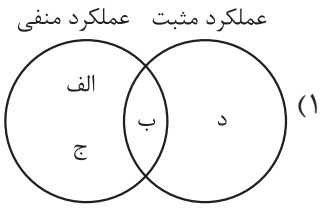
۴) موارد «ج» و «د» ـ موارد «الف» و «ب»

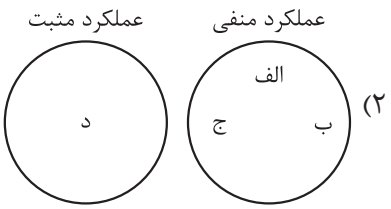
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

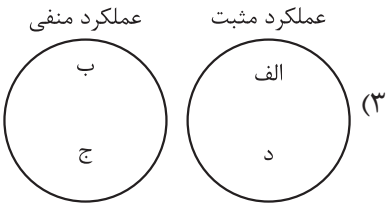
جغرافیای دهم

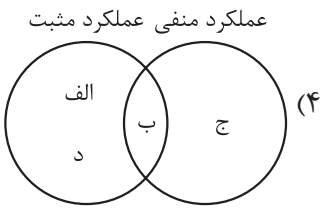
۵۴- در ارتباط عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی کوهستان، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف) جلوگیری از فرسایش خاک
ب) گسترش مناطق مسکونی
ج) چرای بی‌رویهٔ دام
د) تولید برق‌آبی

۱)

۲)

۳)

۴)

۵۵- براساس موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟

الف) کارتوگرافی
ب) جغرافیای انسانی
ج) جغرافیای طبیعی
د) ژئومورفولوژی
ه) جغرافیای رفتاری
و) فنون جغرافیایی

۱) مورد «الف» با علم: نقشه‌کشی و مورد «د» با علم GIS مرتبط است و هر دو از شاخه‌های «و» می‌باشند.
۲) مورد «ه» از شاخه‌های «ب» است که با علوم انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی ارتباط دارد.
۳) موارد «الف»، «د» و «و» مربوط به «ج» هستند و به ترتیب با علوم هندسه، زمین‌شناسی و انسان‌شناسی مرتبط‌اند.
۴) موارد «الف» و «د» با مورد «و» ارتباط دارند و هر دو از شاخه‌های جغرافیای طبیعی هستند.

۵۶- در صورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ مراحل پژوهش در جغرافیا باشد، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) در مورد «الف» همانند «ب» گزارهٔ پژوهشگر باید در قالب یک جملهٔ خبری بیان شود.
۲) فرضیه‌ای که در مورد «الف» بیان شده است، در مورد «ج» مورد تحلیل قرار می‌گیرد.
۳) در مورد «ب»، پژوهشگر ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه برقرار کرده و در مورد «ج»، فرضیهٔ خود را تأیید یا رد می‌کند.
۴) پژوهشگر به ترتیب در موارد «الف» و «ج»، سابقهٔ پژوهش و نتایج پژوهش‌های مرتبط دیگران را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

۵۷- کدام‌یک از عبارت‌های زیر با موقعیت کشور ایران مطابقت دارند؟

الف) عرض جغرافیایی ایران از مدار رأس‌السرطان شروع می‌شود و تا شمال منطقهٔ معتدله ادامه دارد.
ب) کشور ایران به طور کلی ۱۹ درجه از طول جغرافیایی طول شرقی کرهٔ زمین را به خود اختصاص داده است.
ج) گستردگی ایران در عرض جغرافیایی سبب شده است که این منطقه موقعیت‌های پیشرفت اقتصادی داشته باشد.
د) محل قرارگیری ایران در شمال تنگهٔ هرمز و جنوب دریای خزر نشان‌دهندهٔ موقعیت مطلق این کشور است.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «ج» و «د» ۴) «الف» و «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸- با توجه به متن زیر، کدام گزینه تحلیل صحیحی را بیان می‌کند؟

«حملهٔ آمریکا در صبح ۹ اسفند ۱۴۰۴ به تهران، در ادامهٔ واکنش‌های کشور ایران از جمله بسته‌شدن تنگهٔ هرمز و اعلام حاکمیت ایران، سبب تغییرات بزرگ اقتصادی از جمله گران‌شدن سوخت در جهان شده است.»

۱) در این متن، پاسخ سؤالات «کجا» و «چرا» برخلاف «چه‌طور» و «چه موقع» مطرح شده است.

۲) در این متن، پاسخ سؤالات «چه کسانی» و «چه موقع» همانند «چرا» و «چه‌طور» مطرح شده است.

۳) در این متن، پاسخ سؤالات «چه موقع» و «چه چیزی» همانند «چه‌طور» و «کجا» مطرح شده است.

۴) در این متن، پاسخ سؤالات «چه‌طور» و «چه کسانی» برخلاف «چرا» و «چه چیزی» مطرح شده است.

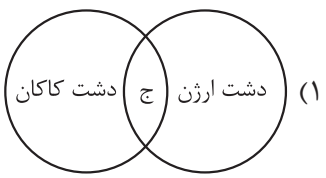
۵۹- با توجه به موارد زیر کدام شکل به درستی به علل پیدایش دشت‌های ایران اشاره داد؟

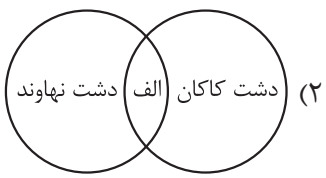
الف) هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حد فاصل تاقدیس‌ها و یا در میان ناودیس‌ها ایجاد شده است.

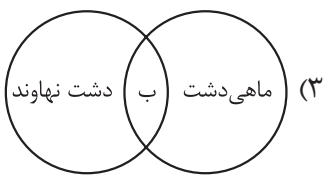
ب) در نتیجهٔ گسل‌خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین شکل گرفته است.

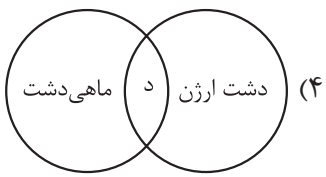
ج) بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود می‌آید.

د) به دنبال انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌های آن ناحیه تشکیل شده است.

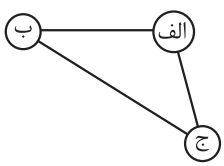
۱)

۲)

۳)

۴)

۶۰- در صورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ منطقهٔ کوهستانی مرکزی باشد، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) در صورتی که «الف» نشان‌دهندهٔ گردنهٔ آوج باشد، «ب» و «ج» به ترتیب قلهٔ بزمان و جغتای را نشان می‌دهد.

۲) این شکل و منطقهٔ کوهستانی به دو بخش کوه‌های منفرد مرکزی و کوه‌های مرکزی آتشفشانی تقسیم‌بندی می‌شوند.

۳) مورد «الف» نشان‌دهندهٔ قلهٔ جغتای است، که از نظر جغرافیایی در مجاورت قلهٔ بینالود قرار دارد.

۴) در نزدیکی مورد «ج» پدیدهٔ جغرافیایی گنبد نمکی قرار دارد که در اثر وزن مخصوص کم‌تر نمک نسبت به رسوبات شکل گرفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

منطق

۶۱- کدام گزینه توصیف مناسب‌تری از تصدیق، ارائه می‌دهد؟

۱) نوعی آگاهی ذهنی است که در آن، به امور مطابق با واقع پی می‌بریم.
۲) مفهوم و معنایی است که بدون در نظر گرفتن ارتباط آن با سایر امور، در ذهن انسان شکل می‌گیرد.
۳) نوعی دانش است که ثمرهٔ بخش استدلال در اندیشه است و می‌توان در رابطه با آن به قضاوت رسید.
۴) متشکل از چند تصور است که فارغ از معنا داشتن یا نداشتن به دلیل خبری‌بودن قابل صدق و کذب است.

۶۲- در صورت مجهول‌بودن کدام گزینه نیاز به تعریف داریم تا آن را روشن کنیم؟

۱) بی تو مهتاب شبی باز از آن کوچه گذشتم
۲) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
۳) هر گل که در این مزرعه می‌روید باز
۴) هر چیزی به جای خویش نیکوست

۶۳- مغالطهٔ احتمالی بیان‌شده در کدام گزینه، به درستی ذکر نشده است؟

۱) تا کی به تمنای وصال تو یگانه / اشکم شود از هر مژه چون سیل روانه
(نگارشی کلمات)
۲) ای مرهم ریش و مونس جانم / چندین به مفارقت مرنجانم
(اشتراک لفظ)
۳) آن عجب نیست که سرگشته بود طالب دوست / عجب این است که من واصل و سرگردانم
(ابهام در مرجع ضمیر)
۴) این تطاول که کشید از غم هجران بلبل / تا سراپردهٔ گل نعره‌زنان خواهد شد
(توسل به معنای ظاهری)

۶۴- کدام گزینه دربارهٔ بیت زیبای زیر درست است؟

«به‌جز از علی که آرد پسری ابوالعجایب / که علم کند به عالم شهدای کربلا را»

۱) در این شعر امکان وقوع مغالطهٔ توسل به معنای ظاهری وجود دارد.
۲) تنها مغالطه‌ای که ممکن است در این شعر، گرفتار آن شویم، اشتراک لفظ است.
۳) در عین امکان بروز مغالطهٔ نگارشی کلمات، امکان بروز مغالطهٔ اشتراک لفظ هم در این شعر وجود دارد.
۴) این شعر پیام خود را به وضوح می‌رساند و به هیچ عنوان زمینهٔ گرفتاری به مغالطه‌های حیطهٔ الفاظ را فراهم نمی‌کند.

۶۵- دلالت کلمهٔ مشخص‌شده در کدام گزینه، متفاوت است؟

۱) خیلی‌سبز بسیار منظم و حرفه‌ای، طبق برنامه برگزار می‌شود.
۲) علی هنگام ورود به مدرسه، سرش گیج رفت.
۳) سعید برای دوستانش مثل کوه است.
۴) دزد دیشب ماشینم را برد.

۶۶- اگر دو مفهوم کلی «الف» و «ب»، در عین این‌که مصادیق مشترکی دارند، هر کدام مصادیق اختصاصی خود را نیز داشته باشند، با در نظر گرفتن رابطهٔ «غیر الف با ب» از نظر نسبت‌های چهارگانه، کدام گزینه نشان‌دهندهٔ موارد صادق است؟

ج) بعضی غیر الف، ب است.
د) هیچ ب غیر الف نیست.
ه) هر غیر الف، ب است.
و) بعضی ب غیر الف، نیست.

۱) «ج» ـ «ه»
۲) «د» ـ «و»
۳) «د» ـ «ه»
۴) «ج» ـ «و»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷- هرگاه D و F دو مفهوم کلی باشند که برخی مصادیقشان با یکدیگر مشترک است و برخی مصادیقشان اختصاصی است و از طرفی مفهوم کلی H نسبت به هر دوی این مفاهیم اخص باشد، کدام عبارت درست خواهد بود؟

۱) رابطهٔ D با غیر F عموم و خصوص مطلق است.
۲) رابطهٔ F با نقیض H یا تباین و یا عموم و خصوص مطلق می‌شود.
۳) رابطهٔ نقیض F با غیر D می‌تواند عموم و خصوص من‌وجه باشد.
۴) رابطهٔ غیر D با H، عموم و خصوص مطلقی است که در آن H اعم است.

۶۸- کدام گزینه دربارهٔ همهٔ مفاهیم جزئی، درست است؟

۱) قابلیت فرض بیش از یک مصداق را ندارند.
۲) اسامی خاص یا اشاره‌شده‌ها هستند.
۳) قطعاً یک مصداق خارجی دارند.
۴) تاریخ‌ها نمی‌توانند مفهوم جزئی باشند.

۶۹- در کدام گزینه هر دو قسمت، شامل تعریف‌هایی با اِشکال یکسان می‌باشد؟

۱) قیاس: نوعی استدلال ـ علت: آن‌چه به معلول وجود می‌دهد.
۲) بیضی: شکلی که فاقد زاویه است. ـ بوتهٔ هندوانه: جسم نامی
۳) جوهر: آن‌چه دارای بُعد است. ـ مابعدالطبیعه: نوعی دانش استدلالی
۴) مربع: مستطیلی با اضلاع برابر ـ شکل: کمیت متصل دارای ضلع و زاویه

۷۰- برای تعریف کدام‌یک از گزینه‌های زیر نمی‌توانیم از تعریف مفهومی استفاده کنیم؟

۱) قیاس
۲) وجود
۳) عشق
۴) جیوه

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

اقتصاد

۷۱- به ترتیب، هر یک از موارد زیر با کدام قسمت جدول مرتبط است؟

• نوآور	«ج»	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
• ریسک‌پذیر	«ب»	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
• سازمان‌دهنده	«هـ»	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.
• پرانگیزه	«د»	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
• خوش‌بین	«الف»	پس‌انداز و خوش‌نامی را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

۱) «ج» ـ «هـ» ـ «د» ـ «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «الف» ـ «هـ» ـ «ج» ـ «د»
۳) «ج» ـ «هـ» ـ «الف» ـ «ب» ـ «د»
۴) «ب» ـ «الف» ـ «هـ» ـ «د» ـ «ج»

۷۲- اطلاعات زیر از صورت مالی یک کارگاه تولید لباس بچگانه استخراج شده است. با توجه به این اطلاعات، سود اقتصادی سالانهٔ این کارگاه تولیدی چند میلیون ریال است؟

- **حقوق ماهانهٔ هر یک از ۱۰ کارگر استخدامی: ۳ میلیون تومان**
- **هزینهٔ سالانهٔ خرید چرخ‌های خیاطی: ۶۵ میلیون تومان**
- **هزینهٔ ماهانهٔ خرید مواد اولیه: یک‌پنجم هزینهٔ سالانهٔ خرید چرخ‌های خیاطی**
- **ماهیانه ۵۰۰ دست لباس تولید و با قیمت هر دست ۷۵۰ هزار تومان فروخته می‌شود.**
- **ماهانه به طور متوسط ۳۰۰ دست لباس فروخته می‌شود.**
- **هزینهٔ سالیانهٔ تحصیل فرزندان مدیر کارخانه: ۶۵ میلیون ریال**
- **هزینهٔ فرصت (هزینهٔ پنهان) سالانهٔ کارفرما برای شاغل‌شدن در یک شرکت دولتی: ۱۱۹ میلیون تومان**

۱) ۲۰,۰۰۰ ۲) ۱۹,۵۰۰ ۳) ۲,۳۰۰ ۴) ۲,۰۰۰

۷۳- مؤسسان یک شرکت سهامی برای تأمین منابع مالی اقدام به انتشار تعدادی سهم کردند. با توجه به اطلاعات جدول زیر:

الف) ارزش کل سرمایهٔ شرکت چند میلیون تومان است؟

ب) اگر فردی ۲۰ هزار سهم از سهام منتشرشده را خریداری کرده باشد، آن‌گاه سهم این فرد از سود شرکت، چند میلیون تومان است؟

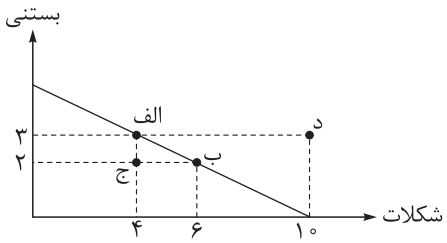
تعداد کل سهام منتشرشده توسط شرکت	۲۵۰ هزار سهم
ارزش هر سهم	۴,۵۰۰ تومان
سود به‌دست‌آمده در پایان سال مالی	۱۵ میلیارد تومان

۱) الف) ۲,۲۲۵ میلیون تومان ب) ۱,۲۰۰
۲) الف) ۱,۱۲۵ میلیون تومان ب) ۱,۲۰۰
۳) الف) ۱,۱۲۵ میلیون تومان ب) ۲,۴۰۰
۴) الف) ۲,۲۲۵ میلیون تومان ب) ۲,۴۰۰

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴- نمودار قید بودجهٔ زیر مربوط به فردی است که می‌خواهد بودجهٔ خود را برای خرید دو کالای بستنی و شکلات صرف کند. در صورتی که قیمت هر عدد بستنی معادل ۱۰ واحد پولی و قیمت هر بستهٔ شکلات معادل ۵ واحد پولی باشد، کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) هزینهٔ فرصت انتخاب نقطهٔ «الف»، به‌جای نقطهٔ «ب»، چند واحد پولی است؟

ب) برای خرید در نقطهٔ «د»، بودجهٔ فرد چند واحد باید افزایش یابد؟

۱) ۱۰ ـ ۲۰

۲) ۲ ـ ۲۰

۳) ۲ ـ ۳۰

۴) ۱۰ ـ ۳۰

۷۵- به ترتیب، هر یک از موارد زیر به کدام یک از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

• فردی بدون آن‌که آموزش کافی دیده باشد، با اطمینان زیاد وارد بازار ارز دیجیتال می‌شود و تمام سرمایهٔ خود را روی یک ارز پرریسک سرمایه‌گذاری می‌کند، چون مطمئن است به‌زودی سود زیادی خواهد کرد. اما پس از مدتی، قیمت آن ارز به شدت کاهش می‌یابد و او بخش بزرگی از سرمایهٔ خود را از دست می‌دهد.

• دانش‌آموزی در ابتدای سال در یک کلاس کنکور ثبت‌نام می‌کند. پس از چند ماه متوجه می‌شود کیفیت آموزش کلاس پایین است و مطالب چندان مفید نیست، اما فقط به دلیل این‌که هزینهٔ زیادی برای آن پرداخته، هم‌چنان در کلاس باقی می‌ماند.

• صاحب یک مغازه با وجود این‌که می‌بیند بسیاری از رقیبانش با راه‌اندازی فروش اینترنتی مشتریان بیشتری جذب کرده‌اند، هم‌چنان فقط به روش سنتی فروش حضوری ادامه می‌دهد و تمایلی به تغییر روش خود ندارد.

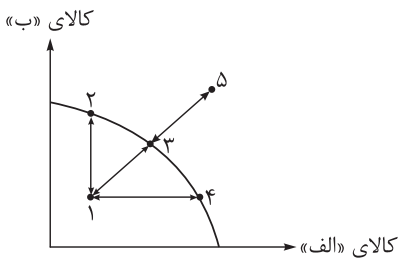
۱) بی‌صبری زیاد ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها

۲) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ چسبیدن به وضعیت فعلی

۳) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن ـ بی‌صبری زیاد ـ چسبیدن به وضعیت فعلی

۴) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن

۷۶- کدام گزینه در خصوص جابه‌جایی نقاط مشخص‌شده در گزینه‌ها با توجه به الگوی مرز امکانات تولید زیر، نادرست است؟

۱) تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۳) موجب کارایی منابع تولید می‌شود.

۲) برای تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۴) و افزایش میزان تولید کالای «الف»، باید از میزان تولید کالای «ب» کاست.

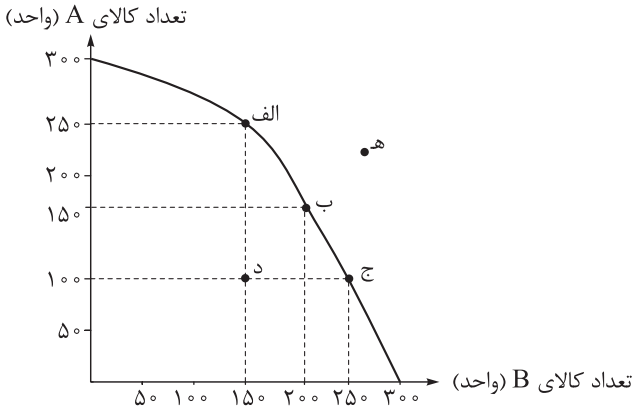
۳) با تغییر مکان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۲) متحمل هزینهٔ فرصت می‌شویم.

۴) با پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاهای «الف» و «ب» را فراهم می‌آورد، می‌توان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۵) تغییر مکان داد.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷- نمودار زیر مقدار تولید دو کالای A و B را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد. با توجه به این نمودار:

الف) این کشور در کدام نقطه قادر خواهد بود بدون کاستن از مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد؟

ب) اگر نقطهٔ تولید بنگاه، نقطهٔ «ب» باشد، آن‌گاه برای تولید ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای A این کشور باید از تولید چند واحد کالای B صرف نظر کند؟

ج) در صورتی که این کشور ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش ندهد، قادر به تولید در کدام نقطه نخواهد بود؟

د) اگر تولیدات این کشور در نقطهٔ «د» قرار داشته باشد، در چه صورت این اقتصاد به کارایی خواهد رسید؟

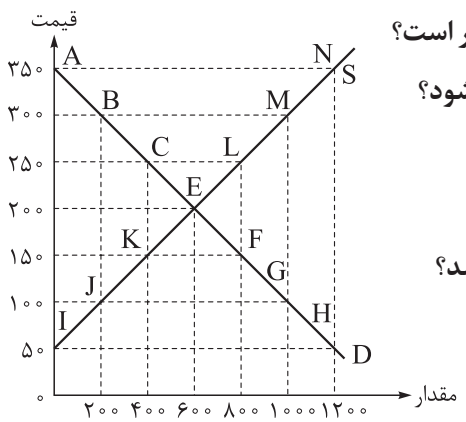
۱) د ـ ۵۰ واحد ـ هـ ـ با تولید ۱۵۰ واحد کالای A بیشتر

۲) ج ـ ۵۰ واحد ـ د ـ با تولید ۱۰۰ واحد کالای B بیشتر

۳) د ـ ۵۰ واحد ـ هـ ـ با تولید ۱۰۰ واحد کالای A بیشتر

۴) ج ـ ۴۰ واحد ـ د ـ با تولید ۱۵۰ واحد کالای B بیشتر

۷۸- با توجه به نمودار روبه‌رو کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- **به ترتیب در کدام نقاط از نمودار، مازاد عرضه و کمبود تقاضا دیده می‌شود؟**
- **در کدام سطح از قیمت و مقدار، تعادل در بازار برقرار می‌شود؟**
- **در کدام سطح از قیمت، تقاضا به صفر می‌رسد؟**
- **اگر بازار در نقطهٔ B قرار داشته باشد، با ایجاد چه تغییری به تعادل می‌رسد؟**

۱) J و G ـ ۳۵۰ تومان و ۱۲۰۰ کیلوگرم ـ ۳۵۰ تومان ـ با ۱۵۰ تومان افزایش قیمت

۲) L و A ـ ۲۰۰ تومان و ۶۰۰ کیلوگرم ـ ۵۰ تومان ـ با ۱۵۰ تومان افزایش قیمت

۳) M و B ـ ۲۰۰ تومان و ۶۰۰ کیلوگرم ـ ۳۵۰ تومان ـ با ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

۴) K و H ـ ۳۵۰ تومان و ۱۲۰۰ کیلوگرم ـ ۵۰ تومان ـ با ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹- به ترتیب، کدام گزینه جاهای خالی را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف) گوشت سفید یک کالای ..... است، با افزایش ۵۰ درصدی حقوق کارگران، میزان تقاضا برای خرید گوشت سفید ..... می‌یابد.

ب) در برخی موارد مانند ..... ممکن است حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر شود.

ج) با کاهش درآمد افراد، تقاضا برای پوشاک دست دوم ..... می‌یابد و پوشاک دست دوم مثالی برای کالای ..... است.

د) افزایش قیمت کرایهٔ تاکسی‌های اینترنتی و گوشی موبایل می‌تواند باعث ..... تقاضای حمل‌ونقل عمومی (مترو و اتوبوس) و ..... تقاضای هندزفری شود.

۱) الف) معمولی ـ افزایش ب) کالاهایی که مد می‌شوند ج) افزایش ـ پست د) افزایش ـ کاهش

۲) الف) پست ـ کاهش ب) کالاهای پست ج) کاهش ـ معمولی د) کاهش ـ افزایش

۳) الف) معمولی ـ افزایش ب) کالاهایی که مد می‌شوند ج) کاهش ـ معمولی د) کاهش ـ افزایش

۴) الف) پست ـ کاهش ب) کالاهای پست ج) افزایش ـ پست د) افزایش ـ کاهش

۸۰- به ترتیب، هر یک از موارد زیر به کدام‌یک از انواع بازار اشاره دارند؟

الف) مواد شوینده

ب) نقاشی‌های محمود فرشچیان

ج) شرکت توانیر

د) دعوت ادارهٔ کل راه و شهرسازی استان، از شرکت‌های پیمانکاری متخصص برای اجرای پروژهٔ احداث بزرگراه جدید

ه) شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی

۱) رقابتی ـ مزایده ـ انحصارگر در خرید ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید

۲) رقابتی ـ مزایده ـ انحصارگر در فروش ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید و فروش

۳) مناقصه ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید و فروش ـ مزایده ـ انحصارگر در فروش

۴) رقابتی ـ مناقصه ـ انحصارگر در فروش ـ مزایده ـ انحصارگر در خرید

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پایه یازدهم

چنان چه پایهٔ یازدهم را در پنل کاربری خود انتخاب کرده‌اید، به سؤالات این دفترچه مطابق جدول زیر در زمان مقرر پاسخ دهید.

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	بودجه‌بندی دروس
ریاضی و آمار (۲)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ صفحهٔ ۱ تا ۲۰
زبان و ادبیات فارسی (۲)	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ و کارگاه تحلیل فصل اول صفحهٔ ۱۰ تا ۴۱
علوم اجتماعی (۲)	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحهٔ ۱ تا ۵۴
روان‌شناسی	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحهٔ ۸ تا ۸۷
عربی، زبان قرآن (۲)	۱۵	۱۲۱	۱۳۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحهٔ ۱ تا ۴۶
تاریخ (۲)	۸	۱۳۶	۱۴۳	۸ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحهٔ ۱ تا ۶۵
جغرافیا (۲)	۷	۱۴۴	۱۵۰	۷ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحهٔ ۱ تا ۵۲
فلسفه (۱)	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۵ صفحهٔ ۱ تا ۴۲
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه	

آزمون آزمایشی خیلی سبز – رشته انسانی

پایه دوازدهم – مرحله دوم – ۶ شهریور ۱۴۰۵

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار یازدهم

۸۱- اگر یک گزاره به تعداد گزاره‌هایمان اضافه کنیم، تعداد سطرهای جدول نسبت به حالت اول، ۱۶تا بیشتر می‌شود، تعداد گزاره‌های اولیه کدام است؟

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۵ ۴) ۶

۸۲- اگر گزاره‌های $p \vee \sim q$ و $q \Rightarrow r$ نادرست باشند، کدام گزاره درست است؟

۱) $p \wedge q \wedge r$ ۲) $\sim p \wedge q \wedge r$ ۳) $\sim p \wedge q \wedge \sim r$ ۴) $p \wedge q \wedge \sim r$

۸۳- اگر p گزاره‌ای درست، q نادرست و r دلخواه باشد، ارزش کدام گزینه با ارزش r یکسان است؟

۱) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow r$ ۲) $(p \Rightarrow q) \vee r$

۳) $(r \vee q) \Rightarrow p$ ۴) $(q \Leftrightarrow r) \Leftrightarrow p$

۸۴- گزارهٔ $p \Rightarrow (q \wedge \sim r)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟ فایلاز @fileaz

۱) $(\sim q \vee r) \Rightarrow p$ ۲) $(q \vee r) \Rightarrow \sim p$

۳) $(\sim q \wedge r) \Rightarrow \sim p$ ۴) $(\sim q \vee r) \Rightarrow \sim p$

۸۵- کدام گزاره با گزارهٔ $(p \Rightarrow q) \wedge (p \Rightarrow r)$ هم‌ارز است؟

۱) $p \Rightarrow (q \wedge r)$ ۲) $p \Rightarrow (q \vee r)$ ۳) $(q \wedge r) \Rightarrow p$ ۴) $(q \vee r) \Rightarrow p$

۸۶- کدام گزاره با گزارهٔ $[p \Rightarrow (\sim p \wedge r)] \Leftrightarrow [p \wedge (p \vee q)]$ هم‌ارز است؟

۱) p ۲) $\sim p$ ۳) $\sim q \vee q$ ۴) $\sim r \wedge r$

۸۷- جملهٔ «تفاضل مربع a برابر عددی از a واحد بیشتر از آن عدد، برابر با ۲ است.» معادل با کدام گزینه است؟

۱) $a^2x^2 - x - a - 2 = 0$ ۲) $ax^2 - x + 2 - a = 0$

۳) $a^2x^2 - x + 2 - a = 0$ ۴) $ax^2 - x - a - 2 = 0$

۸۸- گزارهٔ $[(p \Rightarrow \sim q) \wedge p] \Rightarrow \sim q$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

۱) p ۲) q ۳) همواره درست ۴) $p \wedge q$

۸۹- نقیض گزارهٔ $(p \Rightarrow q) \Leftrightarrow r$ کدام است؟

۱) $r \Leftrightarrow (p \wedge \sim q)$ ۲) $r \Leftrightarrow (\sim p \vee q)$

۳) $(\sim q \Rightarrow p) \Leftrightarrow \sim r$ ۴) $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow q$

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۰- دانش‌آموزی برای حل معادلهٔ $\frac{x+6}{x^2-2x}=\frac{16}{x^2-4}$، مراحل زیر را رفته است. ایراد کار او در کدام مرحله است؟

اول) $\frac{x+6}{x(x-2)}=\frac{16}{(x-2)(x+2)}$

دوم) $\frac{x+6}{x}=\frac{16}{x+2}$

سوم) $(x+6)(x+2)=16x$

چهارم) $x^2+8x+12=16x$

پنجم) $x^2-8x+12=0$

ششم) $(x-2)(x-6)=0$

هفتم) $\begin{cases} x=2 & \text{ق ق} \\ x=6 & \text{ق ق} \end{cases}$

۱) اول
۲) دوم
۳) چهارم
۴) هفتم

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم و فنون ادبی یازدهم

۹۱- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب معرف کدام‌یک از شاعران و نویسندگان است؟

- **در کتاب «لمعات» خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.**
- **اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه و بدیع است.**
- **شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که شاعری خود را در سرودن قطعات اخلاقی آشکار کرد.**

۱) خواجوی کرمانی ـ شمس قیس رازی ـ سلمان ساوجی
۲) فخرالدین عراقی ـ عطاملک جوینی ـ سلمان ساوجی
۳) فخرالدین عراقی ـ شمس قیس رازی ـ ابن یمین
۴) خواجوی کرمانی ـ عطاملک جوینی ـ ابن یمین

۹۲- کدام عبارت در مورد جامی «کاملاً» درست است؟

۱) معروف‌ترین شاعر قرن نهم است و بهارستان را به تقلید از بوستان سعدی سرود.
۲) جامی کتاب نفحات‌الانس خود را به شیوهٔ تذکرةالاولیای عطار نوشته است.
۳) جامی مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که مرصادالعباد یکی از آن‌هاست.
۴) موضوع کتاب نفحات‌الانس، ذکر احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی است.

۹۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام گزینه نادرست است؟

۱) در عهد بازماندگان تیمور، علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب و تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت.
۲) پس از تیمور، شاهرخ شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار داد و از هنرمندان خوش‌نویس، نقاش و شاعر حمایت کرد.
۳) در زمان بایسنقرمیرزا، هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامهٔ فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند.
۴) در عهد بازماندگان تیمور، ادبیات رونقی تازه و بنیادی گرفت و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً نوآورانه و عمیق بود.

۹۴- در کدام ابیات، هر دو نوع تشبیه فشرده و گسترده به کار رفته است؟

الف) ای ترک لاله‌رخ بده آن لاله‌گون شراب — تابان ز جام چون رخ لعل از قصب نقاب
ب) از دل بیدار و اشک آتشین و آه گرم — دستگاه زندگی چون شمع خاموشم تهی است
ج) نیزهٔ چون مارش از بر چرخ ساید نیش او — ماهی گردون به دندان مزد دندان آورد
د) صبح چون زلف شب براندازد — مرغ صبح از طرب پر اندازد
ه) ساده‌لوحی فارغ از رد و قبولم کرده است — زشت و زیبا در دل آیینه‌وار من یکی است

۱) «الف»، «د»، «ه»
۲) «ج»، «د»، «ه»
۳) «الف»، «ب»، «ج»
۴) «ب»، «ج»، «د»

۹۵- در کدام ابیات تشبیه فشردهٔ غیراضافی دیده می‌شود؟

الف) نمی‌دانم که بازای ابر رحمت بر که می‌باری — که بینم در کمینگاه نظر صد ناوک‌اندازت
ب) تو سرو جویباری، تو لالهٔ بهاری — تو یار غمگساری، تو حور دلربایی
ج) وحشی نمی‌زدم چو مگس دست غم به سر — بودی اگر به خوان طرب دسترس مرا
د) خسروان را آب حوضش زمزم است — سرکشان را خاک قصرش کیمیاست
ه) آن مصر مملکت که تو دیدی خراب شد — وان نیل مکرمت که شنیدی سراب شد

۱) «الف»، «د»، «ه»
۲) «ب»، «د»، «ه»
۳) «الف»، «ب»، «ج»
۴) «ب»، «ج»، «ه»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶- کدام بیت «فاقد» ادات تشبیه است و تعداد تشبیهات بیشتری دارد؟

۱) وحشی‌ازدریای‌رحمت‌گردهندت‌رشحه‌ای / گام بـر روی هوا آسـان زنـی همچون حباب
۲) در آه مـا نهفتـه خـزان و بهـار حسـن / تأثیرهاسـت بـا نفـس گـرم و سـرد مـا
۳) از تیـغ بی‌ملاحظـهٔ آه مـا بتـرس / اولی‌ست این‌کـه کـس نشـود هم‌نبـرد مـا
۴) تـا زد بـه نـام مـن غـم او قرعـهٔ جنـون / شـد پاره‌پـاره قرعه‌صفـت اسـتخوان مـرا

۹۷- در کدام گزینه، هجای دوم مصراع اول کوتاه است؟

۱) اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشـم سـمرقند و بخارا را
۲) ای ساربان آهسته ران کارام جانم می‌رود / وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود
۳) غمش در نهان‌خانهٔ دل نشـیند / بـه نـازی کـه لیلـی بـه محمـل نشـیند
۴) سـاقیا بـده جامـی زان شـراب روحانـی / تـا دمـی برآسـایم زیـن حجـاب ظلمانـی

۹۸- در کدام گزینه، هجاهای تشکیل‌دهندهٔ بیت به صورت «۴تا ـ ۴تا ـ ۳تا» تقسیم‌بندی نمی‌شود؟

۱) یـا سـخن یـا آمـدن یـا رفتنـت / شـرمش از روی تـو بایـد آفتـاب
۲) چـه تدبیـر سـازم، چـه درمـان کنـم؟ / کـه از غـم بفرسـود جـان در تنـم
۳) صورتـی دارد ولـی جانیـش نیسـت / گـر دلـی داری بـه دلبنـدی بـده
۴) بـه دل گفتـم ز چشـمانش بپرهیـز / کـه هشـیاران نیاویزنـد بـا مسـت

۹۹- در کدام گزینه، مرز پایه‌های آوایی «رکن دوم مصراع اول» بیت زیر آمده است؟

«قـرب خواهـی گـردن از طاعـت مپیـچ / جامگـی خواهـی سـر از خدمـت متـاب»

۱) هی گَر د نَز
۲) گَر دَ نَز طا
۳) خا هی گَر دَ
۴) دَ نَز طا عَت

۱۰۰- مفهوم بیت زیر با کدام بیت «تفاوت» دارد؟

«مکـن پیـش دیـوار، غیبـت بسـی / بـود کـز پسـش گـوش دارد کسـی»

۱) چـه گفـت آن سـخن‌گوی پاسخ‌نیوش / کـه دیـوار دارد بـه گفتـار گـوش
۲) لـب مگشـای ارچـه در او نوش‌هاسـت / کـز پـس دیـوار بسـی گوش‌هاسـت
۳) عاشـقانش چـو در حدیـث آینـد / در و دیـوار، گـوش بگشـایند
۴) پیـش دیـوار آن‌چـه گویـی هـوش دار / تـا نباشـد در پـس دیـوار گـوش

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی یازدهم

۱۰۱- عبارت درست دربارهٔ جهان انسانی و نادرست دربارهٔ جهان تکوینی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) بین بخش فردی و اجتماعی آن تناسب و هماهنگی وجود دارد؛ زیرا هر عقیده و اخلاقی، فرهنگ متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند. ـ پدیده‌های موجود در جهان تکوینی، پیش از انسان وجود داشته‌اند و وجود آن‌ها مستقل از خواست و ارادهٔ انسان است.

۲) متفکران مسلمان، بخش‌های موجود در این جهان را در برابر جهان تکوینی قرار می‌دهند و از سه جهان مجزا سخن می‌گویند. ـ انسان در جهان تکوینی صرفاً امکان بهره‌برداری و تصرف دارد؛ زیرا نظم این جهان اعتباری و مستقل از انسان است.

۳) محصول زندگی انسان است و هر آن‌چه با اندیشه یا با عمل انسان‌ها پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد. ـ متفکران مسلمان، جهان طبیعت را به عنوان بخشی از جهان تکوینی می‌دانند و جهان تکوینی را به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

۴) کنش‌های فردی انسان‌ها مربوط به بخش ذهنی و کنش‌های اجتماعی آن‌ها مربوط به بخش فرهنگی جهان انسانی است. ـ اندیشمندان مادی‌گرا این جهان را در برابر جهان طبیعت قرار می‌دهند و جهان طبیعت را نیز به دو بخش مجزا تقسیم می‌کنند.

۱۰۲- در ارتباط با مفهوم «فرهنگ جهانی»، موارد خواسته‌شده به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **شرط تبدیل یک فرهنگ قومی و قبیله‌ای به یک فرهنگ جهانی**
- **ویژگی مدینهٔ فاسقهٔ فارابی در صورت جهانی‌شدن**
- **پیامد تحقق یک فرهنگ جهانی از گونهٔ اول**

۱) نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام و مناطق ـ عقاید و ارزش‌های حق و هنجارها و رفتارهای ناهمسو با حق ـ تقسیم جهان به مرکز و پیرامون

۲) عبور از مرزهای فرهنگی و سیاسی خود ـ عقاید و ارزش‌های حق و هنجارها و رفتارهای ناهمسو با حق ـ به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر فرهنگ‌ها

۳) عبور از مرزهای فرهنگی و سیاسی خود ـ هنجارها و رفتارهای حق و عقاید و ارزش‌های ناهمسو با حق ـ تقسیم جهان به مرکز و پیرامون

۴) نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام و مناطق ـ هنجارها و رفتارهای حق و عقاید و ارزش‌های ناهمسو با حق ـ به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر فرهنگ‌ها

۱۰۳- هر یک از عبارت‌های زیر، نشان‌دهندهٔ فقدان کدام‌یک از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب است؟

- **باور به تقدیر محتوم، تلاش و مقاومت را از بین می‌برد.**
- **با تقسیم نابرابر فرصت‌ها، طمع‌کاران به حقوق دیگران دست‌درازی می‌کنند.**
- **محدودیت مطلق یا رهایی مطلق و بی‌قیدوشرط، انسان را از مسیر کمال منحرف می‌سازد.**
- **بدون معیار سنجش مشترک، در تشخیص نیکی از بدی دچار سردرگمی می‌شویم.**

۱) حقیقت ـ عقلانیت ـ معنویت ـ عدالت
۲) مسئولیت ـ عدالت ـ معنویت ـ عقلانیت
۳) حقیقت ـ عقلانیت ـ آزادی ـ معنویت
۴) مسئولیت ـ عدالت ـ آزادی ـ حقیقت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴- پاسخ سؤالات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **قومی که از نظر نظامی شکست می‌خورد، در چه صورتی می‌تواند استقلال سیاسی خود را مجدداً به دست بیاورد؟**
- **از حیث منطقی، چه رابطه‌ای بین امپریالیسم و استعمار وجود دارد؟**
- **همکاری مردم جامعهٔ تغلب برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها، چه هنگامی پیش می‌آید؟**

۱) ضعیف‌شدن قدرت نظامی مهاجم ـ استعمار عامل شکل‌گیری امپریالیسم و امپراتوری است. ـ هدف همهٔ مردم خوار و مقهور کردن دیگران باشد.

۲) حفظ هویت فرهنگی خود ـ استعمار نوعی جهانگشایی و امپراتوری است. ـ همهٔ افراد شیفتهٔ غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

۳) داشتن فرهنگ غنی و قوی ـ اگر امپریالیسم از نوع فرهنگی باشد، موجب استعمار می‌شود. ـ برای بقای خود، از تسلط بر خودشان خودداری کنند.

۴) غلبهٔ فرهنگی بر قوم مهاجم ـ امپریالیسم یکی از نتایج و زیرمجموعه‌های استعمار است. ـ افراد تلاش کنند بر یکایک مردم خود نیز چیره شوند.

۱۰۵- موارد خواسته‌شده در جدول زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

نوع استعمار	ابزارها	اهداف	وضعیت استعمارگران و مجریان
قدیم	**دریانوردی و اقتصاد صنعتی**	**تأمین سلطهٔ نظامی**	**(ج)**
نو	**(الف)**	**(ب)**	**استعمارگران پنهان‌اند.**
فرانو	**(د)**	**هجوم به هویت فرهنگی دیگر کشورها**	**مجریان پنهان‌اند.**

۱) اتکا به قدرت اقتصادی ـ تبلیغ باورهای فرهنگ غربی ـ استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند. ـ از بین بردن مقاومت فرهنگی جوامع غیرغربی

۲) استفاده از مجریان بومی ـ شکل‌گیری اقتصاد جهانی ـ مجریان حضور مستقیم و آشکار دارند. ـ ابزارهای فرهنگی بدون استفاده از سیاست و اقتصاد

۳) کودتای نظامی ـ کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر ـ استعمارگران حضور مستقیم دارند. ـ ابزارهای رسانه‌ای، علمی و فناوری اطلاعات

۴) دولت‌های دست‌نشانده ـ تأمین سلطهٔ اقتصادی ـ استعمارگران آشکار و مجریان پنهان‌اند. ـ تصرف بازارها و مواد خام کشورهای استعمارزده

۱۰۶- در ارتباط با فرهنگ‌ها، چه تعداد از موارد زیر درست است؟

الف) فرهنگ غالب از نظر نظامی ← لزوماً نمی‌تواند غلبهٔ فرهنگی ایجاد کند و گسترش فرهنگی به دنبال بیاورد.

ب) فرهنگ جهانی گونهٔ اول ← سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند و از عقاید مشترک انسانی سخن می‌گوید.

ج) فرهنگ صهیونیسم در صورت جهانی‌شدن ← با رویکرد دنیوی خود، دیگران را در خدمت کانون‌های ثروت و قدرت به کار می‌گیرد.

د) فرهنگ دارای عقاید قومی و قبیله‌ای ← در حالت عادی از محدودهٔ قومی خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.

هـ) فرهنگ حق از دیدگاه فارابی ← عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری انسان است.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷- با توجه به مراحل گسترش فرهنگ اسلامی، ترتیب زمانی موارد زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

الف) فرهنگ اسلامی به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب کرد.

ب) استبداد استعماری می‌کوشید برای نزدیکی به فرهنگ غرب، مظاهر اسلامی را از بین ببرد.

ج) بیدارگران اسلامی خطر سلطهٔ جوامع غربی و فراموشی هویت فرهنگی اسلام را به مسلمانان گوشزد کردند.

۱) ابتدا مورد «ب» رخ داده، سپس برای مقابله با آن مورد «ج» توسط اندیشمندان اسلام مطرح شد.

۲) عبارت‌های «ب» و «ج» در یک زمان واحد و پس از اتفاق‌افتادن مورد «الف» روی دادند.

۳) در واکنش به مورد «ب»، بسیاری از اندیشمندان به غنای فرهنگ اسلامی و مورد «الف» توجه کردند.

۴) عبارت‌های «الف» و «ج» در یک زمان واحد و پیش از روی‌دادن مورد «ب» اتفاق افتادند.

۱۰۸- موارد کدام گزینه، به ترتیب دربارهٔ «هستی‌شناسی»، «انسان‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» فرهنگ غرب درست است؟

۱) به معنای اصالت انسان دنیوی در جهان هستی است. ـ از نتایج منطقی هستی‌شناسی فرهنگ غرب است. ـ وجه مشترک همهٔ انواع آن، کنارگذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت است.

۲) همهٔ ظرفیت‌های هستی متوجه اهداف دنیوی می‌شود. ـ به معنای اصالت انسان دنیوی و این‌جهانی است. ـ روشی از معرفت و شناخت را به رسمیت می‌شناسد که با سکولاریسم و اومانیسم همراه است.

۳) به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است. ـ وجه مشترک همهٔ انواع آن، کنارگذاشتن وحی در شناخت حقیقت است. ـ از روشنگری به عنوان مهم‌ترین ویژگی معرفت‌شناختی غرب یاد می‌شود.

۴) سبب پیدایش و رشد نهضت‌های جدید دینی شده است. ـ حقوق را برمبنای تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌دهد. ـ روشنگری غربی برای از بین بردن موانعی آمده است که راه را بر حقیقت بسته‌اند.

۱۰۹- پاسخ سؤالات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **کدام‌یک، از زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب ـ رعیتی در دوران رنسانس است؟**
- **کدام‌یک، از پیامدهای تحریفات مسیحیت در سطح اندیشه و نظر به حساب می‌آید؟**
- **کدام‌یک، از ریشه‌ها و عوامل زمینه‌ساز شکل‌گیری نخستین انقلاب لیبرال جهان است؟**
- **کدام‌یک، از زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا در دوران رنسانس محسوب می‌شود؟**

۱) رشد تجارت ـ دورماندن مسیحیت از عقلانیت با قبول تثلیث ـ اندیشه‌های فلسفی روشنگری ـ مواجههٔ اروپاییان با مسلمانان

۲) کشف آمریکا ـ آمیخته‌شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری ـ تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی ـ اقتصاد سرمایه‌داری

۳) جنگ‌های صلیبی ـ گام برداشتن کشیشان و آباء کلیسا به سوی نوعی دنیاگرایی به جای امور معنوی ـ اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی ـ فتح قسطنطنیه

۴) بالاگرفتن تب طلا ـ توجیه عملکرد دنیوی کلیسا در پوشش معنوی ـ قانون‌گذاری برمبنای خواست انسان ـ جنگ‌های صلیبی

۱۱۰- از بین موارد زیر، کدام موارد نادرست‌اند؟

الف) علم جدید با رویکرد دنیوی، وظیفهٔ شناخت حقیقت عالم و عبور انسان از ملک به ملکوت را بر عهده ندارد.

ب) انسان‌شناسی در دیدگاه اسلام مبتنی بر این اصل است که انسان باید با پیروی از پیامبران، عقل خود را شکوفا سازد.

ج) در امپریالیسم فرهنگی، قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعهٔ مسلط را می‌پذیرد.

د) فرهنگ ژاپن همانند فرهنگ اینکاها، گسترهٔ جغرافیایی وسیعی ندارد؛ اما برخلاف آن، تداوم تاریخی بالایی دارد.

هـ) پرسش دربارهٔ روش‌های شناخت و اعتبار آن در یک فرهنگ، مربوط به هستی‌شناسی آن فرهنگ است.

۱) «الف» ـ «د» ۲) «ب» ـ «هـ» ۳) «ج» ـ «هـ» ۴) «د» ـ «ب»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

روان‌شناسی یازدهم

۱۱۱- هر یک از ابیات زیر، به ترتیب، با کدام روش کسب آگاهی و معرفت مطابقت دارد؟

الف) ابـر و بـاد و مه و خورشـید و فلک در کارند / تـا تـو نانـی بـه کـف آری و بـه غفلـت نخوری
ب) بـه صحـرا بنگـرم، صحـرا تـو بینـم / بـه دریـا بنگـرم، دریـا تـو بینـم
ج) خـرد رهنمـای و خـرد دلگشـای / خـرد دسـت گیـرد بـه هـر دو سـرای
د) پـدرم روضـهٔ رضوان بـه دو گنـدم بفروخت / مـن چـرا ملـک جهـان را بـه جـوی نفروشـم؟

۱) دریافت درونی ـ شهودی ـ علم تجربی ـ سخن و عمل بزرگان دین
۲) علم تجربی ـ بزرگان دین ـ منطقی ـ دریافت درونی
۳) علم تجربی ـ شهودی ـ فلسفی ـ سخن و عمل بزرگان دین
۴) شهودی ـ بزرگان دین ـ علم تجربی ـ دریافت درونی

۱۱۲- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام‌یک از اهداف روان‌شناسی تجربی مرتبط است؟

- **علی‌رغم تلاش دانشمندان برای دقیق و بی‌طرف بودن، دقت و مشاهدهٔ آنان در بیان این هدف می‌تواند تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، آسیب جدی ببیند.**
- **با آگاهی از اهمیت کیفیت مطالعه، می‌توان حدس زد دانش‌آموزی که خوب درس می‌خواند، موفق شود.**
- **دشواری تحقق آن به صورت غیرمستقیم ناشی از وجود توأمان ابعاد جسمانی و غیرجسمانی در آدمی است.**
- **تأثیرپذیربودن پدیده‌های روان‌شناختی از عوامل متعدد، ابتدا این هدف علم را با دشواری مواجه می‌کند.**

۱) توصیف ـ تبیین ـ پیش‌بینی و کنترل ـ توصیف
۲) توصیف ـ پیش‌بینی ـ پیش‌بینی و کنترل ـ تبیین
۳) تبیین ـ تبیین ـ توصیف و تبیین ـ پیش‌بینی
۴) تبیین ـ پیش‌بینی ـ توصیف و تبیین ـ کنترل

۱۱۳- روش جمع‌آوری اطلاعات کدام‌یک از افراد زیر بدون خطا بوده است؟

۱) فرزانه برای مصاحبه با آزمودنی‌های خود لیست مشخصی از سؤالات دارد که به ترتیب آن‌ها را می‌پرسد.
۲) مدرسه‌ای صرفاً با کمک آزمون هوش وکسلر، دانش‌آموزانی که بهرهٔ هوشی بالاتری دارند را ثبت‌نام می‌کند.
۳) صبا برای آن‌که متوجه شود پدرش آلزایمر گرفته یا نه، از اینترنت آزمونی برای سنجش حافظه پیدا می‌کند.
۴) مربی فوتبالی برای سنجش عملکرد بازیکنانش سعی می‌کند بدون تعصب، فیلم ضبط‌شدهٔ تمرین‌های آن‌ها را بارها و بارها ببیند.

۱۱۴- کدام‌یک از عبارت‌های زیر درست هستند؟

الف) رشد جنین درون رحم، تنها ناشی از عوامل وراثتی و رشد در سالمندی، بیشتر ناشی از عوامل محیطی است.
ب) لزوماً تمام ویژگی‌های وراثتی از بدو تولد در رفتار و ظاهر فرد، ظاهر نمی‌شوند.
ج) با بررسی اقوام و خویشاوندان دور و نزدیک هر فرد، می‌توان برخی ویژگی‌های ظاهری و رفتاری او را پیش‌بینی کرد.
د) این‌که کودک چند خواهر و برادر بزرگ‌تر دارد و تعداد لغاتی که می‌داند بیشتر از تعداد لغاتی است که خواهر و برادرش در همین سن می‌دانسته‌اند، به دلیل عوامل وراثتی مؤثر بر رشد اوست.

۱) «الف» ـ «ب» ۲) «الف» ـ «د» ۳) «ب» ـ «ج» ۴) «ج» ـ «د»

۱۱۵- کدام گزینه در خصوص «رشد اجتماعی و اخلاقی» در دورهٔ کودکی درست است؟

۱) در دورهٔ طفولیت، انگیزهٔ عمل اخلاقی در کودک، بر پایهٔ خوشحال‌کردن دیگران است.
۲) همکاری در بازی‌های گروهی و رعایت تبصره‌ها و قواعد آن، از شاخصه‌های رشد درک اخلاقی است.
۳) در ۸ ـ ۷ ماهگی کودک طی یک فرایند وابسته به آمادگی زیستی، اولین علامت رشد اجتماعی را از خود بروز می‌دهد.
۴) برای رشد اخلاقی یک فرایند پیچیده و گام‌به‌گام طی می‌شود. در این فرایند خانواده و اجتماع نقش مهمی در مطرح‌کردن معیارها و قوانین دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶- کدام عبارت دربارهٔ ویژگی‌های رشد در دورهٔ نوجوانی، نادرست است؟

۱) تحریک‌پذیری و نوسانات خلقی در نوجوانی، منشأ فیزیولوژیکی و جسمانی دارد و با کسب مهارت، هیجان‌ها هم‌چنان منبع رفتارهای مثبت و سازنده خواهند بود.

۲) در دورهٔ نوجوانی اندام‌های داخلی بدن رشد قابل توجهی دارند که این تغییرات باعث می‌شود نوجوان احساس توانمندی زیادی کند.

۳) ایفای نقش جنسیتی برای نشان‌دادن رفتارهای زنانه یا مردانه مربوط به ویژگی جنسی هویت است.

۴) نظارت و ارزیابی بر استدلال‌ها و قضاوت‌ها و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه از ویژگی‌های مختص دورهٔ نوجوانی است که در کودکی وجود ندارد.

۱۱۷- کدام عبارت در خصوص شرایطی که هیچ‌یک از محرک‌ها توانایی و شدت لازم برای تحریک اندام حسی فرد را ندارند، درست است؟

۱) این شرایط مطلوب و خوشایند است و فرد را در یک خلسهٔ احساسی و استراحت کامل فرو می‌برد.

۲) اگر در افراد انگیزهٔ بیرونی ایجاد شود، می‌توانند این شرایط را برای ساعت‌های طولانی به راحتی تحمل کنند.

۳) در صورت انتخاب محرک‌های پیرامونی، فرد می‌تواند تفسیری از آن‌ها داشته باشد.

۴) این امکان وجود دارد که فرد در این شرایط محرک‌هایی را تفسیر کند که اصلاً احساس نکرده است.

۱۱۸- اگر موقعیت از دست دادن محرک هدف در یک آزمایش آن باشد که نوار پاک‌سازی خشکبار در کارخانه، پستهٔ سالم را شناسایی کرده و در سبد خشک‌کن بیندازد، به ترتیب، موقعیت «ردّ درست» و «هشدار کاذب» کدام خواهد بود؟

۱) پستهٔ پوک را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند. ـ پستهٔ ناسالم را به سبد خشک‌کن بیندازد.

۲) پستهٔ سالم را در سبد خشک‌کن بیندازد. ـ پستهٔ پوک را شناسایی کرده و از چرخهٔ خشک‌کن خارج کند.

۳) پستهٔ پوک را به سبد خشک‌کن بیندازد. ـ پستهٔ ناسالم را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند.

۴) پستهٔ ناسالم را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند. ـ پستهٔ سالم را به سبد خشک‌کن بیندازد.

۱۱۹- پیامد کاهش هر یک از موارد زیر، به ترتیب، در کدام گزینه درست است؟

- **مهارت و تجربهٔ فرد در انجام تکالیف هم‌زمان**
- **تعداد عوامل انحرافی هنگام پیداکردن محرک هدف**
- **مدت‌زمان انجام تکالیف**
- **دشواری تکلیف**

۱) افزایش کارایی در توجه متمرکز ـ کاهش سرعت یافتن محرک ـ افزایش احتمال خطا ـ کاهش حداکثر زمان مفید برای توجه مستمر

۲) کاهش کارایی در توجه پراکنده ـ افزایش سرعت یافتن محرک ـ افزایش کیفیت انجام تکالیف ـ افزایش حداکثر زمان مفید برای توجه مستمر

۳) کاهش کارایی در توجه پراکنده ـ افزایش مدت‌زمان یافتن محرک ـ کاهش کیفیت انجام تکلیف ـ کاهش اثر منفی انجام تکالیف هم‌زمان

۴) افزایش کارایی در توجه متمرکز ـ کاهش مدت‌زمان یافتن محرک ـ کاهش احتمال خطا ـ افزایش اثر منفی انجام تکالیف هم‌زمان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰- هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، با کدام‌یک از موضوعات ارتباط بیشتری دارد؟

- **توجه یک نقاش به تابلوهای نقاشی نصب‌شده بر روی دیوارهای یک تالار**
- **کودکی که زمان به دنیا آمدنش، زلزله آمده، معتقد است که بسیار بدقدم است.**
- **معاون مدرسه، دانش‌آموز کلاس سومی را که اونیفورم سال قبل خود را پوشیده به اشتباه در صف دانش‌آموزان کلاس دوم جای می‌دهد.**
- **پزشکان در بیمارستان به دلیل رنگ سفید روپوششان از سایر افراد متمایز و شناخته می‌شوند.**

۱) منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه ـ خطای شناختی ـ اصل مشابهت ـ اصل شکل و زمینه

۲) عامل تمرکز: تغییرات درونی محرک‌ها ـ خطای ادراکی ـ اصل استمرار ـ کل‌گرابودن ادراک

۳) منبع توجه: نوع پردازش و انتظارات فرد ـ خطای شناختی ـ اصل مشابهت ـ تحت تأثیر ویژگی‌های حسی بودن ادراک

۴) عامل توجه پایدار: اهمیت‌دادن به موضوع ـ خطای ادراکی ـ اصل استمرار ـ اصل مجاورت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن یازدهم

• **عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۱۲۱-۱۲۷):**

۱۲۱- ﴿ما تُقدّموا لأنفسكم من خيرٍ تَجدوه عند الله﴾:

۱) هر چه از خوبی برای خودتان پیش بفرستید نزد خداوند یافته می‌شود.

۲) هر چیز خوبی که برای خودتان از پیش می‌فرستید آن را نزد خداوند می‌یابید.

۳) آن‌چه از خیر برای خود پیش بفرستید آن را نزد خداوند می‌یابید.

۴) هر چه از خوبی برای خودتان از پیش فرستاده‌اید نزد الله می‌یابید.

۱۲۲- «أهمّ وصيّة لقمان لابنه هي عدم التَّبختُر في المشية!»:

۱) مهم‌ترین سفارش لقمان به فرزندش عدم فخرفروشی در راه‌رفتن است!

۲) بااهمیت‌ترین وصیت لقمان به پسرش این است که در [طرز] راه‌رفتن فخرفروشی نکند!

۳) سفارش مهم‌تر لقمان به فرزند خود عدم تکبّر در راه‌رفتن می‌باشد!

۴) مهم‌ترین وصیت لقمان برای پسرش دوری از تکبّر در [شیوهٔ] راه‌رفتن است!

۱۲۳- «أردتُ أن أسبّ الّذي كان سبّني ولكنّ أخي منعني و قال: دعْ شاتمك مُهاناً تُسخطِ الشّيطانَ!»:

۱) اراده کردم که ناسزا بدهم به کسی که به من فحش می‌داد، اما برادرم مانعم شد و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار فروگذار تا شیطان را عصبانی کنی!

۲) می‌خواستم به کسی که به من ناسزا داده بود، دشنام دهم، اما برادرم من را منع کرد و گفت: ناسزاگوی پستِ خود را رها کن که اهریمن خشمگین می‌گردد!

۳) خواستم دشنام بدهم به کسی که به من ناسزا داده بود، ولی برادرم مرا بازداشت و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار رها کن تا اهریمن را خشمگین نمایی!

۴) خواستم ناسزا گفته باشم به کسی که به من دشنام داد، اما برادرم من را بازداشت و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار فروگذار که شیطان را عصبانی می‌کنی!

۱۲۴- «هَجر لاعبو منتخب إيران الوطنيّ إيرانَ مع مُدرّبيهم للمشاركة في مُباريات الكأس العالم و نحنُ نَستعينُ بالله لفَوزهم في المباريات القادمة!»:

۱) بازیکنان تیم ملی ایران به همراه مربیانشان برای شرکت در مسابقات جام جهانی، ایران را ترک کردند و ما از خداوند برای پیروزی آنان در رقابت‌های پیش‌رو یاری می‌جوییم!

۲) بازیکنان و مربیانشان در تیم ملی ایران، برای شرکت در مسابقات جام جهانی، از ایران خارج شدند و ما از خداوند می‌خواهیم آنان را در مسابقات آینده، یاری نماید!

۳) بازیکنان انتخاب‌شده در تیم ملی ایران به همراه مربیان خود برای مشارکت در بازی‌های جام جهانی، ایران را ترک کردند و ما از خداوند برای پیروزی آنان در مسابقات پیش‌رو یاری می‌خواهیم!

۴) بازیکنان تیم ملی ایران و مربیشان، ایران را برای شرکت در رقابت‌های جام جهانی ترک کردند و ما امیدواریم خداوند آنان را در پیروزی در رقابت‌های آینده یاری کند!

۱۲۵- عيّن الخطأ:

۱) يا بُنيَّ لا تتّخذ الكذّاب صديقاً!: ای پسرکم، بسیار دروغگو را دوست نگیر!

۲) الصديق الحقيقيّ مُعين على البِرّ!: دوست واقعی بر نیکی یاری‌رساننده است!

۳) يا من يُحسِّن خَلق النّاس و خُلُقهم!: ای کسی که آفرینش مردم و اخلاقشان را نیکو می‌گرداند!

۴) رُبّ سكوت أبلغ من الكلام!: قطعاً سکوت از سخن‌گفتن شیواتر است!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶- «از دوستی با نادان بپرهیز، زیرا او به تو ضرر می‌زند اگرچه دوست دارد که به تو سود برساند!»: عيّن الصّحيح:

۱) إيّاك و الصّداقة مع الأحمق، لأنّه يُحبّ أن ينفعك و لكنّه يَضرّك!

۲) إيّاكَ و مصادقة الأحمق، فإنّه يضرّك و إن أحبَّ أن ينفعك!

۳) حذِّر أن لا تُصادِق الجاهلَ، لأنّه يضرّك و إن أرادَ أن ينفعك!

۴) حَذِّر مجالسة الجاهل، فإنّهُ يريد أن ينفعك و إن ضرّك!

۱۲۷- عيّن الخطأ عن المفهوم:

۱) ﴿لا تُصعِّرْ خدّك للناس﴾: افتادگی آموز اگر طالب فیضی!

۲) سَل المصانع ركباً تهيم في الفلوات!: حالت سوخته را سوخته‌دل داند و بس/ شمع دانست که جان‌دادن پروانه ز چیست

۳) ليست دموع عيني هٰذي لنا العلامةُ!: فریاد که جز اشک شب و آه سحرگاه/ اندر سفر عشق، مرا همسفری نیست

۴) ما عُوقِب الأحمق بمثل السكوت عنه!: در خاموشی دوصد جواب است، جواب!

● **اِقرَأ النَّصّ التّالي ثُمَّ أجِب عَن الأسئِلَة (۱۲۸ - ۱۳۰) بِما يُناسِبُ النّصّ:**

أمر الله عبادَه ألّا يَمشوا في الأرض مرحاً و هذا قَوله: (وَ لا تَمْشِ فِي الأَرْضِ مَرَحاً) كما نَهَى النَّبيّ (ص) عن التَّبَختُر في المشي، وَ أمر أن يُغَضَّ من الصّوت، فقال: (اغضُضْ من صَوتِكَ) و شَبَّه صوتَ من يُرفَع صوتُه بدون دليل منطقي بصوت الحمير. فالمؤمنُ لا يَكن مُختالاً فَخوراً وَ لا يُصعّرْ خَدَّه تكبُّراً و قيل في القرآن (وَ لا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنّاسِ) و من فعل ذلك فَقَد اِرتكبَ سَيِّئَةً كبيرةً. وَ أمّا الإنسان المليحُ الخُلق، فهو مَن جمعَ بينَ حُسنِ الهَيئَة و حُسنِ السّيرة، و ترك كلّ خُلق مذموم.

۱۲۸- من شُبِّهَ بـالحمير؟

۱) الّذي يَصرخُ بصوت رفيع و يطلب المساعدة!

۲) من لا يغضّ مِن صوته بل يرفعه بلا سبب!

۳) من كان له صوت رفيع لا يقدر أن يَغضّه!

۴) الّذي يرفع صوته أمام الآخرين لِيجذبهم!

۱۲۹- مَن هو «الإنسان المليحُ الخُلُق»؟

۱) مَن لا يَرتكب معصيةً كبيرةً!

۲) مَن كانَ له خلق كريم و وجه جميل معاً!

۳) مَن يحاول أن يُحسِّن صورته و لا يفعل عملاً مذموماً!

۴) مَن لا يُصعِّر خَدّهُ للنّاس و لا يَمشي مَرحاً!

۱۳۰- عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ: «اِرتكب ـ شَبّه ـ مَذموم ـ يُرفَع»

۱) اِرتكب: فعلٌ ماضٍ ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثيّ من باب اِفتعال ـ اسم فاعله: مُرتكِب ـ متعدّ/ فعل و مفعوله «سيِّئة»

۲) شَبّه: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثيّ ـ له حرف زائد واحد ـ اسم مفعوله: مُشَبَّه ـ مبني للمعلوم/ فعل و مع فاعله جملة فعليّة

۳) مَذموم: اسم ـ مفرد مذكّر ـ اسم مفعول (اشتقاقه من فعل «ذمَّ») ـ معرب ـ نكرة/ صفة و مجرور بالتّبعية من موصوفها

۴) يُرفَع: فعلٌ مضارعٌ ـ للغائب ـ مجرّد ثلاثيّ ـ اسم فاعله: مُرتَفِع ـ مبني للمجهول ـ متعدّ/ نائب فاعله: «صوت»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الجَواب الصحيح في الأسئلة التّالية (۱۳۱ ـ ۱۳۵):**

۱۳۱- عيّن الصّحيح في ضبط حركات الحروف:

۱) بَعدَ أنْ يَتَناوِلَ التِّمساحُ طَعامَهُ يَستريحُ في الشّاطَئِ!

۲) يُحَرِّكُ الطّائِرُ جَناحَيهِ ثَمانينَ مَرَّةً في الثّانيَةِ الواحِدَةِ!

۳) زَعانِفُ السَّمَكِ الطّائِرِ تَعمَلُ كَجَناحَينَ و تُساعِدُهُ لِلفَرارِ!

۴) حَيَّةُ الصَّحراءِ تَقِفُ كَالعَصا لِتَصيدَ طائِراً يَنزِلُ عَلى ذَنَبِها!

۱۳۲- عيّن عبارةً ما جاء فيها اسم التّفضيل:

۱) قد ينظرُ الأطفال إلى الأكابر ليتعلّموا منهم أساليبَ الحياة!

۲) في بعض الأوقات قدرةُ الكلام أقوىٰ من قدرة السّلاح بلا شكّ!

۳) في نهاية الجلسة ذَكرتُ ذكرياتِ أيّام صغري لصديقي أحمَد!

۴) ما كنتُ أعلمُ أنّ زميلي من أشهر كُتّابِ لقصص الأطفال!

۱۳۳- عيّن ما ليس فيه اسم المبالغة:

۱) هذه العَلامة تدلّ على أنّ السّباحة ممنوعةٌ في هٰذا الماء!

۲) بعض المعلّمينَ نَصّاحونَ للتّلاميذ، فهم يُعطونَهم حِكَماً قيّمة!

۳) إنّي لا أدري مع الأسف أيّ أنمّتنا الكرام قد لُقّب بالسّجّاد!

۴) بعدَ شراء تلك البضائع سألتُ عن سعرها و دفعتُه للبقّال!

۱۳۴- عيّن كلمة «مزارع» يختلف في النّوع و المعنىٰ:

۱) تَحكي المزارع القديمة لنا قصصَ الصّبر و العطاء!

۲) تَحرسُ المزارع ذكريات أجدادِنا بينَ أغصانِها!

۳) زُرنا المزارع الرّيفيّة قبل يومَين مع مُدرِّسينا!

۴) يُراقب المزارع زرعَه بكلّ حُبّ و إخلاص!

۱۳۵- عيّن ما ليس فيه فعل الشّرط:

۱) ما تُعجبني عادةً مسابقةٌ يتعادل فيها الفريقان!

۲) من دَعاني إلى أحسن الأعمال فإنّي أُحبّه كثيراً!

۳) من تكلّم فيما لا يعلم يقع في الخطأ بلا شكّ!

۴) ما لم يُذكر اسم الله عليه فعلينا ألّا نأكل منه!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ یازدهم

۱۳۶- یک مورخ تاریخ اسلام قصد دارد دربارهٔ تاریخ ایران دوران اسلامی، تحقیق کند. وی به کدام منبع یا کتاب تاریخی دوران اسلامی باید رجوع کند؟

۱) تاریخ‌نگاری عمومی ـ طبری سعی کرده است در کتاب خود درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کند.

۲) تک‌نگاری ـ در عجائب‌المقدور به زندگی شاهان ساسانی اشاره شده است.

۳) تاریخ‌نگاری سلسله‌ای ـ طبری در خدای‌نامه‌ها به دوران باستان پرداخته است.

۴) تاریخ‌نگاری عمومی ـ دینوری در نگارش تاریخ بیهقی، زندگی فرمانروایان بزرگ و کوچک دوران باستان را ثبت و ضبط کرده است.

۱۳۷- کدام مورد دربارهٔ گونه‌های منابع نوشتاری تاریخ در دورهٔ معاصر درست بیان شده است؟

الف) متون تقویمی، فلسفی، کلامی و اخلاقی، جزء سایر نوشته‌های تاریخی به شمار می‌روند که می‌توان از آن‌ها برای تبیین اوضاع علمی دوره‌های تاریخی استفاده کرد.

ب) عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری در شاخص‌ترین اثر خود، قابوس‌نامه، به مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات و نهادهای اداری و نظامی پرداخته است.

ج) در دورهٔ سلجوقیان، انوری در قصیدهٔ نامهٔ اهل خراسان، اقدام به نقد اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود کرده است.

د) اصطخری، در المسالک و الممالک، به بیان مسائلی که در دیگر منابع کم‌تر یافت می‌شده پرداخته و گونه‌ای ارزشمند از تاریخ اجتماعی و فرهنگی را ارائه داده است.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

۱۳۸- کدام مورد دربارهٔ سبک و روش تاریخ‌نگاری «مروج‌الذهب و معادن‌الجوهر» درست بیان شده است؟

۱) سبک: تاریخ‌نگاری ترکیبی ـ روش: موضوع‌محوری

۲) سبک: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ روش: موضوع‌محوری

۳) سبک: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ روش: سال‌شماری

۴) سبک: تاریخ‌نگاری روایی ـ روش: سال‌شماری

۱۳۹- کدام مورد دربارهٔ گزارش‌ها و نوشته‌های مورخان دوران اسلامی درست است؟

الف) مسعودی برای نگارش گزارش‌های تاریخی خود و بررسی درستی و نادرستی اخبار به سفر می‌رفته و از نزدیک مکان رویدادها را بررسی می‌کرده است.

ب) یعقوبی و مقدسی برخلاف بیهقی، به روش عقلی برای سنجش اعتبار گزارش‌ها و منابع تاریخی اعتقادی نداشتند.

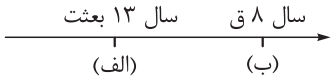
ج) بلاذری و دینوری، در نگارش «اخبارالطوال» و «فتوح‌البلدان»، به گزینش و انتخاب دست زدند و طبیعتاً قسمت‌هایی از خبر از چشم آن‌ها دور مانده است.

د) طبری برخلاف مسعودی، در نوشتن تاریخ، درستی و نادرستی مطالب را به خواننده واگذار می‌کرد و هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها نداشت.

۱) «ب» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰- کدام گزینه دو رویداد پیمان عقبهٔ دوم (۱) و فتح مکه (۲) را با توجه به نمودار خط زمان زیر به درستی بیان می‌کند؟

۱) (۲) روی (الف) به ناکامی قریش در جنگ خندق اشاره دارد که کاهش فعالیت‌های نظامی علیه اسلام و زمینه‌سازی برای نشر اسلام در میان قبایل را در پی داشت.

۲) (۱) روی (الف) پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آورد و زمینه را برای ترک مکه و بازنگشتن به آن تا سال ششم هجرت فراهم آورد.

۳) (۱) روی نقطهٔ (ب) حاکمان محلی در گوشه و کنار شبه‌جزیرهٔ عربستان را وادار کرد با پرداخت جزیه تابع حکومت مدینه شوند.

۴) (۲) روی (ب) دو سال بعد از نقض پیمان حدیبیه و به صورت مسالمت‌آمیز اتفاق افتاد.

۱۴۱- کدام‌یک از وقایع زیر دربارهٔ رویدادهای سال ۹ ق. درست است؟

الف) انعقاد پیمان برادری

ب) اعلان برائت از مشرکان و نزول سورهٔ توبه

ج) اسلام‌آوردن هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب

د) غزوهٔ احد و اظهار مسلمانی عبدالله بن ابی

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

۱۴۲- کدام‌یک از رویدادهای زیر در فاصلهٔ سال‌های ۲۳ تا ۳۵ ق. روی داده است؟

۱) محاصرهٔ شهر ایلیا ـ روی کار آمدن شماری از خاندان اموی

۲) تبعید تعدادی از صحابهٔ پیامبر ـ ثروت‌اندوزی با تصرف اراضی وسیعی در ایران، مصر و شام

۳) تقسیم عطایا میان مردم ـ فتح سرزمین‌های مصر و شام

۴) اوج‌گرفتن تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای ـ رعایت مساوات و عدالت میان افراد و گروه‌های مختلف مسلمان

۱۴۳- کدام مورد از پیامدهای میراث تمدنی اندلس در دوران امویان است؟

الف) شهرهای بزرگ، آباد و پرجمعیت ← شکوفایی اقتصادی و پیشرفت‌های شگرف تمدنی

ب) ارتباط تجاری با سرزمین‌های حوزهٔ دریای مدیترانه ← رونق چشمگیر بازرگانی داخلی و خارجی در مسیرهای زمینی و دریایی

ج) پیشرفت علمی در زمینهٔ نجوم و فلسفه ← آشنایی با دستاوردهای علمی دانشمندان و عالمان مسلمان

د) دارابودن مراکز اقتصادی مهم ← وجود بازارها و کارگاه‌های صنعتی محدود در شهرهای اندلس

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جغرافیای یازدهم

۱۴۴- کدام‌یک از عبارت‌های زیر با مفهوم ناحیه‌بندی در جغرافیا، مطابقت دارد؟

الف) ناحیه، بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی با بخش‌های مجاور دارد.

ب) ناحیه و منطقه دارای یک تعریف مشترک هستند که ویژگی اصلی آن‌ها عناصر طبیعی و انسانی هستند.

ج) ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که دانشمندان سایر علوم صرفاً می‌توانند در این زمینه مشاوره بدهند.

د) انتخاب ملاک‌ها برای تعیین حدود ناحیه به هدف مطالعه و تحقیق پژوهشگر جغرافیایی بستگی دارد.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «ج» و «د» ۴) «الف» و «د»

۱۴۵- با توجه به تصویر زیر، کدام عبارت‌ها صحیح می‌باشند؟

الف) بیشتر بارندگی‌های فصل بهار و پاییز از این نوع بارندگی هستند.

ب) این بارندگی در محل برخورد دو تودهٔ هوایی متفاوت شکل می‌گیرد.

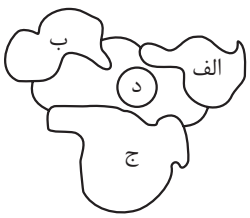
ج) در این بارندگی تودهٔ هوا در طی صعود، کاهش دما تجربه می‌کند و می‌بارد.

د) در این نوع بارندگی تودهٔ هوا قبل از صعود از توده‌های مجاور گرم‌تر است.

۱) «الف» ـ «ب» ۲) «ب» ـ «ج»

۳) «ج» ـ «د» ۴) «الف» ـ «د»

۱۴۶- با توجه به تصویر مقابل، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

۱) هر چه از سمت «الف» به سمت «د» حرکت کنیم، وحدت و همگونی عناصر بیشتر می‌شود.

۲) با حرکت از سمت «د» به «ج» از همگونی و تجانس پدیده‌ها کاسته می‌شود اما تنوعی در عناصر پدیده‌ها دیده نمی‌شود.

۳) با حرکت از سوی «الف» به «د»، هیچ تغییری در ویژگی‌های طبیعی رخ نمی‌دهد.

۴) با حرکت از سوی «ب» به «د»، تنوع عناصر پدیده‌های سایر نقاط بیشتر می‌شود.

۱۴۷- با توجه به مهم‌ترین بیابان‌های جهان و ویژگی‌های آن‌ها، کدام گزینه درست است؟

۱) بیابان گبی همانند تار و برخلاف نامیب در اثر دوری از منابع رطوبتی شکل گرفته است.

۲) در شکل‌گیری بیابان تکله‌ماکان همانند گبی، شکل و جهت ناهمواری‌ها اثرگذار است.

۳) علت اصلی پیدایش بیابان نامیب همانند تکله‌ماکان، استقرار در مرکز پرفشار است.

۴) بیابان صحرای بزرگ آفریقا با ثبت دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد، گرم‌ترین نقطهٔ زمین شناخته شد.

۱۴۸- با توجه به انواع هوازدگی و ویژگی‌های آن‌ها، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) در هوازدگی زیستی فعالیت موجودات زنده سبب تغییرات شیمیایی و فیزیکی در سنگ‌ها می‌شود.

۲) در هوازدگی شیمیایی تغییرات دما باعث دگرگونی در ساختمان کانی‌ها می‌شود، اما سنگ‌ها خرد نخواهند شد.

۳) در هوازدگی فیزیکی مانند زیستی ریشهٔ گیاهان و فعالیت حیوانات سبب خردشدن سنگ‌ها می‌شود.

۴) در هوازدگی زیستی برخلاف هوازدگی فیزیکی تغییراتی مانند انبساط و انقباض ممکن است رخ دهد.

۱۴۹- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه عبارت درستی را تبیین می‌کند؟

الف) کلوت ب) دشت ریگی ج) گرزدیو د) برخان

۱) مورد «الف» همانند مورد «ب» حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان می‌باشد.

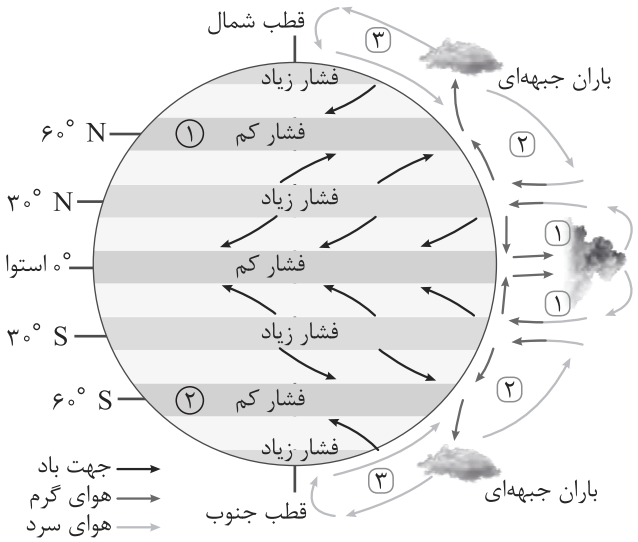
۲) مورد «ج» برخلاف «د» حاصل بخش مواد نرم‌تر و باقی‌ماندن سخت‌تر توسط باد است.

۳) در مورد «ج»، باد شیارهای موازی و U شکل در رسوبات به جای مانده از دریاچه‌های قدیمی ایجاد می‌کند.

۴) مورد «الف» با برخورد جریان باد با آب‌های زیرزمینی و متوقف‌شدن مسیر حرکت آن و ایجاد چاله‌های بادی، شکل می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۰- با توجه به تصویر زیر، توضیحات ارائه‌شده در کدام گزینه، درست و منطقی به نظر می‌رسد؟

۱) علت شکل‌گیری بارش جبهه‌ای در عرض‌های جغرافیایی ۶۰°، تقابل تودهٔ هوای پرفشار مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی با تودهٔ هوای این ناحیه است. ـ به دلیل تفاوت وسعت خشکی‌ها و آب‌ها در نیمکرهٔ شمالی و جنوبی، تغییراتی در فشار هوا به وجود می‌آید.

۲) اگر از ناحیهٔ استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت کنیم، فشار هوا به مرور افزایش پیدا می‌کند. ـ ناحیهٔ استوا به دلیل تابش شدید خورشید، بیشترین دما را در مناطق مختلف زمین دارد.

۳) صعود هوا در مناطق شمارهٔ (۱) و (۲)، تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت مدار استوا به آن سمت آمده و هوایی نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند. ـ توده‌های هوا در مناطق (۱) و (۲) تحت تأثیر نیروی کوریولیس سرد می‌شود.

۴) جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار، موجب وزش بادهای مختلف در سطح کرهٔ زمین و تغییرات آب‌وهوایی می‌شود. ـ وضعیت آب‌وهوایی و فشار در مناطق (۱) و (۲)، بدون در نظر گرفتن تفاوت دسترسی منابع آبی، یکسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فلسفه یازدهم

۱۵۱- روش پاسخ‌دهی به کدام سؤال با سایر سؤالات متفاوت است؟

۱) عوامل افول امپراتوری روم باستان چیست؟
۲) راه‌های مهار تورم و کنترل نقدینگی چیست؟
۳) راه ترمیم سلول‌های موجودات زنده چیست؟
۴) منشأ پی‌بردن به خطاهای حسی و راه اصلاح آن‌ها چیست؟

۱۵۲- با توجه به تغییرات معنایی واژهٔ فلسفه و مشتقاتش، کدام عبارت درست است؟

۱) معنای اولیهٔ سوفیست با معنای ثانویهٔ فلسفه یکسان است.
۲) نخستین معنای فلسفه، مابعدالطبیعه بوده و به تدریج به وجودشناسی تبدیل شده است.
۳) فلسفه به معنای دوستدار دانایی بوده و به همین دلیل سقراط از این واژه استفاده کرده است.
۴) فلسفه به معنای مطلق دانش، دومین معنای این واژه در سیر تاریخی تحولات معنایی آن است.

۱۵۳- کدام مورد را می‌توان عامل ناگزیرشدن فلسفه از بررسی معرفت‌شناسی در بخش اصلی فلسفه دانست؟

۱) معرفت‌شناسی همچون شاخه‌ای برای ریشهٔ تنومند هستی‌شناسی است.
۲) معرفت به وجود مطلق فرع بر امکان شناخت یا همان معرفت‌شناسی است.
۳) امکان شناخت وجود مقدم بر معرفت به اصل وجود و احکام کلی و عام حاکم بر آن است.
۴) وجودشناسی، با ابزارهای مختلف محقق می‌شود و شناخت ابزارهای شناخت، تنها وظیفهٔ معرفت‌شناسی است.

۱۵۴- به جهت بررسی دو مسئلهٔ زیر به ترتیب کدام حوزه‌های فلسفه مناسب‌تر است؟

- **چه راه‌هایی برای شناخت هستی و احکام و قواعد حاکم بر آن وجود دارد؟**
- **حق چیست و انسان‌ها از چه حقوقی برخوردارند؟**

۱) معرفت‌شناسی ـ فلسفهٔ اخلاق
۲) معرفت‌شناسی ـ فلسفهٔ حقوق
۳) وجودشناسی ـ فلسفهٔ حقوق
۴) وجودشناسی ـ فلسفهٔ اخلاق

۱۵۵- کدام گزینه بیش از سایر نتایج اندیشیدن فیلسوفانه، نشان‌دهندهٔ ضرورت انجام مسئولیت اجتماعی توسط فلاسفه و اندیشمندان است؟

۱) رسیدن به هدف و معنای زندگی
۲) رهایی از عادت‌های غیرمنطقی
۳) آزاداندیشی و استقلال در اندیشه
۴) روشمندی در بررسی سؤالات بنیادین

۱۵۶- نماد عقل در تمثیل غار افلاطون چیست؟

۱) واقعیات و حقایق جهان که سایهٔ آن‌ها در غار دیده می‌شود.
۲) رهاشدن از غل و زنجیرهای تقلید کورکورانه و عادات نابخردانهٔ غیرمنطقی
۳) شخصی که زندانی‌ها را همراهی می‌کند تا از غار خارج شوند و به نور حقیقت خو بگیرند.
۴) خورشید که موجب روشنایی و تبیین حقایق برای انسان آزادشده از بند و زندان می‌شود.

۱۵۷- کدام گزینه در رابطه با تمدن‌های پیش از یونان باستان، درست است؟

۱) هیچ‌کدام از آن تمدن‌ها نمی‌توانند مبدأ فلسفه و مباحث فلسفی باشند.
۲) غلبهٔ محتوای عرفانی بر فلسفی در آن تمدن‌ها موجب شده تا آن‌ها را مهد تفکر فلسفی ندانیم.
۳) موضوعات فلسفی مثل خداشناسی و معرفت‌شناسی در آن تمدن‌ها با بهره‌مندی کمرنگ از استدلال، مورد توجه بوده است.
۴) دغدغهٔ اصلی اندیشمندان این تمدن‌ها، یافتن منشأ تغییرات و تحولات جاری در جهان طبیعت بود هرچند نتوانستند برای آن، از زبان فلسفی استفاده کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸- کدام گزینه یادآور دیدگاه فیثاغورس دربارهٔ تحولات و دگرگونی‌های جهان طبیعت است؟

۱) از آن‌جا که «نیستی هست» یک جملهٔ تناقض‌آمیز است، باطن و حقیقت جهان ثابت و بدون تغییر است.

۲) وحدت اضداد که سازندهٔ جهان است، موجب تغییر و تحول دائمی جهان به عنوان قانون کائنات می‌شود.

۳) تغییر شکل‌های مداوم آب از بخار تا باران و یخ، مبنای تغییر و تحولات جهان طبیعت است.

۴) جهان مبتنی بر اصول متناقضی است که تلاش برای تفسیر و تبیین آن امری بیهوده است.

۱۵۹- آن‌چه در دادگاه، سقراط را به سمت توضیح دربارهٔ جهان پس از مرگ سوق داد، در کدام گزینه به صورت دقیق‌تر بیان شده است؟

۱) تلاش برای مرجح‌دانستن کسب فضیلت و دوری از رذیلت نسبت به مادیات، به جهت پربارکردن توشهٔ پس از مرگ.

۲) توهم دانایی مردم نسبت به مرگ و پس از آن‌که موجب ترس از مرگ برای آنان شده است.

۳) کنارزدن اتهامات ناروای نسبت داده شده به سقراط از جمله فاسدکردن جوانان.

۴) رسالت سقراط مبنی بر به زمین آوردن فلسفه از آسمان در میان مردم.

۱۶۰- سقراط با بیان این پرسش از ملتوس که «آیا ممکن است که کسی صفات و امور مربوط به انسان را بپذیرد، اما منکر وجود انسان باشد؟»، به دنبال مردودکردن کدام اتهام خویش است؟

۱) فاسدکردن جوانان

۲) عدم باور به خدا

۳) انکار خدایان یونان

۴) بازگرداندن جوانان از آیین پدران

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز – رشته انسانی

پایه دوازدهم – مرحله دوم – ۶ شهریور ۱۴۰۵

پایه دوازدهم

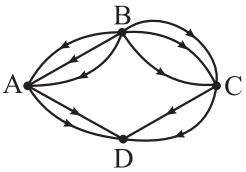
چنان چه پایهٔ دوازدهم را در پنل کاربری خود انتخاب کرده‌اید، به سؤالات این دفترچه مطابق جدول زیر در زمان مقرر پاسخ دهید.

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	بودجه‌بندی دروس
ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ (درس ۱) صفحهٔ ۱ تا ۱۱
زبان و ادبیات فارسی (۳)	۱۰	۱۷۱	۱۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحهٔ ۱۰ تا ۲۱
علوم اجتماعی (۳)	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحهٔ ۱ تا ۹
عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ (تا ابتدای تمارین) صفحهٔ ۱ تا ۱۰
تاریخ (۳)	۸	۲۰۱	۲۰۸	۸ دقیقه	درس ۱ صفحهٔ ۲ تا ۱۵
جغرافیا (۳)	۷	۲۰۹	۲۱۵	۷ دقیقه	درس ۱ (تا ابتدای افزایش شهرهای میلیونی) صفحهٔ ۱ تا ۱۱
فلسفه (۲)	۱۰	۲۱۶	۲۲۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحهٔ ۱ تا ۷
مجموع		۶۵ سؤال		۷۰ دقیقه	

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار دوازدهم

۱۶۱- مطابق شکل زیر، میان چهار شهر راه‌هایی وجود دارد. به چند طریق می‌توان از شهر B به شهر D سفر کرد؟

۱) ۳۶
۲) ۱۲
۳) ۱۰
۴) ۱۳

۱۶۲- با ارقام ۰، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶، چند عدد چهاررقمی زوج بدون ارقام تکراری می‌توان نوشت؟

۱) ۲۰۴ ۲) ۱۸۰ ۳) ۲۴۰ ۴) ۱۹۶

۱۶۳- اگر $(n^2-4n+7)!=6$ باشد، حاصل $(n+1)!-n!$ کدام است؟

۱) ۱ ۲) ۴ ۳) ۱۸ ۴) ۹۶

۱۶۴- اگر $a=\frac{10!-9!}{4\times 7!+26\times 6!}-(2!+0!)!$ باشد، مجموع ارقام عدد a کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۱۰ ۳) ۱۵ ۴) ۹

۱۶۵- به چند طریق می‌توان به ۸ سؤال سه‌گزینه‌ای پاسخ داد به شرطی که پاسخ‌دادن الزامی نباشد؟

۱) 3^8 ۲) 8×3^8 ۳) $\frac{4^8}{2}$ ۴) 2^{16}

۱۶۶- با حروف کلمهٔ NASERI، چند رمز ۶حرفی می‌توان نوشت، به طوری که هیچ دو حرف صدادار و هیچ دو حرف بی‌صدایی کنار هم نباشند؟

۱) ۳۶ ۲) ۷۲ ۳) ۴۸ ۴) ۹۶

۱۶۷- مجموعهٔ $\{1,2,3,4,5,6,7,9\}$، چند زیرمجموعهٔ ۴عضوی دارد که تعداد اعضای فرد و زوجش یکسان است؟

۱) ۱۵ ۲) ۲۰ ۳) ۲۴ ۴) ۳۰

۱۶۸- ۱۲ نقطه روی محیط یک دایره قرار دارند، با این نقاط چند مثلث می‌توان ساخت به طوری که نقطهٔ A (یکی از همین ۱۲ نقطه) یکی از رئوسش باشد؟

۱) ۶۶ ۲) ۶۰ ۳) ۵۵ ۴) ۴۸

۱۶۹- در منوی یک رستوران، ۱۲ غذا دیده می‌شود. به چند طریق می‌توان ۳ غذا سفارش داد به طوری که دو غذای خاص را نتوان هم‌زمان انتخاب کرد؟

۱) ۱۹۰ ۲) ۲۰۰ ۳) ۲۱۰ ۴) ۲۲۰

۱۷۰- چند تابع مثل f از $A=\{1,2,3,4,5\}$ به $B=\{6,7,8\}$ می‌توان نوشت به طوری که $f(1)=6$ و $f(2)\neq f(3)$ باشد؟

۱) ۳۶ ۲) ۱۸ ۳) ۴۸ ۴) ۵۴

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم و فنون ادبی دوازدهم

۱۷۱- در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد؛ پس از آن، انجمن ادبی خاقان به ریاست فتحعلی‌شاه در تبریز، تشکیل شد. هدف از این انجمن رهایی‌بخشیدن شعر فارسی از انحطاط اواخر دورهٔ افشاریه و دوره‌های بعد از آن بود اما برای رسیدن به این هدف، راهی جز تقلید از آثار پیشینیان در پیش نگرفتند و موجب پیدایش سبک بازگشت شدند که می‌توان آن را حد واسط سبک هندی و سبک دورهٔ بعد، یعنی دورهٔ بیداری دانست.»

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

۱۷۲- همهٔ موارد زیر از عوامل مؤثر در بیداری جامعه در دورهٔ مشروطه هستند، به‌جز ..... .

۱) توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید
۲) اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
۳) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و نشر کتاب‌های غربی
۴) توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق بازار شعر و شاعری

۱۷۳- کدام عبارت‌ها از نظر تاریخ ادبیات دورهٔ بیداری درست هستند؟

الف) در سال‌های اول مشروطه بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.
ب) در این عصر بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های سیاسی بود و تعداد اندکی رمان اجتماعی نوشته شد.
ج) شاعران این دوره خود را وقف مردم کردند و بیش از محتوا به صور خیال و جنبه‌های شاعرانه توجه داشتند.
د) در این دوره، ادبیات ـ به‌ویژه شعر ـ برای آن‌که بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان محاوره را برگزید.

۱) «الف» ـ «ب» ۲) «ج» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د» ۴) «ب» ـ «ج»

۱۷۴- در متن زیر، کدام مورد نادرست است؟

«گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت، به قصیده‌سرایی (۱) به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند کلیم کاشانی (۲)، قاآنی شیرازی و سروش اصفهانی از این گروه‌اند. گروه دیگر غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی (۳) را در پیش گرفتند. شاعرانی مانند نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی (۴) و مجمر اصفهانی از این گروه‌اند.»

۱) ۲ ۲) ۱ ۳) ۴ ۴) ۳

۱۷۵- هر یک از عبارات زیر به ترتیب، معرف چه کسی است؟

الف) در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.
ب) پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است؛ مثنوی «خداوندنامه» از آثار اوست.
ج) در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود و از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است.
د) عرصهٔ هنری وی ترانه‌های میهنی و تصنیف‌هایی بود که در برانگیختن مردم نقش بسیاری دارد.

۱) سید اشرف‌الدین گیلانی ـ صبای کاشانی ـ ایرج‌میرزا ـ فرخی یزدی
۲) میرزادهٔ عشقی ـ نشاط اصفهانی ـ علی‌اکبر دهخدا ـ عارف قزوینی
۳) میرزادهٔ عشقی ـ صبای کاشانی ـ ایرج‌میرزا ـ عارف قزوینی
۴) سید اشرف‌الدین گیلانی ـ نشاط اصفهانی ـ علی‌اکبر دهخدا ـ فرخی یزدی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۶- نویسندگان کتاب‌های زیر، به ترتیب چه کسانی هستند؟

«داستان باستان ـ تاریخ بیداری ایرانیان ـ منشآت ـ سبک‌شناسی»

۱) میرزا حسن‌خان بدیع ـ ناظم‌الاسلام کرمانی ـ ادیب‌الممالک فراهانی ـ علی‌اکبر دهخدا

۲) میرزا حسن‌خان بدیع ـ ناظم‌الاسلام کرمانی ـ قائم‌مقام فراهانی ـ محمدتقی بهار

۳) ناظم‌الاسلام کرمانی ـ میرزا حسن‌خان بدیع ـ قائم‌مقام فراهانی ـ علی‌اکبر دهخدا

۴) ناظم‌الاسلام کرمانی ـ میرزا حسن‌خان بدیع ـ ادیب‌الممالک فراهانی ـ محمدتقی بهار

۱۷۷- متن زیر، معرف کدام شخصیت دورهٔ بیداری است؟

«شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامهٔ «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود.»

۱) ادیب‌الممالک فراهانی ۲) سید اشرف‌الدین گیلانی

۳) علی‌اکبر دهخدا ۴) محمدتقی بهار

۱۷۸- انتساب کدام آثار به صاحبان آن‌ها «غلط» است؟

۱) (گنجینهٔ نشاط: نشاط اصفهانی) ـ (شمس و طغرا: محمدباقر میرزای خسروی)

۲) (گلشن صبا: صبای کاشانی) ـ (شمس‌الدین و قمر: میرزا حسن‌خان بدیع)

۳) (مجلهٔ بهار: محمدتقی بهار) ـ (روزنامهٔ سروش: فرخی یزدی)

۴) (نمایشنامهٔ ایده‌آل: میرزادهٔ عشقی) ـ (مجلهٔ دانشکده: ملک‌الشعرای بهار)

۱۷۹- بیت زیر با کدام بیت، تناسب معنایی دارد؟

«یـا رب قبول کن به بزرگی و فضل خویش کان را کـه رد کنـی، نبـود هیـچ ملتجـا»

۱) یـا رب مگیر بندهٔ مسـکین و دسـت گیر کـز تـو کـرم برآیـد و از مـا خطـا رود

۲) توانگـرا در رحمـت بـه روی درویشـان مبنـد گـر تـو ببنـدی خـدای بگشـاید

۳) دری بـه روی مـن ای یـار مهربان بگشـا کـه هیـچ کـس نگشـاید اگـر تـو در بنـدی

۴) روا مـدار خدایـا کـه در حریـم وصـال رقیـب محـرم و حرمـان نصیـب مـن باشـد

۱۸۰- مضمون همهٔ ابیات در عبارت زیر، یافت می‌شود، به‌جز ..... .

«مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بَریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی؛ طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ...»

۱) دیـری اسـت کـه دلـدار پیامی نفرسـتاد ننوشـت سـلامی و کلامـی نفرسـتاد

۲) از مـن مَطلَـب صبـر جدایـی کـه نـدارم سـنگی اسـت فراق و دل محنـت‌زده جامی

۳) دریغ، صحبت دیرین و حق دید و شناخت کـه سـنگ تفرقـه، ایـام در میـان انداخـت

۴) گفتـه بـودم غـم دل با تـو بگویم چندی بـه زبـان چند بگویـم که دلم حاضر نیسـت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی دوازدهم

۱۸۱- در ارتباط با مراحل سازندهٔ ذخیرهٔ دانشی ما انسان‌ها، ترتیب درست موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) با سخن‌گفتن، روند آگاه‌شدن انسان از جهان اطرافش سرعتی شگرف می‌یابد.

ب) انسان از طریق حواس پنج‌گانه، به مرور اشیا و افراد را از یکدیگر تشخیص می‌دهد.

ج) انسان با تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خوانده‌هایش فراتر می‌رود.

د) مدرسه، دانشگاه و دیگر مراکز علمی، به سهم خود به آگاه‌شدن انسان کمک می‌کنند.

۱) «الف» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «الف» ـ «ج» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج» ـ «الف» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د» ـ «ب» ـ «ج»

۱۸۲- فردی به میهمانی‌ای می‌رود که در آن کسی را نمی‌شناسد. در این شرایط، او پیش از انجام هر کنشی به آن می‌اندیشد. این موقعیت نشان‌دهندهٔ کدام واقعیت است؟

۱) کنش آدمی وابسته به آگاهی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود. با این حال، ما همواره از آگاهی‌هایی که در کنش‌هایمان وجود دارد غافلیم.

۲) اگر آگاهی‌ها و دانش‌های عمومی زندگی انسان وجود نداشته باشد، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی ما فرومی‌پاشد.

۳) در راه‌رفتن، غذاخوردن و سایر کنش‌های انسانی آگاهی‌هایی وجود دارد که به سبب عادت از نظر ما انسان‌ها پنهان مانده است.

۴) آگاهی‌ها و دانش‌های عمومی را انسان‌ها در طول زندگی خود کسب می‌کنند و این دانش‌های حاصل از زندگی در طول زندگی تکمیل می‌شوند.

۱۸۳- چه تعداد از موارد زیر، از ویژگی‌های دانش عمومی انسان‌هاست؟

- **این دانش، گسترده‌ترین بخش ذخیرهٔ دانشی ماست.**
- **یادگیری دانش عمومی تا پایان عمر ادامه پیدا می‌کند.**
- **هر چه از تجربه‌های فردی و اجتماعی و مطالعات انسان به دست می‌آید، مربوط به دانش عمومی است.**
- **انسان اغلب متوجه دانش عمومی و اهمیت آن در زندگی نیست.**
- **دانش عمومی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، رشد و پیشرفت می‌کند.**
- **دانش عمومی را جهان اجتماعی در اختیار انسان قرار می‌دهد.**

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۱۸۴- علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **غنی‌ترشدن دانش عمومی**
- **شناسایی دقیق مسائل و ارائهٔ راه‌حل‌های درست**
- **فروپاشی زندگی اجتماعی انسان‌ها**

۱) شناسایی راه‌حل مشکلات اجتماعی ـ طرح ایده‌های جدید برای حل تعارض ـ ناتوانی در انجام کنش اجتماعی

۲) افزایش ذخیرهٔ دانش عمومی ـ مختل شدن زندگی اجتماعی انسان‌ها ـ ارائهٔ راه‌حل‌های صحیح برای زندگی اجتماعی

۳) تلاش‌های علمی عالمان ـ برخورداری افراد در جهان اجتماعی از دانش علمی ـ فقدان دانش حاصل از زندگی

۴) شکل‌گیری و پیشرفت دانش علمی ـ ارائهٔ راهکار برای حل بحران‌های اجتماعی ـ غفلت از دانش عمومی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۵- در ارتباط با فواید دانش عمومی و دانش علمی، موارد کدام گزینه درست است؟

۱) کسی که دانش عمومی دارد، به درک عمیقی از دانش علمی جهان اجتماعی خود می‌رسد. ـ همهٔ کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، مشکلات اجتماعی را می‌شناسند.

۲) افرادی که دربارهٔ مسائل و مشکلات اجتماعی شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند. ـ کسی که دانش علمی دارد، آسیب‌های دانش عمومی را شناسایی می‌کند.

۳) کسی که دانش علمی دارد، قدرت پیدا می‌کند از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند. ـ افرادی که دربارهٔ مشکلات دانش عمومی دارند، راه‌حل‌های صحیح ارائه می‌دهند.

۴) همهٔ کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، برای همهٔ مشکلات اجتماعی راه‌حل ارائه می‌دهند. ـ کسی که دانش عمومی دارد، آسیب‌ها و اشکالات مربوط به دانش علمی را شناسایی می‌کند.

۱۸۶- «علت»، «پیامد» و «راه‌حل» تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

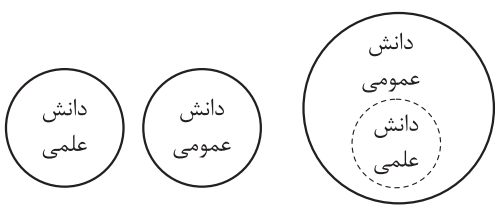
۱) رواج تعاریف متفاوت و متضاد از علم ـ قطع ارتباط دوسویهٔ دانش عمومی و دانش علمی ـ رهاکردن بخشی از ذخیرهٔ دانشی به نفع بخش دیگر

۲) محدود و منحصر دانستن علم به علم تجربی ـ بازماندن دانش عمومی از رشد و رونق لازم ـ بومی‌سازی دانش علمی و دانش عمومی

۳) تعاریف متفاوت از علم برمبنای فرهنگ‌های متفاوت ـ عدم حمایت دانش علمی از دانش عمومی ـ به رسمیت شناختن علوم عقلانی و وحیانی

۴) سرایت رویکرد دنیوی جهان غرب به سایر جوامع ـ از دست رفتن دغدغهٔ لازم برای حل مسائل دانش علمی ـ طرح ایده‌های جدید برای عبور از تعارض

۱۸۷- با توجه به نمودارهای زیر، هر یک از دیدگاه‌ها، به ترتیب چه عقیده‌ای دربارهٔ دانش عمومی دارند؟

(ب) (الف)

۱) دانش عمومی کشف و بازخوانی واقعیت است. ـ دانش عمومی از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.

۲) دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانشی است. ـ دانش عمومی از طریق جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری حاصل می‌شود.

۳) دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. ـ همهٔ دانش‌ها دانش حاصل از زندگی است.

۴) دانش عمومی به دانش تجربی محدود می‌شود. ـ دانش علمی باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

۱۸۸- دربارهٔ رابطهٔ میان دانش عمومی و دانش علمی، به ترتیب در کدام دیدگاه‌ها به موارد زیر توجه می‌شود؟

- **خلق و بازسازی واقعیت‌ها**
- **دانش‌های فراتجربی**
- **برتری دانش علمی**

۱) برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی بی‌اعتبار است. ـ دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود. ـ دانش عمومی از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۲) مرز دانش عمومی و دانش علمی فرومی‌پاشد. ـ دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند. ـ دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر به حساب می‌آید.

۳) دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به حوزهٔ علم جلوگیری کند. ـ دانش علمی راه کشف واقعیت است. ـ دانش علمی از راه حس و تجربه حاصل می‌شود.

۴) دانش علمی در دانش عمومی ریشه دارد. ـ دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، از دانش عمومی اهمیت بیشتری دارد. ـ دانش علمی امکان انتقاد و تصحیح دانش عمومی را دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۹- هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- **تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی**
- **رشد دانش علمی در موضوعی خاص**
- **پیداکردن راه‌حل صحیح برای مشکل بیکاری و مشکل آب**
- **ویژگی علوم انسانی و اجتماعی بومی**

۱) هویت‌های فرهنگی متفاوت در جهان‌های اجتماعی مختلف ـ مطرح‌شدن مسئله‌ای خاص در جامعه ـ برخورداری افراد از دانش علمی دربارهٔ این مسائل و مشکلات ـ همسو با هویت فرهنگی جامعه

۲) بی‌اعتباردانستن علوم غیرتجربی و غیرحسی ـ شکل‌گیری دانش علمی برای حل مسائل جامعه ـ شناخت عموم مردم از دانش علمی ـ داشتن دغدغهٔ کشف واقعیت و تشخیص درست و نادرست

۳) رواج هویت دنیوی جهان متجدد در دیگر جوامع ـ غنی‌ترشدن دانش عمومی در جهان اجتماعی ـ تلاش علمی عالمان برای حل مسائل اجتماعی ـ مفید و کارآمد بودن در حل مسائل و مشکلات بومی

۴) شکل‌گیری تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی ـ تلاش‌های علمی عالمان ـ افزایش ذخیرهٔ دانش علمی در جهان اجتماعی ـ مشارکت در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان

۱۹۰- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **تأکید بر موضوع علوم به جای روش آن موجب شده است که علومی مانند فلسفه، اخلاق و علوم دینی غیرعلمی قلمداد شوند.**
- **دانش علمی با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید و عمیق‌تر و دقیق‌تر از دانش عمومی است.**
- **انسانی که درون جهان اجتماعی و با دیگر افراد زندگی می‌کند، دانش عمومی برای زندگی خود را از جهان اجتماعی می‌گیرد.**
- **ایدهٔ علوم انسانی و اجتماعی اسلامی ایرانی، همسو با هویت فرهنگ جهانی و ناظر به حل مسائل جامعهٔ جهانی است.**

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست
۲) نادرست ـ درست ـ درست ـ نادرست
۳) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن دوازدهم

• **عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۱۹۱-۱۹۶):**

۱۹۱- ﴿هذا يومُ البَعث ولكنّكم كُنتم لا تَعلمونَ﴾:

۱) این روز، رستاخیز است، ولی شما آگاه نبودید.
۲) این، روز رستاخیز است، اما شما نمی‌دانستید.
۳) این روز قیامت است، ولی شما آن را نمی‌شناختید.
۴) این روز برانگیختن است، گرچه شما ندانستید.

۱۹۲- «قد يَزعم النّاسُ أنَّ الحظَّ يَأتي بالفوز ولكنّ هذا الرَّأيَ مُنطوٍ على خطأ كبير، فَإنّما نَحصل على الفوز بالجُهد الكثير!»:

۱) ممکن است مردم خیال کنند که موفقیت تنها با شانس به دست می‌آید، اما این فکر اشتباه بزرگی را در خود دارد و تنها با تلاش زیاد است که موفقیت را به دست می‌آوریم!
۲) گاهی مردم فکر می‌کنند که موفقیت با شانس می‌آید، ولی این اندیشه دربردارندهٔ خطایی بزرگ است، چون موفقیت را تنها با تلاش زیاد می‌توانیم به دست بیاوریم!
۳) شاید مردم خیال کنند که شانس است که موفقیت را می‌آورد، ولی این نظر خطای بزرگی را در خود دارد، زیرا قطعاً با سعی بسیار می‌توانیم موفقیت را به دست بیاوریم!
۴) گاهی مردم می‌پندارند که شانس موفقیت را می‌آورد، ولی این نظر اشتباه بزرگی را در خود دارد، تنها با تلاش زیاد موفقیت را به دست می‌آوریم!

۱۹۳- «إذا أردنا أن نَرفع قدرَنا عند الآخرين فعلينا أن نُحسن عملاً طَلبوهُ منّا لأنّ النّاس يُعرَفون بأفعالهم لا بأسمائهم!»:

۱) اگر بخواهیم که شأن ما نزد دیگران بالا برود، باید کارهایی را که از ما خواسته‌اند درست انجام بدهیم، چراکه مردم را با کارهایشان می‌شناسند نه با نام‌هایشان!
۲) هرگاه بخواهیم که ارزشمان را پیش دیگران بالا ببریم، باید کاری را که از ما خواسته‌اند خوب انجام بدهیم، زیرا مردم با کارهایشان شناخته می‌شوند نه با نام‌هایشان!
۳) اگر اراده کرده‌ایم که ارزشمان را نزد دیگران بالا ببریم، باید کاری را که از ما خواسته شده، درست انجام بدهیم، برای این‌که مردم با کارهایشان شناخته می‌شوند نه با نامشان!
۴) چنان‌چه خواسته باشیم که قدرمان پیش دیگران بالا برود، باید کار نیکی را که از ما خواسته‌اند انجام بدهیم، چون مردم با کارهایشان معروف می‌شوند نه با عنوان‌هایشان!

۱۹۴- عيّن الصّحيح:

۱) العاقل لن يَفخر بالنّسب بل الفخرُ بِما كَسب: خردمند نه به دودمان بلکه به آن‌چه [خودش] کسب کرده افتخار خواهد کرد!
۲) إن كانت غايتك إرضاء الجميع فاعلَم أنّها لا تُدرَك: اگر هدفت راضی‌کردن همگان است، بدان که آن را به دست نمی‌آوری!
۳) لا رَيب أنّ الأقوال بلا عمل لا خير فيها: هیچ تردیدی نیست که وعده‌های بدون عمل هیچ خیری ندارند!
۴) لا نُكرِهِ الأولاد للقيام بعمل لا يُحبّونه: نباید فرزندان را به انجام کاری که دوستش ندارند، مجبور کنیم!

۱۹۵- «هیچ تلاشی بدون نتیجه نیست اگرچه به شکست منجر شود!»:

۱) لا مُحاولةً بلا ثمر و إن أدّت إلى الهزيمة!
۲) أيُّ سعي لا يكون بلا ثمر و إن سَبّب هزيمتك!
۳) لا اِجتهادَ بلا نتيجة و إن أدّى إلى الفشل!
۴) لا مُجدّ يكون بلا نتيجة و إن سبّب الفشلَ!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۶- «لا جِهاد كَجهاد النّفس.» عيّن الأبعَد عن مفهوم العبارة:

۱) نفس خود را بِکُش نبرد این است / منتهای کمال مرد این است
۲) خلاف نفس کلید در بهشت بود / ز هر چه نفس تولّی کند، تبری کن
۳) هر نفس سرمایهٔ صد دولت است / تا کی اندر هر نفس چندین هوس
۴) شیر آن کسی بُوَد که سگ نفس را کُشد / ور نه اسیر نفس شدن عین روبهی است

۱۹۷- عيّن ما فيه حرف جاء لرفع الشّك عن جملة:

۱) فَاعلم أنّ الله لا يُضيع أجرَ من عملَ صالحاً!
۲) من عملَ صالحاً فإنّ الله به عليم!
۳) أنتم فعلتم سيّئات كثيرة و لكنّ الله يَغفر الذّنوب جميعاً!
۴) لا شيءَ أحسنُ من العفو عِند القُدرة!

۱۹۸- عيّن الصّحيح في إعراب الإسم و الخبر:

۱) الّذين يُقاتلون في سبيل الله كأنّهم بُنياناً مرصوصاً!
۲) إنّ للمنافقينَ عذابٌ أليمٌ يوم القيامَة!
۳) لا عملَ في الدّنيا أفضلَ من مساعدةِ المظلوم!
۴) ليتنا عاملون بما نقول فإنّ العهدَ كان مَسؤولاً!

۱۹۹- عيّن ما فيه «لا» النّافية للجنس:

۱) اِتّقوا يوماً لا بيعٌ فيه و لا خُلّةٌ!
۲) اليوم لا تحمّل للشّباب على شدائدِ الحياة!
۳) لا أسخط الشّيطان بمثل السّكوت أمامَ الجاهل!
۴) لا أفخر بما لم أكتسبه بالمحاولة و السّعي!

۲۰۰- عيّن ما ليس فيه فعل يُعادل المضارع الالتزاميّ:

۱) الجُهّال لا يقبلون كلامَ الحقّ فلا تَحزن من قولهم!
۲) ليتكم لا تَسبّون إلهاً يَدعوهُ المُشركون فإنّ الله يَراهُم!
۳) إنّ الله قد أرسل إليكم رُسلاً لعلّكم تُرشَدون إلى الصّراط المستقيم!
۴) لا يُعارضِ العاقل كلاماً لم يُدركه فإنّه من علامات الجُهّال!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ دوازدهم

۲۰۱- کدام مورد دربارهٔ تاریخ‌نگاری معاصر، درست است؟

الف) کاتب دربار بودن

ب) پرهیز از تکلف و ساده‌نویسی

ج) توجه به نقش طبقات اجتماعی مختلف

د) پرداختن به جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی

۱) «الف» ـ «ب» ۲) «ب» ـ «ج» ۳) «ج» ـ «د» ۴) «الف» ـ «د»

۲۰۲- کدام مورد دربارهٔ روزنامهٔ وقایع اتفاقیه و هدف از انتشار آن، درست است؟

الف) امیرکبیر در راستای آگاهی سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه آن را منتشر کرد.

ب) کمی بعد از کاغذ اخبار منتشر شد و بعدها به روزنامهٔ دولت علیهٔ ایران تغییر نام داد.

ج) میرزا صالح شیرازی، از دانشجویان اعزامی به انگلستان با هدف توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه و به دلیل نبود آزادی بیان آن را در خارج منتشر کرد.

د) از روزنامه‌های غیردولتی منتشرشده در خارج از ایران بود.

۱) «ب» ـ «ج» ۲) «الف» ـ «ب» ۳) «الف» ـ «د» ۴) «ج» ـ «د»

۲۰۳- کدام موارد دربارهٔ عواملی که در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید تأثیرگذار بود، درست است؟

الف) بیان یافته‌های علمی به زبانی دور از تکلف

ب) انتشار نشریات تخصصی منطبق بر مطالعات تاریخی

ج) گسترش مدارس نوین و ایجاد دانشگاه‌هایی در حوزهٔ تاریخ

د) استفاده از نتایج تحقیقات باستان‌شناسی و اسطوره‌شناسی

۱) «الف» ـ «د» ۲) «ب» ـ «ج» ۳) «الف» ـ «ب» ۴) «ج» ـ «د»

۲۰۴- کدام مورد دربارهٔ مقایسهٔ منتقدان به تاریخ‌نویسی سنتی، «میرزا محمدجعفر خورموجی» و «محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه»، درست است؟

۱) تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوهٔ علمی نقد می‌کردند.

۲) پایبندی کاملی به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی نداشتند.

۳) هر دو در کتاب خود به امیرکبیر پرداخته‌اند.

۴) از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی بودند.

۲۰۵- «جلب‌شدن توجه زمامداران و نخبگان ایران به دنیای غرب» و «آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با روش و بینش مورخان اروپایی» در دورهٔ قاجار، به ترتیب، تحت تأثیر چه عواملی به وجود آمد؟

۱) کنجکاوی دربارهٔ روش زندگی در غرب ـ تأسیس مدرسهٔ دارالفنون

۲) عقب‌ماندگی جامعهٔ ایران ـ تأسیس دارالترجمهٔ همایونی

۳) جنگ‌های ایران و روسیه ـ ایجاد دارالطباعهٔ دولتی

۴) پیشرفت جوامع غربی ـ برنامه‌های اصلاحی فتحعلی‌شاه

۲۰۶- کدام مورد دربارهٔ نتایج گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، درست است؟

۱) فراهم‌آمدن زمینه برای ایجاد تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری ـ قرارگرفتن منابع نوین در اختیار مورخان

۲) تأکید بر نقش طبقات اجتماعی و مردم ـ استفاده از منابع و علوم نوین متناسب با علم تاریخ

۳) گسترش مدارس جدید و تأسیس دانشگاه آموزش تاریخ ـ فراهم‌آمدن زمینه برای ایجاد تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری

۴) ارتقای نشریات تخصصی و استفاده از نتایج تحقیقات علوم دیگر ـ ترجمهٔ آثار از زبان فارسی به زبان‌های اروپایی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۷- کدام مورد دربارهٔ گونه‌های منابع تاریخی در دورهٔ معاصر، درست است؟

۱) تاریخ شفاهی توسط افراد صاحب مقام منتشر می‌شود و امروزه در سراسر دنیا مؤسسات پژوهشی دارای بخش تاریخ شفاهی هستند.

۲) نشریات بعد از انقلاب مشروطه همانند قبل از آن رشد بالایی داشتند و از تنوع و عمق بالایی نیز برخوردار بودند.

۳) خاطرات متعلق به شخصیت‌های دوران قاجار که به ندرت در سایر منابع دیده می‌شود و حاوی اطلاعات ارزشمندی از شرح رجال این دوره‌اند.

۴) در عصر قاجار سفرنامه‌نویسی رایج شد و از ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه سفرنامه‌های متعددی به جا مانده است.

۲۰۸- کدام مورد به ترتیب با استفاده از موارد داده‌شده، درست است؟

الف) بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان

ب) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند مالیات، گمرک و راه‌ها

ج) توجه به نقش طبقات اجتماعی

د) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند ملکی و معاملاتی

۱) تاریخ‌نگاری سنتی ـ اسناد ـ تاریخ‌نویسی معاصر ـ سفرنامه‌ها

۲) تاریخ‌نگاری معاصر ـ خاطرات ـ تاریخ‌نگاری سنتی ـ سفرنامه‌ها

۳) تاریخ‌نگاری سنتی ـ سفرنامه‌ها ـ تاریخ‌نویسی معاصر ـ اسناد

۴) تاریخ‌نگاری معاصر ـ سفرنامه‌ها ـ تاریخ‌نویسی سنتی ـ اسناد

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جغرافیای دوازدهم

۲۰۹- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

«مجاورت شهر رشت با بنادر شمالی و راه‌های ارتباطی سبب شده این شهر از حوزهٔ نفوذ وسیعی در استان گیلان برخوردار باشد.»

۱) این گزاره اشاره به مفهوم مقر دارد، که در انتخاب آن به عوامل انسانی و طبیعی یک منطقه توجه می‌شود.

۲) این گزاره اشاره به مفهوم هستهٔ اولیه دارد، که در آن عوامل تأثیرگذار بر سکونتگاه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۳) این گزاره اشاره به مفهوم موقعیت دارد، که در گسترش یا ادامهٔ حیات یک سکونتگاه اثرگذار است.

۴) این گزاره اشاره به مفهوم موقعیت دارد، که به مکان دقیق یک سکونتگاه بر زمین اشاره دارد.

۲۱۰- کدام‌یک از موارد زیر در ارتباط با هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها صحیح می‌باشد؟

الف) هر چه از قاعدهٔ هرم به سوی رأس آن حرکت کنیم از تعداد و تنوع خدمات کاسته می‌شود.

ب) بین میزان جمعیت و تنوع خدمات رابطهٔ مستقیم وجود دارد و با افزایش جمعیت، تنوع خدمات بیشتر می‌شود.

ج) به طور معمول جمعیتی که در قاعدهٔ هرم هستند، در شهرهای بزرگ و متراکم زندگی می‌کنند.

د) مراکز درمانی و بهداشتی در شهرهایی واقع در رأس هرم دارای تنوع و تعداد بیشتری نسبت به قاعدهٔ آن هستند.

۱) «الف» و «ب» ۲) «الف» و «ج» ۳) «ج» و «د» ۴) «ب» و «د»

۲۱۱- با توجه به ملاک‌های تفاوت شهر و روستا، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) فعالیت اقتصادی و میزان جمعیت به ترتیب مهم‌ترین و متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا می‌باشند.

۲) میزان جمعیت شهر و روستا در نواحی مختلف جهان متفاوت است، مهم‌ترین ملاک تفاوت آن‌ها می‌باشد.

۳) فعالیت اقتصادی در نواحی شهری گستردگی بیشتری از نواحی روستایی دارد و متداول‌ترین ملاک تفاوت آن‌ها می‌باشد.

۴) میزان جمعیت برخلاف فعالیت اقتصادی در نواحی مختلف جهان متفاوت است و از متداول‌ترین ملاک‌های تفاوت شهر و روستا می‌باشد.

۲۱۲- کدام‌یک از موارد زیر به ترتیب به آستانه و دامنهٔ نفوذ سکونتگاه اشاره دارد؟

الف) افراد بیمار حاضر در استان کرمان برای دریافت خدمات پزشکی و درمانی به اجبار صدها کیلومتر تا مرکز استان سفر می‌کنند.

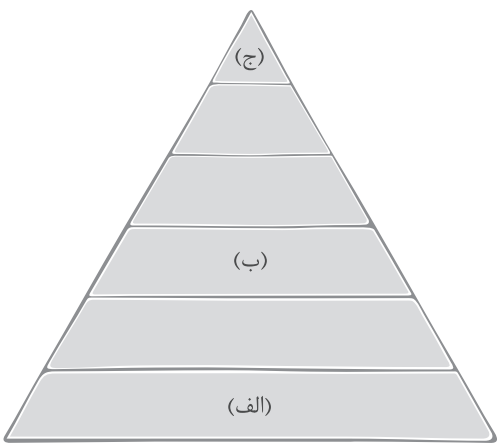
ب) صنعتی‌شدن و مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ در اوایل دههٔ چهل در ایران باعث افزایش کلان‌شهرها شده است.

ج) به نظر می‌رسد در روستاهای اطراف شهر میبد در استان یزد، ۲۰ هزار نفر برای دریافت خدمات تحصیلی ثبت‌نام کرده‌اند.

د) ساکنان روستاهای اطراف برای خرید کالا و درمان روزانه از روستای خود به شهر نیشابور در حال رفت و آمد هستند.

۱) «الف» و «ب» ۲) «د» و «ب» ۳) «ج» و «د» ۴) «ج» و «الف»

۲۱۳- درصورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌های اروپا باشد، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

۱) اگر «الف» نشان‌دهندهٔ هاملت و «ج» شهر بزرگ باشد، میزان خدمات در «ج» بیشتر از «الف» می‌باشد.

۲) در صورتی که از «الف» به سمت «ب» حرکت کنیم مقدار آستانهٔ نفوذ آن سکونتگاه افزایش پیدا می‌کند.

۳) در صورتی که از سمت «ج» به «الف» حرکت کنیم مقدار خدمات و جمعیت نیازمند آن بیشتر می‌شود.

۴) اگر «ب» نشان‌دهندهٔ شهر کوچک باشد، «الف» و «ج» به ترتیب پایتخت و هاملت را نشان می‌دهند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۴- با توجه به شکل ارائه‌شده، کدام گزینه تحلیل صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) دسترسی به آب باعث شده، پیشینیان، شهر اهواز را به عنوان هستهٔ اولیهٔ سکونتگاه خود انتخاب کنند.

۲) موقعیت شهر اهواز از نظر دسترسی به نقاط مختلف پیرامون خود سبب شده حوزهٔ نفوذ وسیعی داشته باشد.

۳) هستهٔ اولیهٔ شهر اهواز به دلیل قرارگیری در کنار رودها گسترش یافته و جمعیت زیادی به خود جذب کرده است.

۴) این شکل نشان‌دهندهٔ مقر شهر اهواز در سطح زمین است که در ادامهٔ حیات یا گسترش آن نقش دارد.

۲۱۵- با توجه به موارد ذکرشده، کدام گزینه عبارت درستی را بیان می‌کند؟

الف) بیشترین مسافتی که مردم یک منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از یک سکونتگاه طی می‌کنند.

ب) حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا و خدمات از یک سکونتگاه دارند.

۱) مورد «الف» بر خلاف «ب» از زیرمجموعه‌های حوزهٔ نفوذ یک منطقه یا ناحیهٔ انسانی می‌باشد.

۲) موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به آستانه و دامنهٔ نفوذ یک سکونتگاه یا منطقه دارند.

۳) در مورد «الف» همانند «ب» نقش یک سکونتگاه بر افزایش مقدار جمعیت آن اثرگذار است.

۴) مورد «الف» همانند «ب» در قاعدهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها به بیشترین مقدار خدمات خود می‌رسد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فلسفه دوازدهم

۲۱۶- نتیجهٔ حاصل از در نظر گرفتن امور فرضی دارای ماهیت که از وجود محروم هستند، با نتیجهٔ برآمده از کدام گزینه یکسان است؟

۱) اصل واقعیت، نشان می‌دهد امور تخیلی نمی‌تواند نیازهای ما را برطرف کند.
۲) حمل وجود بر ماهیت‌های مختلف مبتنی بر دلیل حسی یا دلایل عقلی است.
۳) از هر چیزی در جهان می‌توان دو جنبهٔ هستی و چیستی را مورد بررسی قرار داد.
۴) وجود و چیستی دو جزء یک موجود نیستند، بلکه دو مفهوم متفاوت از یک امر خارجی هستند.

۲۱۷- کدام عبارت به درستی نسبت وجود و ماهیت یک چیز را با آن نشان می‌دهد؟

۱) وجود و ماهیت دو حیثیت از هر چیز هستند.
۲) حقیقت، روی دیگر چیزی است که وجود دارد.
۳) هستی و چیستی اجزای هر چیز قابل مشاهده هستند.
۴) هستی و حقیقت، دو موجود هستند که در ذهن انسان مغایرت پیدا می‌کنند.

۲۱۸- کسانی که امور فرضی و تخیلی برایشان معنا ندارد، قطعاً به کدام مورد اعتقاد دارند؟

۱) وجود و ماهیت در ذهن، همانند جهان خارج است.
۲) وجه اشتراک و وجه تفاوت اشیا، مغایرتی با یکدیگر ندارند.
۳) ماهیت، جزئی از وجود هر شیئی است که با هم رابطهٔ تباین دارند.
۴) هستی و چیستی، اجزای تشکیل‌دهندهٔ هر چیز قابل مشاهده است.

۲۱۹- کدام گزینه دربارهٔ اموری که وجود دارند و به هستی آن‌ها آگاه هستیم، اما ماهیت آن‌ها هنوز چندان برای ما روشن نیست، درست است؟

۱) اموری مثل سیمرغ که ذهنی و سوبژکتیو هستند را می‌توان در همین دسته قرار داد.
۲) «خدا» مصداق بارز این دست از امور است چراکه به وجود او معترفیم، اما ذاتش را نشناخته‌ایم.
۳) کودکی که دربارهٔ امور مختلف از سؤال «این چیست؟» یا «آن چیست؟» استفاده می‌کند، در این وضعیت قرار دارد.
۴) این امور، هرچند دارای دو جزء «وجود» و «ماهیت» هستند، اما فقط از حیث «هستی» قابلیت بررسی و شناخت دارند.

۲۲۰- حمل «دارای تأثیر قطعی در کنکور سراسری» بر «معدل امتحان نهایی» با کدام حمل مناسبت بیشتری دارد؟

۱) دارای وجوب ذاتی بر علة‌العلل
۲) جسم بر پستاندار پروازکننده
۳) سه‌ضلعی بر مثلث
۴) تعقل‌کننده بر ناطق

۲۲۱- اگر وجود و ماهیت را مغایر ندانیم، کدام گزینه لزوماً قابل قبول نیست؟

۱) همه‌چیز باید موجود شود و واجب‌الوجود شود.
۲) حمل وجود بر هر موضوعی ذاتی و بی‌نیاز از دلیل خواهد شد.
۳) همهٔ ماهیات عین یکدیگر می‌شوند و هیچ تفاوتی میان آن‌ها نخواهد بود.
۴) امور فرضی و تخیلی دیگر معنایی نخواهد داشت و همه‌چیز واقعی خواهد بود.

۲۲۲- کدام حمل از نظر نیازمندی به دلیل، با بقیه متفاوت است؟

۱) معلوم‌کردن تصور مجهول با استفاده از تصورهای معلوم، تفکر است.
۲) شکل چهارضلعی دارای دو ضلع غیرموازی، ذوزنقه است.
۳) استدلال از طریق مشاهدهٔ موارد جزئی، تعمیمی است.
۴) موجود مادی غیررشدکننده، جماد است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۳- کدام عبارت درست است؟

۱) اولین قدم در شناخت نسبت میان وجود و ماهیت، توجه به دو جنبهٔ مختلف در اشیا است که یکی مشترک و دیگری اختصاصی است.

۲) این که بگوییم ماهیت که جنبهٔ اختصاصی اشیا است، یک واقعیت را از تمام اشیای دیگر متمایز می‌کند، سخن دقیقی نیست.

۳) در یک قضیهٔ حملی اگر موضوع، از اجزای تعریفی محمول باشد، درستی آن حمل، نیازی به دلیل نخواهد داشت.

۴) اگر در یک حمل بی‌نیاز از دلیل، جای موضوع و محمول را عوض کنیم، حمل جدید، نیازمند دلیل خواهد بود.

۲۲۴- در چه صورت می‌توان، با تصور ماهیت هر چیز، وجود آن را ضروری دانست و کدام مورد بیانگر پیامد دیگر آن است؟

۱) اگر وجود و ماهیت را با هم مغایر ندانیم. ـ با فرض ماهیت، نیازهای ما برطرف می‌شود.

۲) در صورت عینیت کامل وجود و ماهیت ـ حمل وجود بر هر چیزی بی‌نیاز از دلیل می‌شود.

۳) با فرض عدم تغایر و عدم عینیت وجود و ماهیت ـ هیچ تفاوتی میان موجودات باقی نمی‌ماند.

۴) اگر وجود را جزئی از مفهوم ماهیت و ذاتیات بدانیم. ـ نفی وجود از هیچ چیزی ممکن نمی‌شد.

۲۲۵- کدام حمل از نظر نوع دلیل حمل با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) فرد بر عدد اول
۲) موجود بر مثلث دایره‌ای
۳) بی‌نیاز از علت بر خدا
۴) سبز بر دیوار

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.
azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم	مرحله دوم
۰۶ - ۱۴۰۵	۰۶/شهریور/۱۴۰۵

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۶

ویژگی‌های برنامه راهبردی آزمون‌های آزمایشی خیلی سبز در تابستان ۰۶-۱۴۰۵

۱- دوره دروس پایه دهم
۲- دوره دروس پایه یازدهم
۳- مطالعه بخشی از دروس پایه دوازدهم
۴- امکان فرایند ترکیبی هر کدام از موارد فوق

پایه / مرحله	اول ۲۳ مرداد	دوم ۶ شهریور	سوم ۲۰ شهریور	چهارم ۳ مهر
دهم	-	✓	✓	✓
یازدهم	✓	✓	✓	✓
دوازدهم	-	✓	✓	-

- با توجه به موارد فوق دفترچه آزمون خیلی سبز در این آزمون از ۳ قسمت تشکیل شده است.
- هر داوطلب باید در جلسه آزمون به یک یا دو قسمت (که قبلاً در پنل کاربری انتخاب کرده است) پاسخ دهد.
- با توجه به برنامه راهبردی آزمون‌های خیلی سبز، پیشروی پایه دوازدهم در تابستان تا آزمون مرحله سوم ادامه دارد.
- آزمون مرحله دوم (همین دفترچه‌ای که در دست دارید) ادامه پیشروی پایه دهم، یازدهم و دوازدهم است.
- تمامی سرفصل‌های دوازدهم، مجدد از مهر، در برنامه راهبردی دیده شده است.

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون	مینا کریم‌زاده ـ حبیبه محبی

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ زهرا صفری الهه صفری ـ فاطمه علی‌اکبری ـ محیا غنی‌فرد نادره نازآوری ـ ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	مریم حسین‌زاده ـ سپیده سخائی ـ الهام سهرابی طاهره صادق‌نژاد ـ مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته فاطمه قیاسوند ـ مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه‌دوازدهم ـ مرحله‌دوم ـ ۶شهریور ۱۴۰۵

پایه دهم

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع ـ بهنام کیانی شاهوندی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی
زبان عربی	آریا ذوقی ـ کیارش پورمهدی ـ زهرا فرزانه ـ موسی کاظم غلامی ـ خالد مشیرپناهی
تاریخ	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن‌طهرانی ـ الهام میرزایی
منطق	علی‌اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	منصور زرکش اصفهانی عباس حسینی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	طاهره موسی‌زاده	امیرمحمد شیرزاد مریم عبدی محمدحسین صادق‌پور مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن‌الدینی	علی سلوکی سعید ستوده‌مهر حبیبه محبی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	شاهو مرادیان	سمیه جغتایی محمدمهدی خادم	محمدمهدی عسگرآبادی پروانه حسینی‌فرد سمانه ریحانی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	سعید بهروزی‌فر کیان کیانی دوست واقع بهروز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر حبیبه محبی بهروز یحیی
منطق	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	محمد آقاصالح علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهناز حامدی	کوثر رعدی محمدرضا حیاتی محمدرضا شریفی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار دهم

۱ شقایق با نصف پولش ۵ خودکار و با ثلث باقی‌ماندهٔ پولش دو مداد می‌خرد، اگر قیمت هر مداد ۵۰ هزار تومان باشد، قیمت هر خودکار چند هزار تومان است؟

۱) ۴۰ ۲) ۵۰ ۳) ۶۰ ۴) ۷۵

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فرض می‌کنیم کل پول شقایق x تومان است، پس هزینهٔ خرید ۵ خودکار برابر است با: $\frac{x}{2}$

گام دوم:

- حالا $\frac{x}{2}$ از پول او باقی مانده که با $\frac{1}{3}$ آن دو مداد می‌خرد، پس: $\text{پول مدادها} = \frac{1}{3} \times \frac{x}{2} = \frac{x}{6}$
- قیمت هر مداد ۵۰ هزار تومان است، پس هزینهٔ خرید دو مداد ۱۰۰ هزار تومان می‌شود، پس:

$$\frac{x}{6} = 100 \Rightarrow x = 600 \text{ هزار تومان}$$

گام سوم: پس کل پول شقایق ۶۰۰ هزار تومان بود که با نصفش، یعنی ۳۰۰ هزار تومان آن، ۵ خودکار خریده بود، پس قیمت هر خودکار برابر است با:

$$\frac{300}{5} = 60 \text{ هزار تومان}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲ جواب کوچک‌تر معادلهٔ $(x-۲)^۲ = ۲۵$، جواب معادلهٔ $\frac{۱۲-x}{x-۲} = \frac{mx}{x+۲}$ است، مقدار m کدام است؟

۱) ۱ ۲) -۱ ۳) ۲ ۴) -۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جواب‌های معادلهٔ $(x-۲)^۲ = ۲۵$ را به دست می‌آوریم:

$$(x-۲)^۲ = ۲۵ \xrightarrow{\text{ریشه‌گیری}} x-۲ = \pm ۵ \Rightarrow \begin{cases} x-۲ = ۵ \Rightarrow x = ۷ \\ x-۲ = -۵ \Rightarrow x = -۳ \text{ (جواب کوچک‌تر)} \end{cases}$$

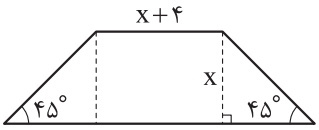
گام دوم: $x = -۳$، جواب معادلهٔ $\frac{۱۲-x}{x-۲} = \frac{mx}{x+۲}$ است، پس در آن صدق می‌کند. در نتیجه به جای x، مقدار -۳ را قرار می‌دهیم.

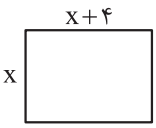
$$\frac{۱۲-x}{x-۲} = \frac{mx}{x+۲} \xrightarrow{x=-۳} \frac{۱۲-(-۳)}{-۳-۲} = \frac{m\times(-۳)}{-۳+۲}$$

$$\Rightarrow \frac{۱۵}{-۵} = \frac{-۳m}{-۱} \xrightarrow{\text{ساده می‌کنیم}} -۳ = ۳m \Rightarrow m = \frac{-۳}{۳} = -۱$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳ مساحت ذوزنقه از مساحت مستطیل ۸ واحد مربع بزرگ‌تر است. اندازهٔ ساق ذوزنقه کدام است؟

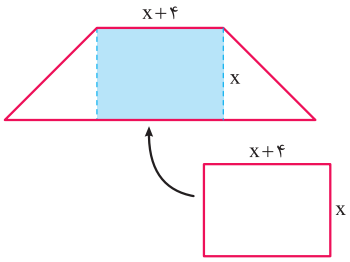
۱) ۲ ۲) $۲\sqrt{۲}$ ۳) ۴ ۴) $۴\sqrt{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

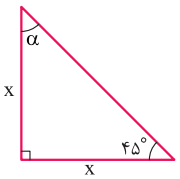
پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: همان‌طور که در شکل زیر نشان داده شده، مساحت مستطیل داده شده، برابر مساحت قسمت رنگی در ذوزنقه است، پس اختلاف ۸ واحدی در مساحت ذوزنقه و مستطیل داده‌شده، مربوط به دو مثلث کناری تشکیل‌شده در ذوزنقه است.

گام دوم: از آن‌جایی که مساحت هر دو مثلث سمت راست و چپ در ذوزنقه با هم برابر است، پس مساحت هر کدام برابر ۴ است.

گام سوم: جمع زوایای داخلی مثلث ۱۸۰° است، پس زاویهٔ دیگر مثلث برابر است، با:

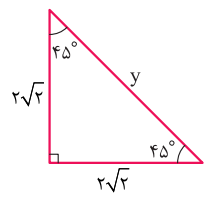
$$\alpha = ۱۸۰^\circ - (۹۰^\circ + ۴۵^\circ) = ۴۵^\circ$$

پس این مثلث یک مثلث قائم‌الزاویهٔ متساوی‌الساقین است؛ بنابراین ضلع قائم دیگرش هم x است.

گام چهارم: مساحت مثلث برابر با ۴ است، پس:

$$S_{\text{مثلث}} = \frac{\text{قاعده} \times \text{ارتفاع}}{۲} \Rightarrow ۴ = \frac{x \times x}{۲} \Rightarrow x^۲ = ۸ \Rightarrow x = ۲\sqrt{۲}$$

گام پنجم: ساق ذوزنقه، همان وتر مثلث است، که طبق قضیهٔ فیثاغورس برابر است با:

$$y^۲ = (۲\sqrt{۲})^۲ + (۲\sqrt{۲})^۲ \Rightarrow y^۲ = ۸ + ۸ \Rightarrow y^۲ = ۱۶ \Rightarrow y = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴ ۷ برابر مربع عددی از ۱۶ برابر آن عدد، ۴ واحد کم‌تر است، این عدد کدام می‌تواند باشد؟

۱) $\frac{۱}{۷}$ ۲) $\frac{۲}{۷}$ ۳) $\frac{۳}{۷}$ ۴) $\frac{۴}{۷}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: عدد مورد نظر را x در نظر می‌گیریم:

- ۷ برابر مربع عدد $\Leftarrow \underbrace{۷x^۲}_{x^۲}$
- ۱۶ برابر آن عدد $\Leftarrow \underbrace{۱۶x}_{x}$

گام دوم: ۷ برابر مربع عدد از ۱۶ برابر آن، ۴ واحد کم‌تر است:

$$۱۶x - ۷x^۲ = ۴$$

گام سوم: حالا برای به دست آوردن x، به حل معادلهٔ درجه‌دوم به‌دست‌آمده، می‌پردازیم:

$$۱۶x - ۷x^۲ = ۴ \Rightarrow \underbrace{۷}_{a}x^۲ \underbrace{-۱۶}_{b}x + \underbrace{۴}_{c} = ۰$$

- $\Delta = b^۲ - ۴ac = (-۱۶)^۲ - ۴(۷)(۴) = ۲۵۶ - ۱۱۲ = ۱۴۴ = ۱۲^۲$
- $x = \frac{۱۶ \pm ۱۲}{۱۴} \begin{cases} x_۱ = ۲ \\ x_۲ = \frac{۲}{۷} \end{cases}$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵ یکی از ریشه‌های معادلهٔ $x^۲ - ۱۲x + c = ۰$، سه برابر ریشهٔ دیگر است. c کدام است؟

۱) ۲۴ ۲) ۲۷ ۳) ۲۰ ۴) ۳۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ریشه‌ها را α و ۳α در نظر می‌گیریم:

$$S = \frac{-b}{a} \Rightarrow \alpha + ۳\alpha = \frac{۱۲}{۱} \Rightarrow ۴\alpha = ۱۲ \Rightarrow \alpha = ۳$$

پس ریشهٔ دیگر برابر است با $۳\alpha = ۹$.

گام دوم: یکی از ریشه‌ها را به دلخواه در معادله جای‌گذاری می‌کنیم تا c به دست آید:

$$x^۲ - ۱۲x + c = ۰ \xrightarrow{x=۳} ۳^۲ - ۱۲(۳) + c = ۰ \Rightarrow ۹ - ۳۶ + c = ۰ \Rightarrow -۲۷ + c = ۰ \Rightarrow c = ۲۷$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶ در معادلهٔ درجه‌دوم $x^۲ + (\sqrt{۵}+۱)x + \sqrt{۵} = ۰$ با ریشه‌های α و β، حاصل $\alpha^۴ + \beta^۴$ کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۳۷ ۴) ۲۶

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: بین ضرایب معادلهٔ $\underset{a}{۱}x^۲ + \underbrace{(\sqrt{۵}+۱)}_{b}x + \underbrace{\sqrt{۵}}_{c} = ۰$، رابطهٔ $a+c=b$ برقرار است:

$$\underset{a}{۱} + \underbrace{\sqrt{۵}}_{c} = \underbrace{\sqrt{۵}+۱}_{b}$$

گام دوم: پس ریشه‌هایش برابر است با:

$$\begin{cases} \alpha = -۱ \\ \beta = \dfrac{-c}{a} = \dfrac{-\sqrt{۵}}{۱} = -\sqrt{۵} \end{cases}$$

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

$$\alpha^۴ + \beta^۴ = (-۱)^۴ + (-\sqrt{۵})^۴ = ۱ + \underbrace{\sqrt{۵}\times\sqrt{۵}}_{۵} \times \underbrace{\sqrt{۵}\times\sqrt{۵}}_{۵} = ۱ + ۲۵ = ۲۶$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷ اگر α و β ریشه‌های معادلهٔ $x^۲ - ۲x - ۴ = ۰$ باشند، حاصل $\frac{\alpha^۲ - ۲\alpha}{\beta^۲ - ۲\beta - ۲}$ کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴) ۱

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: α و β ریشه‌های معادله هستند، پس در معادله صدق می‌کنند:

- جای‌گذاری α در معادلهٔ $x^۲ - ۲x - ۴ = ۰$: $\underbrace{\alpha^۲ - ۲\alpha}_{\text{صورت کسر داده‌شده}} - ۴ = ۰ \Rightarrow \alpha^۲ - ۲\alpha = ۴$
- جای‌گذاری β در معادلهٔ $x^۲ - ۲x - ۴ = ۰$: $\beta^۲ - ۲\beta - ۴ = ۰ \Rightarrow \beta^۲ - ۲\beta = ۴$

گام دوم: مقادیر به دست آورده شده را در کسر جای‌گذاری می‌کنیم:

$$\frac{\overbrace{\alpha^۲ - ۲\alpha}^{۴}}{\underbrace{\beta^۲ - ۲\beta}_{۴} - ۲} = \frac{۴}{۲} = ۲$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸ اگر $x=۱$ یکی از جواب‌های معادلهٔ $\frac{۴}{x+a}-\frac{۳}{x-۲}=\frac{x^۲-۱۷}{x^۲+x-۶}$ باشد، جواب دیگر این معادله کدام است؟

۱) صفر ۲) -۱ ۳) ۲ ۴) ندارد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: $x=۱$ جواب معادله است، پس جای تمام xها مقدار ۱ را قرار می‌دهیم:

$$\frac{۴}{x+a}-\frac{۳}{x-۲}=\frac{x^۲-۱۷}{x^۲+x-۶} \xrightarrow{x=۱} \frac{۴}{۱+a}-\frac{۳}{-۱}=\frac{۱-۱۷}{۱+۱-۶} \Rightarrow \frac{۴}{۱+a}+۳=۴ \Rightarrow \frac{۴}{۱+a}=۱$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} ۱+a=۴ \Rightarrow a=۳$$

گام دوم: جای a مقدار ۳ را قرار می‌دهیم:

$$\frac{۴}{x+۳}-\frac{۳}{x-۲}=\frac{x^۲-۱۷}{x^۲+x-۶}$$

مخرج کسر سمت راست را با جملهٔ مشترک تجزیه می‌کنیم:

$$\frac{۴}{x+۳}-\frac{۳}{x-۲}=\frac{x^۲-۱۷}{(x+۳)(x-۲)}$$

گام سوم: دو طرف را در $(x+۳)(x-۲)$ ضرب می‌کنیم:

$$(x+۳)(x-۲)\frac{۴}{x+۳}-(x+۳)(x-۲)\frac{۳}{x-۲}=\frac{x^۲-۱۷}{(x+۳)(x-۲)}(x+۳)(x-۲)$$

$$\Rightarrow ۴(x-۲)-۳(x+۳)=x^۲-۱۷ \Rightarrow ۴x-۸-۳x-۹=x^۲-۱۷ \Rightarrow x-۱۷=x^۲-۱۷$$

$$\Rightarrow x^۲-x=۰ \xrightarrow{\text{فاکتور از } x} x(x-۱)=۰ \Rightarrow \begin{cases} x=۱ \\ x=۰ \text{ (جواب دیگر)} \end{cases}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹ یک کیک را بین چند نفر تقسیم می‌کنیم، دو نفر به آن جمع، اضافه می‌شوند و کیکی هم‌اندازه با کیک اول بین‌شان به طور مساوی تقسیم می‌کنیم. در حالت دوم به هر نفر به اندازهٔ $\frac{۱}{۲۴}$ کم‌تر از حالت اول می‌رسد، اگر مجموع نفرات در حالت اول و دوم را m بگیریم، مجموع ارقام m کدام است؟

۱) ۱ ۲) ۵ ۳) ۹ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فرض کنیم در حالت اول، تعداد نفرات n نفر باشد، پس سهم کیک هر نفر برابر است با: $\frac{۱}{n}$

گام دوم: در حالت دوم ۲ نفر اضافه می شوند، پس تعداد نفرات برابر می‌شود با $n+۲$ و چون کیک دوم هم‌اندازهٔ کیک اول است، سهم هر نفر برابر می‌شود با: $\frac{۱}{n+۲}$

گام سوم: طبق سؤال، سهم هر نفر در حالت دوم، $\frac{۱}{۲۴}$ کم‌تر از حالت اول است، یعنی:

$$\frac{۱}{n}-\frac{۱}{n+۲}=\frac{۱}{۲۴} \xrightarrow{\text{مخرج مشترک}} \frac{n+۲-n}{n(n+۲)}=\frac{۱}{۲۴} \Rightarrow \frac{۲}{n^۲+۲n}=\frac{۱}{۲۴}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} n^۲+۲n=۴۸ \Rightarrow n^۲+۲n-۴۸=۰ \Rightarrow (n+۸)(n-۶)=۰ \Rightarrow \begin{cases} n=-۸ \times \\ n=۶ \checkmark \end{cases}$$

گام چهارم: پس در حالت اول ۶ نفر و در حالت دوم $۸=۲+۶$ نفر بوده‌اند، مجموع تعداد نفرات در دو حالت $۱۴=۸+۶$ است، مجموع ارقام ۱۴ برابر با $۵=۴+۱$ است.

کنکور

یک کیک را ابتدا بین افراد حاضر در یک مهمانی به طور مساوی تقسیم کردیم. سپس چهار نفر این مهمانی را ترک کردند و دوباره کیکی به همان اندازهٔ قبل را بین نفرات باقی‌مانده تقسیم کردیم که $\frac{۱}{۳}$ بیشتر از قبل به هر نفر رسید. اگر نصف کیک را بین نفرات ابتدایی تقسیم می‌کردیم به هر نفر چه سهمی از کیک می‌رسید؟

(سؤال ۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)

۱) $\frac{۱}{۶}$ ۲) $\frac{۱}{۱۶}$ ۳) $\frac{۱}{۱۲}$ ۴) $\frac{۱}{۲۴}$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰ **اگر به عددی طبیعی ۱۰ واحد اضافه کنیم، معکوس عدد اولیه و این عدد، $\frac{۱}{۶۰}$ اختلاف دارند، عدد اولیه بر کدام‌یک از اعداد زیر بخش‌پذیر است؟**

۱) ۹ ۲) ۴ ۳) ۷ ۴) ۱۵

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: عدد را x می‌گیریم.

۱۰ واحد بیشتر از آن، $x+۱۰$ می‌شود.

گام دوم: معکوس $x+۱۰$ از معکوس x، $\frac{۱}{۶۰}$ کم‌تر است، پس:

$$\frac{۱}{x+۱۰}=\frac{۱}{x}-\frac{۱}{۶۰}$$

گام سوم: دو طرف را در $۶۰x(x+۱۰)$ ضرب می‌کنیم:

$$۶۰x\,(x+۱۰)\,\frac{۱}{x+۱۰}=۶۰x\,(x+۱۰)\,\frac{۱}{x}-\frac{۱}{۶۰}\times ۶۰x(x+۱۰)$$

$$\Rightarrow ۶۰x=۶۰(x+۱۰)-x(x+۱۰) \Rightarrow ۶۰x=۶۰x+۶۰۰-x^۲-۱۰x \Rightarrow x^۲\underbrace{+۱۰}_{ج}x\underbrace{-۶۰۰}_{ض}=۰$$

$$\xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x+۳۰)(x-۲۰)=۰ \Rightarrow \begin{cases} x=-۳۰ \times \text{(طبیعی نیست)} \\ x=۲۰ \checkmark \end{cases}$$

گام چهارم: عدد ۲۰ بر عدد ۴ بخش‌پذیر است، ولی بر ۹، ۷ و ۱۵ بخش‌پذیر نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱ همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ متن زیر درست هستند، به‌جز ..... .

«و این کتاب را بیاوردند از بغداد، نبشته به زبان تازی؛ پس دشخوار آمد خواندن این کتاب. امیر سید ابوالمظفر ابوصالح منصور، علمای ماوراءالنهر را گرد کرد و از ایشان فتوای کرد که روا باشد که ما این کتاب را به زبان پارسی گردانیم؛ گفتند روا باشد خواندن و نبشتن تفسیر قرآن به پارسی.»

۱) کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند.

۲) بیشتر واژگان متن، ساختمان ساده دارند و سادگی زبان نوشته آشکار است.

۳) در این متن انواع «را» از جمله «را»ی فکّ اضافه به کار رفته است.

۴) اجزای جمله جابه‌جا می‌شوند و تکرار بخشی از اجزا دیده می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در این متن، تنها «را»ی نشانهٔ مفعول به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند، مانند نبشته، دشخوار، نبشتن.

گزینهٔ (۲): بیشتر واژگان متن، ساختمان ساده دارند و سادگی زبان نوشته آشکار است.

گزینهٔ (۴): اجزای جمله جابه‌جا می‌شوند و تکرار بخشی از اجزا دیده می‌شود، مانند دو جملهٔ اول (و این کتاب را نبشته به زبان تازی از بغداد بیاوردند؛ پس خواندن این کتاب دشخوار آمد).

گول نخوری ✘ مراقب باشید چند بار به کار رفتن نشانهٔ «را» شما را به اشتباه نیندازد. همهٔ موارد «را» نشانهٔ مفعولی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲ **وجود بعضی از واژگان، در همهٔ ابیات، یادآور نقد باب «برزویهٔ طبیب» از کلیله و دمنه در کتاب درسی است، به‌جز** .....

۱) دمـــادم بشـــویند چـــون گربـــه روی / طمـــع کـــرده در صیـــد موشـــان کـــوی

۲) ملامـــت کشـــانند مســـتان یـــار / ســـبک‌تر بـــرد اُشـــتر مســـت بـــار

۳) ســـعدیا زهـــر قاتـــل از دســـتش / گـــو بیـــاور کـــه چـــون شـــکر بخوریـــم

۴) ســـعدیا بـــی وجـــود صحبـــت یـــار / همـــه عالـــم بـــه هیـــچ نســـتانیم

مشاوره در کنکورهای سال‌های اخیر، یکی از مواردی که غالباً مورد سؤال قرار گرفته، تحلیل متن‌های «کلیله و دمنه» و «الهی نامهٔ» عطار در درس اول کتاب درسی است. پس از خواندن دقیق این دو متن و تحلیلشان اصلاً غافل نشوید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

در بیت گزینهٔ (۴)، هیچ‌کدام از نکات برجستهٔ زبانی مربوط به متن کلیله و دمنه در کتاب درسی به چشم نمی‌خورد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): واژهٔ «موشان» (جمع کلمهٔ موش با نشانهٔ «ان»)

گزینهٔ (۲): واژهٔ «اشتر» (امروزه به شکل «شتر» به کار گرفته می‌شود.)

گزینهٔ (۳): واژهٔ «قاتل» (در معنی «کُشنده» برای غیرانسان) در متن کلیله و دمنه آمده است.

کنکور

کدام عبارت «فاقد» ویژگی زبانی موجود در «کلیله و دمنه» است؟ *(سؤال ۲۲ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (خارج از کشور))*

۱) ملک پیلان با جملگی حشم به آب‌خوردن به سوی آن چشمه رفت و آن زمین خرگوشان بود.

۲) هرگاه که دست در شاخی زند بار دیگر در سر آید و مثلاً سنگ راه در هر گام پای دام او باشد.

۳) و لابُد خرگوش را از آسیب پیل زحمتی باشد و اگر پای بر سر ایشان نهد، گوشمال تمام یابند.

۴) از حقوق رعیت بر مَلِک آن است که هر یک را بر مقدار مروّت و یکدلی به درجه‌ای رساند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳ **کدام گزینه دربارهٔ تقسیم‌بندی تاریخی زبان فارسی درست است؟**

۱) زبان پارتی در دورهٔ اشکانیان رایج بود و تا اواخر دورهٔ ساسانی نیز آثاری به این زبان تألیف می‌شده است.

۲) زبان پارتی در شرق و شمال شرقی ایران متداول بوده است.

۳) زبان فارسی دری پس از ورود اسلام به ایران رواج یافت.

۴) زبان پهلوی زبان رسمی دربار سامانیان بود که بیشتر مربوط به آثار دینی زردشتی است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گزینهٔ (۳) در ارتباط با تقسیم‌بندی دوره‌های مختلف زبان پارسی درست ذکر شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): زبان پارتی در دورهٔ اشکانیان رایج بود و تا اوایل دورهٔ ساسانی نیز آثاری به این زبان تألیف می‌شده است.

گزینهٔ (۲): زبان پارتی در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.

گزینهٔ (۴): زبان پهلوی زبان رسمی دربار ساسانیان بود که بیشتر مربوط به آثار دینی زردشتی است.

گول نخوری ✘ ۱) در بسیاری موارد طراحان آزمون‌ها علاقهٔ خاصی به اسامی مشابه دارند تا با آن، شرکت‌کنندگان آزمون را فریب دهند؛ حواستان به نام دو حکومت ساسانی و سامانی باشد.

۲) مواردی مانند جهت‌ها (شمال، جنوب و ...)، زمان‌ها و قیدهایی مانند «اوایل» یا «اواخر» را با احتیاط بیشتری بررسی کنید. احتمال این‌که نکات نادرست در همین قسمت‌ها باشد بیشتر است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ در کدام بیت واج‌آرایی بیشتری به کار رفته است؟

۱) عید آمد و عید آمد یاری که رمید آمد / عیدانه فراوان شد تا باد چنین بادا

۲) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم

۳) خیل خیال کیست این کز در چشم‌خانه‌ها / می‌کشد این‌چنین برون خلوتیان خواب را

۴) چه سبب سوی خراسان شدنم نگذارند / عندلیبم به گلستان شدنم نگذارند

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

«واج‌آرایی» یا «نغمهٔ حروف» به معنی تکرار زیاد یک صامت یا مصوت در یک بیت است، به گونه‌ای که ایجاد موسیقی کند، مانند صامت «ش» در بیت زیر از سعدی:

شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی / غنیمت است چنین شب که دوستان بینی

پاسخ خیلی تشریحی

بیت گزینهٔ (۱) هم در تعداد واج‌های پرتکرار و هم در تعداد تکرار واج‌ها بیشتر از دیگر ابیات است.

مصوت «ی»: ۵ بار، صامت «د»: ۱۰ بار، مصوت «آ»: ۱۱ بار

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): صامت «ر»: ۹ بار

گزینهٔ (۳): صامت «خ»: ۵ بار، مصوت «ی»: ۵ بار

گزینهٔ (۴): صامت «س»: ۴ بار، صامت «ن»: ۹ بار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵ کدام بیت، علاوه بر واژه‌آرایی، واج‌آرایی نیز دارد؟

۱) بردوختـه‌ام دیـده چـو بـاز از همـه عالـم / تـا دیـدهٔ مـن بـر رخ زیبـای تـو بـاز است

۲) خـون خـور خاقانیـا مخـور غـم روزی / روز بـه شـب کـن کـه روزگار تـو گـم شـد

۳) قـدر محیـط کفـت جهـان چـه شناسـد / کـو بـه سـراب کـف لئـام برآمـد

۴) کار جهـان وبـال جهـان دان کـه بـر خدنـگ / پـر عقـاب آفـت جـان عقـاب شـد

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

واژه‌آرایی، تکرار دو یا چندبارهٔ یک کلمه با همان معنی است، چون اگر معنی آن‌ها تکراری نباشد، جناس همسان خواهند بود، مانند این بیت مولانا:

ای دریـــغ و ای دریـــغ و ای دریـــغ / کان چنـان ماهـی نهـان شـد زیـر میـغ

پاسخ خیلی تشریحی

واژهٔ «جهان» در بیت گزینهٔ (۴) به یک معنی تکرار شده است./ واج‌آرایی در مصوت بلند «آ»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «باز» و «باز» جناس همسان با دو معنی «پرندهٔ شکاری» و «گشوده».

گزینهٔ (۲): هیچ واژه‌ای عیناً تکرار نشده است و بین «روزی» و «روز» جناس ناهمسان افزایشی وجود دارد.

گزینهٔ (۳): «کف» و «کف» جناس همسان با دو معنی «کف دست» و «کف آب».

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶ در کدام گزینه میان وزن و محتوا هماهنگی وجود دارد؟

۱) امشب به راستی شب ما روز روشن است / عید وصال دوست علی‌رغم دشمن است

۲) دوست می‌دارم من این نالیدن دلسوز را / تا به هر نوعی که باشد بگذرانم روز را

۳) آه که روز دیر شد آهوی لطف شیر شد / دلبر و یار سیر شد از سخن و دعای من

۴) رندان سلامت می‌کنند جان را غلامت می‌کنند / مستی ز جامت می‌کنند مستان سلامت می‌کنند

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

Hint هر بیت را به آرامی و با دقت بخوانید تا آهنگ آن مشخص شود و سپس، محتوا را با آن مقایسه کنید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بیت گزینهٔ (۴) با توجه به محتوای شعر که «غنایی و عاشقانه» است، وزن «شاد و ضربی» در بیت مشاهده می‌شود. ← وزن و محتوا هماهنگ است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): با توجه به محتوای شعر که «شاد» است، وزن «سنگین و مناسب محتوای غم‌انگیز» در بیت مشاهده می‌شود. ← وزن و محتوا هماهنگ نیست.

گزینهٔ (۲): با توجه به محتوای شعر که «غم» است، وزن «ضربی و شاد» در بیت مشاهده می‌شود. ← وزن و محتوا هماهنگ نیست.

گزینهٔ (۳): با توجه به محتوای شعر که «غم و اندوه» است، وزن «ضربی و شاد» در بیت مشاهده می‌شود. ← وزن و محتوا هماهنگ نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷ لحن خوانش کدام‌یک از گزینه‌های زیر در مقابل آن درست است؟

۱) اول او، اول بی‌ابتداست — آخر او، آخر بی‌انتهاست (غنایی)

۲) در اندرون منِ خسته‌دل ندانم کیست — که من خموشم و او در فغان و در غوغاست (تعلیمی)

۳) ای غایب از نظر به خدا می‌سپارمت — جانم بسوختی و به دل دوست دارمت (ستایشی)

۴) همه نامداران جوشن‌وران — برفتند با گرزهای گران (حماسی)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مرور سرعتی لحن‌های خوانش شعر فارسی:

نکته در تشخیص لحن، باید به مضمون و موضوع شعر توجه کنیم؛ مضمون شعر تعیین می‌کند که چه لحنی مناسب خوانش آن است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ لحن خوانش مناسب برای خواندن بیت گزینهٔ (۴)، لحن «حماسی» است که برای روایت داستان‌های پهلوانی و اسطوره‌ای مناسب است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): لحن خوانش مناسب برای خواندن این بیت، لحن «ستایشی» است.

گزینهٔ (۲): لحن خوانش مناسب برای خواندن این بیت، لحن «غنایی» است.

گزینهٔ (۳): لحن خوانش مناسب برای خواندن این بیت، لحن «غنایی» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸ عبارت «گفت: آب و گِل تو را نیکو سرشته‌اند؛ اما لگد کم خورده است» با کدام بیت، تناسب دارد؟

۱) هیچ صیقل نکو نخواهد کرد — آهنی را که بدگهر باشد

۲) آدمی را که تربیت نکنند — تا به صدسالگی خری باشد

۳) خر به سعی آدمی نخواهد شد — گرچه در پای منبری باشد

۴) خر عیسی گرش به مکّه برند — چون بیاید هنوز خر باشد

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

معنی عبارت صورت سؤال: گفت: وجود و ذات تو را خوب آفریده‌اند، اما به خوبی تربیت نشده است.

با توجه به معنی، عبارت با بیت گزینهٔ (۲) تناسب دارد، زیرا بیت گزینهٔ (۲) هم به تأثیر تربیت بر آدمی اشاره دارد.

معنی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آهنی که بدجنس باشد، هیچ صیقلی نمی‌تواند آن را درست کند. (تربیت و پرورش را بی‌تأثیر می‌داند.)

گزینهٔ (۳): خر با سعی و کوشش، انسان نمی‌شود، هر چند شب و روز پای منبر وعظ و اندرز بنشیند. (تربیت را بی‌تأثیر می‌داند.)

گزینهٔ (۴): اگر خر عیسی را به مکّه ببرند وقتی برمی‌گردد باز همان خر است و تغییری نمی‌کند. (این بیت نیز تربیت را بی‌اثر می‌داند.)

عبارت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۲) به «تأثیر تربیت» ولی سه بیت دیگر به «بی‌اثربودن تربیت» اشاره دارند. (مفهوم متضاد)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹ مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات، متفاوت است؟

۱) گوشه گرفتم ز خلق و فایده‌ای نیست / گوشهٔ چشمت بلای گوشه‌نشین است

۲) نرگست فتنهٔ هر گوشه‌نشین است مقیم / خوابگه ساخته بر گوشهٔ محرابی خوش

۳) چون چشم تو دل می‌برد از گوشه‌نشینان / همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست

۴) بسته‌ام از جهانیان بر دل تنگ من دری / تا نکنم به هیچ کس گوشهٔ چشم خاطری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت‌های «گوشهٔ چشمت بلای گوشه‌نشین است» در بیت (۱)، «نرگست (چشمت) فتنهٔ هر گوشه‌نشین است» در بیت (۲) و «چشم تو دل می‌برد از گوشه‌نشینان» در بیت (۳) مفهوم مشترک دارند.

بیت (۴): از مردم دوری گزیده و در از جهانیان به روی دل خود بسته‌ام تا گوشهٔ چشم و نظر عاشقانه‌ای به هیچ کس نداشته باشم.

گول نخوری ✘

مصراع اول بیت (۴) نیز به «گوشه‌نشینی شاعر» اشاره دارد، ولی مفهوم «دلربایی و فتنه‌انگیزی چشم یار» که در سه بیت دیگر مشترک است، در بیت (۴) وجود ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰ مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات «متفاوت» است؟

۱) آن‌چنان مهر توام در دل و جان جای گرفت / که اگر سر برود از دل و از جان نرود

۲) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم

۳) صفت عاشق صادق به درستی آن است / که گرش سر برود از سر پیمان نرود

۴) روزگاری است که سودای تو در سر دارم / مگرم سر برود تا برود سودایت

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تفاوت بیت گزینهٔ (۴) با سه بیت دیگر این است که در بیت گزینهٔ (۴) می‌گوید: اگر کشته شوم، سودای تو از سرم بیرون می‌رود، ولی در ابیات دیگر، حتی با کشته‌شدن و از دست دادن سر هم، اندیشه و عشق یار از سر عاشق بیرون نمی‌رود.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آن‌چنان مهر و عشق تو در دل و جانم جای گرفت که اگر کشته شوم هم مهر تو از دل و جانم نمی‌رود.

گزینهٔ (۲): ما با تو اندیشه‌ای داریم که اگر مردم با ما دشمن شوند و کشته شویم، باز بر همان اندیشه، استوار هستیم.

گزینهٔ (۳): ویژگی عاشق راستین، به درستی آن است که اگر سرش را هم از دست دهد، بر سر آن عهد و پیمان می‌ماند.

گزینهٔ (۴): روزگاری است که اندیشهٔ عشق تو را در سر دارم؛ مگر آن‌که سرم را از دست بدهم تا سودای تو از سرم برود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی دهم

۲۱ **هر یک از موارد زیر، به ترتیب بیانگر کدام ویژگی کنش انسانی است؟**

- **گره‌کردن مشت در یک موقعیت خاص برای نشان‌دادن خشم یا اعتراض**
- **یادگیری قواعد و احکام منطقی پیش از شروع به حل سؤالات درس منطق**
- **ورود به کتابخانهٔ دانشگاه به قصد مطالعه و تحقیق روی پایان‌نامه**
- **تصمیم‌نگرفتن به ترک سیگار با وجود آگاهی نسبت به آثار زیان‌بار آن**

۱) معنادار‌بودن ـ آگاهانه‌بودن ـ هدفدار‌بودن ـ ارادی‌بودن

۲) معنادار‌بودن ـ ارادی‌بودن ـ معنادار‌بودن ـ هدفدار‌بودن

۳) هدفدار‌بودن ـ هدفدار‌بودن ـ ارادی‌بودن ـ آگاهانه‌بودن

۴) هدفدار‌بودن ـ معنادار‌بودن ـ هدفدار‌بودن ـ ارادی‌بودن

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

نکته

ویژگی کنش	کلیدواژه
آگاهانه‌بودن	شناخت، فهم، یادگیری، ناتوانی به دلیل عدم آگاهی، مراجعه به راهنما برای شناخت نحوهٔ استفاده
ارادی‌بودن	اراده، تصمیم، خواست، انتخاب، گزینش، تردید، قرارگرفتن بر سر دوراهی، مسئولیت
هدفداربودن	هدف، قصد، پرسشِ «چرا چنین کاری کردی؟»، عبارت‌هایی مانند «برای ...»، «با هدف ...»، «به منظور ...»
معناداربودن	معنای کنش، فهم انگیزه، تفسیر، معنابخشی، نماد، نشانه، دلالت

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- گره‌کردن مشت، نشانه و نمادی است که معنای خشم و یا اعتراض را می‌رساند؛ بنابراین بیانگر معنادار‌بودن کنش است.
- یادگیری قواعد قبل از حل سؤالات، نشانهٔ این است که برای انجام کنش باید آگاهی داشته باشیم.
- قصد و هدف کنشگر از انجام یک کنش (مثل رفتن به کتابخانه برای مطالعه روی پایان‌نامه)، نشان‌دهندهٔ هدفدار‌بودن کنش است.
- تصمیم‌نگرفتن به ترک سیگار، نشان‌دهندهٔ ارادی‌بودن کنش است.

گول‌نخوری ✘

وجود کلمهٔ «آگاهی» در عبارت چهارم، به معنای آگاهانه‌بودن کنش نیست؛ بلکه محتوای اصلی این عبارت، تأکید بر اراده و تصمیم است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲ **موارد کدام گزینه، به ترتیب کنش «فردی و درونی»، «فردی و بیرونی»، «اجتماعی و درونی» و «اجتماعی و بیرونی» است؟**

۱) باور قلبی به آیندهٔ روشن ـ هدیه‌دادن به یک دوست ـ سلام‌کردن به جمع ـ نگارش یک مقالهٔ علمی دربارهٔ استفاده از فضای مجازی

۲) انتخاب نهایی یک گزینه بین چند گزینه در ذهن ـ به تنهایی قدم‌زدن ـ فکرکردن به آیندگان ـ رعایت مقررات رانندگی بدون حضور فیزیکی دیگران

۳) حرکت چشم‌ها برای مطالعهٔ متن کتاب ـ فکرکردن به آیندهٔ شغلی و کاری خود ـ شرکت در راهپیمایی ـ بدرقه‌کردن مهمان

۴) تصور رودخانه‌ای خروشان در ذهن ـ مرور خاطرات شخصی ـ بسته‌شدن ناخودآگاه چشم به دلیل ترس ـ شرکت در انتخابات ریاست‌جمهوری

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

نکته

انواع کنش‌ها:

الف) کنش فردی و درونی: کنشی که فرد بدون توجه به دیگران انجام می‌دهد و نمود بیرونی ندارد؛ مثل تصور رودخانه‌ای خروشان در ذهن.

ب) کنش فردی و بیرونی: کنشی که فرد بدون توجه به دیگران انجام می‌دهد و نمود بیرونی دارد؛ مثل به تنهایی قدم‌زدن.

ج) کنش اجتماعی و درونی: کنشی که با توجه به دیگران انجام می‌شود و نمود بیرونی ندارد؛ مثل تفکرکردن دربارهٔ آیندهٔ مردم ایران.

د) کنش اجتماعی و بیرونی: کنشی که با توجه به دیگران انجام می‌شود و نمود بیرونی دارد؛ مثل صحبت‌کردن با یک دوست.

پاسخ خیلی تشریحی

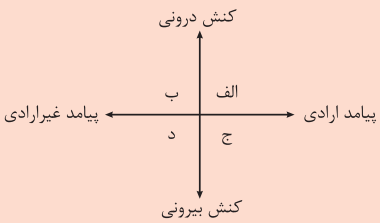
بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱)	فردی و درونی	اجتماعی و بیرونی	اجتماعی و بیرونی	اجتماعی و بیرونی
گزینهٔ (۲)	فردی و درونی	فردی و بیرونی	اجتماعی و درونی	اجتماعی و بیرونی
گزینهٔ (۳)	فردی و بیرونی	فردی و درونی	اجتماعی و بیرونی	اجتماعی و بیرونی
گزینهٔ (۴)	فردی و درونی	فردی و درونی	کنش نیست؛ زیرا غیرارادی است.	اجتماعی و بیرونی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۳ هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت نمودار قرار می‌گیرد؟

- آسیب‌های جسمی و روحی به دلیل سیگارکشیدن
- مورد تحسین قرار گرفتن به دلیل کمک مالی به دیگران
- افتخارکردن به خود پس از تصمیم‌گیری درست
- افزایش میزان استرس بعد از مرور خاطرات منفی

۱) د ـ ب ـ ج ـ الف
۲) ب ـ ج ـ الف ـ د
۳) د ـ ج ـ الف ـ ب
۴) ب ـ الف ـ ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

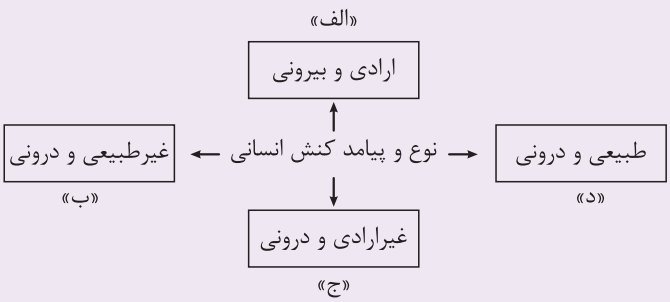
پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

عبارت‌ها	کنش	پیامد
عبارت اول	سیگارکشیدن: کنش بیرونی	آسیب‌های جسمی و روحی: پیامد غیرارادی
عبارت دوم	کمک مالی به دیگران: کنش بیرونی	مورد تحسین قرارگرفتن: پیامد ارادی
عبارت سوم	تصمیم‌گیری درست: کنش درونی	افتخارکردن به خود: پیامد ارادی
عبارت چهارم	مرور خاطرات منفی: کنش درونی	افزایش میزان استرس: پیامد غیرارادی

کنکور

هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام قسمت از نمودار است؟ *(سؤال ۲۱۶ کنکور انسانی ۱۳۹۴)*

- اجازه خواستن از معلم
- یادگرفتن درس
- پاسخ‌دادن به پرسش‌های امتحانی
- غمگین‌شدن از یک خبر

۱) الف ـ ج ـ ج ـ د
۲) ب ـ د ـ الف ـ ج
۳) الف ـ ج ـ الف ـ د
۴) ج ـ الف ـ الف ـ ب

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۴ **موارد کدام گزینه دربارهٔ پدیده‌های اجتماعی، درست است؟**

۱) به دلیل این‌که پدیده‌های اجتماعی دارای معنای خاصی هستند، آن‌ها را می‌توان آگاهانه، ارادی و هدفدار دانست. ـ هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح‌تری از پدیده‌های اجتماعی داشته باشد، زندگی بشر در مسیر سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.

۲) فرصت‌ها و محدودیت‌های زندگی انسان‌ها، محصول آدابی هستند که ما انسان‌ها مراعات می‌کنیم و به صورت پدیده‌های اجتماعی در اختیار ما قرار می‌گیرند. ـ مجموعهٔ پدیده‌های اجتماعی، سازندهٔ جهان اجتماعی هستند.

۳) کنش اجتماعی خردترین پدیدهٔ اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، محصول آن هستند. ـ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها برای رفع نیازهای خود ایجاد می‌کنند، اما گاهی این پدیده‌ها اصل قرار می‌گیرند و رفع نیازها فراموش می‌شود.

۴) همهٔ پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند. ـ پدیده‌های اجتماعی را لزوماً انسان‌ها ایجاد نمی‌کنند، ولی به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی انسان دارند، به جهان اجتماعی آن‌ها راه می‌یابند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- کنش اجتماعی، خردترین پدیدهٔ اجتماعی است و تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد (کوچک) و کلان (بزرگ)، از طریق کنش اجتماعی محقق می‌شوند.
- انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورند، ولی چه‌بسا در مواردی انسان آن‌ها را اصل قرار می‌دهد و رفع نیازها و تأمین سعادت او در حاشیه قرار می‌گیرد. به عبارتی، به جای این‌که این پدیده‌ها در خدمت سعادت بشر باشند، انسان‌ها را به خدمت می‌گیرند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.) ـ درست

گزینهٔ (۲): نادرست (بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها پیشِ روی ما قرار می‌گیرند و اگر وجود نداشته باشند، نمی‌توانیم با هم زندگی کنیم.) ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ نادرست (همهٔ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها ایجاد می‌کنند؛ به همین دلیل همگی درون جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵ هر یک از پدیده‌های زیر، در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- مهاجرت‌های گستردهٔ مردمی
- زبان بدن در گفت‌وگو
- افکار غالب جامعه دربارهٔ برابری
- برداشت‌های شخصی نسبت به زیبایی

قابلیت مشاهده / اندازه و دامنه	خرد	کلان
عینی	(الف)	(ج)
ذهنی	(د)	(ب)

۱) ج ـ ب ـ الف ـ د
۲) الف ـ ج ـ د ـ ب
۳) ج ـ الف ـ ب ـ د
۴) الف ـ د ـ ج ـ ب

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

پدیده‌های اجتماعی، اجزای جهان اجتماعی‌اند که می‌توان آن‌ها را با توجه به دو معیار تقسیم‌بندی کرد:

۱) **اندازه و دامنه**
- **توضیح**: پدیده‌های اجتماعی را می‌توان براساس **اندازه و دامنهٔ** آن‌ها از یکدیگر تفکیک کرد. به این ترتیب، طیفی در جهان اجتماعی ترسیم می‌شود که در یک سوی آن پدیده‌های اجتماعی خرد (کوچک) و در سوی دیگر آن پدیده‌های اجتماعی کلان (بزرگ) قرار می‌گیرند.
- **مثال**:

خرد	میانه	کلان
کنش اجتماعی افراد	گروه‌ها و سازمان‌ها	فرهنگ و جامعه

- **فایده**: فایدهٔ این تقسیم‌بندی این است که میزان **اثرگذاری و اثرپذیری** از پدیده‌ها را بهتر درک می‌کنیم.

۲) **ابعاد عینی و ذهنی**
- **توضیح**: پدیده‌های اجتماعی را از حیث **عینی یا محسوس بودن** یا ذهنی و نامحسوس بودن، می‌توان در یک طیف قرار داد.
- **مثال**:

عینی	میانه	ذهنی
سرعت‌گیر	قوانین راهنمایی و رانندگی	نظم

- **فایده**: در جهان اجتماعی، **بعد ذهنی و معنایی** پدیده‌ها اهمیت بسیاری دارد.
- **نکته**: تمامی پدیده‌های اجتماعی، بعد معنایی و ذهنی دارند؛ اما همهٔ پدیده‌ها بعد محسوس و عینی **ندارند**.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

مهاجرت‌های گستردهٔ مردمی	کلان است و تأثیر زیادی بر جامعه دارد.	عینی، محسوس و قابل مشاهده است.
زبان بدن در گفت‌وگو	خرد است و به یک شخص مربوط می‌شود.	عینی، محسوس و قابل مشاهده است.
افکار غالب جامعه دربارهٔ برابری	کلان است و موضوعی کلی دارد.	ذهنی، نامحسوس و غیر قابل مشاهده است.
برداشت‌های شخصی نسبت به زیبایی	خرد است و به یک شخص مربوط می‌شود.	ذهنی، نامحسوس و غیر قابل مشاهده است.

امتحان نهایی

گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. *(سؤال ۳ (الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

الف) کدام گزینه جایگاه پدیدهٔ «قوانین حقوق بشر» را بر مبنای دو طیف خرد ـ کلان و عینی ـ ذهنی، نشان می‌دهد؟

۱) کلان و ذهنی
۲) کلان و عینی
۳) خرد و ذهنی
۴) خرد و عینی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۶ «ویژگی»، «اجزا»، «اهمیت» و «نمونهٔ» لایه‌های عمیق جهان اجتماعی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی ـ ارزش‌ها و هنجارها ـ سازندهٔ لایه‌های سطحی جهان اجتماعی‌اند. ـ باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان

۲) امکان تغییر و تحول بیشتر در جهان اجتماعی ـ عقاید و ارزش‌ها ـ تأثیرات همه‌جانبه بر جهان اجتماعی دارند. ـ اعتقاد انسان نسبت به جایگاه خودش در هستی

۳) نقش حیاتی و اساسی در جهان اجتماعی ـ عقاید و ارزش‌ها ـ اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌ریزد. ـ عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی

۴) تأثیرات فراگیر و همه‌جانبه بر جهان اجتماعی ـ ارزش‌ها و هنجارها ـ با تغییر آن‌ها، لایه‌های سطحی هم تغییر می‌کنند. ـ تفسیر انسان از زندگی و مرگ خود

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- برخی از پدیده‌های اجتماعی، تأثیر حیاتی و تعیین‌کننده برای بقای جهان اجتماعی دارند. به این بخش از جهان اجتماعی «لایه‌های عمیق» می‌گویند. مثلاً پدیده‌هایی مانند خانواده، تعلیم و تربیت، قانون و عدالت اجتماعی برای جهان اجتماعی، نقش حیاتی و تعیین‌کننده دارند و جزء لایه‌های عمیق یک جهان اجتماعی محسوب می‌شوند. این بخش کم‌تر در معرض تغییر قرار می‌گیرد. (رد گزینهٔ (۲))
- عقاید و ارزش‌ها مربوط به لایه‌های عمیق و هنجارها و نمادها مربوط به لایه‌های سطحی است. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))
- لایه‌های عمیق جهان اجتماعی از چنان اهمیتی برخوردارند که اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌پاشد. (رد گزینهٔ (۱))
- عمیق‌ترین لایهٔ جهان اجتماعی، عقاید کلانی هستند که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارند. البته قسمت چهارم سایر گزینه‌ها نیز از نمونه‌های لایه‌های عمیق جهان اجتماعی هستند و درست محسوب می‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷ **کدام‌یک، به ترتیب دربارهٔ رابطهٔ «هنجار اجتماعی و ارزش اجتماعی» درست است، اما دربارهٔ رابطهٔ «جهان اجتماعی و نهاد اجتماعی» نادرست است؟**

۱) ارزش‌ها از جنس ابزارهایی برای رسیدن به هنجارها هستند. ـ جهان‌های اجتماعی از طریق نهادهای اجتماعی، نیازهای اعضای خود را تأمین می‌کنند.

۲) هنجارها از طریق کنش‌های اجتماعی و ارزش‌ها از طریق پدیده‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. ـ هر جهان اجتماعی، نیازهای نهادهای اجتماعی را تأمین می‌کند.

۳) هنجارها وسیله‌ای برای تحقق ارزش‌های اجتماعی هستند. ـ هر نهاد اجتماعی می‌تواند انواع نیازهای افراد و جهان‌های اجتماعی مختلف را تأمین نماید.

۴) ارزش‌ها از طریق پدیده‌های اجتماعی و هنجارها از طریق کنش‌های اجتماعی محقق می‌شوند. ـ هر نهاد اجتماعی شیوهٔ قابل قبول تأمین برخی از نیازهای جهان اجتماعی را مشخص می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۴

نکته

۱) **هنجار اجتماعی**: **شیوهٔ** انجام کنش اجتماعی است که **مورد قبول افراد جامعه** قرار گرفته است؛ مثلاً در هر جامعه‌ای، احوال‌پرسی از دیگران، شیوه‌های معینی دارد.

۲) **ارزش اجتماعی**: آن دسته از پدیده‌های **مطلوب و خواستنی‌اند** که مورد توجه و پذیرش هستند که افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها **گرایش و تمایل** دارند؛ برای مثال، نظم، ادب و عفت از ارزش‌های اجتماعی هستند.

۳) **رابطهٔ این و مفهوم**:
- اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل **نمی‌گیرد** و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق **نمی‌شوند**.
- ارزش‌ها ← از جنس **هدف و مقصودند**.
- هنجارها ← از جنس **وسیله و روش** رسیدن به ارزش‌ها هستند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (هنجارها، وسیله و ابزاری برای رسیدن به ارزش‌ها هستند.) ـ درست

گزینهٔ (۲): نادرست (هم هنجارها و هم ارزش‌ها، از طریق کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند.) ـ نادرست (نهادهای اجتماعی، نیازهای جهان اجتماعی را تأمین می‌کنند.)

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست (هر نهاد اجتماعی به نوع خاصی از نیازهای جهان اجتماعی پاسخ می‌دهد.)

گزینهٔ (۴): نادرست (هم هنجارها و هم ارزش‌ها، از طریق کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند.) ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۸ هر یک از موارد زیر، به ترتیب نشان‌دهندهٔ چیست؟

- **انسان در هر موقعیتی که قرار می‌گیرد، ابتدا آن موقعیت را برای خود تعریف می‌کند.**
- **برخی تفاوت‌ها در جهان اجتماعی مربوط به عناصر محوری است.**
- **جوامع عقب‌مانده باید جوامع پیشرفته و توسعه‌یافته را الگوی خود قرار دهند.**
- **مردم‌شناسان از جهان‌های اجتماعی متفاوت یاد می‌کنند.**

۱) جهان اجتماعی را انسان آگاه و خلاق پدید می‌آورد. ـ باعث تبدیل جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری می‌شود. ـ همهٔ جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند. ـ فرهنگ‌ها براساس آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تحولاتی را دنبال می‌کنند.

۲) تنوع ارادهٔ انسان‌ها سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف است. ـ از نوع تفاوت‌ها در لایه‌های سطحی و عمیق جامعه است. ـ هر جهان اجتماعی، فرهنگ متناسب با خود را پدید می‌آورد. ـ جهان‌های اجتماعی در عرض یکدیگر هستند.

۳) جهان‌های اجتماعی شیوه‌های زندگی متفاوتی ایجاد می‌کنند. ـ تفاوت‌هایی است که به اعتقادات و آرمان‌ها بازمی‌گردد. ـ همهٔ جوامع در یک خط قرار می‌گیرند. ـ جهان‌های متفاوت نمی‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند.

۴) انسان موجودی صرفاً منفعل و پذیرنده نیست. ـ از نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف است. ـ جهان‌های اجتماعی مسیرهای متفاوتی را طی می‌کنند. ـ تفاوت جوامع همانند تفاوت یک موجود زنده در طول زندگی‌اش است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- جهان اجتماعی را انسان آگاه و خلاق پدید می‌آورد. در واقع، انسان کنشگری فعال و تأثیرگذار است. انسان‌ها در هر موقعیتی که قرار می‌گیرند، ۱) ابتدا آن موقعیت را برای خود تعریف می‌کنند و ۲) به آن معنا می‌دهند و ۳) سپس در آن موقعیت دست به عمل می‌زنند.
- تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد، از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف است و باعث تبدیل یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر می‌شود. این تفاوت‌ها در لایه‌های سطحی اتفاق نمی‌افتند. (رد گزینهٔ (۲))
- مطابق با دیدگاه طولی نسبت به تاریخ جوامع، کشورهای عقب‌مانده باید کشورهای پیشرفته را الگوی خود قرار دهند. موارد گزینه‌های (۱) و (۳)، مربوط به دیدگاه طولی است. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))
- وجود جهان‌های متنوع، بیانگر دیدگاه عرضی است. موارد گزینه‌های (۱) و (۲) مربوط به دیدگاه عرضی است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

تیزبازی

دیدگاه مردم‌شناسان ← دیدگاه عرضی

دیدگاه جامعه‌شناسان از جمله آگوست کنت، اسپنسر، دورکیم و مارکس ← دیدگاه طولی

گول‌نخوری ✘

طبق دیدگاه عرضی، جهان‌های متفاوت می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند، اما نمی‌توانند مسیر یکدیگر را عیناً دنبال کنند؛ بنابراین قسمت چهارم گزینهٔ (۳) نادرست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹ **با توجه به نظریات ماکس وبر، هر یک از موارد زیر منجر به کدام ویژگی در جهان متجدد غرب می‌شود؟**

- **رشد علوم تجربی و گسترش عقلانیت ابزاری**
- **رواج کنش‌های حسابگرانهٔ معطوف به دنیا**
- **افول علوم فراتجربی (عقلانی و وحیانی)**

۱) قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث و مسائل طبیعی ـ از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها ـ از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها

۲) توجه به اهداف دنیوی و تلاش برای رسیدن به آن‌ها ـ از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها ـ طرد عناصر معنوی و مقدس از جهان هستی

۳) طرد عناصر معنوی و مقدس از زندگی انسان‌ها ـ قفس آهنین و شکل‌گیری نظام اجتماعی پیچیده ـ از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها

۴) افول علوم عقلانی و وحیانی و روش‌های فراتجربی ـ از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها ـ بسط و توسعهٔ عقلانیت و علوم ابزاری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

نکته

مقایسهٔ عقلانیت ابزاری و عقلانیت ذاتی:

عقلانیت ابزاری
- در جهان متجدد گسترش می‌یابد.
- گسترش آن یک فرصت در جهان متجدد است.
- نتیجهٔ رشد علوم تجربی است.

عقلانیت ذاتی
- در جهان متجدد دچار افول می‌شود.
- افول آن، یک محدودیت برای جهان متجدد است.
- نتیجهٔ افول علوم فراتجربی است.

پاسخ خیلی تشریحی

- رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن، برای تسلط بر طبیعت و جامعه را «گسترش عقلانیت ابزاری» می‌گویند. این علوم با روش تجربی، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث و مسائل طبیعی و مسلط‌شدن بر آن‌ها را به انسان می‌دهد.
- رواج کنش‌های حسابگرانهٔ معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی تنگ می‌کند. این موضوع منجر به «قفس آهنین» می‌شود؛ از این روند، به از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها یاد می‌شود.
- با افول علوم فراتجربی (عقلانی و وحیانی) در جهان متجدد، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری از دست می‌رود و داوری دربارهٔ این امور به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق سپرده می‌شود (زوال معنا و عقلانیت ذاتی).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۰ از بین عبارات زیر، کدام موارد نادرست‌اند؟

الف) «تربیت‌پذیربودن انسان» و «بهتربودن دانایی از نادانی»، به ترتیب از ارزش‌ها و عقاید نهاد تعلیم و تربیت است.

ب) نظم تکوینی موجودات زنده با ارادهٔ آن‌ها پدید نیامده و با آگاهی و ارادهٔ آن‌ها نیز تغییر نمی‌کند.

ج) در صورت افزایش جمعیت سالمند در یک کشور، هزینه‌های بهداشت و درمان در آن کشور افزایش می‌یابد.

د) فرهنگ اساطیری به قدرت‌های فوق طبیعی قائل است و ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان را به فراموشی می‌سپارد.

ه) کنش براساس آگاهی صورت می‌گیرد، اما آگاهی انسان در انجام کنش، لزوماً صحیح نیست.

۱) ه ـ ب
۲) الف ـ ه
۳) ج ـ د
۴) د ـ الف

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲، ۳، ۴ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد نادرست:

الف) بخش‌های مختلف برخی از نهادهای اجتماعی:

نهاد تعلیم و تربیت	نهاد خانواده
نمادها: دفتر، قلم، دانش‌آموز، کلاس و ...	**نمادها**: آیینه و شمعدان، حلقهٔ ازدواج، قبالهٔ نکاح و ...
هنجارها: برای داناشدن باید به مدرسه رفت.	**هنجارها**: تشکیل خانواده فقط در صورت ازدواج قانونی پذیرفته شده است.
ارزش‌ها: دانایی از نادانی بهتر است.	**ارزش‌ها**: تلاش برای تشکیل خانواده، امری مطلوب و پسندیده است.
عقاید: انسان تربیت‌پذیر است.	**عقاید**: ازدواج نیمی از دین انسان را کامل می‌کند.

د) فرهنگ اساطیری، به خداوندگاران و قدرت‌های فوق طبیعی قائل است. این فرهنگ محصول انحراف از فرهنگ توحیدی است و یک فرهنگ معنوی محسوب می‌شود. نادیده‌گرفتن ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان، مربوط به فرهنگ سکولار (دنیوی = غیرمعنوی) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن دهم

● عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم مِن أو إلَى العربيّة (۳۱-۳۷):

۳۱ ﴿فَاصبِر إنّ وَعدَ اللّه حقٌّ و استَغفِر لِذَنبكَ﴾:

۱) پس صبر کن همانا وعده‌ای که خدا داده، حق است و گناهت را آمرزید!

۲) پس صبور باش، زیرا وعدهٔ خدا حق است و برای گناهانت آمرزش بخواه!

۳) پس صبر کن چراکه وعدهٔ خدا حق است و برای گناهت طلب آمرزش کن!

۴) پس صبوری کن، زیرا وعدهٔ پروردگار حق است و برای گناه خود آمرزش بخواه!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، به شکل عمودی گزینه‌ها را بررسی کنید و تفاوت‌ها را با عبارت سؤال بسنجید. در این صورت می‌توانید رد گزینه کنید و به پاسخ درست برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

Hint «اِستَغفِر» امره یا ماضی؟

درس Box

۱) «إنَّ» یکی از حروف مشبّهة بالفعل است و معنای تأکید را به جمله می‌دهد. در ترجمهٔ آن از کلماتی مانند «قطعاً، بی‌گمان، بی‌شک، همانا، در حقیقت و ...» استفاده می‌کنیم.

نکته هرگاه «إنَّ» در جواب فعل امر یا نهی بیاید، می‌تواند به شکل «زیرا» هم ترجمه شود.

مثال «فَاصْبِرْ إنَّ ...»: پس صبر کن، زیرا ...

۲) به تفاوت معنایی فعل‌های ثلاثی مجرد و مزید دقت داشته باشید.

مثال «غَفَرَ»: آمرزید «اِستَغْفَرَ»: آمرزش خواست، طلب آمرزش کرد

کلمات مهم: «اِصبِرْ»: صبر کن/ «اِستَغْفِرْ»: آمرزش بخواه، طلب آمرزش کن/ «ذَنْب»: گناه

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وعده‌ای که خدا داده (صحیح: وعدهٔ خدا؛ «وَعْدَاللّهِ» ترکیب اضافی است.) ـ حرف «لـ» ترجمه نشده است. ـ آمرزید (صحیح: طلب آمرزش کن؛ «اِستَغْفِرْ» فعل امر است.)

گزینهٔ (۲): «صبور باش» ترجمهٔ دقیقی برای «اِصْبِرْ» نیست؛ صبور باش: «كُنْ صَبوراً» ـ گناهان (صحیح: گناه؛ «ذَنْب» مفرد است.)

گزینهٔ (۴): «پروردگار» معادل دقیقی برای «اللّه» نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲ «تَعلَّمَ الطّلّابُ العلمَ و السّکینةَ و الوقارَ و کان المعلّمون مُرافقینَ لَهُم في طریق النّجاح فَساعَدوهم علی تجنُّب الجهل و الکَسَل!»:

۱) طالبان علم، آرامش و وقار را یاد گرفتند و آموزگاران در راه موفقیت با آن‌ها همراهی نموده و به آن‌ها در دوری‌کردن از جهل و تنبلی کمک کردند!

۲) دانش‌آموزان، علم و آرامش و وقار را فراگرفتند و معلمان با همراهی آن‌ها در راه موفقیت کمک کردند تا از جهل و سستی دوری کنند!

۳) جویندگان دانش، آرامش و وقار را یاد گرفتند و معلمان در مسیر موفقیت با آنان همراه شده و به رهایی آن‌ها از جهل و رخوت کمک کردند!

۴) دانش‌آموزان، دانش و آرامش و وقار را آموختند و معلمان در مسیر موفقیت همراه آنان بودند و به آن‌ها در دوری‌کردن از نادانی و تنبلی کمک کردند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، اگر جملهٔ داده‌شده طولانی بود، نگران نباشید. می‌توانید از هر قسمتی که برایتان راحت‌تر است شروع کرده و گزینه‌ها را عمودی مقایسه کنید. با بررسی یک یا دو قسمت و رد گزینه می‌توانید به جواب صحیح برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

Hint حواست باشه کل کلمات ترجمه شده باشن!

درس Box

فعل «کانَ» در صورتی که بعد از آن فعل مضارع بیاید، به شکل «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود.

مثال «کانَ المُعَلِّمونَ یُرافِقونَ»: معلمان همراهی می‌کردند.

اما اگر بعد از فعل «کانَ» اسم بیاید، «کانَ» را به شکل «بود» در ترجمه می‌آوریم، مانند عبارت سؤال:

«کانَ المُعَلِّمونَ مُرافِقینَ ...»: معلمان همراه بودند ...

کلمات مهم: «تَعَلَّمَ»: آموخت (این‌جا: آموختند)/ «السَّکینَة»: آرامش/ «مُرافِق»: همراه/ «تَجَنُّب»: دوری‌کردن/ «الکَسَل»: تنبلی

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «طالبان علم» «الطُّلّاب» فاعل و «العِلمَ» مفعول است و این دو ترکیب اضافی نیستند. ـ همراهی نموده (صحیح: همراه بودند؛ «مُرافِقینَ» اسم است.)

گزینهٔ (۲): «کانَ» ترجمه نشده است. ـ «با» اضافی است. ـ ضمیر «هُم» ترجمه نشده است. ـ تا دوری کنند (در دوری‌کردن؛ «تَجَنُّب» مصدر است نه فعل.)

گزینهٔ (۳): جویندگان دانش (مانند گزینهٔ (۱)) ـ همراه شده (مانند گزینهٔ (۱)) ـ رهایی (صحیح: دوری‌کردن) ـ «آن‌ها» در جای مناسبی از ترجمه نیامده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳ «هذه الشّجرة ذات الغصون النضرة ولكنّها كانت حبّة صغيرة و نمت شيئاً فشيئاً!»:

۱) این درختی است که دارای شاخه‌های تروتازه است، اما آن دانه‌ای کوچک بوده و کم‌کم رشد کرده!

۲) این درخت دارای شاخه‌های تروتازه است، ولی آن یک دانهٔ کوچک بوده و آرام‌آرام رشد کرده!

۳) این درختی است که دارای شاخهٔ تروتازه می‌باشد، ولی آن کم‌کم رشد کرده و یک دانهٔ کوچک بوده!

۴) این درخت دارای شاخهٔ سرسبز است، ولی آن دانه‌هایی کوچک بوده و آرام‌آرام رشد کرده!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به اسم اشاره و ترجمهٔ درستش باشه!

درس Box

۱) هرگاه بعد از اسم اشاره (هذا، هذه، ذلك، تِلكَ، هذانِ، هذينِ، هاتانِ، هاتَينِ، هؤلاء، أولئكَ) اسمی دارای «ال» بیاید، یک ترکیب داریم و نه یک جملهٔ کامل.

مثال

«هذه الشَّجَرَة»: این درخت است. ✗ این درخت ✓

۲) مفرد و جمع کلمات را به خاطر داشته باشیم.

«غُصن: شاخه» مفرد است و جمع مکسّر آن به دو شکل می‌آید: «غُصون، أغصان»

کلمات مهم: «الغُصون»: شاخه‌ها/ «النَّضِرَة»: تروتازه/ «نَمَتْ»: رشد کرد

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این درختی است (صحیح: این درخت؛ «هذه الشجرة» ترکیب است نه جملهٔ مستقل.) ـ که (اضافی است.)

گزینهٔ (۳): این درختی است (مانند گزینهٔ (۱)) ـ که (مانند گزینهٔ (۱)) ـ شاخه (صحیح: شاخه‌ها؛ «الغُصون» جمع است.) ـ قسمت دوم عبارت جابه‌جا ترجمه شده و نادرست است.

گزینهٔ (۴): شاخه (مانند گزینهٔ (۳)) ـ سرسبز (صحیح: تروتازه) ـ دانه‌هایی (صحیح: دانه‌ای؛ «حَبَّة» مفرد است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴ «إنّ الشّمس تكوّنَت من عناصر مستعرة تؤدّي إلى انتشار الضياء و الحرارة في جميع أنحاء العالم بشكلٍ سواء!»:

۱) قطعاً خورشید از عنصرهای نورانی تشکیل شده که سبب گسترش یکسانِ نور و گرما در همه‌جای عالم شده است!

۲) خورشید از عناصر فروزانی تشکیل شده که منجر به انتشار نور و گرما به طور یکسان در همه‌جای دنیا می‌شود!

۳) خورشید، تشکیل‌شده از عناصر فروزانی است و باعث گسترش نور و گرما در همه‌جای عالم می‌شود!

۴) بی‌شک خورشید از عنصرهای نورانی تشکیل شده که منجر به انتشار نور و گرما به طور یکسان در همه‌جای دنیا خواهد شد!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، کلمات مترادف را نادیده بگیرید و روی اختلاف و تفاوت اساسی بین گزینه‌ها تمرکز کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به زمان فعل «تُؤَدّي إلى» باشه!

درس Box

۱) هرگاه بعد از اسم نکره، فعلی بیاید که آن اسم نکره را توصیف کند و توضیح دهد، به آن فعل، «جملهٔ وصفیه» می‌گویند. رابط بین اسم نکره و جملهٔ وصفیه در زبان فارسی، حرف «که» است.

مثال «رأيتُ سَمَكاً يَقفِزُ في الماءِ.» یک ماهی را دیدم که در آب می‌پرید. ✓ یک ماهی را دیدم و در آب می‌پرید. ✗

اسم نکره جملهٔ وصفیه

۲) اسم نکره هم می‌تواند صفتی از نوع اسم و هم صفتی از نوع فعل (جملهٔ وصفیه) را با هم داشته باشد.

مثال «إنَّ الشَّمسَ تَكَوَّنَتْ مِن عَناصِرَ مُستَعَرَةٍ تُؤَدّي إلى ...»: خورشید از عناصر فروزانی تشکیل شده است که منجر می‌شود به ...

صفت از نوع اسم صفت از نوع فعل

کلمات مهم: «مُستَعِرَة»: فروزان/ «تُؤَدّي إلى»: منجر می‌شود به/ «الضّياء»: نور/ «أنحاء»: نواحی/ «سَواء»: یکسان، مساوی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): عنصرهای نورانی («عناصر مستعره» ترکیب نکره است نه معرفه.) ـ سبب شده است (صحیح: به ... منجر می‌شود؛ «تُؤَدّي» مضارع است.) ـ «سَواء: یکسان» صفت «اِنتشار» نیست. ـ «بِشَكل»: «به شکل» ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۳): («تُؤَدّي» جملهٔ وصفیهٔ است، پس باید از حرف ربط «که» استفاده کنیم نه «وَ».) ـ «بِشَكلٍ سَواء» ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۴): عنصرهای نورانی (مانند گزینهٔ (۱)) ـ منجر خواهد شد (صحیح: منجر می‌شود؛ «تُؤَدّي» مضارع است نه مستقبل.)

کنکور «أنت تُعطينا الحرارةَ و الضياءَ كشمسٍ جذوتها مستعرةٌ لذلك تَنمو أزهارُ أفكارِنا و هي تُزيِّننا!» *(سؤال ۲۸ کنکور انسانی ۱۴۰۱)*

۱) تو چون خورشیدی که اخگر آن فروزان است به ما گرما و نور می‌بخشی، بدان سبب شکوفه‌های افکار ما می‌رویند و آن‌ها ما را زینت می‌دهند!

۲) وجود تو شعله‌های فروزان خورشیدی است که به ما گرما و نور می‌بخشد، تا به خاطرش در حالی که ما را زینت می‌دهند، افکارمان شکوفا شود!

۳) تو خورشیدی هستی که با شعله‌های فروزان خود گرما و نوری به ما عطا می‌کند، که به خاطر آن شکوفه‌های فکر ما رشد می‌کند، در حالی که با آن مزیّن می‌شویم!

۴) وجودت چون خورشیدی است که اخگرش فروزان می‌باشد و گرما و نورش به ما عطا می‌شود، بدین سبب شکوفه‌های فکر ما رشد کرده، بدان مزین می‌شویم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۵ عيّن الصّحيح:

۱) سَيَحتفِل النّاس بِمهرجان الأزهار سنويّاً في طهران بمدّة أسبوعين!: مردم هرساله در تهران به مدت یک هفته جشنوارهٔ گل‌ها را جشن خواهند گرفت!

۲) انقطعَ تيّار الكهرباء في قريَتنا لمدّة ساعةٍ بعد أن حدثَ إعصار شديد!: جریان برق در روستای ما بعد از این‌که طوفان شدیدی به مدت یک ساعت رخ داد، قطع شد!

۳) أنا و إخوتي ذهبنا إلى قسم الجوازات و الشّرطيّ فتّش كلٌّ منّا!: من و خواهرانم به قسمت گذرنامه رفتیم و پلیس همهٔ ما را بازرسی کرد!

۴) يحاولُ العُملاءُ أن يُفرّقوا بينَ صفوف المسلمين ولكنّهم لا يَقدِرون!: مزدوران تلاش می‌کنند بین صف‌های مسلمانان تفرقه بیندازند ولی آن‌ها نمی‌توانند!

مشاوره سؤالات ترجمهٔ چهارعبارتی به دقت و تمرین زیاد نیاز دارند. برای پاسخ به این سؤالات، تسلّط و مسلط‌بودن به قواعد و ترجمهٔ واژگان ضروری است. با کمی تمرین می‌توانید در زمان کوتاهی به پاسخ برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

Hint حواست باشه که سؤال، صحیح رو می‌خواد یا غلط رو!

درس Box

۱) وقتی نشانهٔ مثنّی را در آخر اسمی دیدیم، باید آن را در ترجمه اعمال کنیم. مثلاً «أُسبوعَينِ» را در گزینهٔ (۱) ببینید:

«بمدّة أسبوعين»: به مدت دو هفته

۲) جار و مجرور که ترکیبی از «حرف جرّ + اسم» است، متعلق یا وابسته به قسمتی از جمله است که در آن آمده است. مثلاً در گزینهٔ (۲)، جار و مجرور «لِمُدَّة» وابسته به فعل «اِنقَطَعَ» است نه فعل «حَدَثَ».

۳) کلمهٔ «أخ: برادر» از آن دسته کلماتی است که شکل مثنّی و جمع آن همیشه دانش‌آموز را فریب می‌دهد.

أخ (أخو، أخا، أخي): برادر (مفرد) — أخَوانِ، أخَوَينِ: دو برادر (مثنّی) — إخْوان، إخوَة: برادران (جمع مکسّر)

أُخت: خواهر (مفرد) — أخَوات: خواهران (جمع مؤنّث سالم)

کلمات مهم: «سَيَحْتَفِلُ»: جشن خواهند گرفت/ «مِهرَجان»: جشنواره/ «سَنَوِيّاً»: سالانه، هرساله/ «اِنقَطَعَ»: قطع شد/ «تَيّار»: جریان/ «الكَهرَباء»: برق/ «إعصار»: گردباد، طوفان/ «إخْوَة»: برادران/ «الجَوازات»: گذرنامه‌ها/ «فَتَّشَ»: بازرسی کرد/ «يُحاوِلُ»: تلاش می‌کند/ «العُمَلاء»: مزدوران/ «صُفوف»: صف‌ها

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): یک هفته (دو هفته؛ «أُسبوعَين» مثنّی است.)

ترجمهٔ صحیح: مردم هر ساله در تهران به مدت دو هفته جشنوارهٔ گل‌ها را جشن خواهند گرفت.

گزینهٔ (۲): «لِمُدَّةِ ساعَةٍ» متعلق به قسمت اول عبارت است.

ترجمهٔ صحیح: جریان برق در روستای ما **به مدت یک ساعت** قطع شد بعد از این‌که گردباد شدیدی رخ داد.

گزینهٔ (۳): خواهرانم (صحیح: برادرانم) ـ همهٔ ما (هر یک از ما؛ حرف «مِن» ترجمه نشده است.)

ترجمهٔ صحیح: من و **برادرانم** به قسمت گذرنامه رفتیم و پلیس **هر یک از ما** را بازرسی کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶ «**خدا با باران زمین را پس از غبارآلودگی‌اش، سرسبز گردانید!**»:

۱) یصیر اللّٰه الأرض بالأمطار خضرةً بعد اغبرارها!

۲) صیّر اللّٰه الأرض بالمطر بعد اغبرارها خضرةً!

۳) صیّر اللّٰه الأرض بالأمطار بعد اغبرارٍ لها خضرةً!

۴) اللّٰه یصبح الأرض بالمطر بعد اغبرارها نضرةً!

مشاوره در این‌گونه سؤالات، همانند سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی به نوع فعل، مفرد یا جمع بودن اسم‌ها و ترجمهٔ درست ضمیرها دقت کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به فعل «صارَ» و تفاوتش با «صَیَّرَ» باشه!

درس Box ۱) فعل «صارَ: شد، گشت، گردید» را که یکی از افعال ناقصه است و مضارع آن «یَصیرُ: می‌شود، می‌گردد» است، با فعل «صَیَّرَ، یُصَیِّرُ: گرداند، می‌گرداند» که یک فعل متعدی است، اشتباه نگیریم.

۲) در ترجمه به عربی، مراقب ضمیرها باشیم و آن‌ها را دقیق ترجمه کنیم. مثلاً «غبارآلودگی‌اش» دارای ضمیر متصل «ـَ ش» است و با توجه به این‌که اسم «الأرض» در عربی مؤنّث محسوب می‌شود، ضمیر «ها» را که ضمیر مفرد مؤنّث است، برایش می‌آوریم: «اِغبِرارِها»

کلمات مهم: باران: «المَطَر»/ غبارآلودگی: «اِغبِرار»/ سرسبز: «خَضِرَة»/ گردانید: «صَیَّرَ»

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «یَصیرُ» (این فعل به معنای «می‌گردد» و مضارع است.) ـ الأمطار (صحیح: «المَطَر»؛ «باران» مفرد است.)

گزینهٔ (۳): «الأمطار» (مانند گزینهٔ (۱)) ـ «اِغبرارٍ لَها» (صحیح: «اِغبِرارِها»؛ «غبارآلودگی‌اش» ترکیب اضافی است.)

گزینهٔ (۴): «یُصبِحُ» (این فعل هم مانند «یَصیرُ» در گزینهٔ (۱) به معنای «می‌گردد» و مضارع است.) ـ «نَضِرَة» (این کلمه به معنای «تروتازه» است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷ عیّن الصّحیح في المفهوم: ﴿و یتفکّرون في خلق السّماوات و الأرض ربّنا ما خلقت هذا باطلاً﴾

۱) ره زین شب تاریک نبردند برون / گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند
۲) نبود آفرینش تو بودی خدای / نباشد همی هم تو باشی به‌جای
۳) تا خدا بنده‌نواز است به خلقش چه نیاز / می‌کشم ناز یکی تا به همه ناز کنم
۴) این‌چنین جهان به بازی نیست / وین چنین حالتی مجازی نیست

مشاوره در سؤالات مفهوم به آیات قرآنی، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی دقت کنید و مفهوم هر یک رو بررسی کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint ابتدا مفهوم عبارت سؤال رو درک کن و سریع دنبال قرابت معنایی با اون بگرد!

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ عبارت قرآنی سؤال: «و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند و می‌گویند پروردگارا، این جهان را بیهوده نیافریدی.»

مفهوم: هدفمندبودن جهان آفرینش

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بی‌عملی و تسلیم در برابر شرایط و افسانه‌انگاری واقعیت

گزینهٔ (۲): ازلی و ابدی بودن خداوند متعال

گزینهٔ (۳): با وجود خداوند به مخلوقات او نیازی ندارم.

امتحان نهایی ﴿وَ یَتَفَکَّرونَ في خَلْقِ السَّماواتِ وَ الْأَرضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً﴾ (آل عِمران: ۱۹۱) *(عربی، زبان قرآن (۱) ـ صفحهٔ ۱۵ کتاب درسی)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● اِقرأ النّصَّ التّالي ثُمَّ أجِب عَن الأسئلة (۳۸-۴۰) بما يُناسِبُ النّصَّ:

اهتمّ الإنسان منذ ظهوره على الأرض و من بداية خلقته بمواجهة الأمراض الشائعة في مجتمعه. إنّه كان يبحث في الطبيعة عن حلٍّ لمعالجة المرضى و يحاول أن يتخلّص من الأمراض. على أثر هذه المحاولة استطاع الإنسان أن يعرف القيمة الغذائيّة لبعض النباتات و الفواكه. فاكتشف الباحثون أنّ للعنب و الثوم (سير) و البصل (پیاز) و الرمّان و التينَ منافع كثيرة للناس. العنب مملوء بالسكّريّات الّتي هي ضروريّة لإيجاد الطاقة في الجسم. الثوم و البصل مفيدان لسلامة الجسم و الثاني يطهّر الفم من الجراثيم (میکروب‌ها). الجسم بحاجة إلى أملاح و عناصر مثل الفسفور و الحديد و الكالسيوم أيضاً و هذه الموادّ تشاهد في الرمّان و التين. فعلينا الانتفاع من هذه الفواكه قبل أن يصف الأطبّاء أدوية مفيدة لشفائنا.

ترجمهٔ متن:

انسان از پیدایشش بر زمین و از آغاز خلقتش به رویارویی با بیماری‌های رایج در جامعه‌اش اهمیت داده است. او در طبیعت به دنبال راه‌حلّ درمان بیماری‌ها می‌گشت و تلاش می‌کرد از بیماری‌ها رهایی یابد. بر اثر این تلاش، انسان توانست ارزش غذایی برخی از گیاهان و میوه‌ها را بداند. پژوهشگران کشف کرده‌اند که انگور، سیر، پیاز، انار و انجیر فواید زیادی برای مردم دارند. انگور سرشار از مواد قندی است که برای ایجاد انرژی در بدن ضروری است. سیر و پیاز برای سلامتی بدن مفید است و دومی (پیاز) دهان را از میکروب‌ها پاک می‌کند. بدن هم‌چنین نیازمند املاح و عناصری مانند فسفور، آهن و کلسیم است و این مواد در انار و انجیر دیده می‌شود. پس ما باید از این میوه‌ها سود ببریم پیش از این‌که پزشکان داروهای مفیدی را برای درمانمان تجویز کنند.

۳۸ عيّن الخطأ: «استطاع الإنسان أن يعرف قيمة الفواكه ...»

۱) بعد أنّه اهتمّ بمواجهة الأمراض الشائعة!

۲) لأنّه لم ينتفع بالأدوية الّتي وصفها الأطبّاء له!

۳) لمّا حاول أن يتخلّص من الأمراض!

۴) حينما كان يبحث عن فواكه مفيدة في الطبيعة!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک مطلب به موارد زیر توجه کنید:

۱) این نوع سؤالات برای افرادی که تمرین این نوع سؤالات را کرده باشند، بسیار راحت است. سعی کنید برای متن‌خوانی و نمونه سؤالات سال‌های قبل وقت بگذارید.

۲) بهتر است درک مطلب در آخر سؤالات عربی، پاسخ داده شوند.

۳) می‌توانید صورت سؤالات را هم بخوانید و در حین خواندن متن دنبال جواب آن سؤال‌ها بگردید.

۴) متن را سریع و با دقت بخوانید و زیر کلمات مهم مخصوصاً قیدهایی مانند «همه، بعضی، هیچ‌گاه و ...» خط بکشید.

۵) در تشخیص پاسخ درست عجله نکنید و همهٔ گزینه را بخوانید و با توجه به متن، گزینهٔ درست‌تر را انتخاب کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

کلمات مهم: «اِهتَمَّ»: اهمیت داد/ «مُواجَهَة»: رویارویی/ «الأمراض»: بیماری‌ها/ «كانَ يَبحَثُ عَن»: به دنبال ... می‌گشت (ماضی استمراری)/ «المَرضى»: بیماران/ «(كانَ) يُحاوِلُ»: تلاش می‌کرد/ «أن يَتَخَلَّصَ»: که رهایی یابد/ «المُحاوَلَة»: تلاش/ «اِستَطاعَ»: توانست/ «أن يَعرِفَ»: که بداند/ «الفَواكِه»: میوه‌ها/ «الباحِثونَ»: پژوهشگران/ «الطّاقَة»: انرژی/ «يُطَهِّرُ»: پاک می‌کند/ «الفَم»: دهان/ «تُشاهَدُ»: دیده می‌شود (مضارع مجهول)/ «عَلَينا»: ما باید/ «الاِنتِفاع»: سودبردن/ «أدوِيَة»: داروها

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمهٔ عبارت سؤال: «گزینهٔ اشتباه را مشخص کن: انسان توانست ارزش میوه‌ها را بداند ...»

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بعد از این‌که به رویارویی با بیماری‌های رایج اهمیت داد.

گزینهٔ (۲): زیرا او از داروهایی که پزشکان برایش تجویز کردند، سود نبرد.

گزینهٔ (۳): وقتی که تلاش کرد از بیماری‌ها رهایی یابد.

گزینهٔ (۴): زمانی که به دنبال میوه‌های مفیدی در طبیعت می‌گشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وقتی انسان با بیماری‌ها مواجه شد و خواست از آن‌ها نجات پیدا کند، در طبیعت گشت تا به فواید میوه‌ها رسید!

گزینهٔ (۲): *در عبارت پایانی متن اشاره شده که بهتر هست از فواید پیشگیرانهٔ میوه‌ها بهره ببریم تا کارمون به بیمارستان و دوا و دکتر نرسه!* و این ارتباطی ندارد با این‌که داروها چون بی‌فایده بودند، انسان به سراغ میوه‌ها و گیاهان رفت. چنین ادعایی هم در واقعیت درست نیست.

گزینهٔ (۳): در پی تلاش برای رهایی از بیماری‌ها، بشر فواید دارویی گیاهان و میوه‌ها را کشف کرد.

گزینهٔ (۴): جست‌وجو در طبیعت برای پیداکردن میوه‌های مفید ادامه داشت تا که پس از یافتن آن‌ها به ارزش غذایی و دارویی آن‌ها پی برد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹ عيّن الخطأ حسب النّصّ:

۱) إنّ الباحثين اكتشفوا منافع الفواكه الكثيرة!

۲) الجسم محتاج إلى العناصر الّتي توجد في الفواكه!

۳) السّكّريّات ضروريّة للجسم لإيجاد الطاقة!

۴) الفواكه دواء لكلّ أمراض الجسم!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پژوهشگران فواید زیاد میوه‌ها را کشف کرده‌اند.

گزینهٔ (۲): بدن نیازمند عناصری است که در میوه‌ها وجود دارد.

گزینهٔ (۳): مواد قندی برای ایجاد انرژی برای بدن ضروری است.

گزینهٔ (۴): میوه‌ها داروی همهٔ بیماری‌های بدن هستند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): متن به صراحت گفته که پژوهشگران فواید انگور، انجیر و انار را کشف کردند.

گزینهٔ (۲): متن بیان می‌کند که: «بدن هم‌چنین نیازمند املاح و عناصری مانند فسفر، آهن و کلسیم است و این مواد در انار و انجیر دیده می‌شود.»

گزینهٔ (۳): متن با نام بردن یکی از میوه‌ها بیان می‌کند که: «انگور سرشار از مواد قندی است که برای ایجاد انرژی در بدن ضروری است.»

گزینهٔ (۴): هر چند میوه‌ها فواید زیادی دارند، اما گاهی انسان بیمار می‌شود و نیازمند نسخهٔ پزشکان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۰ عيّن الخطأ في التّحليل الصرفيّ و الإعراب: «يتخلّص ـ منافع ـ الباحثونَ ـ الانتفاع»

۱) يتخلّص: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة ثلاثة: «خ ل ص» ـ ماضيه: «تَخَلَّصَ»/ فعل و مع فاعله جملة فعليّة

۲) منافع: اسم ـ جمع التّكسير (مفرده «منفعة»، مؤنّث) ـ حروفه الأصليّة «ن ف ع»/ مضاف و المضافٌإليه: «كثيرة»

۳) الباحِثونَ: جمع سالم للمذكّر ـ مفرده: «الباحث» ـ على وزنِ «فاعِل» ـ نونه مفتوحة دائماً/ فاعل

۴) الانتفاع: اسم ـ مفرد ـ مذكّر ـ مصدر على وزن «افتعال» ـ جمعه السّالم: «اِنتفاعات»/ مبتدأ

مشاوره در این تست‌ها، به صحیح یا خطا بودن عبارت سؤال دقت کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

Hint ابتدا موارد سمت راست رو بررسی کن که نیازی به بررسی جمله ندارن. اگه به جواب نرسیدی، سریع برو سراغ سمت چپ!

درس Box

هرگاه دو اسم را که کنار هم بودند، ترجمه کردیم و بینشان در فارسی، حرکت کسره (ـِ) بود، نشان از ترکیب‌بودن این دو اسم دارد که از دو حالت خارج نیست: یا ترکیب وصفی (موصوف + صفت) هستند یا ترکیب اضافی (مضاف + مضافٌ‌الیه).

مثال «وَردَةٌ جَميلَةٌ»: گلِ زیبا (ترکیب وصفی) «كِتابُ أحمد»: کتابِ احمد (ترکیب اضافی)

برای تشخیص این دو نوع ترکیب می‌توان از دو روش زیر استفاده کرد:

۱) روش اضافه‌کردن پسوند «تر» به کلمهٔ دوم:

اگر ترکیب معنی‌داری درست شد، ترکیب وصفی داریم.

مثال گلِ زیباتر ✓

اگر ترکیب، معنی‌دار نبود، ترکیب اضافی است. کتابِ احمدتر ✗

۲) بین دو اسم ویرگولی بگذاریم و در آخر فعل ربطی «است» را اضافه کنیم. اگر جملهٔ معناداری ساخته شد، ترکیب وصفی است و اگر جمله بی‌معنا بود، ترکیب اضافی است.

مثال گل، زیبا است. ✓ کتاب، احمد است. ✗

نکته موصوف و صفت در عربی در چهار چیز مثل هم هستند: تعداد (مفرد، مثنّی، جمع)، جنسیت (مذکّر، مؤنّث)، اِعراب (مرفوع، منصوب، مجرور) و معرفه یا نکره بودن.

مثال «الطّالِبَتانِ المُجتَهِدَتانِ.» (هر دو اسم: مثنّی، مؤنّث، مرفوع به الف، معرفه به «ال»)

تذکر: برای جمع‌های غیرانسان (اشیا و مفاهیم)، صفت‌ها در تعداد و جنسیت، مطابق موصوف نیستند و همیشه به شکل مفرد مؤنّث می‌آیند. همانند ترکیب زیر که در متن سؤال آمده است:

«مَنافِعَ كَثيرَةٌ.» (صفت «كَثيرَة» به شکل مفرد مؤنّث آمده، چون موصوف یعنی «مَنافِع» جمع غیرانسان است.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطای این گزینه: واضح است که «مَنافِعِ كَثيرَة: فایده‌های بسیاری» ترکیب وصفی است و بنابراین «مَنافِع» موصوف و «كَثيرَة» صفت است.

نکات مهم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فعل «يَتَخَلَّص» بر وزن «يَتَفَعَّلُ» و از باب «تَفَعُّل» است. ماضی این باب بر وزن «تَفَعَّلَ» درست می‌شود: «تَخَلَّصَ»

گزینهٔ (۳): «الباحِثونَ» جمع مذکّر سالم است. دقت کنید که نون در این نوع از جمع‌ها همیشه مفتوح (فتحه‌دار (ـَ)) است.

گزینهٔ (۴): «اِنتِفاع» بر وزن «اِفتِعال» و مصدر این باب است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الجوابَ الصّحيح عن الأسئلة التالية (٤١ ـ ٤٥):

٤١ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

١) عَلى كُلّ الطُّلّابِ النّاشَطينَ الاِجتِهادُ لِلوُصولِ إلَى أهدافِهِم!

٢) خُمسُ سُكّانِ العالمِ المُسلمونَ يعيشونَ في مساحةٍ واسِعةٍ!

٣) مَن رأى مِنكُم أحَداً يَدعو إلَى التَّفرِقَةِ فهُوَ عَميلُ العَدوِّ!

٤) البِلادُ الإسلاميَّةُ مَجموعةٌ مِنَ الشّعوبِ تَختَلِفُ في لُغاتِها و ألوانِها!

مشاوره در این مدل تست‌ها بهتر است روی حرکات درست گروهی از کلمات که وزن و قاعدهٔ خاصی دارند، متمرکز شوید. هر چند دقت به کلماتی هم که وارد فارسی شده‌اند، ولی حرکتشان با عربی تفاوت دارد، لازم است، مثل کلمهٔ «مدرِسه: المدرَسة»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

Hint حواست به خوانش درست اسم فاعل و مصدر باب‌های ثلاثی مزید باشه!

درس Box

١) اسم فاعل از فعل‌های ثلاثی مجرد بر وزن «فاعِل» ساخته می‌شود. مانند:

«كَتَبَ»: نوشت «كاتِب»: نویسنده

«نَشِطَ»: فعال شد «ناشِط»: فعال

٢) شکل ماضی، مضارع، امر و مصدر باب «اِفتِعال» به شکل زیر می آید:

ماضی	مضارع	امر	مصدر
اِفتَعَلَ	يَفتَعِلُ	اِفتَعِلْ	اِفتِعال
اِجْتَهَدَ	يَجْتَهِدُ	اِجْتَهِدْ	اِجتِهاد

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ این گزینه: بر همهٔ دانش‌آموزان فعال لازم است (همهٔ دانش‌آموزان فعال باید) برای رسیدن به اهدافشان تلاش کنند.

خطاهای این گزینه: «النّاشَطينَ» جمع مذکّر سالم است و مفردش به شکل «ناشِط: فعال» درست است، چون بر وزن «فاعِل» و اسم فاعل است. ـ «الاِجتِهادُ» مصدر باب «اِفتِعال» است و شکل درست آن «اِجتِهاد» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲ عيّن كَلِمَةً تُشبِهُ «الآيات» في الصّياغَة:

۱) على العاقلِ أن لا يُضيعَ أوقاته في الشّبابِ لأنّها لن تَرجعَ أبداً!

۲) المؤمن يَنتَفِعُ بِلذّات الدّنيا و لكنَّهُ لا يَجعلُها أكثرَ هَمِّه!

۳) المُدُن الكبيرةُ مُلئت بالأصوات الرَّفيعة الّتي تُزعِج سُكّانها!

۴) لا نباتَ ينمو في هذه الصَّحراء لأنّه لا أثرَ فيها مِن الماء!

مشاوره در مورد انواع اسم و جمع آن‌ها هر چند از مقدمات قواعد عربی است، ولی در کنکور بارها از آن‌ها سؤال طرح شده است. این مقدمات ضروری را خوب مسلط باشید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint مراقب باش که هر کلمه‌ای که در آخرش «ات» هست، جمع مؤنّث سالم نیست!

درس Box اسم‌هایی مانند «أصوات، أوقات، أبیات و ...» هر چند در آخرشان علامت «ات» هست، اما جمع مؤنّث سالم نیستند، چون جمعی را جمع سالم می‌گویند که با برداشتن علامت جمعش، شکل مفرد کلمه باقی بماند. مانند:

«الطّالِبات» ← الطّالِب (ـة) (با حذف «ات» شکل مفرد کلمه باقی ماند.) ← جمع مؤنّث سالم

توجه داشته باشید که مفرد جمع‌های مؤنّث سالم، حتماً یک اسم مفرد مؤنّث است. الطّالِبات ← الطّالِبَة

نکته اسم‌هایی هم هستند که مانند کلمهٔ «نَبات» در گزینهٔ (۴)، علامت «ات» مربوط به خود کلمه است. این کلمات مفرد هستند نه جمع.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: «کلمه‌ای را مشخص کن که در ساختار شبیه «الآیات» باشد.»

در ابتدا باید ساختار کلمهٔ «الآیات» را مشخص کرد. با توجه به «ات» در آخر این اسم و این‌که با برداشتن این علامت، شکل مفرد کلمه باقی می‌ماند، این کلمه جمع مؤنّث سالم است. پس به دنبال جمع مؤنّث سالم می‌گردیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «أوقات» جمع مکسّر است و مفرد آن «وَقت» می‌باشد.

گزینهٔ (۲): «لَذّات» جمع مؤنّث سالم است و مفرد آن «لَذّة» می‌باشد.

گزینهٔ (۳): «الأصوات» جمع مکسّر و مفرد آن «الصَّوت» است.

گزینهٔ (۴): «نَبات: گیاه» با توجه به معنی، مفرد است نه جمع.

کنکور عيّن ما فيه جمع سالم للمؤنّث: *(سؤال ۴۵ کنکور انسانی ۱۴۰۰)*

۱) أَنشد الشّاعرُ قصيدةً طويلة، الأبياتُ الجميلة فيها كثيرة!

۲) استمعنا إلى أصوات الطّيور في الغابة و هي جميلة و كثيرة!

۳) إن يُنقَل النّفطُ بواسطة الأنابيب فلا نَحتاج إلى آلات لتقليل الضغط!

۴) بعضُ الأعمال تَحتاج إلى أوقات معيّنة فيجب أن لا نَتأخَّر في الوصول إليها!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۳ عيّن اسم إشارةٍ يُترجَم جمعاً:

۱) هذه السَّماوات و ما فيها نِعم لَن يَقدر أحدٌ أن يَخلق مِثلها!

۲) ليتَ هؤلاء المواطنينَ يَهتمّون بِنظافة مدينتنا الجميلة!

۳) لا يحبُّ هؤلاء ألواناً تُثير الاضطراب في الأطفال لغرفة نومهم!

۴) هذه حجرة يُمارس فيها عدد من الطلّابِ نَشاطات حُرَّة!

مشاوره در این‌گونه تست‌ها نیاز به بررسی و ترجمهٔ کل عبارت ندارید، مستقیم بروید سراغ اسم اشاره و اسم بعد از آن!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به ترجمهٔ درست اسم اشاره باشه!

درس Box

۱) اسم‌های اشاره زمانی که بعد از آن‌ها اسمی «ال»دار بیاید، مفرد ترجمه می‌شوند، حتی اگر مثنّی یا جمع باشند.

مثال «هؤلاءِ المُواطِنونَ.»: این‌ها هم‌وطن هستند. ✗ این هم‌وطنان ✓

اما اگر بعد از اسم‌های اشاره، اسمی بدون «ال» بیاید، اسم اشاره با اسم بعد از خود مطابقت در ترجمه می‌کند.

مثال «هذه حُجرَة.» این اتاق ✗ این یک اتاق است. ✓

«هؤلاء مُواطِنونَ.» این‌ها هم‌وطن هستند. ✓ این هم‌وطنان ✗

۲) برای اسم‌هایی که «جمع غیرانسان» هستند، اسم‌های اشاره به شکل مفرد مؤنّث (هذه ـ تِلكَ) به کار می‌روند.

مثال این درختان: «هؤلاء الأشجار» ✗ «هذه الأشجار» ✓

آن اتاق‌ها: «أولئك الحُجُرات» ✗ «تِلكَ الحُجُرات» ✓

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمهٔ عبارت سؤال: «اسم اشاره‌ای را معیّن کن که به شکل جمع ترجمه می‌شود.»

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «هذه السَّماوات»: این آسمان‌ها

گزینهٔ (۲): «هؤلاء المُواطِنينَ»: این شهروندان

گزینهٔ (۳): «هؤلاء: این‌ها»؛ در این عبارت بعد از اسم اشاره، اسمی که به آن اشاره شده باشد (مُشارٌ‌الیه) نیامده است و اسم اشاره بدون وابستهٔ «ال»دار آمده است. دقت کنید که «ألواناً» جمع مکسّر است (مفرد: لَون) و «ال» در این‌جا مربوط به خود کلمه است.

ترجمهٔ این گزینه: این‌ها، رنگ‌هایی را دوست ندارند که اضطراب را در کودکان برای اتاق خوابشان برمی‌انگیزند.

گزینهٔ (۴): این، اتاقی است که ...

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۴ عيّن عبارةً **ما جاء فيها فعلٌ من باب «استفعال»**:

۱) أيّها الأحبّة، نستودعُكم اللّه و نَرجو لكم التّوفيق و النّجاح!

۲) يا بُنيّ، إنّ لكلّ مأمومٍ إمامٌ يَقتدي به و يستضيءُ بنورِ علمِه!

۳) هل يُمكن أن أستلم شهادةً في الحاسوبِ دون أن أدرُسَ في الجامعة؟!

۴) على النّاس أن لا يستهلكوا الماء و الكهرباء إلّا بقدر الحاجة!

مشاوره در این‌گونه تست‌ها فعل‌ها را بیابید و بررسی کنید. نیازی به ترجمهٔ عبارت نیست!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

درس Box

فعل‌هایی که حرف اول از ریشهٔ سه‌حرفی آن‌ها «س» است، هنگام رفتن به باب «اِفتعال»، به شکل «اِستفعال» به نظر می‌رسند، مانند «سَلِمَ» که در گزینهٔ (۳) به باب «اِفتعال» رفته است. در این حالت برای تشخیص درست باید توجه کرد که فعل‌های باب «اِستفعال» پس از حذف شناسهٔ آخرشان حتماً شش حرف دارند. (سه حرف اصلی + سه حرف زائد)

«نَستَودِعُ»: ۶ حرف «يَستَضيءُ»: ۶ حرف (همزه هم یکی از حروف الفبای عربی است!)

«أستَلِم»: ۵ حرف (از باب «اِستفعال» نیست.) «يَستَهلِكُ»: ۶ حرف

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ عبارت سؤال: «عبارتی را معیّن کن که در آن فعلی از باب «اِستفعال» نیامده است.»

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «نَستَودِعُ»: فعل مضارع از صیغه متکلّم مع الغیر از باب «اِستفعال» است.

گزینهٔ (۲): «يَستَضيءُ»: فعل مضارع از صیغهٔ مفرد مذکّر غایب از باب «اِستفعال» است.

گزینهٔ (۳): «أستَلِم»: فعل مضارع از صیغهٔ متکلم وحده از باب «اِفتعال» است.

گزینهٔ (۴): «يَستَهلِكوا» (در اصل «يَستَهلِكونَ» بوده که به خاطر این‌که حرف «أن» قبل از آن آمده، «ن» آخرش حذف شده است.): فعل مضارع از صیغهٔ جمع مذکّر غایب از باب «اِستفعال» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵ عيّن «تَجمَّعوا» يكون أمراً:

۱) تَجمَّعوا في الموقف حتّىٰ يركبوا الحافلة و يذهبوا إلى المُتحَف!

۲) تَجمَّعوا بسرعةٍ حولَ ذلك الجسر التّاريخيّ كي يُرشدهم دليلُ السّفر!

۳) تَجمَّعوا جميعاً في السّاحة لكي يتكلّم المديرُ معهم عن المسابقات!

۴) تجمَّعوا على المائدة نَتناولْ طعامَ الغداء فإنّنا جائعونَ جِدّاً!

مشاوره فعل‌ها با توجه به بافت و سیاق جمله می‌توانند معنایشان فرق کند. سعی کنید با انعطاف هر چهار عبارت را معنی کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

Hint مراقب ضمیرها و فعل‌های مخاطب باش!

درس Box

۱) در باب «تَفَعُّل»، فعل ماضی و فعل امر در برخی صیغه‌ها دقیقاً به یک شکل نوشته می‌شود. در این حالت با توجه به ترجمه و نیز قرینه‌ها و نشانه‌های جمله تشخیص می‌دهیم که کدام‌یک مورد نظر است.

مثال الف) «الأصدِقاءُ تَكَلَّموا عَن الامتحانِ.» «دوستان در مورد امتحان سخن گفتند.»

ب) «أيّها الأصدِقاءُ، تَكَلَّموا مَعَ أكابرِكُم بِأدَبٍ.» «ای دوستان، با بزرگ‌ترانتان با ادب سخن بگویید.»

در جملهٔ «ب» با توجه به «أيّها» و ضمیر «كُم» که دلالت بر مخاطب دارند، «تَكَلَّموا» فعل امر است، در حالی که در گزینهٔ «الف»، فعل ماضی است.

۲) فعل مضارع بعد از فعل طلب (امر و نهی) مجزوم می‌شود؛ یعنی یا آخرش ساکن می‌شود یا حرف نون (ن) از آخرش حذف می‌شود.

مثال «اِرْحَمْ مَن في الأرضِ يَرحَمْكَ مَن في السَّماءِ.» «به کسی که در زمین است، رحم کن تا کسی که در آسمان است به تو رحم کند.»

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ عبارت سؤال: «معیّن کن «تَجَمَّعوا» را که فعل امر باشد.»

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در ایستگاه جمع شدند تا سوار اتوبوس شوند و به موزه بروند!

گزینهٔ (۲): به سرعت اطراف آن پلِ تاریخی جمع شدند تا راهنمای سفر آن‌ها را راهنمایی کند!

گزینهٔ (۳): همگی در حیاط جمع شدند تا مدیر با آن‌ها دربارهٔ مسابقات حرف بزند!

گزینهٔ (۴): سرِ سفره **جمع شوید** تا ناهار را بخوریم، زیرا ما خیلی گرسنه‌ایم!

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): با توجه به فعل‌های غایب «يَركَبوا» و «يَذهَبوا»، فعل ماضی داریم نه فعل امر. (تَجمَّعوا: جمع شدند)

گزینهٔ (۲): فعل «يُرشِد» و ضمیر «هُم» هر دو غایب هستند؛ پس فعل ماضی داریم. (تَجمَّعوا: جمع شدند)

گزینهٔ (۳): باز هم با فعل غایب «يَتَكَلَّم» و ضمیر «هُم» طرفیم! (تَجمَّعوا: جمع شدند)

گزینهٔ (۴): این‌جا خبری از فعل یا ضمیر غایب نیست و با توجه به این‌که فعل بعد از «تجمَّعوا» یعنی «نَتَناوَلْ» آخرش ساکن شده است، می‌فهمیم که «تَجَمَّعوا» امر است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ دهم

۴۶ **به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م. در اروپا، چه تحولاتی در شیوهٔ تاریخ‌نگاری به وجود آمد؟**

۱) به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی چندان توجهی نمی‌شد.

۲) بررسی تمام جنبه‌های زندگی مردم و جوامع گذشته در پژوهش‌های نوین تاریخی مورد توجه قرار گرفت.

۳) بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند.

۴) با دسترسی به اسناد و مدارک دولتی به ثبت و نگارش رویدادها اقدام می‌کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های تاریخ‌نگاری دوران اسلامی:

- بیشتر به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند.
- توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.
- بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح‌حال فرمانروایان می‌پرداختند.
- به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی چندان اهمیت نمی‌دادند.

رنسانس و پس از آن: به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی که در دورهٔ رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م.) در اروپا رخ داد، به تدریج علم تاریخ متحول شد و شیوهٔ نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد. اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود.

ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین

۱) علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود، بلکه همهٔ ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری جوامع گذشته را در بر می‌گیرد. به همین دلیل در پژوهش‌های نوین تاریخی، تمام جنبه‌های زندگی مردم و جوامع گذشته بررسی می‌شود.

۲) علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند. مثال امروزه پژوهشگران تاریخ، برای بررسی واقعهٔ مهمی مانند سقوط ساسانیان فقط به توصیف ماجرای جنگ‌هایی که میان سپاه ساسانی و اعراب مسلمان رخ داد، اکتفا نمی‌کنند، بلکه در ابعادی وسیع‌تر، زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه را به همراه پیامدهای گوناگون آن، بررسی و تحلیل می‌کنند.

۳) در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی که در دورهٔ رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م.) در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم تاریخ نیز متحول شد و شیوهٔ نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): مربوط به دوران پیش از رنسانس است.

گزینهٔ (۳): به دوران پیش از رنسانس اشاره دارد.

گزینهٔ (۴): از ویژگی‌های وقایع‌نویسان دوران اسلامی (پیش از رنسانس) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷ با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) با مطالعهٔ تاریخ، به چگونگی شکل‌گیری جوامع و پیشرفت آن‌ها به شکل کنونی و این‌که تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی این تغییر ایجاد شده پی می‌بریم.

ب) آگاهی تاریخی از گذشته نقش زیادی در حفظ هویت افراد در طول تاریخ دارد.

ج) دامنهٔ شناخت و آگاهی، علاوه بر شناخت گذشته به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده کمک می‌کند.

د) مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخ‌کامی‌های همدیگر شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشتهٔ خود، علاقه و دلبستگی دارند.

۱) «الف» ← (مغایر با) ← «ب» ← (مطابق با) ← «د»/ «ب» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «الف»

۲) «الف» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «ب»/ «الف» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «ب»

۳) «ب» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «الف»/ «الف» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «الف»

۴) «ب» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «ج»/ «د» ← (مطابق با) ← «الف» ← (مغایر با) ← «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

مشاوره این سؤال رو از کنکور ۱۴۰۴ درس جغرافیا ایده گرفتیم که بدونی هر چیزی ممکنه توی کنکور بیاد و اگه یه روزی همچین سؤالی توی درس تاریخ کنکور اومد، زیاد غافلگیر نشی و حداقل چند بار نمونه‌ش رو تست زدی!

درس Box

- **فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ**
  - ۱) منبع شناخت و تفکر
    - مطالعهٔ سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته: منبع ارزشمندی برای پرورش قوهٔ شناخت و تفکر است.
    - تحلیل و تغییر علت‌ها و آثار و نتایج رویدادها: قوهٔ درک و مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد.
    - بسیاری از آیات قرآن، تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کنند.
  - ۲) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
    - آگاهی از گذشته به درک زمان حال و ترسیم آینده هم کمک می‌کند؛ زیرا آثار رویدادهای تاریخ، گذشته و حال و آینده را به هم پیوند می‌دهد.
    - نتایج رویدادهای تاریخی و نیز تأثیرات شخصیت‌های تاریخی، بر آیندگان هم تأثیرگذار است.
    - مطالعهٔ تاریخی به ما کمک می‌کند تا بفهمیم فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه شکل گرفته‌اند و بدین ترتیب می‌توانیم اوضاع جامعهٔ خویش و سایر جوامع را بهتر ارزیابی کنیم.
  - ۳) تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی
    - آگاهی افراد جامعه از گذشتهٔ مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.
    - شناخت گذشته و بررسی زندگی مردم در زمان‌ها و مکان‌های دیگر، به ما کمک می‌کند تا درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم چگونه به جایگاهی که هم‌اکنون هستیم، رسیده‌ایم.
    - آگاهی افراد از گذشتهٔ مشترکشان، نقش زیادی در حفظ هویت آنان در طول تاریخ داشته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸ کدام مورد از علل مؤثر در شکل‌گیری گاه‌شماری میلادی، به شمار می‌رود؟

الف) اصلاح گاه‌شماری رومیان براساس گاه‌شماری میان‌رودان

ب) گاه‌شماری رومیان در ابتدا توسط پاپ گرگوار سیزدهم اصلاح شد.

ج) با رسمی‌شدن دین مسیحیت در روم، تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان تعیین شد.

د) منجمان حدود ۱۰۰۰ سال بعد از تولد مسیح اقدام به اصلاح مجدد گاه‌شماری مسیحیان کردند.

۱) «ج» ـ «د»
۲) «الف» ـ «ب»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

گاه‌شماری رومیان:

- رومیان در آغاز، گاه‌شماری دقیقی نداشتند.
- در سال ۴۶ ق.م. ژولیوس سزار، امپراتور روم، دستور به اصلاح گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری مصری را داد.
- حدود دو قرن بعد از آن‌که امپراتوری روم دین مسیحیت را دین رسمی اعلام کرد، در سال ۵۲۵ م. تولد مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری مسیحیان قرار گرفت.
- حدود ۱۰۰۰ سال بعد، پاپ گرگوار سیزدهم با کمک منجمان دست به اصلاح گاه‌شماری مسیحیان زد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت‌های «ب» و «ج»، هر دو دربارهٔ گاه‌شماری رومیان، درست هستند.

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) گاه‌شماری رومیان براساس گاه‌شماری **مصریان** اصلاح شد.

نکته

مردمان بین‌النهرین (میان‌رودان) و مصریان باستان، در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند.

ب) **امپراتور روم (ژولیوس سزار)** در ابتدا دستور به اصلاح گاه‌شماری رومی را داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

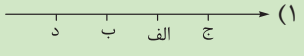
۴۹ کدام مورد تقدم و تأخر مراحل کار باستان‌شناسی را به درستی بیان کرده است؟

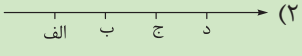
الف) بررسی آثار به لحاظ قدمت و مواد و مصالح به کار رفته در آن

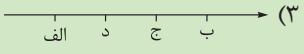
ب) عکس‌برداری از شیء و ثبت تمام مشخصات آن به طور دقیق

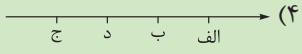
ج) بررسی و درک سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان

د) استفاده از ابزارهای پیشرفته و فناوری‌های جدید در بازسازی‌های دقیق

۱)

۲)

۳)

۴)

مشاوره تو کنکور سال‌های اخیر، طراحان سؤال به تقدم و تأخر رویدادها خیلی دارن اهمیت میدن، پس روی این تیپ از تست‌ها حسابی تمرکز کن، مخصوصاً مواردی که در کتاب درسی‌تون ترتیبی هستن!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

Hint درسته که عبارت‌های «الف» و «ج» هر دو یک مرحله هستن، ولی حواست باشه بازم بین خودشون تقدم و تأخر دارن!

پاسخ خیلی تشریحی الف و ج) در مرحلهٔ استخراج و تنظیم اطلاعات (گام سوم)، باستان‌شناسان آثار و بناهای باستانی کشف‌شده را به لحاظ قدمت و مواد و مصالح به کار رفته در آن و نیز کاربردشان بررسی می‌کنند.

در مرحلهٔ بعد، باستان‌شناسان با مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف می‌کوشند پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند.

ضمن این‌که، از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند.

نکته این گام، مؤخرترین گام کار باستان‌شناسی است.

ب) مرحلهٔ حفاری (گام دوم)، مرحله‌ای حساس است و نیاز به دانش، تجربه و دقت فراوان دارد.

چرا حساسه؟ چون کوچک‌ترین بی‌دقتی صورت بگیره، کل آثار و بنای باستانی ممکنه آسیب ببینه.

باستان‌شناسان در صورت برخورد به شیئی در همان وضعیت از آن عکس‌برداری و تمام مشخصاتش را ثبت می‌کنند. در مرحلهٔ بعدی، آن را از خاک بیرون آورده و بعد مراحل بعدی یعنی تحقیق در آزمایشگاه و کارگاه را انجام می‌دهند.

نکته *این مرحله هم خودش تقدم و تأخر داره و لازمه گام‌به‌گام انجام بشه!*

د) شناسایی و کشف (گام اول): شناسایی و کشف مکان‌ها و محوطه‌های تاریخی و باستانی، گام اول به شمار می‌رود.

برخی بناها مثل تخت جمشید روی سطح زمین قرار دارند و به آسانی قابل شناسایی هستند؛ ولی برخی در اعماق دریاها یا دل کوه‌ها و شکاف دره‌ها قرار گرفته‌اند و لازم است از ابزارهای جدید مثل پهپادها، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای و ... برای شناسایی آن‌ها استفاده شود.

نکته این گام، اولین گام در کار باستان‌شناسان است.

امتحان نهایی **توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: نخستین و دومین گام کار باستان‌شناسان را ذکر کنید.** *(سؤال ۹ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۰ **کدام مورد دربارهٔ علمی که در چند قرن اخیر نقش مؤثری در مطالعهٔ گذشتهٔ بشر ایفا کرده، درست است؟**

۱) گاه‌شماری، یکی از دستاوردهای مهم بشر بوده که منجر به ابداع تقویم شده است.

۲) تاریخ، بررسی و تحلیل جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته است.

۳) باستان‌شناسی، نقش مؤثری در بررسی آثار باستانی و تاریخی به منظور شناخت فرهنگ و شیوهٔ زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته داشته است.

۴) جغرافیای تاریخی، به مطالعهٔ مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد و منجر به تهیه و ترسیم نقشه‌های تاریخی شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۳

درس Box

لازم است چند اصطلاح کاربردی را با هم مرور کنیم:

باستان‌شناس	فردی که براساس آثار باقی‌مانده از بشر، گذشتهٔ انسان و جامعه، به‌ویژه **تغییرات فرهنگی آن‌ها** در طول زمان را، بررسی و تحلیل می‌کند.
علم باستان‌شناسی	علمی که آثار باستانی و تاریخی را به منظور **شناخت فرهنگ** و شیوهٔ زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته، بررسی می‌کند.
هدف علم باستان‌شناسی	شناخت انسان و پژوهش در **فرهنگ او** **نکته:** *خواست به کلیدواژهٔ فرهنگ در «باستان‌شناسی» هست دیگه!*
علم تاریخ	مطالعهٔ جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته و تحلیل و بررسی علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان
هدف علم تاریخ	آگاهی از تمامی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، حقوقی و هنری زندگی اجتماعی انسان‌ها در گذشته
نقشه‌های تاریخی	تهیه و ترسیم نقشه‌هایی از دوره‌های مختلف تاریخی حاوی اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در گذشته
جغرافیای تاریخی	مطالعهٔ مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته و بررسی تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی بر رویدادهای تاریخی

پاسخ خیلی تشریحی

باستان‌شناسی، علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوهٔ زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته، بررسی می‌کند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): گاه‌شماری، دستاورد مهم بشر در گذشته‌های دور بوده است.

نکته

خواست باشه که منظور صورت سؤال دربارهٔ علم تأثیرگذار چند قرن اخیره!

گزینهٔ (۲): دربارهٔ علم تاریخ درست است، ولی باز هم علم جدیدی به شمار نمی‌رود.

گزینهٔ (۴): درست است که پژوهشگران در چند دههٔ اخیر به ارتباط تاریخ و جغرافیا بیشتر از گذشته توجه کرده‌اند، اما این‌که منجر به تهیه و ترسیم نقشهٔ تاریخی شده، نادرست است.

نکته

- یکی از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ، اهمیت‌یافتن نقشه در مطالعهٔ تاریخ است.
- با پیشرفت و تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر، مورخان به اهمیت استفاده از نقشه‌ها پی برده‌اند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱ **محققی به پژوهش دربارهٔ تاریخ ایران «پیش از تاریخ»، پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟**

الف) زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را برعهده داشتند.

ب) هنر نقاشی به تکامل‌یافتن احساس و اندیشه کمک شایانی کرد.

ج) بشر با ابداع چرخ سفالگری به تولید ظروف گلی پرداخت.

د) سنگ به عنوان اصلی‌ترین ماده برای ساختن ابزار استفاده می‌شد.

۱) مطالعهٔ وضعیت دینی و اعتقادات مردم در دورهٔ «ج» به دلیل نبود شواهد و مدارک، بسیار دشوار است.

۲) یکی از اتفاقات دورهٔ «الف» که تأثیر بسزایی بر زندگی انسان و ارتباط او با محیط داشته، به کار گرفتن آتش بوده است.

۳) دورهٔ «الف» همانند دورهٔ «ج»، بازهٔ زمانی ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش را در بر می‌گیرد.

۴) استفاده از پشم حیوانات برای تولید پارچه هم‌زمان با دورهٔ «ب» بوده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

مراحل زندگی انسان پیش از تاریخ براساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن

- ۱) دورهٔ گردآوری خوراک
  - تأمین خوراک از طریق دوره‌گردی، شکار جانوران و گردآوری دانه و میوه و ریشهٔ گیاهان
  - دوام چند میلیون ساله و تغییر و تکامل کند و محدود
  - زندگی در غار و کلبه‌هایی از شاخ و برگ درختان
  - به کار گرفتن آتش
  - استفاده از استخوان و چوب در کنار سنگ به عنوان مادهٔ اصلی برای ساخت ابزار
  - توانمندی در سخن گفتن و اندیشیدن با به کار گرفتن هنر نقاشی در اواخر این دوره
  - اعتقاد به نیروهای مرموز و فراطبیعی
- ۲) دورهٔ تولید خوراک
  - آغاز از حدود ۱۲۰۰۰ سال پیش
  - تولید خوراک از طریق کشت دانه و اهلی کردن حیوانات
  - ترقی فن ساخت ابزار و ظروف سنگی
  - ابداع چرخ سفالگری
  - تولید پارچه
  - فاصلهٔ ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش (عصرنوسنگی)

پاسخ خیلی تشریحی

در فاصلهٔ ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش (عصر نوسنگی)، زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را برعهده داشتند، به احتمال زیاد، کشت دانه توسط آنان شروع شده است. (درستی عبارت «الف»)

در همین دوران (عصر نوسنگی)، با ابداع چرخ سفالگری، ظروف گلی تولید شد. (درستی عبارت «ج»)

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ مطالعهٔ وضعیت دینی و اعتقادات مردم دورهٔ گردآوری خوراک بسیار دشوار بود؛ این در حالی است که عبارت «ج»، دوران نوسنگی را بیان می‌کند.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ یکی از اتفاقات دورهٔ گردآوری خوراک به کار گرفتن آتش بوده و عبارت «الف»، مربوط به عصر نوسنگی است.

گزینهٔ (۳): درست؛ هر دو عبارت «الف» و «ج»، مربوط به دوران نوسنگی (بخشی از دورهٔ تولید خوراک) هستند.

گزینهٔ (۴): نادرست؛ استفاده از پشم حیوانات و تولید پارچه، مربوط به دوران نوسنگی است و استفاده از هنر نقاشی برای بیان اندیشه به اواخر دورهٔ گردآوری خوراک مربوط می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

کنکور

محققی به پژوهش دربارهٔ ایران در دورهٔ ساسانیان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

(سؤال ۱۰۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)

۱) زنجیره‌ای از شهرها با کارکرد دفاعی در مرزهای شمال شرقی ساخته شد.

۲) کشاورزی در سیستان و خوزستان توسعه یافت.

۳) نقش دبیران در تشکیلات قضایی افزایش یافت.

۴) سکهٔ طلای ایران از چین تا اروپا رایج بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۲ کدام‌یک از وقایع زیر حدود ۱۵۰۰ ق.م. روی داده است؟

۱) پیدایش نخستین شهرها در چین ـ کشاورزی مردم چین در اطراف رودهای هوانگ‌هو و یانگ‌تسه

۲) کشف آثار تمدنی در جنوب یونان ـ مهاجرت طایفه‌های بیابانگرد از دشت‌های اروپای شرقی به جنوب یونان

۳) جنگ‌های داخلی در دولت، شهرهای یونان ـ رواج کشت غلات و رام‌کردن حیوانات در نواحی جهان

۴) ورود آریایی‌ها از شمال غرب به هند ـ دوران پادشاهی جدید در مصر

مشاوره سیر تاریخی رویدادها در کنکور حائز اهمیت شده، شما هم می‌تونین مثل جدول درس‌باکس، سیر تاریخی رویدادها رو دسته‌بندی کنین و تا آخر کنکور یک مرورنامهٔ خوب و کاربردی همراهتون باشه!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ٤، ٥ و ٦

درس Box

تاریخ وقایع و رویدادهای مهم	
پیدایش تمدن و شکل‌گیری بین‌النهرین	
دورهٔ تولید خوراک	حدود ۱۲۰۰۰ سال پیش
شکل‌گیری نخستین مراکز تمدنی	حدود ۳۵۰۰ ق.م.
سکونت قوم اکد در مرکز بین‌النهرین	۲۴۰۰ ق.م.
گسترش قدرت در مرکز بین‌النهرین توسط آموری‌ها (به قدرت رسیدن آموری‌ها)	۱۹۰۰ ق.م.
مصر باستان	
دورهٔ آغازین	۳۰۰۰ ق.م.
پادشاهی قدیم	۲۵۰۰ ق.م.
پادشاهی میانه	۲۰۰۰ ق.م.
پادشاهی جدید	۱۵۰۰ ق.م.
چین باستان	
کشاورزی مردم چین در کنار رودهای بزرگ هوانگ‌هو و یانگ‌تسه	۸ هزار سال پیش
وجود تمدن پیشرفته در کنار رود سند	۵ هزار سال پیش
انحطاط تمدن سند ورود آریایی‌ها به هند پیداشدن نخستین شهرها در چین	۱۵۰۰ ق.م.
کشف تمدن درهٔ سند	اوایل قرن بیستم
تمدن یونان	
ورود طایفه‌های بیابانگرد از دشت‌های اروپای شرقی به یونان	۲۰۰۰ ق.م.
انحطاط تمدن میسن (عصر تاریکی)	۸۰۰ تا ۱۱۰۰ ق.م.
جنگ‌های پلوپونزی	۴۰۴ تا ۴۳۱ ق.م.
عصر شکوفایی دموکراسی	۳۳۸ تا ۵۰۰ ق.م.

پاسخ خیلی تشریحی

در حدود ۱۵۰۰ ق.م. همزمان با انحطاط تمدن سند، دسته‌هایی از اقوام آریایی از سمت شمال غرب وارد هند شدند.

در تقسیم‌بندی دوران پادشاهی مصر باستان، پادشاهی جدید در ۱۵۰۰ ق.م. بوده است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): قسمت اول درست است. ـ کشاورزی مردم چین در کنار رودهای بزرگ هوانگ‌هو و یانگ‌تسه، مربوط به ۸۰۰۰ سال پیش است.

گزینهٔ (۲): کشف آثار تمدنی در جزیرهٔ کرت، مربوط به اوایل قرن بیستم است. ـ ورود طایفه‌های بیابانگرد از دشت‌های اروپای شرقی به یونان، مربوط به ۲۰۰۰ ق.م. است.

گزینهٔ (۳): انحطاط تمدن میسن (عصر تاریکی) ۸۰۰ تا ۱۱۰۰ ق.م. را در بر می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۳ **کدام گزینه با توجه به موارد مطرح‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟**

«عواملی چون ..... تأثیر بسزایی در زندگی یونانیان داشته و ..... از میراث تمدنی یونان در زمینهٔ دین نشأت گرفته است.»

الف) وجود کوه‌های صخره‌ای

ب) پرستش خدایان متعدد

ج) مناسب‌بودن سواحل برای کشتیرانی و دریانوردی

د) برگزاری جشنواره‌ها و بازی‌های عمومی

۱) «ج» همانند «د» و برخلاف «الف» ـ مورد «ب»

۲) «الف» همانند «ج» و برخلاف «ب» ـ مورد «د»

۳) مورد «ب» ـ مورد «الف» برخلاف «د» و همانند «ج»

۴) موارد «ج» و «د» ـ موارد «الف» و «ب»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

Hint رومیان و یونانیان در بسیاری موارد تشابهات زیادی دارن که یکیش همین باورها و اعتقاداتشون هست!

پاسخ خیلی تشریحی ویژگی‌های دارابودن سواحل طولانی با خلیج‌ها و بریدگی‌های مناسب، فرصتی برای کشتیرانی و دریانوردی فراهم می‌کند و این تأثیر بسزایی در زندگی یونانیان داشته است.

نکته تأثیرات ویژگی‌های جغرافیایی بر زندگی مردم یونان در قسمت اول سؤال مدنظر است، چون نبود دشت‌های حاصل‌خیز به دلیل صخره‌ای‌بودن، مردم یونان را از کشاورزی محروم کرده و وجود سواحل طولانی و دریانوردی بر ارتباطات و تجارت خارجی تأثیرگذار است.

نکته به طور کلی فرهنگ روم از میراث یونانی در زمینهٔ تعلیم و تربیت، دین، فلسفه و علوم و هنرها تأثیر فراوانی پذیرفت.

نکته روم و یونان باستان هر دو خدایان متعددی را پرستش می‌کردند و بازی و مراسم برای آن‌ها برگزار می‌کردند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): مورد «ج» همانند «الف» و برخلاف «ب» است.

گزینهٔ (۳): قسمت اول و دوم برعکس هستند.

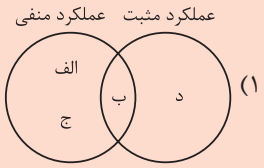
گزینهٔ (۴): مورد «ج» با «الف» و مورد «ب» با «د» هماهنگی دارد.

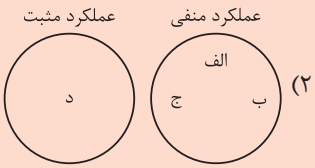
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

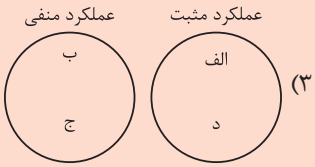
جغرافیای دهم

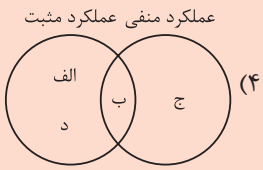
۵۴ در ارتباط عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی کوهستان، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف) جلوگیری از فرسایش خاک
ب) گسترش مناطق مسکونی
ج) چرای بی‌رویهٔ دام
د) تولید برق‌آبی

۱)

۲)

۳)

۴)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

- **مفاهیم اساسی دانش جغرافیا**
  - مکان
  - روابط متقابل انسان با محیط
- **عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی**
  - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
  - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
- **عملکرد انسان در ناحیهٔ کوهستانی**
  - مثبت
    - جلوگیری از فرسایش خاک
    - تولید برق‌آبی
    - ایجاد ورزش‌های کوهستانی
  - منفی
    - چرای بی‌رویهٔ دام
    - گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع
    - آلودگی محیط

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

«الف» و «د» ← عملکرد مثبت انسان در ناحیهٔ کوهستانی

«ب» و «ج» ← عملکرد منفی انسان در ناحیهٔ کوهستانی

نکته

از آن‌جا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند؛ بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؛ پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

کنکور

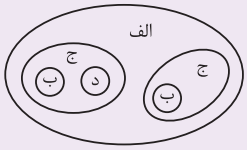
با توجه به انواع نواحی سیاسی، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟ (سؤال ۱۲۱ کنکور ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)

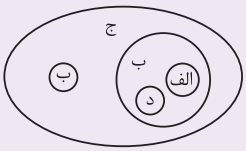
الف) ناحیهٔ سیاسی ملّی

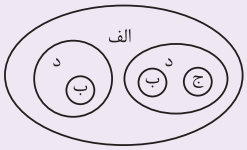
ب) ناحیهٔ سیاسی فروملّی

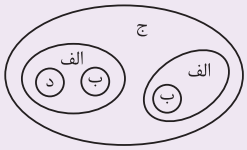
ج) ناحیهٔ سیاسی فراملّی

د) ناحیهٔ سیاسی ویژه

۱)

۲)

۳)

۴)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵ براساس موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟

الف) کارتوگرافی **ب) جغرافیای انسانی**

ج) جغرافیای طبیعی **د) ژئومورفولوژی**

ه) جغرافیای رفتاری **و) فنون جغرافیایی**

۱) مورد «الف» با علم: نقشه‌کشی و مورد «د» با علم GIS مرتبط است و هر دو از شاخه‌های «و» می‌باشند.

۲) مورد «ه» از شاخه‌های «ب» است که با علوم انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی ارتباط دارد.

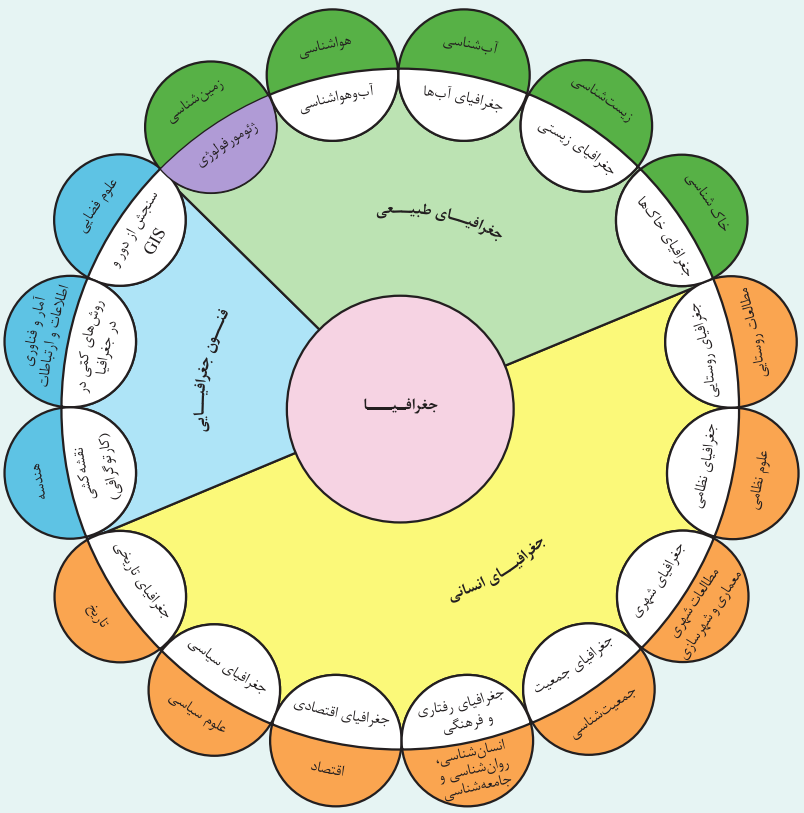
۳) موارد «الف»، «د» و «و» مربوط به «ج» هستند و به ترتیب با علوم هندسه، زمین‌شناسی و انسان‌شناسی مرتبط‌اند.

۴) موارد «الف» و «د» با مورد «و» ارتباط دارند و هر دو از شاخه‌های جغرافیای طبیعی هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

- کارتوگرافی (نقشه‌کشی) در ارتباط با علم هندسه است، و از شاخه‌های فنون جغرافیایی می‌باشد.
- ژئومورفولوژی از علم زمین‌شناسی استفاده می‌کند و از شاخه‌های جغرافیای طبیعی است.
- جغرافیای رفتاری و فرهنگی با علوم انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی در ارتباط است و از شاخه‌های جغرافیای انسانی می‌باشد.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الف» با علم هندسه و «د» با علم زمین‌شناسی مرتبط است و «الف» از شاخه‌های «و» می‌باشد.

گزینهٔ (۳): فقط «د» مربوط به «ج» است.

گزینهٔ (۴): «الف» با «و» ارتباط دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶ در صورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ مراحل پژوهش در جغرافیا باشد، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) در مورد «الف» همانند «ب» گزارهٔ پژوهشگر باید در قالب یک جملهٔ خبری بیان شود.
۲) فرضیه‌ای که در مورد «الف» بیان شده است، در مورد «ج» مورد تحلیل قرار می‌گیرد.
۳) در مورد «ب»، پژوهشگر ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه برقرار کرده و در مورد «ج»، فرضیهٔ خود را تأیید یا رد می‌کند.
۴) پژوهشگر به ترتیب در موارد «الف» و «ج»، سابقهٔ پژوهش و نتایج پژوهش‌های مرتبط دیگران را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مراحل پژوهش در جغرافیا:

گام	نام مرحله	شرح
۱	بیان مسئله	مشخص‌کردن موضوع، هدف و پرسش‌های پژوهش
۲	تدوین فرضیه	حدس علمی دربارهٔ پاسخ به پرسش‌های پژوهش
۳	گردآوری اطلاعات	انتخاب روش و ابزار مناسب برای جمع‌آوری اطلاعات
۴	پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات	بررسی اطلاعات، طبقه‌بندی و تحلیل آن‌ها برای رسیدن به پاسخ
۵	نتیجه‌گیری و ارائهٔ پیشنهادها	اثبات یا رد فرضیه و نوشتن گزارش نهایی تحقیق

پاسخ خیلی تشریحی ✔

موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب با گام اول (بیان مسئله)، گام سوم (جمع‌آوری اطلاعات) و گام پنجم (نتیجه‌گیری) در پژوهش در جغرافیا مطابقت دارند.

در گام سوم پژوهش، پژوهشگر می‌تواند با استفاده از روش میدانی و ارتباط مستقیم با محل وقوع پدیده، اطلاعات خود را جمع‌آوری کند و در گام پنجم پژوهش پژوهشگر فرضیهٔ بیان‌شدهٔ خود را تأیید یا رد کرده و به پاسخ سؤال خود می‌رسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در گام اول (بیان مسئله) صورت مسئله پژوهشگر به صورت یک جملهٔ سؤالی بیان می‌شود.

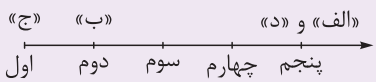
گزینهٔ (۲): فرضیهٔ پژوهشگر در گام دوم بیان می‌شود.

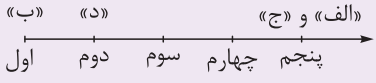
گزینهٔ (۴): پژوهشگر در گام اول (بیان مسئله) سابقهٔ پژوهش و نتیجهٔ پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار می‌دهد.

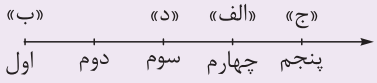
کنکور

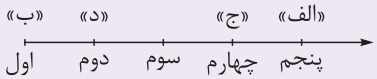
با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام تصویر منطبق با موارد زیر، ترسیم شده است؟ *(سؤال ۱۱۴ کنکور ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)*

الف) تغییر در شیوهٔ کشت و مدیریت صحیح منابع، در جلوگیری از گسترش ریزگردها مؤثر است.
ب) چرا در استان‌های زاگرسی کشور ما، پدیدهٔ ریزگردها، تشکیل شده و افزایش یافته است؟
ج) تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر، علت وقوع ریزگردها در استان‌های زاگرسی محسوب می‌شود.
د) به نظر می‌رسد وقوع ریزگردهای منطقهٔ مورد مطالعه (در استان‌های زاگرسی)، در تابستان تشدید شود.

۱)

۲)

۳)

۴)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷ کدام‌یک از عبارت‌های زیر با موقعیت کشور ایران مطابقت دارند؟

الف) عرض جغرافیایی ایران از مدار رأس‌السرطان شروع می‌شود و تا شمال منطقهٔ معتدله ادامه دارد.

ب) کشور ایران به طور کلی ۱۹ درجه از طول جغرافیایی طول شرقی کرهٔ زمین را به خود اختصاص داده است.

ج) گستردگی ایران در عرض جغرافیایی سبب شده است که این منطقه موقعیت‌های پیشرفت اقتصادی داشته باشد.

د) محل قرارگیری ایران در شمال تنگهٔ هرمز و جنوب دریای خزر نشان‌دهندهٔ موقعیت مطلق این کشور است.

۱) «الف» و «ب»
۲) «ب» و «ج»
۳) «ج» و «د»
۴) «الف» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

موقعیت مطلق یا ریاضی ← محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی

موقعیت نسبی ← محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود

موقعیت مطلق کشور ایران:

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) عرض جغرافیایی ایران از نزدیکی مدار رأس‌السرطان (۲۵ درجهٔ شمالی) شروع می‌شود و تا ۴۰ درجهٔ شمالی ادامه دارد.

د) محل قرارگیری ایران نسبت به پدیده‌های پیرامون خود اعم از تنگهٔ هرمز، دریای خزر، خلیج فارس و ... موقعیت نسبی آن را نشان می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸ **با توجه به متن زیر، کدام گزینه تحلیل صحیحی را بیان می‌کند؟**

«حملهٔ آمریکا در صبح ۹ اسفند ۱۴۰۴ به تهران، در ادامهٔ واکنش‌های کشور ایران از جمله بسته‌شدن تنگهٔ هرمز و اعلام حاکمیت ایران، سبب تغییرات بزرگ اقتصادی از جمله گران‌شدن سوخت در جهان شده است.»

۱) در این متن، پاسخ سؤالات «کجا» و «چرا» برخلاف «چه‌طور» و «چه موقع» مطرح شده است.

۲) در این متن، پاسخ سؤالات «چه کسانی» و «چه موقع» همانند «چرا» و «چه‌طور» مطرح شده است.

۳) در این متن، پاسخ سؤالات «چه موقع» و «چه چیزی» همانند «چه‌طور» و «کجا» مطرح شده است.

۴) در این متن، پاسخ سؤالات «چه‌طور» و «چه کسانی» برخلاف «چرا» و «چه چیزی» مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

سؤالات کلیدی در جغرافیا:

سؤال کلیدی	عبارت مورد بررسی در سؤال
کجا؟	مکان وقوع پدیده‌ها
چه چیز؟	ماهیت پدید (چیستی آن)
چرا؟	علت وقوع پدیده
چه موقع؟	روند زمانی و زمان وقوع پدیده
چه کسی؟ چه کسانی؟	روابط متقابل انسان و محیط
چه‌طور؟	سیر تکوین و تحول پدیده

پاسخ خیلی تشریحی ✔

حملهٔ آمریکا (چرا (علت وقوع)) در صبح ۹ اسفند ۱۴۰۴ (چه موقع (زمان وقوع)) به تهران (کجا (محل دقیق پدیده)) و در ادامه واکنش‌های کشور ایران از جمله بسته‌شدن تنگهٔ هرمز و اعلام حاکمیت ایران (چه‌طور (سیر تکوین پدیده))، سبب تغییرات بزرگ اقتصادی (چه چیزی (ماهیت پدیده)) از جمله گران‌شدن سوخت در جهان شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

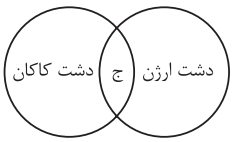
۵۹ با توجه به موارد زیر کدام شکل به درستی به علل پیدایش دشت‌های ایران اشاره داد؟

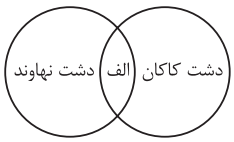
الف) هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حد فاصل تاقدیس‌ها و یا در میان ناودیس‌ها ایجاد شده است.

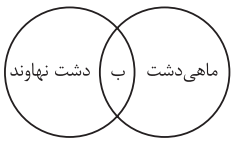
ب) در نتیجهٔ گسل‌خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین شکل گرفته است.

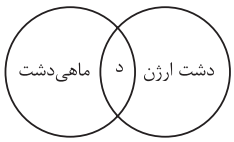
ج) بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود می‌آید.

د) به دنبال انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌های آن ناحیه تشکیل شده است.

۱)

۲)

۳)

۴)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

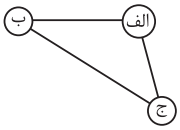
علل پیدایش دشت‌ها

نحوهٔ تشکیل	مثال
در هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حد فاصل تاقدیس‌ها (در میان ناودیس‌ها)، ایجاد شده‌اند.	دشت کاکان در فارس
بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده‌اند.	دشت نهاوند در همدان
حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند.	ماهی‌دشت در کرمانشاه دشت ارژن در فارس
بر اثر گسل‌خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین شکل گرفته‌اند. فرسایش بادی و آبی، ناهمواری‌های جدیدی در سطح آن‌ها تشکیل شده است.	دشت لوت

پاسخ خیلی تشریحی ماهی‌دشت در کرمانشاه و دشت ارژن در فارس به طور مشترک در اثر انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین تشکیل شده‌اند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰ در صورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ منطقهٔ کوهستانی مرکزی باشد، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

۱) در صورتی که «الف» نشان‌دهندهٔ گردنهٔ آوج باشد، «ب» و «ج» به ترتیب قلهٔ بزمان و جغتای را نشان می‌دهد.

۲) این شکل و منطقهٔ کوهستانی به دو بخش کوه‌های منفرد مرکزی و کوه‌های مرکزی آتشفشانی تقسیم‌بندی می‌شوند.

۳) مورد «الف» نشان‌دهندهٔ قلهٔ جغتای است، که از نظر جغرافیایی در مجاورت قلهٔ بینالود قرار دارد.

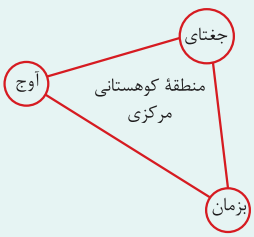
۴) در نزدیکی مورد «ج» پدیدهٔ جغرافیایی گنبد نمکی قرار دارد که در اثر وزن مخصوص کم‌تر نمک نسبت به رسوبات شکل گرفته است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

اگر سه نقطهٔ کوه جغتای در خراسان رضوی، گردنهٔ آوج در استان قزوین و قلهٔ بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان را به هم متصل کنیم، مثلث منطقهٔ کوهستانی مرکزی ایجاد می‌شود، ناهمواری‌های این منطقه دو نوع است: ۱) کوه‌های مرکزی (کوه‌های چین‌خورده) ۲) کوه‌های منفرد مرکزی (توده‌های نفوذی آذرین)

پاسخ خیلی تشریحی

کوه جغتای در استان خراسان رضوی قرار دارد و یکی از نقاط مثلث منطقهٔ کوهستانی مرکزی را می‌سازد و رشته‌کوه و قلهٔ بینالود در اطراف شهر نیشابور در منطقهٔ کوهستانی شمال شرق (خراسان) قرار دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب نشان‌دهندهٔ کوه جغتای، گردنهٔ آوج و قلهٔ بزمان هستند.

گزینهٔ (۲): منطقهٔ کوهستانی مرکزی به دو بخش کوه‌های مرکزی و کوه‌های منفرد مرکزی (توده‌های نفوذی آذرین) تقسیم می‌شود.

گزینهٔ (۴): پدیدهٔ گنبد نمکی در منطقهٔ کوهستانی زاگرس قرار دارد و قلهٔ بزمان در منطقهٔ کوهستانی مرکزی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱ **کدام گزینه توصیف مناسب‌تری از تصدیق، ارائه می‌دهد؟**

۱) نوعی آگاهی ذهنی است که در آن، به امور مطابق با واقع پی می‌بریم.

۲) مفهوم و معنایی است که بدون در نظر گرفتن ارتباط آن با سایر امور، در ذهن انسان شکل می‌گیرد.

۳) نوعی دانش است که ثمرهٔ بخش استدلال در اندیشه است و می‌توان در رابطه با آن به قضاوت رسید.

۴) متشکل از چند تصور است که فارغ از معنا داشتن یا نداشتن به دلیل خبری‌بودن قابل صدق و کذب است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درسی Box

اقسام علم و دانش

- تصور
  - ادراک ساده بدون حکم و قضاوت
  - قابلیت صدق و کذب ندارد.
  - انواع
    - تک‌کلمه‌ها
    - جملات انشایی
    - جملات ناقص
- تصدیق
  - ادراک همراه با حکم و قضاوت
  - قابلیت صدق و کذب دارد.
  - خبری کامل و معنادار هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تصدیق که نوعی علم یا دانش است، متشکل از چند تصور می‌باشد و یک ادراک همراه با حکم و قضاوت است، یعنی جملهٔ خبری، کامل و معنادار است و قابلیت صدق و کذب دارد.

در صورت مجهول‌بودن تصدیق‌ها باید با استفاده از تصدیق‌های معلوم و به کمک استدلال آن را روشن کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تصدیق قابلیت صدق و کذب دارد، پس صرفاً به امور صادق یا مطابق با واقع نمی‌پردازد.

گزینهٔ (۲): این گزینه نشان‌دهندهٔ تصور است.

گزینهٔ (۴): هر جملهٔ خبری تصدیق نیست، بلکه جمله باید خبری، کامل و معنادار باشد تا تصدیق محسوب شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲ **در صورت مجهول‌بودن کدام گزینه نیاز به تعریف داریم تا آن را روشن کنیم؟**

۱) بی تو مهتاب شبی باز از آن کوچه گذشتم

۲) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی

۳) هر گل که در این مزرعه می‌روید باز

۴) هر چیزی به جای خویش نیکوست

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

علم و دانش دو قسم است. یکی تصور که ادراک ساده بدون حکم و قضاوت است (مثل تک‌کلمه‌ها، جملات انشایی و جملات ناقص) و دیگری هم تصدیق که ادراک همراه با حکم و قضاوت است و قابلیت صدق و کذب دارد که همان جملات خبری کامل و معنادار هستند.

پاسخ خیلی تشریحی

برای معلوم‌شدن تصورهای مجهول نیازمند تعریف هستیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴): جمله خبری، کامل و معنادار است، پس تصدیق است.

گزینهٔ (۳): جمله ناقص است، پس تصور محسوب می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳ **مغالطهٔ احتمالی بیان‌شده در کدام گزینه، به درستی ذکر نشده است؟**

۱) تا کی به تمنای وصال تو یگانه / اشکم شود از هر مژه چون سیل روانه
(نگارشی کلمات)

۲) ای مرهم ریش و مونس جانم / چندین به مفارقت مرنجانم
(اشتراک لفظ)

۳) آن عجب نیست که سرگشته بود طالب دوست / عجب این است که من واصل و سرگردانم
(ابهام در مرجع ضمیر)

۴) این تطاول که کشید از غم هجران بلبل / تا سراپردهٔ گل نعره‌زنان خواهد شد
(توسل به معنای ظاهری)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر قبل از یگانه ویرگول بگذاریم، «یگانه» معنای اسم خاص یک دختر را به خود می‌گیرد و اگر ویرگول نگذاریم، به معنای یکتا است. یعنی این بیت هم مغالطهٔ نگارشی کلمات دارد و هم اشتراک لفظ.

گزینهٔ (۲): «ریش» اشتراک لفظ دارد. یکی به معنای محاسن (موی صورت مردان) و دیگری به معنای زخم.

گزینهٔ (۳): در این گزینه مغالطهٔ نگارشی کلمات وجود دارد، چراکه می‌توان هر دو مصراع را سؤالی خواند و این‌گونه معنای بیت تغییر می‌کند.

گزینهٔ (۴): این‌که بلبل نعره بزند کنایه از آوازخواندن است، اما می‌توان از آن برداشت مطابقی کرد، پس مغالطهٔ توسل به معنای ظاهری دارد.

نکته در مغالطهٔ ابهام در مرجع ضمیر، معنای کلمات عوض نمی‌شود، بلکه فاعل و مفعول تغییر می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴ کدام گزینه دربارهٔ بیت زیبای زیر درست است؟

«به‌جز از علی که آرد پسری ابوالعجایب که علم کند به عالم شهدای کربلا را»

۱) در این شعر امکان وقوع مغالطهٔ توسل به معنای ظاهری وجود دارد.

۲) تنها مغالطه‌ای که ممکن است در این شعر، گرفتار آن شویم، اشتراک لفظ است.

۳) در عین امکان بروز مغالطهٔ نگارشی کلمات، امکان بروز مغالطهٔ اشتراک لفظ هم در این شعر وجود دارد.

۴) این شعر پیام خود را به وضوح می‌رساند و به هیچ عنوان زمینهٔ گرفتاری به مغالطه‌های حیطهٔ الفاظ را فراهم نمی‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

اشتراک لفظ
- تعریف: یک لفظ واحد یا چند معنا دارد.
- با جناس تام در ارتباط است.
- مغالطهٔ اشتراک لفظ: اگر، دو یا چند معنا داشتن یک لفظ ما را در فهم معنای اصلی عبارت دچار اشتباه کند، دچار مغالطهٔ اشتراک لفظ می‌شویم.

انواع مغالطهٔ نگارشی کلمات
- علائم سجاوندی
- اِعراب (حرکات کلمات)
- دیکته (هر غلط املایی مغالطه نیست، بلکه دیکتهٔ کلمات هم‌آوای غیرهم‌نویسه می‌تواند مغالطه ایجاد کند.)
- عدم رعایت فاصله و نیم‌فاصله

پاسخ خیلی تشریحی

در این شعر امکان بروز دو مغالطه وجود دارد، اما این دو مغالطه کاملاً به هم گره خورده‌اند. یکی مغالطهٔ نگارشی کلمات است. هر دو مصراع این بیت را هم می‌تواند سؤالی خواند و هم خبری. وابسته به همین امر معنای «که» هم تغییر می‌کند و «که» اشتراک لفظ دارد.

اگر مصراع اول را سؤالی بخوانیم، «که» در مصراع اول معنای «چه کسی» می‌دهد و «که» در مصراع دوم «حرف ربط» است.

اگر مصراع دوم را سؤالی بخوانیم، «که» در مصراع اول «حرف ربط» است و در مصراع دوم «چه کسی» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵ **دلالت کلمهٔ مشخص‌شده در کدام گزینه، متفاوت است؟**

۱) خیلی‌سبز بسیار منظم و حرفه‌ای، طبق برنامه برگزار می‌شود.

۲) علی هنگام ورود به مدرسه، سرش گیج رفت.

۳) سعید برای دوستانش مثل کوه است.

۴) دزد دیشب ماشینم را برد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

انواع دلالت‌ها:

دلالت مطابقی: زمانی که کاربرد یک کلمه کاملاً مطابق با معنای اصلی آن باشد.

دلالت تضمنی: زمانی که کاربرد یک کلمه بیانگر بخشی از معنای اصلی آن لفظ باشد.

دلالت التزامی: زمانی که کاربرد یک کلمه بیانگر امری خارج از معنای اصلی آن لفظ باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دلالت التزامی است. در این‌جا منظور آزمون‌ها یا کلاس‌های خیلی‌سبز است.

گزینهٔ (۲): دلالت مطابقی است؛ ورود و خروج به هر جا دلالت مطابقی است.

گزینهٔ (۳): دلالت مطابقی است؛ چراکه قبل از کلمهٔ مورد نظر از ادات تشبیه استفاده شده است.

گزینهٔ (۴): دلالت مطابقی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶ **اگر دو مفهوم کلی «الف» و «ب»، در عین این‌که مصادیق مشترکی دارند، هر کدام مصادیق اختصاصی خود را نیز داشته باشند، با در نظر گرفتن رابطهٔ «غیر الف با ب» از نظر نسبت‌های چهارگانه، کدام گزینه نشان‌دهندهٔ موارد صادق است؟**

ج) بعضی غیر الف، ب است.

د) هیچ ب غیر الف نیست.

ه) هر غیر الف، ب است.

و) بعضی ب غیر الف، نیست.

۱) «ج» ـ «ه»

۲) «د» ـ «و»

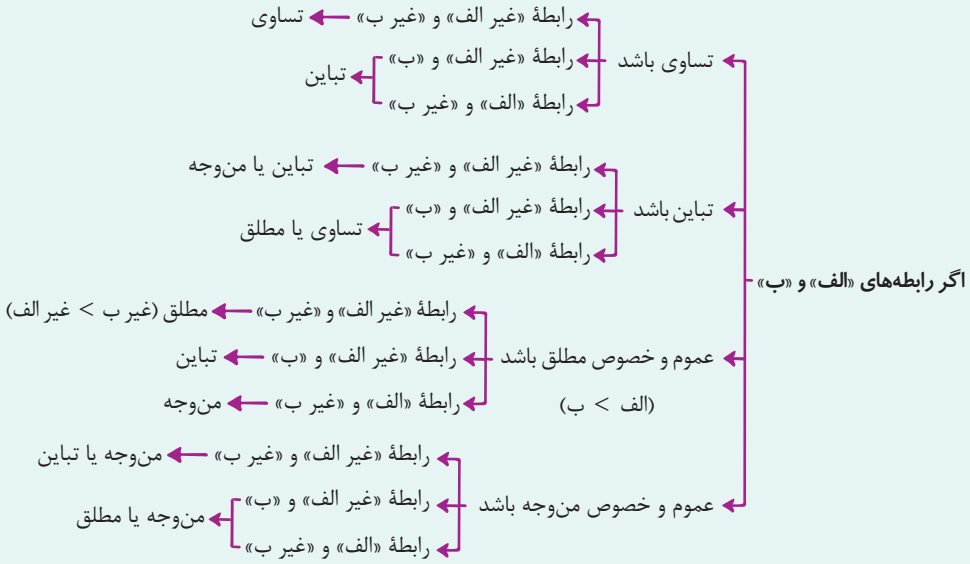
۳) «د» ـ «ه»

۴) «ج» ـ «و»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔ زمانی که مفاهیم «الف» و «ب» هم مصادیق مشترک داشته باشند و هم هر کدام برای خودشان مصادیق اختصاصی داشته باشند، یعنی رابطهٔ «الف» و «ب» از نظر نسب اربع، عموم و خصوص من‌وجه است.

هرگاه دو مفهوم با هم رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه داشته باشند و یکی از آن‌ها را نقیض کنیم، باز هم به رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه می‌رسیم. پس رابطهٔ غیر «الف» با «ب»، هم عموم و خصوص من‌وجه است و میان آن‌ها، ۴ قضیهٔ صادق برقرار است که عبارت‌اند از:

۱) بعضی غیر الف، ب است.

۲) بعضی غیر الف، ب نیست.

۳) بعضی ب غیر الف است.

۴) بعضی ب غیر الف نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷ **هرگاه D و F دو مفهوم کلی باشند که برخی مصادیقشان با یکدیگر مشترک است و برخی مصادیقشان اختصاصی است و از طرفی مفهوم کلی H نسبت به هر دوی این مفاهیم اخص باشد، کدام عبارت درست خواهد بود؟**

۱) رابطهٔ D با غیر F عموم و خصوص مطلق است.

۲) رابطهٔ F با نقیض H یا تباین و یا عموم و خصوص مطلق می‌شود.

۳) رابطهٔ نقیض F با غیر D می‌تواند عموم و خصوص من‌وجه باشد.

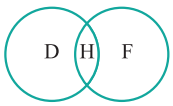
۴) رابطهٔ غیر D با H، عموم و خصوص مطلقی است که در آن H اعم است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به اطلاعات صورت سؤال رابطهٔ مفاهیم D و F باید عموم و خصوص من‌وجه باشد و از آن‌جا که H با هر دوی آن‌ها رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارد و نسبت به هر دو هم اخص است، می‌توان گفت مصادیق مشترک D و F همان H هستند. بدین صورت:

در نسب اربع، اگر رابطهٔ دو مفهوم با یکدیگر عموم و خصوص من‌وجه باشد و اگر هر دو را نقیض کنیم، رابطهٔ نقیض آن‌ها با یکدیگر یا تباین می‌شود و یا عموم و خصوص من‌وجه، لذا رابطهٔ نقیض F (غیر F) با غیر D **می‌تواند** عموم و خصوص من‌وجه باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مفاهیم D و F با یکدیگر رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه دارند. در این حالت اگر یکی از مفاهیم نقیض شود، رابطه قطعاً عموم و خصوص من‌وجه می‌شود.

گزینهٔ (۲): مفاهیم F و H با یکدیگر رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارند و در این حالت اگر مفهوم اخص (H) نقیض شود، رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه می‌شود.

گزینهٔ (۴): مفاهیم D و H با یکدیگر رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارند. در این حالت اگر مفهوم اعم (D) نقیض شود، رابطه تباین می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۸ **کدام گزینه دربارهٔ همهٔ مفاهیم جزئی، درست است؟**

۱) قابلیت فرض بیش از یک مصداق را ندارند.

۲) اسامی خاص یا اشاره‌شده‌ها هستند.

۳) قطعاً یک مصداق خارجی دارند.

۴) تاریخ‌ها نمی‌توانند مفهوم جزئی باشند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تعریف مفهوم جزئی: مفهومی که مصداق مشخص دارد و قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد یا به عبارتی نمی‌توان بیش از یک مصداق برای آن فرض کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): مفاهیم جزئی معمولاً اسامی خاص یا اشاره شده هستند نه همیشه.

گزینهٔ (۳): امکان دارد برخی مفاهیم جزئی هیچ مصداق خارجی نداشته باشند، مثل اسامی خاص فرضی مانند سیندرلا.

گزینهٔ (۴): تاریخ اگر دقیق بیان شود مفهوم جزئی است، مثل ۵ مهر ۱۳۴۸ هجری شمسی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹ **در کدام گزینه هر دو قسمت، شامل تعریف‌هایی با اِشکال یکسان می‌باشد؟**

۱) قیاس: نوعی استدلال ـ علت: آن‌چه به معلول وجود می‌دهد.

۲) بیضی: شکلی که فاقد زاویه است. ـ بوتهٔ هندوانه: جسم نامی

۳) جوهر: آن‌چه دارای بُعد است. ـ مابعدالطبیعه: نوعی دانش استدلالی

۴) مربع: مستطیلی با اضلاع برابر ـ شکل: کمیت متصل دارای ضلع و زاویه

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ٤

درس Box

شرایط تعریف صحیح

۱) واضح‌بودن ← در تعریف نباید از واژه‌های مبهم و نامأنوس، ایهام و استعاره استفاده کنیم.

۲) جامع‌بودن ← تعریف باید شامل تمام مصادیق مفهوم مجهول باشد و به عبارتی جامع افراد باشد.

۳) مانع‌بودن ← تعریف باید فقط شامل مصادیق مفهوم مجهول شود و نباید مصادیق مفاهیم دیگر را نشان دهد و به عبارتی باید مانع اغیار باشد.

۴) دوری‌نبودن ← در تعریف مفهوم مجهول نباید از خودش استفاده کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مانع نیست (استقرا هم نوعی استدلال است). ـ دوری است.

گزینهٔ (۲): مانع نیست (دایره هم فاقد زاویه است). ـ مانع نیست (تمام گیاهان جسم نامی هستند).

گزینهٔ (۳): جامع نیست (جوهر می‌تواند دارای بعد باشد یا دارای بعد نباشد). ـ مانع نیست (ریاضی هم دانش استدلالی است).

گزینهٔ (۴): تعریف درست است و اشکالی ندارد. ـ جامع نیست (همهٔ اشکال، ضلع و زاویه ندارند).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰ برای تعریف کدام‌یک از گزینه‌های زیر نمی‌توانیم از تعریف مفهومی استفاده کنیم؟

۱) قیاس
۲) وجود
۳) عشق
۴) جیوه

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ٤

درس Box

محدودیت‌های انواع تعریف:

تعریف لغوی: اصطلاحات علمی را نمی‌توان این‌گونه تعریف کرد.

تعریف از طریق ذکر مصادیق: مفاهیمی که نتوان به نحوی مصداق آن‌ها را معرفی کرد، قابلیت تعریف مصداقی ندارند. برای مثال مفاهیم انتزاعی مثل قدرت یا عشق را نمی‌توان از طریق مصادیق تعریف کرد.

تعریف مفهومی: مفاهیمی که هیچ مفهومی عام‌تر از آن‌ها وجود ندارد را نمی‌توان تعریف مفهومی کرد؛ مفاهیمی مثل وجود یا هستی.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تعریف مفهومی برای مفاهیمی که هیچ مفهوم عام‌تری از آن‌ها وجود ندارد، مناسب نیست چراکه جزء اول تعریف مفهومی، یک مفهوم عام است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۱ به ترتیب هر یک از موارد زیر با کدام قسمت جدول مرتبط است؟

- نوآور
- ریسک‌پذیر
- سازمان‌دهنده
- پرانگیزه
- خوش‌بین

«ج»	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
«ب»	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
«هـ»	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.
«د»	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
«الف»	پس‌انداز و خوش‌نامی را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

۱) «ج» ـ «هـ» ـ «د» ـ «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «الف» ـ «هـ» ـ «ج» ـ «د»
۳) «ج» ـ «هـ» ـ «الف» ـ «ب» ـ «د»
۴) «ب» ـ «الف» ـ «هـ» ـ «د» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق:

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه آن نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند یا روش‌های جدید برای تولید ابداع می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی، مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

- نوآور: ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند. «ب»
- ریسک‌پذیر: پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند. «الف»
- سازمان‌دهنده: منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند. «هـ»
- پرانگیزه: نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند. «د»
- خوش‌بین: کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند. «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲ **اطلاعات زیر از صورت مالی یک کارگاه تولید لباس بچگانه استخراج شده است. با توجه به این اطلاعات، سود اقتصادی سالانهٔ این کارگاه تولیدی چند میلیون ریال است؟**

- **حقوق ماهانهٔ هر یک از ۱۰ کارگر استخدامی: ۳ میلیون تومان**
- **هزینهٔ سالانهٔ خرید چرخ‌های خیاطی: ۶۵ میلیون تومان**
- **هزینهٔ ماهانهٔ خرید مواد اولیه: یک‌پنجم هزینهٔ سالانهٔ خرید چرخ‌های خیاطی**
- **ماهیانه ۵۰۰ دست لباس تولید و با قیمت هر دست ۷۵۰ هزار تومان فروخته می‌شود.**
- **ماهانه به طور متوسط ۳۰۰ دست لباس فروخته می‌شود.**
- **هزینهٔ سالیانهٔ تحصیل فرزندان مدیر کارخانه: ۶۵ میلیون ریال**
- **هزینهٔ فرصت (هزینهٔ پنهان) سالانهٔ کارفرما برای شاغل‌شدن در یک شرکت دولتی: ۱۱۹ میلیون تومان**

۱) ۲۰,۰۰۰ ۲) ۱۹,۵۰۰

۳) ۲,۳۰۰ ۴) ۲,۰۰۰

مشاوره در کنکور خارج از کشور تیرماه ۱۴۰۲ سؤال از مبحث سود و زیان به صورت ترکیبی با هزینهٔ فرصت مطرح شد. اگر صورت سؤال سود حسابداری رو خواسته باشه، باید هزینهٔ فرصت رو نادیده بگیرید، ولی اگر سود واقعی یا سود اقتصادی خواسته شده، باید هزینهٔ فرصت رو به سایر هزینه‌ها اضافه کنید و سپس سود را حساب کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۳

درس Box

تعداد محصول فروخته‌شده × قیمت هر واحد از محصول = درآمد

هزینه − درآمد = سود ، هزینه > ۰

هزینه − درآمد = زیان ، هزینه < ۰

اجاره یا خریداری ماشین‌آلات و سایر سرمایه‌های فیزیکی + اجاره یا خریداری محلی به عنوان مغازه = هزینه‌های مستقیم

هزینه‌های پرداخت + هزینهٔ + هزینه‌های + هزینهٔ خرید + حقوق یا دستمزد + هزینهٔ فرصت یا = هزینه‌های غیرمستقیم
قبوض و عوارض استهلاک حمل‌ونقل مواد اولیه کارمندان (کارگران) هزینهٔ پنهان

هزینه‌های مستقیم − درآمد = سود حسابداری

(هزینه‌های غیرمستقیم + هزینه‌های مستقیم) − درآمد = سود اقتصادی (سود ویژه یا سود واقعی)

پاسخ خیلی تشریحی

حقوق سالانهٔ مجموع کارگران = ۱۰×۳×۱۲ = ۳۶۰ میلیون تومان

هزینهٔ سالانهٔ خرید ماشین‌آلات = ۶۵ میلیون تومان

هزینهٔ خرید سالانهٔ مواد اولیه = $\left(\frac{۱}{۵}\right)$ × (هزینهٔ سالانهٔ خرید ماشین‌آلات) ×۱۲ = $\frac{۱}{۵}$×۶۵×۱۲ = ۱۵۶ میلیون تومان

درآمد سالانهٔ حاصل از فروش محصولات = ۳۰۰×۷۵۰,۰۰۰×۱۲ = ۲,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان = ۲,۷۰۰ میلیون تومان

نکته برای محاسبهٔ درآمد، تعداد کالای فروخته‌شده را در نظر می‌گیرند، نه تعداد کالای تولید شده؛ چراکه با فروش محصولات، تولیدکننده به درآمد می‌رسد نه صرفاً با تولید آن‌ها.

توجه هزینهٔ تحصیل فرزندان مدیر کارخانه جزء هزینه‌های تولید بنگاه اقتصادی نیست.

هزینهٔ فرصت سالانه = ۱۱۹ میلیون تومان

مجموع هزینه‌های کارگاه تولیدی با احتساب هزینهٔ فرصت = ۳۶۰+۶۵+۱۵۶+۱۱۹ = ۷۰۰ میلیون تومان

چون میزان درآمد از هزینه‌ها بیشتر است، تولیدکننده از فعالیت خود سود برده است.

سود اقتصادی (واقعی) = درآمد − (مجموع هزینه‌های تولید (هزینه‌های مستقیم و هزینهٔ فرصت)

= ۲,۷۰۰ − ۷۰۰ = ۲,۰۰۰ میلیون تومان = ۲۰,۰۰۰ میلیون ریال

نکته برای تبدیل تومان به ریال، عدد مورد نظر را در عدد ۱۰ ضرب می‌کنیم (به بیان ساده‌تر یک صفر به عدد اضافه می‌کنیم) و برعکس برای تبدیل ریال به تومان، عدد مورد نظر را بر عدد ۱۰ تقسیم می‌کنیم (به بیان ساده‌تر یک صفر از عددمان کم می‌کنیم).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳ مؤسسان یک شرکت سهامی برای تأمین منابع مالی اقدام به انتشار تعدادی سهم کردند. با توجه به اطلاعات جدول زیر:

الف) ارزش کل سرمایهٔ شرکت چند میلیون تومان است؟

ب) اگر فردی ۲۰ هزار سهم از سهام منتشرشده را خریداری کرده باشد، آن‌گاه سهم این فرد از سود شرکت، چند میلیون تومان است؟

تعداد کل سهام منتشرشده توسط شرکت	۲۵۰ هزار سهم
ارزش هر سهم	۴,۵۰۰ تومان
سود به‌دست‌آمده در پایان سال مالی	۱۵ میلیارد تومان

۱) الف) ۲,۲۲۵ میلیون تومان ب) ۱,۲۰۰

۲) الف) ۱,۱۲۵ میلیون تومان ب) ۱,۲۰۰

۳) الف) ۱,۱۲۵ میلیون تومان ب) ۲,۴۰۰

۴) الف) ۲,۲۲۵ میلیون تومان ب) ۲,۴۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

$$\text{میزان مالکیت فرد از دارایی شرکت (به درصد)} = \frac{\text{ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰ \quad \text{یا} \quad = \frac{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰$$

$$\text{ارزش هر سهم} = \frac{\text{ارزش سهام شرکت}}{\text{تعداد سهام شرکت}} \quad \text{یا} \quad = \frac{\text{ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}$$

سود تعلق‌گرفته به فرد = درصد مالکیت فرد × سود شرکت

مبلغ هزینه‌شده توسط فرد = تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد × ارزش هر سهم

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف)

ارزش کل سرمایهٔ شرکت = تعداد کل سهام منتشرشده توسط شرکت × ارزش هر سهم = ۲۵۰,۰۰۰ × ۴,۵۰۰ = ۱,۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان = ۱,۱۲۵ میلیون تومان

ب)

$$\text{سهم فرد در مالکیت شرکت (به درصد)} = \frac{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰ = \frac{۲۰,۰۰۰}{۲۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۸ \text{ درصد}$$

سهم فرد از سود شرکت = سهم فرد در مالکیت شرکت × مبلغ سود

$$\text{سهم فرد از سود شرکت} = \frac{۸}{۱۰۰} \times ۱۵ = ۱/۲ \text{ میلیارد تومان} = ۱,۲۰۰ \text{ میلیون تومان}$$

نکته

تبدیل واحدها به صورت زیر است:

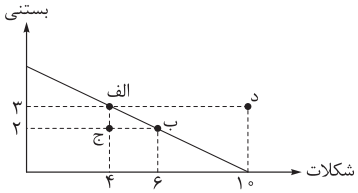
واحد پولی (تومان/ ریال) $\xrightleftharpoons[\div ۱۰۰۰]{\times ۱۰۰۰}$ هزار $\xrightleftharpoons[\div ۱۰۰۰]{\times ۱۰۰۰}$ میلیون $\xrightleftharpoons[\div ۱۰۰۰]{\times ۱۰۰۰}$ میلیارد

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴ **نمودار قید بودجهٔ زیر مربوط به فردی است که می‌خواهد بودجهٔ خود را برای خرید دو کالای بستنی و شکلات صرف کند. در صورتی که قیمت هر عدد بستنی معادل ۱۰ واحد پولی و قیمت هر بستهٔ شکلات معادل ۵ واحد پولی باشد، کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟**

الف) هزینهٔ فرصت انتخاب نقطهٔ «الف»، به‌جای نقطهٔ «ب»، چند واحد پولی است؟

ب) برای خرید در نقطهٔ «د»، بودجهٔ فرد چند واحد باید افزایش یابد؟

۱) ۱۰ ـ ۲۰

۲) ۲ ـ ۲۰

۳) ۲ ـ ۳۰

۴) ۱۰ ـ ۳۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

الف) ابتدا باید بودجهٔ فرد و سپس میزان خرید شکلات در نقطهٔ «الف» را به دست بیاوریم. با توجه به محل برخورد خط با محور افقی متوجه می‌شویم اگر فرد تمامی بودجهٔ خود را به خرید شکلات اختصاص دهد، می‌تواند ۱۰ بسته شکلات خریداری کند. با دانستن قیمت هر بسته شکلات می‌توان به راحتی بودجهٔ فرد را محاسبه کرد، بنابراین خواهیم داشت:

$$\text{بودجهٔ فرد} = ۱۰ \times ۵ = ۵۰ \text{ واحد پولی}$$

هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهندهٔ مقدار کالای بستنی شکلاتی است که فرد می‌تواند با بودجهٔ مشخص ۵۰ واحد پولی بخرد:

$$\left(\begin{matrix}\text{تعداد شکلات}\\ \text{خریداری‌شده}\\ \text{در آن نقطه}\end{matrix} \times \begin{matrix}\text{قیمت هر}\\ \text{بسته شکلات}\end{matrix}\right) + \left(\begin{matrix}\text{تعداد بستنی}\\ \text{خریداری‌شده}\\ \text{در آن نقطه}\end{matrix} \times \begin{matrix}\text{قیمت هر}\\ \text{عدد بستنی}\end{matrix}\right) = \begin{matrix}\text{میزان بودجهٔ فرد در هر نقطه (که همواره برابر با}\\ \text{یک عدد مشخص است)}\end{matrix}$$

در نتیجه با توجه به نقطهٔ «الف» خواهیم داشت:

$$۵۰ = (۳ \times ۱۰) + (x \times ۵) \Rightarrow ۵۰ - ۳۰ = ۵x \Rightarrow x = \frac{۲۰}{۵} = ۴ \text{ بستهٔ شکلات}$$

در نقطهٔ «الف»، فرد ۳ عدد بستنی و ۴ بستهٔ شکلات و در نقطهٔ «ب» فرد ۲ عدد بستنی و ۶ بستهٔ شکلات می‌تواند بخرد؛ بنابراین هزینهٔ فرصت انتخاب نقطهٔ «الف»، به جای خرید از نقطهٔ «ب»، ۲ بستهٔ شکلاتی است که فرد از خرید آن صرف نظر کرده است. (در صورت سؤال پرسیده شده است هزینهٔ فرصت چند واحد پولی است، در نتیجه باید ارزش شکلات‌ها محاسبه شود نه تعداد آن‌ها.)

$$\text{ارزش پولی هزینهٔ فرصت} = \text{تعداد (واحد) کالایی که از خرید} \times \text{ارزش هر واحد از کالایی که از خرید}$$

آن صرف نظر شده است آن صرف نظر شده است

$$۱۰ = ۲ \times ۵ \text{ واحد پولی}$$

ب) در نقطهٔ «د» این فرد ۶ کیلو بیشتر از بودجهٔ خود (نسبت به نقطهٔ «الف») شکلات خریداری خواهد کرد و میزان خرید بستنی تغییری نمی‌کند؛ بنابراین باید بودجهٔ این فرد ۳۰ واحد پولی $(۶ \times ۵ = ۳۰)$ افزایش یابد تا بتواند نقطهٔ «د» را انتخاب کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۵ به ترتیب هر یک از موارد زیر به کدام یک از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

● فردی بدون آن‌که آموزش کافی دیده باشد، با اطمینان زیاد وارد بازار ارز دیجیتال می‌شود و تمام سرمایهٔ خود را روی یک ارز پرریسک سرمایه‌گذاری می‌کند، چون مطمئن است به‌زودی سود زیادی خواهد کرد. اما پس از مدتی، قیمت آن ارز به شدت کاهش می‌یابد و او بخش بزرگی از سرمایهٔ خود را از دست می‌دهد.

● دانش‌آموزی در ابتدای سال در یک کلاس کنکور ثبت‌نام می‌کند. پس از چند ماه متوجه می‌شود کیفیت آموزش کلاس پایین است و مطالب چندان مفید نیست، اما فقط به دلیل این‌که هزینهٔ زیادی برای آن پرداخته، هم‌چنان در کلاس باقی می‌ماند.

● صاحب یک مغازه با وجود این‌که می‌بیند بسیاری از رقیبانش با راه‌اندازی فروش اینترنتی مشتریان بیشتری جذب کرده‌اند، هم‌چنان فقط به روش سنتی فروش حضوری ادامه می‌دهد و تمایلی به تغییر روش خود ندارد.

۱) بی‌صبری زیاد ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها

۲) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ چسبیدن به وضعیت فعلی

۳) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن ـ بی‌صبری زیاد ـ چسبیدن به وضعیت فعلی

۴) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها ـ توجه به هزینه‌های هدررفته ـ اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

چرا برخی مردم تصمیمات غیرمنطقی می‌گیرند؟

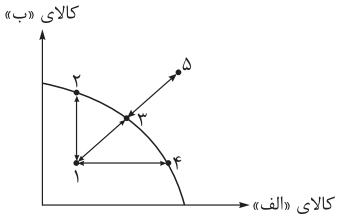
اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری (عوامل رفتارهای غیرمنطقی)	مثال
۱) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها	ترجیح دادن کالایی ۱۶۰ هزار تومانی که ۵۰ درصد تخفیف دارد بر کالایی با قیمت ۸۰ هزار تومان ـ خرید صرفاً به دلیل حراج یا فروش ویژه
۲) توجه به هزینه‌های هدررفته	خوردن کامل غذایی که سفارش داده‌اید ولی آن را دوست ندارید، صرفاً به دلیل پول پرداخت‌شده بابت آن غذا ـ رفتن به کلاس بی‌کیفیت، صرفاً به دلیل پرداخت کامل شهریهٔ آن.
۳) بی‌صبری زیاد	سراغ کارهای کم‌ارزش آنی رفتن، به جای صبر در تحصیل و یادگیری و بهره‌مندی از منافع آتی ـ برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بارسنگین انواع بدهی‌ها رفتن
۴) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن	خوش‌بینی زیاد دربارهٔ درآمد آینده و پس‌انداز کم‌تر برای نیازهای آتی ـ سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر، بدون آمادگی لازم
۵) چسبیدن به وضعیت فعلی	چسبیدن به وضعیت فعلی و پرهیز از بررسی گزینه‌های جدید با رویکرد منطقی هزینه ـ فایده

پاسخ خیلی تشریحی

- اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی بودن: فرد بدون دانش و آمادگی کافی، فقط با خوش‌بینی زیاد و اطمینان افراطی وارد سرمایه‌گذاری پرخطر شده است.
- توجه به هزینه‌های هدررفته: دانش‌آموز فقط به این دلیل که قبلاً پول زیادی پرداخت کرده، کلاس بی‌کیفیت را ادامه می‌دهد.
- چسبیدن به وضعیت فعلی: صاحب مغازه با وجود روشن‌بودن مزایای روش جدید، هم‌چنان به شیوهٔ قدیمی پایبند مانده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶ کدام گزینه در خصوص جابه‌جایی نقاط مشخص‌شده در گزینه‌ها با توجه به الگوی مرز امکانات تولید زیر، نادرست است؟

۱) تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۳) موجب کارایی منابع تولید می‌شود.

۲) برای تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۴) و افزایش میزان تولید کالای «الف»، باید از میزان تولید کالای «ب» کاست.

۳) با تغییر مکان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۲) متحمل هزینهٔ فرصت می‌شویم.

۴) با پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاهای «الف» و «ب» را فراهم می‌آورد، می‌توان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۵) تغییر مکان داد.

مشاوره در کتاب درسی اقتصاد، موضوع عوامل مؤثر بر جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید یا انتقال این منحنی (یا ثابت ماندن آن)، به طور مستقیم در متن درس اشاره نشده است، اما در تمرین شمارهٔ (۱) درس چهارم (صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)، نکاتی دربارهٔ این موضوع مطرح شده که ممکن است در نگاه اول مورد توجه قرار نگیرد. نکتهٔ مهم این‌جاست که در کنکور سراسری از این مبحث سؤال طرح شده است. بنابراین توصیه می‌کنیم تمرین‌های انتهای هر درس، مخصوصاً تمرین‌های این بخش را با دقت بالا مطالعه و تحلیل کنید. چراکه ممکن است نکاتی در آن‌ها وجود داشته باشد که در متن درس نیامده، اما در طراحی سؤالات کنکور مورد توجه قرار گرفته‌اند. پس مطالعهٔ دقیق تمرین‌ها را جدی بگیرید. این می‌تواند یک برگ برنده برای شما در کنکور باشد.

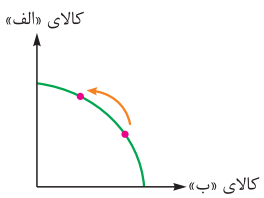
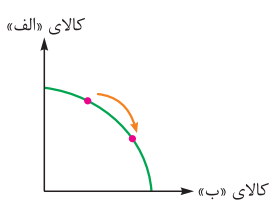
پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

عوامل مؤثر بر انتقال یا جابه‌جایی منحنی مرز امکانات تولید:

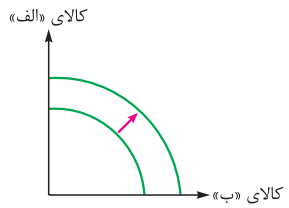
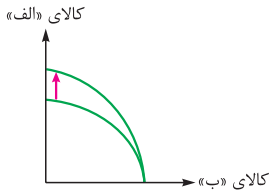
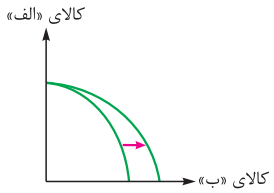
هر عاملی که تقاضا برای یک کالا را افزایش دهد (مانند افزایش تقاضای مشتریان برای یک کالای خاص یا سودده بودن تولید یک کالا نسبت به کالای دیگر)، منجر به جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید می‌شود. این جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید دو حالت دارد:

حالت اول: اگر تقاضا برای کالای مشخص شده روی محور عمودی افزایش یابد (در این‌جا کالای «الف») در طول منحنی مرز امکانات تولید به سمت چپ و بالا جابه‌جا می‌شویم.	**حالت دوم:** اگر تقاضا برای کالای مشخص شده روی محور افقی افزایش یابد (در این‌جا کالای «ب») در طول منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست و پایین جابه‌جا می‌شویم.
	

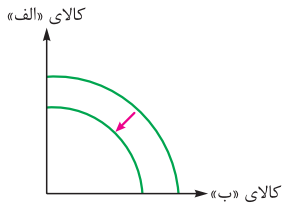
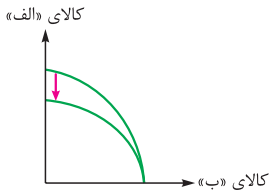
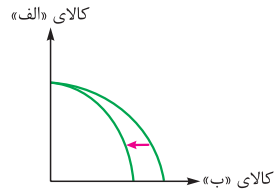
هر عاملی که میزان منابع تولید یک کارخانه را افزایش دهد مانند افزایش مواد اولیه، افزایش نیروی کار استخدامی، افزایش سرمایه‌های فیزیکی (ماشین‌آلات و ...) و سرمایه‌های مالی و یا پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاها و خدمات را فراهم می‌آورد، منجر به انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

این انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج سه حالت دارد:

حالت اول: اگر منابع برای تولید هر دو کالا افزایش یابد.	**حالت دوم**: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «الف») افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.	**حالت سوم**: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «ب») افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.
		

در صورتی که عوامل تولید و میزان تولید کالاها به دلایلی مانند جنگ یا تحریم کاهش یابند، منحنی مرز امکانات تولید به سمت داخل (چپ ـ پایین) منتقل می‌شود. این انتقال نیز سه حالت دارد:

حالت اول: اگر منابع برای تولید هر دو کالا کاهش یابد.	**حالت دوم**: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «الف») کاهش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.	**حالت سوم**: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «ب») کاهش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.
		

بیکاری، منحنی مرز امکانات تولید را به سمت داخل منتقل نمی‌کند. در وضعیت بیکاری، نیروی کار هم‌چنان در دسترس است و با وجود شاغل‌نبودن آن‌ها در زمان فعلی، امکان به‌کارگیری آن‌ها وجود دارد. بنابراین، منحنی مرز امکانات تولید که بیان‌کنندهٔ حداکثر مقدار تولید محصولات است، بدون تغییر باقی می‌ماند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صحیح است؛ تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۳) (تغییر مکان از یک نقطهٔ ناکارا به یک نقطهٔ کارا)

نقطهٔ (۱) زیر منحنی مرز امکانات تولید است و تولید در این نقطه ناکاراست. (هر نقطه زیر منحنی مرز امکانات تولید، نشان‌دهندهٔ این است که اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است، زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون این‌که تولید کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردند.)

نقطهٔ (۳) بر روی منحنی مرز امکانات تولید است و تولید در نقاط بر روی مرز امکانات، کاراست.

در نتیجه با تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۳) تولید کارا خواهد شد.

گزینهٔ (۲): نادرست است؛ تغییر مکان از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۴) (تغییر مکان از یک نقطهٔ ناکارا به یک نقطهٔ کارا)

نقطهٔ (۱) زیر منحنی مرز امکانات تولید است و تولید در این نقطه ناکاراست. (هر نقطه زیر منحنی مرز امکانات تولید، نشان‌دهندهٔ این است که اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است)، با انتقال از نقطهٔ (۱) به نقطهٔ (۴) می‌توان حداقل بیشتر از یک کالا تولید کرد، بدون این‌که تولید کالای دیگر کاهش یافته یا حذف گردد.

گزینهٔ (۳): صحیح است؛ تغییر مکان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۲) (تغییر مکان از یک نقطهٔ کارا به یک نقطهٔ کارای دیگر در طول منحنی مرز امکانات تولید)

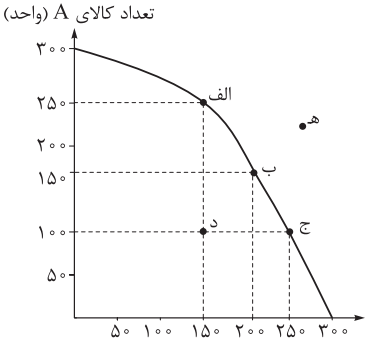
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

در نقطهٔ (۳)، عوامل و منابع تولیدی در حالت کارا هستند و بنگاه تولیدی با این جابه‌جایی متحمل هزینهٔ فرصت می‌شود، چراکه در حالت کارایی برای تولید مقادیر بیشتری از یک کالا (رسیدن به نقطهٔ ۲) باید از میزان تولید کالای دیگر صرف نظر کرد.

گزینهٔ (۴): صحیح است؛ تغییر مکان از نقطهٔ (۳) به نقطهٔ (۵) (تغییر مکان از یک نقطهٔ کارا به یک نقطهٔ خارج از مرز امکانات تولید) هر عاملی که میزان مواد اولیه و منابع تولید یک کارخانه را افزایش دهد، مانند افزایش مواد اولیه، افزایش نیروی کار استخدامی، افزایش سرمایه‌های فیزیکی (ماشین‌آلات و ...) و سرمایه‌های مالی و یا پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاها و خدمات را فراهم می‌آورد، منجر به انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷ نمودار زیر مقدار تولید دو کالای A و B را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد. با توجه به این نمودار:

الف) این کشور در کدام نقطه قادر خواهد بود بدون کاستن از مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد؟

ب) اگر نقطهٔ تولید بنگاه، نقطهٔ «ب» باشد، آن‌گاه برای تولید ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای A این کشور باید از تولید چند واحد کالای B صرف نظر کند؟

ج) در صورتی که این کشور ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش ندهد، قادر به تولید در کدام نقطه نخواهد بود؟

د) اگر تولیدات این کشور در نقطهٔ «د» قرار داشته باشد، در چه صورت این اقتصاد به کارایی خواهد رسید؟

۱) د ـ ۵۰ واحد ـ هـ ـ با تولید ۱۵۰ واحد کالای A بیشتر

۲) ج ـ ۵۰ واحد ـ د ـ با تولید ۱۰۰ واحد کالای B بیشتر

۳) د ـ ۵۰ واحد ـ هـ ـ با تولید ۱۰۰ واحد کالای A بیشتر

۴) ج ـ ۴۰ واحد ـ د ـ با تولید ۱۵۰ واحد کالای B بیشتر

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

الف) این کشور تنها در صورتی قادر است بدون کاستن از مقدار تولید کالای A بر مقدار تولید کالای B بیفزاید که در حال حاضر ناکارا باشد؛ یعنی در نقطه‌ای زیر مرز امکانات تولید قرار داشته باشد که این حالت در نقطهٔ «د» دیده می‌شود.

- نقطهٔ «د»، یک ترکیب از تولید ۱۰۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B است. (نقطهٔ «د»، یک نقطهٔ ناکارای تولید است.) بنگاه می‌تواند این ترکیب را تولید کند، اما مرز امکانات تولید به ما نشان می‌دهد که اگر ۱۰۰ واحد کالای A تولید شود، منابع کافی برای تولید ۲۵۰ واحد کالای B وجود خواهد داشت (نقطهٔ «د»)؛ بنابراین در نقاط ناکارا (نقاط داخل مرز امکانات تولید) این امکان وجود دارد حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون این‌که تولید کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردد.

ب) برای تولید بیشتر کالای A، کشور باید به سمت چپ و بالا در طول منحنی مرز امکانات تولید حرکت کند. یعنی از نقطهٔ «ب» به نقطهٔ «الف» برود.

- در نقطهٔ «ب» ۱۵۰ واحد کالای A و ۲۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.
- در نقطهٔ «الف» ۲۵۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

در نقطهٔ «الف» میزان تولید کالای A، ۱۰۰ واحد بیشتر از تولید این کالا در نقطهٔ «ب» است؛ اما میزان تولید کالای B، ۵۰ واحد کاهش می‌یابد.

- بنابراین هزینهٔ فرصت تولید ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای A، ۵۰ واحد کالای B است که از تولید آن صرف نظر شده است.

ج) هر کشوری برای این‌که قادر به تولید در نقاط خارج از مرز امکانات تولید (نقاط غیرقابل دستیابی) باشد، لازم است ظرفیت تولید خود را افزایش دهد. بنابراین این کشور فرضی برای تولید در نقطهٔ «هـ» لازم است ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد.

د) نقطهٔ «د» زیر منحنی مرز امکانات تولید است و تولید در این نقطه ناکاراست. (هر نقطه زیر منحنی مرز امکانات تولید، نشان‌دهندهٔ این است که اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است؛ زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون این‌که تولید کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردند.)

حال اگر کشور از منابع به شکل کارایی استفاده کند، می‌تواند به نقطه‌ای بر روی مرز امکانات تولید حرکت کند. در این صورت سه حالت خواهیم داشت:

۱) اگر منابع غیرفعال تنها برای تولید کالای A بیشتر به کار گرفته شوند، در این صورت از نقطهٔ «د» به نقطهٔ «الف» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطهٔ «الف» ۱۵۰ واحد کالای A بیشتر تولید می‌شود.)

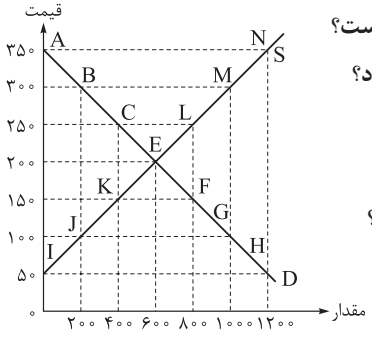
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲) اگر منابع غیرفعال تنها برای تولید کالای B بیشتر به کار گرفته شوند، در این صورت از نقطهٔ «د» به نقطهٔ «ج» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطهٔ «ج» ۱۰۰ واحد کالای B بیشتر تولید می‌شود.)

۳) منابع غیرفعال، برای تولید دو محصول تقسیم شوند، مثلاً نیمی به تولید کالای A بیشتر و نیمی دیگر به تولید بیشتر کالای B بپردازند، در این حالت از نقطهٔ «د» به نقطهٔ «ب» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطهٔ «ب» ۵۰ واحد کالای A و ۵۰ واحد کالای B بیشتر تولید می‌شود.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۸ با توجه به نمودار روبه‌رو کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- به ترتیب در کدام نقاط از نمودار، مازاد عرضه و کمبود تقاضا دیده می‌شود؟
- در کدام سطح از قیمت و مقدار، تعادل در بازار برقرار می‌شود؟
- در کدام سطح از قیمت، تقاضا به صفر می‌رسد؟
- اگر بازار در نقطهٔ B قرار داشته باشد، با ایجاد چه تغییری به تعادل می‌رسد؟

۱) J و G ـ ۳۵۰ تومان و ۱۲۰۰ کیلوگرم ـ ۳۵۰ تومان ـ با ۱۵۰ تومان افزایش قیمت

۲) L و A ـ ۲۰۰ تومان و ۶۰۰ کیلوگرم ـ ۵۰ تومان ـ با ۱۵۰ تومان افزایش قیمت

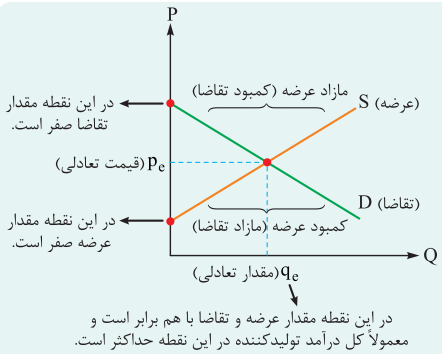
۳) M و B ـ ۲۰۰ تومان و ۶۰۰ کیلوگرم ـ ۳۵۰ تومان ـ با ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

۴) K و H ـ ۳۵۰ تومان و ۱۲۰۰ کیلوگرم ـ ۵۰ تومان ـ با ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

در یک قیمت مشخص و ثابت، در بازار ممکن است یکی از سه وضعیت زیر حاکم باشد:

وضعیت تعادلی = برابری مقدار عرضه و تقاضا	اگر مقدار کالایی که تولیدکنندگان عرضه کرده‌اند، دقیقاً برابر با مقدار کالایی باشد که مصرف‌کنندگان تقاضا می‌کنند، بازار در **وضعیت تعادلی** قرار دارد؛ یعنی: ۱) تمام کالاهای تولیدشده به فروش خواهد رفت و تولیدکنندگان به حداکثر رضایت ممکن دست خواهند یافت؛ *یعنی چیزی توی انبارشون نمی‌مونه که مشتری نداشته باشه و خاک بخوره!* ۲) همهٔ تقاضاکنندگان می‌توانند کالای مورد نیاز خود را خریداری کنند؛ *یعنی لازم نیست الکی هول بشین، چون کالا به اندازهٔ کافی هست!* **قیمت تعادلی**: به سطحی از قیمت کالا که در آن، مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر است، «قیمت تعادلی» می‌گویند، زیرا ← بازار با این قیمت به تعادل و ثبات می‌رسد و در آن، کمبود یا مازاد مشاهده نمی‌شود. **مقدار تعادلی**: به مقدار عرضه و تقاضا در قیمت تعادلی، «مقدار تعادلی» گفته می‌شود.
مازاد عرضه = کمبود تقاضا	**در قیمت بالاتر از قیمت تعادلی**: تولیدکنندگان بیشتر از مقدار تقاضای مصرف‌کنندگان، کالا تولید می‌کنند که در این حالت موفق به فروش مقدار اضافی نخواهند شد، چون برای مقدار اضافی تولیدشده، تقاضایی به دلیل گران‌بودن کالا، وجود ندارد! اصطلاحاً می‌گوییم: در بازار، مازاد عرضه (یا کمبود تقاضا) وجود دارد، زیرا ← برخی تولیدکنندگان برای کالای تولیدی خود خریدار پیدا نمی‌کنند، چون مردم به علت گران‌بودن، تقاضای کم‌تری نسبت به آن کالا دارند.
کمبود عرضه = مازاد تقاضا	به علت **پایین‌بودن قیمت یک کالا**، تقاضا برای آن زیاد می‌شود و چون مصرف‌کنندگان می‌خواهند بیشتر از مقداری که تولیدکنندگان عرضه کرده‌اند، کالا خریداری کنند، دچار مشکل خواهند شد؛ *یعنی همهٔ مصرف‌کنندگان نمی‌تونن کالای موردنظر خودشون رو تهیه کنن. چون به اندازهٔ همهٔ اونا کالا تولید نشده! چرا؟ چون تولیدکننده تو این سطح قیمت به دلیل سود کم، تمایلی به تولید نداره.* اصطلاحاً می‌گوییم: در بازار، کمبود عرضه (مازاد تقاضا) وجود دارد، زیرا ← برخی مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نظر خود نمی‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- مازاد عرضه یا کمبود تقاضا در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی اتفاق می‌افتد؛ بنابراین نقاط L، M و N بر روی نمودار عرضه، بیانگر مازاد عرضه و نقاط A، B و C بر روی نمودار تقاضا، بیانگر کمبود تقاضا هستند.
- نقطهٔ برخورد نمودار عرضه و تقاضا، نقطهٔ تعادل نام دارد؛ زیرا در این نقطه مقدار عرضه و تقاضا برابر است و در این نقطه، تمام تولیدکنندگان موفق به فروش کالای خود و تمام تقاضاکنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود می‌شوند. این نقطه در این نمودار برابر با قیمت ۲۰۰ تومان و مقدار ۶۰۰ کیلوگرم است.
- در سطح قیمت ۳۵۰ تومان به دلیل بالا بودن قیمت، مقدار تقاضای تقاضاکنندگان از این کالا به صفر می‌رسد.
- قیمت در نقطهٔ B برابر با ۳۰۰ تومان است، در حالی که قیمت تعادلی برابر با ۲۰۰ تومان است؛ بنابراین برای رسیدن به وضعیت تعادل، قیمت باید ۱۰۰ تومان کاهش پیدا کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹ کدام گزینه به ترتیب جاهای خالی را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف) گوشت سفید یک کالای ..... است، با افزایش ۵۰ درصدی حقوق کارگران، میزان تقاضا برای خرید گوشت سفید ..... می‌یابد.

ب) در برخی موارد مانند ..... ممکن است حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر شود.

ج) با کاهش درآمد افراد، تقاضا برای پوشاک دست دوم ..... می‌یابد و پوشاک دست دوم مثالی برای کالای ..... است.

د) افزایش قیمت کرایهٔ تاکسی‌های اینترنتی و گوشی موبایل می‌تواند باعث ..... تقاضای حمل‌ونقل عمومی (مترو و اتوبوس) و ..... تقاضای هندزفری شود.

۱) الف) معمولی ـ افزایش ب) کالاهایی که مد می‌شوند ج) افزایش ـ پست د) افزایش ـ کاهش

۲) الف) پست ـ کاهش ب) کالاهای پست ج) کاهش ـ معمولی د) کاهش ـ افزایش

۳) الف) معمولی ـ افزایش ب) کالاهایی که مد می‌شوند ج) کاهش ـ معمولی د) کاهش ـ افزایش

۴) الف) پست ـ کاهش ب) کالاهای پست ج) افزایش ـ پست د) افزایش ـ کاهش

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) گوشت سفید یک کالای نرمال است، با افزایش ۵۰ درصدی حقوق کارگران، میزان تقاضا برای خرید گوشت سفید «افزایش» می‌یابد.

نکته

با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای معمولی به صورت مثبت با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب افزایش در مقدار تقاضای کالای معمولی در هر قیمت می‌شود و با کاهش درآمد، تقاضا برای آن کم می‌شود.

ب) در برخی موارد مانند «کالاهایی که مد می‌شوند» ممکن است حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر شود.

ج) با کاهش درآمد، تقاضا برای پوشاک دست دوم «افزایش» می‌یابد و پوشاک دست دوم مثالی برای کالای «پست» است.

نکته

کالای پست: به کالایی گفته می‌شود که با افزایش درآمد، تقاضا برای آن کاهش می‌یابد. (علت کاهش تقاضا این است که مصرف‌کنندگان با افزایش درآمدشان به جای مصرف آن کالا روی به مصرف کالاهایی می‌آورند که کیفیت بالاتری داشته باشند.)

با فرض ثابت‌بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای پست به صورت معکوس با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب کاهش در مقدار تقاضای کالای پست در هر قیمت می‌شود.

د) افزایش قیمت کرایهٔ تاکسی‌های اینترنتی و گوشی موبایل می‌تواند باعث «افزایش» تقاضای حمل‌ونقل عمومی (مترو و اتوبوس) و «کاهش» تقاضای هندزفری شود.

نکته

کالاهای جانشین: کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. زمانی برای کالایی، کالای جانشین داریم که در عدم حضور کالای اول، بتوانیم از کالای دوم استفاده کنیم. ـ در این زمانی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کاهش و تقاضا برای کالای جانشین افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن افزایش و تقاضا برای کالای جانشین کاهش می‌یابد. کالاهای جانشین مانند: تاکسی‌های اینترنتی و حمل‌ونقل عمومی/ گوشت سفید و قرمز

کالاهای مکمل: کالاهایی هستند که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: گوشی موبایل و هندزفری/ قند و چای. افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالای دیگر خواهد شد و برعکس. به عنوان مثال افزایش قیمت گوشی موبایل باعث کاهش تقاضا برای هندزفری خواهد شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰ به ترتیب هر یک از موارد زیر به کدام‌یک از انواع بازار اشاره دارند؟

الف) مواد شوینده

ب) نقاشی‌های محمود فرشچیان

ج) شرکت توانیر

د) دعوت ادارهٔ کل راه و شهرسازی استان، از شرکت‌های پیمانکاری متخصص برای اجرای پروژهٔ احداث بزرگراه جدید

ه) شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی

۱) رقابتی ـ مزایده ـ انحصارگر در خرید ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید

۲) رقابتی ـ مزایده ـ انحصارگر در فروش ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید و فروش

۳) مناقصه ـ مناقصه ـ انحصارگر در خرید و فروش ـ مزایده ـ انحصارگر در فروش

۴) رقابتی ـ مناقصه ـ انحصارگر در فروش ـ مزایده ـ انحصارگر در خرید

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

نوع بازار		تعریف	مثال
رقابتی		**تعداد فروشندگان و خریداران** بسیار زیاد است. **حضور و رفتار هر یک از عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان نسبت به کل بازار** بسیار کوچک است. هیچ‌یک از طرفین به تنهایی در **شکل‌گیری قیمت تأثیرگذار و به عبارت دیگر «قیمت‌گذار» نیستند.**	بازار محصولاتی چون ماکارونی
انحصاری		**گاه به دلایل (طبیعی ـ اقتصادی ـ قانونی یا غیرقانونی) تعداد فروشنده یا خریدار** به یک یا چند نفر محدود است. تولیدکننده یا فروشندهٔ منحصر به فرد = انحصارگر در فروش **خریدار یا تقاضاکنندهٔ منحصربه‌فرد = انحصارگر در خرید** انحصارگر قیمت‌گذار است و خریداران قیمت‌پذیر	**در کشور ما** شرکت توانیر **(به دلیل طبیعی)** و شرکت‌های خودروسازی **(به دلایل قانونی) انحصارگر در فروش کالای خود به شمار می‌روند.** شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی، **از یک سو تنها خریدار و از سوی دیگر تنها فروشندهٔ محصولات نفتی است.**
حراجی‌ها	مزایده	مزایده فرایندی است که در آن کالا یا خدمات به بالاترین پیشنهاددهنده فروخته می‌شود.	فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها، **مزایده برگزار می‌کنند.**
	مناقصه	مناقصه عبارت است از روشی برای خرید کالا یا خدمات که تمامی پیشنهادها در یک زمان و مکان مشخص بررسی شده و پایین‌ترین قیمت قبول می‌گردد.	خریداران عمدهٔ کالاها و خدمات (مثل خریدهای دولتی)، **مناقصه برگزار می‌کنند.**

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) **مواد شوینده** ← **بازار رقابتی**

مواد شوینده از جمله کالاهایی است که **تعداد زیادی تولیدکننده و فروشنده** دارد. هیچ فروشنده‌ای به تنهایی نمی‌تواند قیمت بازار را تعیین کند.

ب) **نقاشی‌های محمود فرشچیان** ← **مزایده**

آثار هنری منحصربه‌فرد، مثل نقاشی‌های محمود فرشچیان، در **حراجی‌ها** و از طریق **مزایده** فروخته می‌شوند. خریداران قیمت پیشنهاد می‌دهند و اثر به بالاترین پیشنهاد فروخته می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ج) **شرکت توانیر** ← **انحصارگر در فروش**

شرکت توانیر توزیع برق را در کشور در اختیار دارد. این یک مثال از **انحصار طبیعی** است، چراکه شرکت توانیر **تنها فروشندهٔ** خدمات برق محسوب می‌شود.

د) دعوت ادارهٔ کل راه و شهرسازی استان، از شرکت‌های پیمانکاری متخصص برای اجرای پروژهٔ احداث بزرگراه جدید ← **مناقصه**

این نوع خریدها توسط نهادهای دولتی و به صورت **دعوت از فروشندگان مختلف** انجام می‌شود. فرایند، مطابق با تعریف **مناقصه** است: انتخاب فروشنده‌ای با مناسب‌ترین شرایط.

ه) **شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی** ← **انحصارگر در خرید و فروش**

این شرکت، طبق متن کتاب، **تنها خریدار و تنها فروشندهٔ فراورده‌های نفتی** در کشور است. بنابراین در هر دو سمت بازار، نقش **انحصارگر** دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم ـ مرحله دوم ـ ۶ شهریور ۱۴۰۵

پایه یازدهم

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع ـ بهنام کیانی شاهوندی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ نگار کاتبی ـ علی رمضانی
زبان عربی	آریا ذوقی ـ کیارش پورمهدی ـ زهرا فرزانه ـ موسی کاظم غلامی ـ خالد مشیرپناهی
تاریخ	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن‌طهرانی ـ الهام میرزایی
فلسفه (۱)	علی‌اکبر آخوندی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	منصور زرکش اصفهانی عباس حسینی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی‌شاهوندی	طاهره موسی‌زاده	امیرمحمد شیرزاد محمدحسین صادق‌پور مریم عبدی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	سید هانی رکن‌الدینی	علی سلوکی سعید ستوده‌مهر حبیبه محبی
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه‌باف	مهدی جاهدی محمدرضا حیاتی سحر سالیانی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	شاهو مرادیان	سمیه جغتایی محمدمهدی خادم	مریم آقایاری پروانه حسینی‌فرد سمانه ریحانی محمدمهدی عسگرآبادی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	سعید بهروزی‌فر کیان کیانی دوست واقع بهروز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر حبیبه محبی بهروز یحیی
فلسفه (۱)	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	محمد آقاصالح علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار یازدهم

۸۱ **اگر یک گزاره به تعداد گزاره‌هایمان اضافه کنیم، تعداد سطرهای جدول نسبت به حالت اول، ۱۶تا بیشتر می‌شود، تعداد گزاره‌های اولیه کدام است؟**

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۵ ۴) ۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول:

- در حالت اول n گزاره و ۲^n سطر در جدول ارزش‌گذاری گزاره‌هایمان داریم.
- در حالتی که تعداد گزاره‌ها $n+۱$ شود، تعداد سطرهای جدول $۲^{n+۱}$ می‌شود.

گام دوم: طبق گفتهٔ سؤال $۲^{n+۱}$ از ۲^n، ۱۶تا بیشتر است، پس:

$$۲^{n+۱} = ۲^n + ۱۶ \Rightarrow ۲^n \times ۲ - ۲^n = ۱۶$$

$$\xrightarrow{\text{فاکتورگیری از } ۲^n} ۲^n(۲-۱) = ۱۶ \Rightarrow ۲^n = ۲^۴ \Rightarrow n = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۲ اگر گزاره‌های $q \sim \vee p$ و $q \Rightarrow r$ نادرست باشند، کدام گزاره درست است؟

۱) $p \wedge q \wedge r$

۲) $\sim p \wedge q \wedge r$

۳) $\sim p \wedge q \wedge \sim r$

۴) $p \wedge q \wedge \sim r$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ارزش یک گزارهٔ فصلی وقتی نادرست است که تک‌تک گزاره‌ها نادرست باشند، پس:

$$p \vee \sim q \equiv F \xrightarrow{\text{پس}} p \equiv F \, , \, q \equiv T$$

گام دوم: ارزش یک گزارهٔ شرطی وقتی نادرست است که مقدم درست و تالی نادرست باشد، پس:

$$q \Rightarrow r \equiv F \xrightarrow{\text{پس}} q \equiv T \, , \, r \equiv F$$

گام سوم: بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): $p \wedge q \wedge r \equiv F \wedge T \wedge F \equiv F$

گزینهٔ (۲): $\sim p \wedge q \wedge r \equiv T \wedge T \wedge F \equiv F$

گزینهٔ (۳): $\sim p \wedge q \wedge \sim r \equiv T \wedge T \wedge T \equiv T$

گزینهٔ (۴): $p \wedge q \wedge \sim r \equiv F \wedge T \wedge T \equiv F$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۳ اگر p گزاره‌ای درست، q نادرست و r دلخواه باشد، ارزش کدام گزینه با ارزش r یکسان است؟

۱) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow r$
۲) $(p \Rightarrow q) \vee r$
۳) $(r \vee q) \Rightarrow p$
۴) $(q \Leftrightarrow r) \Leftrightarrow p$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینهٔ (۱): $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow r \equiv \underbrace{(T \Leftrightarrow F)}_{F} \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow r \equiv T$

گزینهٔ (۲): $(p \Rightarrow q) \vee r \equiv \underbrace{(T \Rightarrow F)}_{F} \vee r \equiv F \vee r \equiv r$

گزینهٔ (۳): $(r \vee q) \Rightarrow p \equiv \underbrace{(r \vee F)}_{r} \Rightarrow T \equiv r \Rightarrow T \overset{\text{تبدیل شرطی به فصلی}}{\equiv} \sim r \vee T \equiv T$

نکته

۱) $p \Leftrightarrow T \equiv p$

۲) $p \Leftrightarrow F \equiv \sim p$

گزینهٔ (۴): $(q \Leftrightarrow r) \Leftrightarrow p \equiv \underbrace{(F \Leftrightarrow r)}_{\sim r} \Leftrightarrow T \equiv \sim r$

فقط گزارهٔ گزینهٔ (۲) با r هم‌ارزش شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۴ گزارهٔ $p \Rightarrow (q \wedge \sim r)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

۱) $(\sim q \vee r) \Rightarrow p$
۲) $(q \vee r) \Rightarrow \sim p$
۳) $(\sim q \wedge r) \Rightarrow \sim p$
۴) $(\sim q \vee r) \Rightarrow \sim p$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

۱) عکس نقیض گزارهٔ شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim q \Rightarrow \sim p$ است که با آن هم‌ارز است.

۲) قوانین دمورگان به صورت زیراند:

- $\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$
- $\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: عکس نقیض گزارهٔ شرطی را می‌نویسیم:

$$p \Rightarrow (q \wedge \sim r) \equiv \sim (q \wedge \sim r) \Rightarrow \sim p$$

گام دوم: از دمورگان استفاده می‌کنیم:

$$\underbrace{\sim (q \wedge \sim r)}_{\text{دمورگان}} \Rightarrow \sim p \equiv (\sim q \vee r) \Rightarrow \sim p$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵ کدام گزاره با گزارهٔ $(p \Rightarrow q) \wedge (p \Rightarrow r)$ هم‌ارز است؟

۱) $p \Rightarrow (q \wedge r)$
۲) $p \Rightarrow (q \vee r)$
۳) $(q \wedge r) \Rightarrow p$
۴) $(q \vee r) \Rightarrow p$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: از تبدیل شرطی به فصلی استفاده می‌کنیم:

$$(p \Rightarrow q) \wedge (p \Rightarrow r) \equiv (\sim p \vee q) \wedge (\sim p \vee r)$$

گام دوم: از عکس قانون پخشی استفاده می‌کنیم، به زبان خودمانی از $(\sim p \vee)$ فاکتور می‌گیریم:

$$(\sim p \vee q) \wedge (\sim p \vee r) \equiv \sim p \vee (q \wedge r)$$

گام سوم: تبدیل فصلی به شرطی:

$$\sim p \vee (q \wedge r) \equiv p \Rightarrow q \wedge r$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶ کدام گزاره با گزارهٔ $[p \Rightarrow (\sim p \wedge r)] \Leftrightarrow [p \wedge (p \vee q)]$ هم‌ارز است؟

۱) p ۲) $\sim p$

۳) $\sim q \vee q$ ۴) $\sim r \wedge r$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

نکته گزارهٔ دوشرطی $p \Leftrightarrow q$، زمانی درست است که ارزش هر دو گزارهٔ p و q یکسان باشد، یعنی هر دو درست یا هر دو نادرست باشند.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ارزش گزاره‌های دوطرفِ $\Leftrightarrow$ داده شده را به دست می‌آوریم:

سمت چپ (قانون جذب): $p \wedge (p \vee q) \equiv p$

سمت راست (شرطی به فصلی و جذب): $p \Rightarrow (\sim p \wedge r) \equiv \sim p \vee (\sim p \wedge r) \equiv \sim p$

گام دوم: با گزارهٔ $p \Leftrightarrow \sim p$ روبه‌رو هستیم. چون ارزش گزاره‌های p و $\sim p$ متفاوت است، پس گزارهٔ دوشرطی به‌دست‌آمده، نادرست است.

گام سوم: در بین گزینه‌ها باید دنبال گزاره‌ای با ارزش نادرست باشیم. از آن‌جا که می‌دانیم ترکیب عطفی هر گزاره با نقیض خودش، گزاره‌ای نادرست است $(r \wedge \sim r)$، پس گزینهٔ (۴) با گزارهٔ صورت سؤال هم‌ارز است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۷ جملهٔ «تفاضل مربع a برابر عددی از a واحد بیشتر از آن عدد، برابر با ۲ است.» معادل با کدام گزینه است؟

۱) $a^۲x^۲ - x - a - ۲ = ۰$
۲) $ax^۲ - x + ۲ - a = ۰$
۳) $a^۲x^۲ - x + ۲ - a = ۰$
۴) $ax^۲ - x - a - ۲ = ۰$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: عدد مورد نظر را x در نظر گرفته و از انتها به ابتدا، جمله را به زبان ریاضی می‌نویسیم:

تفاضل مربع $\underbrace{a}_{ax}$ برابر عددی از $\underbrace{a}_{a+x}$ واحد بیشتر از آن عدد، برابر با ۲ است.
$\underbrace{\qquad\qquad}_{(ax)^۲}$

گام دوم: تفاضل A از B، یعنی $B-A$، پس جملهٔ بالا به زبان ریاضی به شکل زیر می‌شود:

$$a + x - (ax)^۲ = ۲ \Rightarrow a + x - a^۲x^۲ = ۲ \xrightarrow[\text{به راست می‌بریم.}]{\text{همهٔ جملات را}} a^۲x^۲ - x + ۲ - a = ۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۸ گزارهٔ $\sim q \Rightarrow [(p \Rightarrow \sim q) \wedge p]$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

۱) p ۲) q ۳) همواره درست ۴) $p \wedge q$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: فرم ریاضی استدلال قیاس استثنائی به شکل مقابل است: $[(p \Rightarrow q) \wedge p] \Rightarrow q$

گام دوم: جای q قرار می‌دهیم $\sim q$: $[(p \Rightarrow \sim q) \wedge p] \Rightarrow \sim q$

گام سوم: چون ارزش قیاس استثنایی همواره درست است، پس ارزش این گزاره هم درست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹ نقیض گزارهٔ $r \Leftrightarrow (p \Rightarrow q)$ کدام است؟

۱) $r \Leftrightarrow (p \wedge \sim q)$
۲) $r \Leftrightarrow (\sim p \vee q)$
۳) $(\sim q \Rightarrow p) \Leftrightarrow \sim r$
۴) $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow q$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

نکته برای گزارهٔ دوشرطی $A \Leftrightarrow B$، نقیض این گزاره به صورت زیر است:

$$\sim (A \Leftrightarrow B) \equiv (\sim A \Leftrightarrow B) \equiv (A \Leftrightarrow \sim B)$$

یعنی اگر فقط یکی از دو طرف گزارهٔ دوشرطی را نقیض کنیم، کل گزاره، نقیض می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: با اعمال نقیض روی سمت چپ گزارهٔ دوشرطی، خواهیم داشت:

$$\sim (p \Rightarrow q) \Leftrightarrow r$$

گام دوم: حالا گزارهٔ شرطی را به فصلی تبدیل می‌کنیم:

$$\sim (\sim p \vee q) \Leftrightarrow r$$

گام سوم: از دمورگان استفاده می‌کنیم:

$$(p \wedge \sim q) \Leftrightarrow r$$

گام چهارم: حالا از جابه‌جایی:

$$r \Leftrightarrow (p \wedge \sim q)$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۰ دانش‌آموزی برای حل معادلهٔ $\frac{x+6}{x^2-2x}=\frac{16}{x^2-4}$، مراحل زیر را رفته است، ایراد کار او در کدام مرحله است؟

اول) $\frac{x+6}{x(x-2)}=\frac{16}{(x-2)(x+2)}$

دوم) $\frac{x+6}{x}=\frac{16}{x+2}$

سوم) $(x+6)(x+2)=16x$

چهارم) $x^2+8x+12=16x$

پنجم) $x^2-8x+12=0$

ششم) $(x-2)(x-6)=0$

هفتم) $\begin{cases}x=2 \text{ ق ق}\\ x=6 \text{ ق ق}\end{cases}$

۱) اول ۲) دوم ۳) چهارم ۴) هفتم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: در مرحلهٔ اول، مخرج کسر سمت چپ با فاکتورگیری و مخرج سمت راست را با اتحاد مزدوج به درستی تجزیه شده‌اند.

گام دوم: در مرحلهٔ دوم، عامل‌های $x-2$ از مخرج‌ها ساده شده‌اند، چون از مخرج ساده‌شده، هیچ مشکلی ندارد.

گام سوم:

- در مرحلهٔ سوم، به درستی طرفین‌وسطین شده است.
- در مرحلهٔ چهارم و پنجم، ساده‌سازی‌ها درست انجام شده است.

گام چهارم: در مرحلهٔ ششم، عبارت درجه‌دو با اتحاد جمله‌مشترک تجزیه شده است.

گام پنجم: در مرحلهٔ هفتم، ریشه‌ها به درستی محاسبه شده‌اند، ولی $x=2$ جواب قابل قبولی نیست، چون مخرج کسرهای معادلهٔ اولیه را صفر می‌کنند و ایراد کار در همین مرحله است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم و فنون ادبی یازدهم

۹۱ هر یک از عبارات زیر، به ترتیب معرف کدام‌یک از شاعران و نویسندگان است؟

- در کتاب «لمعات» خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.
- اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه و بدیع است.
- شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که شاعری خود را در سرودن قطعات اخلاقی آشکار کرد.

۱) خواجوی کرمانی ـ شمس قیس رازی ـ سلمان ساوجی

۲) فخرالدین عراقی ـ عطاملک جوینی ـ سلمان ساوجی

۳) فخرالدین عراقی ـ شمس قیس رازی ـ ابن یمین

۴) خواجوی کرمانی ـ عطاملک جوینی ـ ابن یمین

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

«لمعات» اثر فخرالدین عراقی است (رد گزینه‌های (۱) و (۴)). «المعجم» اثر معروف شمس قیس رازی است (رد گزینه‌های (۲) و (۴)) و ابن یمین در سرودن قطعات اخلاقی معروف است.

کنکور

هر یک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام شاعر است؟ *(سؤال ۲۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (خارج از کشور))*

- در طنز و هزل و هجو چیره‌دست بود و در اشعارش اندیشه‌های نوگرایانه وجود داشت.
- تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی او در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش مهمی داشت.
- وی تحت تأثیر شاعران گذشته به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود.
- شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دروهٔ مشروطه بود.

۱) ایرج‌میرزا ـ عارف قزوینی ـ فرخی یزدی ـ میرزادهٔ عشقی

۲) نسیم شمال ـ عارف قزوینی ـ ملک‌الشعرای بهار ـ میرزادهٔ عشقی

۳) ایرج‌میرزا ـ سید اشرف‌الدین گیلانی ـ فرخی یزدی ـ ملک‌الشعرای بهار

۴) سید اشرف‌الدین گیلانی ـ میرزادهٔ عشقی ـ فرخی یزدی ـ ملک‌الشعرای بهار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۲ **کدام عبارت در مورد جامی «کاملاً» درست است؟**

۱) معروف‌ترین شاعر قرن نهم است و بهارستان را به تقلید از بوستان سعدی سرود.

۲) جامی کتاب نفحات‌الانس خود را به شیوهٔ تذکرةالاولیای عطار نوشته است.

۳) جامی مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که مرصادالعباد یکی از آن‌هاست.

۴) موضوع کتاب نفحات‌الانس، ذکر احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

جامی: معروف‌ترین شاعر قرن نهم است. کتاب بهارستان را به تقلید از «گلستان سعدی» نوشت و در کتاب نفحات‌الانس خود نیز شیوهٔ «تذکرةالاولیای عطار» را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد.

او هم‌چنین مثنوی‌هایی به پیروی از «نظامی» سرود که «تحفةالاحرار» یکی از آن‌هاست:

گفت به مجنون صنمی در دمشق — کای شده مستغرق دریای عشق

عشق چه و مرتبهٔ عشق چیست؟ — عاشق و معشوق در این پرده کیست؟

عاشق یک‌رنگ و حقیقت‌شناس — گفت که ای محو امید و هراس

نیست به‌جز عشق در این پرده کس — اول و آخر همه عشق است و بس

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جامی، کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت.

گزینهٔ (۳): او مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفةالاحرار یکی از آن‌هاست.

گزینهٔ (۴): موضوع کتاب نفحات‌الانس بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۳ از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام گزینه نادرست است؟

۱) در عهد بازماندگان تیمور، علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب و تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت.

۲) پس از تیمور، شاهرخ شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار داد و از هنرمندان خوش‌نویس، نقاش و شاعر حمایت کرد.

۳) در زمان بایسنقرمیرزا، هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامهٔ فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند.

۴) در عهد بازماندگان تیمور، ادبیات رونقی تازه و بنیادی گرفت و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً نوآورانه و عمیق بود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

در عهد جانشینان تیمور، ادبیات رونقی تازه گرفت؛ هر چند این رونق بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴ در کدام ابیات، هر دو نوع تشبیه فشرده و گسترده به کار رفته است؟

الف) ای ترک لاله‌رخ بده آن لاله‌گون شراب / تابان ز جام چون رخ لعل از قصب نقاب

ب) از دل بیدار و اشک آتشین و آه گرم / دستگاه زندگی چون شمع خاموشم تهی است

ج) نیزهٔ چون مارش از بر چرخ ساید نیش او / ماهی گردون به دندان مزد دندان آورد

د) صبح چون زلف شب براندازد / مرغ صبح از طرب پر اندازد

ه) ساده‌لوحی فارغ از رد و قبولم کرده است / زشت و زیبا در دل آیینه‌وار من یکی است

۱) «الف»، «د»، «ه»

۲) «ج»، «د»، «ه»

۳) «الف»، «ب»، «ج»

۴) «ب»، «ج»، «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

انواع تشبیه:

تشبیه گسترده: به تشبیهاتی که دست‌کم سه رکن تشبیه در آن‌ها آمده باشد، «**تشبیه گسترده**» می‌گویند.

مثال

چو غنچه گرت بسته بودی دهن / دریده ندیدی چو گل پیرهن

تشبیه فشرده: وقتی تنها دو رکن مشبّه و مشبّهٌ‌به آمده باشد، به آن «تشبیه فشرده» می‌گویند. تشبیه فشرده بر دو گونه است:

الف) **تشبیه فشردهٔ اِسنادی:**

هرگاه تشبیه در قالب یک جملهٔ اسنادی (مشبّه + مشبّهٌ‌به + فعل اسنادی) آمده باشد، به آن تشبیه فشردهٔ اِسنادی می‌گویند، مانند تشبیهات مشخص‌شده در بیت زیر:

زلف او دام است و خالش دانهٔ آن دام و من / از برای دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

ب) **تشبیه فشردهٔ اضافی (اضافهٔ تشبیهی):**

هرگاه تشبیه در قالب یک ترکیب اضافی (اسم + ـِ + اسم) آمده باشد، به آن تشبیه فشردهٔ اضافی یا اضافهٔ تشبیهی می‌گویند، مانند تشبیهات مشخص‌شده در عبارت زیر:

درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.

علاوه بر تشبیهات یادشده، لازم است سه نوع تشبیه دیگر را بشناسیم:

۱) **تشبیه درون‌واژه‌ای:**

نوعی تشبیه فشرده است که مشبّه و مشبّهٌ‌به آن، در یک واژهٔ مرکب می‌آیند.

مثال

کمان‌ابرو: کسی که ابروانی چون کمان دارد./ **ماهروی:** کسی که رویی چون ماه دارد.

۲) **تشبیه نهفته:**

گاهی با ساختارهای شناخته‌شدهٔ تشبیه، روبه‌رو نیستیم، اما منظور شاعر تشبیه بوده است و ما می‌توانیم «مشبّه» و «مشبّهٌ‌به» را بیابیم:

اکنون نه مرا کشتی از آن ابرو و مژگان / دیری است که من کشتهٔ آن تیر و کمانم

در این بیت، «ابرو» به «کمان» و «مژگان» به «تیر» تشبیه شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳) تشبیه تفضیلی (مرجّح):

نوعی تشبیه نهفته است که شاعر با مقایسهٔ «مشبّه» و «مشبّهٌبه»، مشبّه را برتر از مشبّهٌبه می‌داند. در چنین تشبیهاتی معمولاً شاعر معشوق و اعضای او را با پدیده‌های طبیعت مقایسه می‌کند و از آن‌ها برتر می‌داند. در بیت زیر، «رخ یار» به «برگ گل» و «قد او» به «سرو» تشبیه شده و از آن‌ها برتر دانسته شده است:

رخ برافروز که فارغ کنی از برگ گلم　　قد برافراز که از سرو کنی آزادم

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی تشبیهات ابیات:

الف) لاله رخ: تشبیه فشرده (درون‌واژه‌ای)/ لاله‌گون شراب: تشبیه گسترده/ جام چون رخ: تشبیه گسترده

ب) اشک آتشین: تشبیه فشرده/ دستگاه زندگی چون شمع: تشبیه گسترده

ج) نیزهٔ چون مارش: تشبیه گسترده/ ماهی گردون: تشبیه فشردهٔ اضافی

د) زلف شب: تشبیه فشردهٔ اضافی/ مرغ صبح: تشبیه فشردهٔ اضافی

ه) دل آیینه‌وار: تشبیه گسترده

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۵ در کدام ابیات تشبیه فشردهٔ غیراضافی دیده می‌شود؟

الف) نمی‌دانم که باز ای ابر رحمت بر که می‌باری / که بینم در کمینگاه نظر صد ناوک‌اندازت

ب) تو سرو جویباری، تو لالهٔ بهاری / تو یار غمگساری، تو حور دلربایی

ج) وحشی نمی‌زدم چو مگس دست غم به سر / بودی اگر به خوان طرب دست‌رس مرا

د) خسروان را آب حوضش زمزم است / سرکشان را خاک قصرش کیمیاست

ه) آن مصر مملکت که تو دیدی خراب شد / وان نیل مکرمت که شنیدی سراب شد

۱) «الف»، «د»، «ه»

۲) «ب»، د»، «ه»

۳) «الف»، «ب»، «ج»

۴) «ب»، ج، «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

Hint باید دنبال تشبیه اسنادی بگردید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی تشبیهات ابیات:

الف) ابر رحمت: تشبیه فشردهٔ اضافی/ کمینگاه نظر: تشبیه فشردهٔ اضافی

ب) تو سرو جویباری: تشبیه فشردهٔ غیراضافی/ تو لالهٔ بهاری: تشبیه فشردهٔ غیراضافی/ تو حور دلربایی: تشبیه فشردهٔ غیراضافی

ج) چو مگس: تشبیه گسترده/ خوان طرب: تشبیه فشردهٔ اضافی

د) آب حوضش زمزم است: تشبیه فشردهٔ غیراضافی/ خاک قصرش کیمیاست: تشبیه فشردهٔ غیراضافی

ه) نیل مکرمت سراب شد: تشبیه فشردهٔ غیراضافی/ نیل مکرمت: تشبیه فشردهٔ اضافی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶ کدام بیت «فاقد» ادات تشبیه است و تعداد تشبیهات بیشتری دارد؟

۱) وحشی از دریای رحمت گر دهندت رشحه‌ای / گام بر روی هوا آسان زنی همچون حباب

۲) در آه ما نهفته خزان و بهار حسن / تأثیرهاست با نفس گرم و سرد ما

۳) از تیغ بی‌ملاحظهٔ آه ما بترس / اولی‌ست این‌که کس نشود هم‌نبرد ما

۴) تا زد به نام من غم او قرعهٔ جنون / شد پاره‌پاره قرعه‌صفت استخوان مرا

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بیت گزینهٔ (۲) دو تشبیه «خزان حسن» و «بهار حسن» به کار رفته است که هر دو از نوع اضافهٔ تشبیهی هستند و ادات تشبیه در آن‌ها محذوف است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دو تشبیه دارد: دریای رحمت (اضافهٔ تشبیهی) و همچون حباب (همچون: ادات تشبیه)

گزینهٔ (۳): یک تشبیه دارد: تیغ آه (اضافهٔ تشبیهی)/ ادات تشبیه ندارد.

گزینهٔ (۴): یک تشبیه گسترده دارد: استخوانم قرعه‌صفت پاره‌پاره شد. (صفت: ادات تشبیه)

نکته «ادات تشبیه» حلقهٔ اتصال مشبّه و مشبّه‌به است. چند نمونه: مانند، مثل، به‌سان، شبیه، به‌رنگ، گون، وار، وش، چون، چو، همچون و ...

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۷ در کدام گزینه، هجای دوم مصراع اول کوتاه است؟

۱) اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

۲) ای ساربان آهسته ران کارام جانم می‌رود / وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود

۳) غمش در نهان‌خانهٔ دل نشیند / به نازی که لیلی به محمل نشیند

۴) ساقیا بده جامی زان شراب روحانی / تا دمی برآسایم زین حجاب ظلمانی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ساقِ یا (⏑ –) : هجای دوم ← کوتاه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ءَ گَر ءان: هجای دوم ← بلند است.

گزینهٔ (۲): ءِی سا رِ: هجای دوم ← بلند است.

گزینهٔ (۳): غَ مَش دَر: هجای دوم ← بلند است.

گول نخوری

واژه‌هایی مثل «بیا، ساقیا، بیابان، خیابان، سیاست و ...» که در آن‌ها، «ی» بعد از یک صامت و قبل از یک مصوت آمده است، نکتهٔ مهمی دارند؛ «ی» در این واژه‌ها با مصوت کوتاه / ـِ / در نظر گرفته می‌شود: «رُو + حا + نِ + یون»، «بِ + یا + بان»، «بِ + یا»، «سا + قِ + یا» و «خِ + یا + بان»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸ در کدام گزینه، هجاهای تشکیل‌دهندهٔ بیت به صورت «۴تا ـ ۴تا ـ ۳تا» تقسیم‌بندی نمی‌شود؟

۱) یا سخن یا آمدن یا رفتنت / شرمش از روی تو باید آفتاب

۲) چه تدبیر سازم، چه درمان کنم؟ / که از غم بفرسود جان در تنم

۳) صورتی دارد ولی جانیش نیست / گر دلی داری به دلبندی بده

۴) به دل گفتم ز چشمانش بپرهیز / که هشیاران نیاویزند با مست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هجاهای تشکیل‌دهندهٔ بیت گزینهٔ (۲) به صورت (۳تا ـ ۳تا ـ ۳تا ـ ۲تا) تقسیم‌بندی می‌شود:

چِ تَد بی	ر سا زَم	چِ دَر مان	کُ نَم
کِ عَز غَم	بِ فَر سو	د جان دَر	تَ نَم
ـ ـ U	ـ ـ U	ـ ـ U	ـ U

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): (۴تا ـ ۴تا ـ ۳تا)

یا سُ خَن یا	آ مَ دَن یا	رَف تَ نَت
ـ ـ U ـ	ـ ـ U ـ	ـ U ـ

گزینهٔ (۳): (۴تا ـ ۴تا ـ ۳تا)

صو رَ تی دا	رَد وَ لی جا	نی ـ ش نیست
ـ ـ U ـ	ـ ـ U ـ	ـ U ـ

گزینهٔ (۴): (۴تا ـ ۴تا ـ ۳تا)

بِ دِل گُف تَم	زِ چِش ما نَش	بِ پَر هیز
ـ ـ ـ U	ـ ـ ـ U	ـ ـ U

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۹ در کدام گزینه، مرز پایه‌های آوایی «رکن دوم مصراع اول» بیت زیر آمده است؟

«قـــرب خواهـــی گـــردن از طاعـــت مپیـــچ جامگـــی خواهـــی ســـر از خدمـــت متـــاب»

۱) هی گَر د نَز
۲) گَر دَ نَز طا
۳) خا هی گَر دَ
۴) دَ نَز طا عَت

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ تقطیع هجایی و مرز پایه‌های آوایی مصراع اول بیت به شکل زیر است:

قُر ب خا هی	گر دَ نَز طا	عَت مَ پیچ
ـ ـ ∪ ـ	ـ ـ ∪ ـ	ـ ∪ ـ

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۰ مفهوم بیت زیر با کدام بیت «تفاوت» دارد؟

«مکن پیش دیوار، غیبت بسی — بود کز پس دیوار گوش دارد کسی»

۱) چه گفت آن سخن‌گوی پاسخ‌نیوش — که دیوار دارد به گفتار گوش

۲) لب مگشای ارچه در او نوش‌هاست — کز پس دیوار بسی گوش‌هاست

۳) عاشقانش چو در حدیث آیند — در و دیوار، گوش بگشایند

۴) پیش دیوار آن‌چه گویی هوش دار — تا نباشد در پس دیوار گوش

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم اندرزی بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) «هشدار به وجود افراد خبرچین و سفارش به رعایت‌کردن احتیاط در سخن‌گفتن» است، اما بیت گزینهٔ (۳) بیتی غنایی است که می‌گوید «وقتی عاشقان یار در وصف او سخن می‌گویند، حتی در و دیوار هم به آن‌ها گوش فرامی‌دهند».

معنی سایر ابیات: این‌همه در خلوت، غیبت نکن؛ شاید شخص خبرچینی سخن تو را گوش دهد و بازگو نماید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آن سخن‌گوی پاسخ‌شنو چه خوش گفت که مراقب باشید، دیوار به گفتار شما گوش می‌دهد. (به کنایه یعنی خبرچین وجود دارد.)

گزینهٔ (۲): هر چند سخنان خوب و دلپذیری می‌گویی، چیزی نگو؛ زیرا در پس دیوار، گوش‌های زیادی وجود دارد. (خبرچین هست.)

گزینهٔ (۴): آن‌چه در خلوت می‌گویی مراقب باش تا فرد خبرچینی سخنان تو را نشنود و بازگو نکند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی یازدهم

۱۰۱ **عبارت درست دربارهٔ جهان انسانی و نادرست دربارهٔ جهان تکوینی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟**

۱) بین بخش فردی و اجتماعی آن تناسب و هماهنگی وجود دارد؛ زیرا هر عقیده و اخلاقی، فرهنگ متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند. ـ پدیده‌های موجود در جهان تکوینی، پیش از انسان وجود داشته‌اند و وجود آن‌ها مستقل از خواست و ارادهٔ انسان است.

۲) متفکران مسلمان، بخش‌های موجود در این جهان را در برابر جهان تکوینی قرار می‌دهند و از سه جهان مجزا سخن می‌گویند. ـ انسان در جهان تکوینی صرفاً امکان بهره‌برداری و تصرف دارد؛ زیرا نظم این جهان اعتباری و مستقل از انسان است.

۳) محصول زندگی انسان است و هر آن‌چه با اندیشه یا با عمل انسان‌ها پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد. ـ متفکران مسلمان، جهان طبیعت را به عنوان بخشی از جهان تکوینی می‌دانند و جهان تکوینی را به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

۴) کنش‌های فردی انسان‌ها مربوط به بخش ذهنی و کنش‌های اجتماعی آن‌ها مربوط به بخش فرهنگی جهان انسانی است. ـ اندیشمندان مادی‌گرا این جهان را در برابر جهان طبیعت قرار می‌دهند و جهان طبیعت را نیز به دو بخش مجزا تقسیم می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

نکته **مقایسهٔ جهان انسانی و جهان تکوینی:**

جهان انسانی
- توسط انسان خلق می‌شود و نظم اعتباری دارد.
- وجودش وابسته به انسان است.
- دو بخش دارد: فردی و اجتماعی.

جهان تکوینی
- توسط انسان خلق نمی‌شود؛ پس نظم اعتباری ندارد.
- انسان صرفاً می‌تواند در آن دخل و تصرف کند.
- دو بخش دارد: طبیعی و فوق طبیعی.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ درست

گزینهٔ (۲): نادرست (متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. از نظر آنان، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است و جهان تکوینی را هم به دو جهانِ طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند. بنابراین آن‌ها از چهار جهان نام می‌برند: جهان ذهنی، جهان فرهنگی، جهان طبیعی و جهان فوق طبیعی.) ـ نادرست (جهان تکوینی به ارادهٔ انسان وابسته نیست؛ به همین دلیل اعتباری محسوب نمی‌شود.)

گزینهٔ (۳): درست ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ نادرست (متفکران مادی‌گرا، جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند؛ بنابراین در کنار جهان طبیعت، به جهان فوق طبیعت قائل نیستند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۲ در ارتباط با مفهوم «فرهنگ جهانی»، موارد خواسته‌شده به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **شرط تبدیل یک فرهنگ قومی و قبیله‌ای به یک فرهنگ جهانی**
- **ویژگی مدینهٔ فاسقهٔ فارابی در صورت جهانی‌شدن**
- **پیامد تحقق یک فرهنگ جهانی از گونهٔ اول**

۱) نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام و مناطق ـ عقاید و ارزش‌های حق و هنجارها و رفتارهای ناهمسو با حق ـ تقسیم جهان به مرکز و پیرامون

۲) عبور از مرزهای فرهنگی و سیاسی خود ـ عقاید و ارزش‌های حق و هنجارها و رفتارهای ناهمسو با حق ـ به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر فرهنگ‌ها

۳) عبور از مرزهای فرهنگی و سیاسی خود ـ هنجارها و رفتارهای حق و عقاید و ارزش‌های ناهمسو با حق ـ تقسیم جهان به مرکز و پیرامون

۴) نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام و مناطق ـ هنجارها و رفتارهای حق و عقاید و ارزش‌های ناهمسو با حق ـ به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر فرهنگ‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

- فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقه‌ای خاص است، از محدودهٔ قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند؛ مگر این‌که نسبت به سایر اقوام و مناطق، نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند.
- فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد، همان فرهنگ حق است. فارابی جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد، «مدینهٔ فاسقه» می‌نامد.
- گونهٔ نخستِ فرهنگ جهانی، فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها یا هنجارهای آن متعلق به قوم، منطقه یا گروه خاصی است، ولی نگاهی سلطه‌جویانه دارد. چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به دو منطقهٔ مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند. منطقهٔ مرکزی، منطقهٔ پیرامونی را به خدمت می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳ هر یک از عبارت‌های زیر، نشان‌دهندهٔ فقدان کدام‌یک از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب است؟

- باور به تقدیر محتوم، تلاش و مقاومت را از بین می‌برد.
- با تقسیم نابرابر فرصت‌ها، طمع‌کاران به حقوق دیگران دست‌درازی می‌کنند.
- محدودیت مطلق یا رهایی مطلق و بی‌قیدوشرط، انسان را از مسیر کمال منحرف می‌سازد.
- بدون معیار سنجش مشترک، در تشخیص نیکی از بدی دچار سردرگمی می‌شویم.

۱) حقیقت ـ عقلانیت ـ معنویت ـ عدالت

۲) مسئولیت ـ عدالت ـ معنویت ـ عقلانیت

۳) حقیقت ـ عقلانیت ـ آزادی ـ معنویت

۴) مسئولیت ـ عدالت ـ آزادی ـ حقیقت

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

پیامد فقدان هر یک از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب:

ویژگی	پیامدهای فقدان ویژگی
حقیقت	نداشتن معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف ـ ناتوانی در دفاع از حقانیت ارزش‌های خود
معنویت	بی‌توجهی به نیازهای ابدی و معنوی انسان‌ها ـ گرفتارکردن بشر به بحران‌های روحی و روانی
عدالت و قسط	قطبی‌شدن جهان ـ بهره‌کشی ظالمانهٔ برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر ـ پایمال‌شدن حقوق انسان‌ها ـ تفرقه بین جوامع ـ تباه‌شدن منابع و امکانات بشر
آزادی و حریت	نرسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش ـ فراهم‌شدن زمینهٔ ظلم بر انسان
مسئولیت و تعهد	انکار نقش انسان در تعیین سرنوشتشان ـ گرفتن قدرت مقاومت از آدمیان ـ تبدیل انسان‌ها به موجوداتی منفعل ـ فراهم‌کردن زمینهٔ نفوذ سلطه‌گران ـ ناتوانی از ساختن آینده براساس اراده و عمل ـ محکوم‌بودن انسان به سرنوشتی محتوم
عقلانیت	ناتوانی در دفاع از هویت خود ـ ناتوانی در پاسخ‌گویی به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- تقدیر محتوم، نشان‌دهندهٔ باورنداشتن به مسئولیت انسان در ساختن سرنوشت خود و آیندهٔ جامعه‌اش است.
- تقسیم نابرابر فرصت‌ها و پایمال‌شدن حقوق برخی توسط برخی دیگر، نشان‌دهندهٔ فقدان مفهوم عدالت است.
- وجود آزادی (به شکل مشروط)، راهی برای رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش است.
- معیار سنجش خوب و بد یا باید و نباید، نشان‌دهندهٔ ویژگی حقیقت است.

کنکور

به ترتیب در صورتی که کدام‌یک از ارزش‌های متعلق به یک فرهنگ مطلوب جهانی تحقق نیابد، این نتایج حاصل می‌شود؟ «نداشتن معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌ها»، «از بین بردن قدرت مقاومت یک فرهنگ» و «ناتوانی در دفاع از لایه‌های بنیادین هویتی خود» *(سؤال ۲۲۳ کنکور انسانی ۱۳۹۴)*

۱) عقلانیت ـ معنویت ـ مسئولیت و تعهد

۲) حقیقت ـ مسئولیت و تعهد ـ عقلانیت

۳) معنویت ـ حریت و آزادی ـ حقیقت

۴) عدالت و قسط ـ معنویت ـ حقیقت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴ پاسخ سؤالات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **قومی که از نظر نظامی شکست می‌خورد، در چه صورتی می‌تواند استقلال سیاسی خود را مجدداً به دست بیاورد؟**
- **از حیث منطقی، چه رابطه‌ای بین امپریالیسم و استعمار وجود دارد؟**
- **همکاری مردم جامعهٔ تغلب برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها، چه هنگامی پیش می‌آید؟**

۱) ضعیف‌شدن قدرت نظامی مهاجم ـ استعمار عامل شکل‌گیری امپریالیسم و امپراتوری است. ـ هدف همهٔ مردم خوار و مقهور کردن دیگران باشد.

۲) حفظ هویت فرهنگی خود ـ استعمار نوعی جهانگشایی و امپراتوری است. ـ همهٔ افراد شیفتهٔ غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

۳) داشتن فرهنگ غنی و قوی ـ اگر امپریالیسم از نوع فرهنگی باشد، موجب استعمار می‌شود. ـ برای بقای خود، از تسلط بر خودشان خودداری کنند.

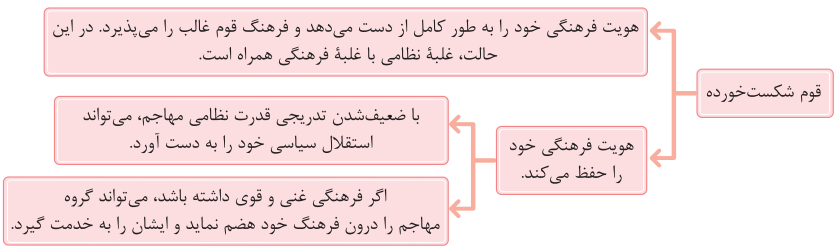
۴) غلبهٔ فرهنگی بر قوم مهاجم ـ امپریالیسم یکی از نتایج و زیرمجموعه‌های استعمار است. ـ افراد تلاش کنند بر یکایک مردم خود نیز چیره شوند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- قوم شکست‌خورده از نظر نظامی، می‌تواند دو حالت پیدا کند:

- استعمار نوعی از جهان‌گشایی و امپراتوری است؛ یعنی رابطهٔ منطقی میان امپراتوری یا جهانگشایی (امپریالیسم) و استعمار، از نوع عموم و خصوص مطلق است.
- در جامعهٔ تغلب، مردم برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همهٔ آن‌ها شیفتهٔ غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵ موارد خواسته‌شده در جدول زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

نوع استعمار	ابزارها	اهداف	وضعیت استعمارگران و مجریان
قدیم	دریانوردی و اقتصاد صنعتی	تأمین سلطهٔ نظامی	(ج)
نو	(الف)	(ب)	استعمارگران پنهان‌اند.
فرانو	(د)	هجوم به هویت فرهنگی دیگر کشورها	مجریان پنهان‌اند.

۱) اتکا به قدرت اقتصادی ـ تبلیغ باورهای فرهنگ غربی ـ استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند. ـ از بین بردن مقاومت فرهنگی جوامع غیرغربی

۲) استفاده از مجریان بومی ـ شکل‌گیری اقتصاد جهانی ـ مجریان حضور مستقیم و آشکار دارند. ـ ابزارهای فرهنگی بدون استفاده از سیاست و اقتصاد

۳) کودتای نظامی ـ کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر ـ استعمارگران حضور مستقیم دارند. ـ ابزارهای رسانه‌ای، علمی و فناوری اطلاعات

۴) دولت‌های دست‌نشانده ـ تأمین سلطهٔ اقتصادی ـ استعمارگران آشکار و مجریان پنهان‌اند. ـ تصرف بازارها و مواد خام کشورهای استعمارزده

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

نوع استعمار	ابزارها	اهداف	حضور یا عدم حضور استعمارگران و مجریان	امپریالیسم مرتبط
استعمار قدیم	فنون نظامی، اقتصاد صنعتی، دریانوردی، برده‌داری	تأمین سلطهٔ نظامی	در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند. (به همین دلیل خودشان مجری هستند و نیاز به مجری بومی و داخلی کشورهای استعمارزده ندارند.)	امپریالیسم سیاسی
استعمار نو	استفاده از مجریان بومی، کودتای نظامی، دولت‌های دست‌نشانده، نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی، اتکا به قدرت اقتصادی	کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر	در استعمار نو، استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند. (مجریان، همان دولت‌های دست‌نشانده هستند.)	امپریالیسم اقتصادی
استعمار فرانو	ابزارهای علمی و فرهنگی، رسانه، فناوری اطلاعات	هجوم به هویت فرهنگی کشورهای دیگر، تبلیغ و ترویج باورها و عقاید فرهنگی غرب	در استعمار فرانو، استعمارگران و مجریان هر دو پنهان‌اند.	امپریالیسم فرهنگی

پاسخ خیلی تشریحی

الف) در استعمار نو، دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی استفاده می‌کنند.

ب) در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسیِ بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.

ج) در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند.

تیزبازی

در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم دارند؛ بنابراین در این نوع استعمار، نیاز به مجری یا دولت وابسته وجود ندارد. (رد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴))

د) در استعمار فرانو، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی، به‌ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند. (البته این به آن معنا نیست که از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی استفاده نمی‌کنند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶ در ارتباط با فرهنگ‌ها، چه تعداد از موارد زیر درست است؟

الف) فرهنگ غالب از نظر نظامی ← لزوماً نمی‌تواند غلبهٔ فرهنگی ایجاد کند و گسترش فرهنگی به دنبال بیاورد.

ب) فرهنگ جهانی گونهٔ اول ← سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند و از عقاید مشترک انسانی سخن می‌گوید.

ج) فرهنگ صهیونیسم در صورت جهانی‌شدن ← با رویکرد دنیوی خود، دیگران را در خدمت کانون‌های ثروت و قدرت به کار می‌گیرد.

د) فرهنگ دارای عقاید قومی و قبیله‌ای ← در حالت عادی از محدودهٔ قومی خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.

ه) فرهنگ حق از دیدگاه فارابی ← عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری انسان است.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) در طول تاریخ، فرهنگ‌هایی بوده‌اند که از مرزهای جغرافیایی خود **عبور کرده** و به سوی **جهانی‌شدن** گام برداشته‌اند. این فرهنگ‌ها دو گونه‌اند:

گونهٔ نخست: فرهنگ سلطه (استکبار)	فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها یا هنجارهای آن متعلق به قوم، منطقه یا گروه خاصی است، ولی نگاه سلطه‌جویانه دارد. چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به مناطقی دوگانه تقسیم می‌کند؛ مرکز و پیرامون. منطقهٔ مرکزی، منطقهٔ پیرامونی را به خدمت می‌گیرد. فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف و ناتوانی می‌کشاند، فرهنگ سلطه یا استکبار است.
گونهٔ دوم: فرهنگ حق یا فرهنگ جهانی مطلوب	فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای آن در خدمت گروه و قوم خاصی نیست، بلکه سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند. این فرهنگ از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.

ج) باید به تفاوت فرهنگ صهیونیسم و فرهنگ سرمایه‌داری توجه کنید:

فرهنگ صهیونیسم، آرمان‌ها و ارزش‌های خود را متوجه نژادی خاص می‌داند و با رویکرد دنیوی خود، دیگران را در خدمت به آن نژاد به کار می‌گیرد.

فرهنگ سرمایه‌داری، کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را در پیرامون آن به خدمت می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷ **با توجه به مراحل گسترش فرهنگ اسلامی، ترتیب زمانی موارد زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟**

الف) فرهنگ اسلامی به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب کرد.

ب) استبداد استعماری می‌کوشید برای نزدیکی به فرهنگ غرب، مظاهر اسلامی را از بین ببرد.

ج) بیدارگران اسلامی خطر سلطهٔ جوامع غربی و فراموشی هویت فرهنگی اسلام را به مسلمانان گوشزد کردند.

۱) ابتدا مورد «ب» رخ داده، سپس برای مقابله با آن مورد «ج» توسط اندیشمندان اسلام مطرح شد.

۲) عبارت‌های «ب» و «ج» در یک زمان واحد و پس از اتفاق‌افتادن مورد «الف» روی دادند.

۳) در واکنش به مورد «ب»، بسیاری از اندیشمندان به غنای فرهنگ اسلامی و مورد «الف» توجه کردند.

۴) عبارت‌های «الف» و «ج» در یک زمان واحد و پیش از روی‌دادن مورد «ب» اتفاق افتادند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

نکته عقاید و ارزش‌های اسلامی در تاریخ گسترش خود مراحل مختلفی را پیموده‌اند:

۱) عصر نبوی، ۲) دوران خلافت، ۳) دورهٔ استعمار، ۴) عصر بیداری اسلامی

پاسخ خیلی تشریحی عبارت‌های «الف»، «ب» و «ج»، به ترتیب مربوط به دوران‌های خلافت، استعمار و بیداری اسلامی است؛ بنابراین ابتدا دورهٔ استعمار (مورد «ب»)، رخ داد و سپس برای مقابله با آن، مفهوم بیداری اسلامی (مورد «ج»)، مطرح شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عبارت‌های «ب» و «ج» به دنبال یکدیگر رخ دادند، نه در یک زمان واحد.

گزینهٔ (۳): در راستای مقابله با «ب»، بیداری اسلامی «ج» مطرح شد، نه «الف».

گزینهٔ (۴): عبارت‌های «الف» و «ج» در یک زمان واحد رخ نداند. هم‌چنین «ج» بعد از «ب» رخ داد، نه پیش از آن.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸ **موارد کدام گزینه، به ترتیب دربارهٔ «هستی‌شناسی»، «انسان‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» فرهنگ غرب درست است؟**

۱) به معنای اصالت انسان دنیوی در جهان هستی است. ـ از نتایج منطقی هستی‌شناسی فرهنگ غرب است. ـ وجه مشترک همهٔ انواع آن، کنارگذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت است.

۲) همهٔ ظرفیت‌های هستی متوجه اهداف دنیوی می‌شود. ـ به معنای اصالت انسان دنیوی و این‌جهانی است. ـ روشی از معرفت و شناخت را به رسمیت می‌شناسد که با سکولاریسم و اومانیسم همراه است.

۳) به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است. ـ وجه مشترک همهٔ انواع آن، کنارگذاشتن وحی در شناخت حقیقت است. ـ از روشنگری به عنوان مهم‌ترین ویژگی معرفت‌شناختی غرب یاد می‌شود.

۴) سبب پیدایش و رشد نهضت‌های جدید دینی شده است. ـ حقوق را برمبنای تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌دهد. ـ روشنگری غربی برای از بین بردن موانعی آمده است که راه را بر حقیقت بسته‌اند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

نکته هستی‌شناسی فرهنگ غرب ← سکولاریسم (دنیوی‌شدن)/ انسان‌شناسی فرهنگ غرب ← اومانیسم (اصالت انسان دنیوی)/ معرفت‌شناسی فرهنگ غرب ← روشنگری خاص

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (مربوط به اومانیسم یا انسان‌شناسی فرهنگ غرب است.) ـ درست ـ درست

نکته انسان‌شناسی فرهنگ غرب (اومانیسم)، از نتایج هستی‌شناسی این فرهنگ (سکولاریسم) است.

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست (مربوط به روشنگری خاص و معرفت‌شناسی فرهنگ غرب است.) ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ درست ـ نادرست (مربوط به روشنگری در معنای عام است.)

امتحان نهایی

هر عبارت دربارهٔ چه مفهومی است؟ *(سؤال ۹ (الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)*

الف) پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانهٔ بشر؛ به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی:(.....)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۹ **پاسخ سؤالات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟**

- **کدام‌یک، از زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب ـ رعیتی در دوران رنسانس است؟**
- **کدام‌یک، از پیامدهای تحریفات مسیحیت در سطح اندیشه و نظر به حساب می‌آید؟**
- **کدام‌یک، از ریشه‌ها و عوامل زمینه‌ساز شکل‌گیری نخستین انقلاب لیبرال جهان است؟**
- **کدام‌یک، از زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا در دوران رنسانس محسوب می‌شود؟**

۱) رشد تجارت ـ دورماندن مسیحیت از عقلانیت با قبول تثلیث ـ اندیشه‌های فلسفی روشنگری ـ مواجههٔ اروپاییان با مسلمانان

۲) کشف آمریکا ـ آمیخته‌شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری ـ تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی ـ اقتصاد سرمایه‌داری

۳) جنگ‌های صلیبی ـ گام برداشتن کشیشان و آباء کلیسا به سوی نوعی دنیاگرایی به جای امور معنوی ـ اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی ـ فتح قسطنطنیه

۴) بالاگرفتن تب طلا ـ توجیه عملکرد دنیوی کلیسا در پوشش معنوی ـ قانون‌گذاری برمبنای خواست انسان ـ جنگ‌های صلیبی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی

- با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالاگرفتن تب طلا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب ـ رعیتی فراهم آمد. (رد گزینهٔ (۳))
- مسیحیت قرون وسطی در سطح اندیشه و نظر، با رویکردهای اساطیری آمیخته شد و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند. گام‌برداشتن به سوی دنیاگرایی و توجیه عملکرد دنیوی با پوشش معنوی، مربوط به سطح زندگی و عمل است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))
- انقلاب فرانسه (نخستین انقلاب لیبرال جهان)، ریشه در دوران رنسانس و اندیشه‌های فلسفی روشنگری و تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی دارد. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))
- جنگ‌های صلیبی، مواجههٔ اروپاییان با مسلمانان و فتح قسطنطنیه، زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا را فراهم کرد. (رد گزینهٔ (۲))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰ از بین موارد زیر، کدام موارد نادرست‌اند؟

الف) علم جدید با رویکرد دنیوی، وظیفهٔ شناخت حقیقت عالم و عبور انسان از ملک به ملکوت را بر عهده ندارد.

ب) انسان‌شناسی در دیدگاه اسلام مبتنی بر این اصل است که انسان باید با پیروی از پیامبران، عقل خود را شکوفا سازد.

ج) در امپریالیسم فرهنگی، قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعهٔ مسلط را می‌پذیرد.

د) فرهنگ ژاپن همانند فرهنگ اینکاها، گسترهٔ جغرافیایی وسیعی ندارد؛ اما برخلاف آن، تداوم تاریخی بالایی دارد.

ه) پرسش دربارهٔ روش‌های شناخت و اعتبار آن در یک فرهنگ، مربوط به هستی‌شناسی آن فرهنگ است.

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ه»
۳) «ج» ـ «ه»
۴) «د» ـ «ب»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲، ۳، ۴ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) توجه به عقل انسان، مربوط به معرفت‌شناسی اسلام است، نه انسان‌شناسی آن.

ه) پرسش‌های بنیادی به سه دستهٔ اصلی تقسیم می‌شوند:

نوع پرسش	توضیحات	مثال
هستی‌شناسانه	پرسش‌هایی دربارهٔ نوع جهان‌بینی هر فرهنگ	آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟ آیا پس از مرگ زندگی دیگری وجود دارد؟
انسان‌شناسانه	پرسش‌هایی دربارهٔ نگاه هر فرهنگ به انسان	آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟ آیا انسان آزاد است که هر کاری می‌خواهد انجام دهد یا مجبور به اطاعت از سرنوشت است؟
معرفت‌شناسانه	پرسش‌هایی دربارهٔ روش‌های شناخت مورد قبول در هر فرهنگ	آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟ آیا حقیقت فقط با علم تجربی قابل کشف است؟

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۱ هر یک از ابیات زیر، به ترتیب، با کدام روش کسب آگاهی و معرفت مطابقت دارد؟

الف) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند — تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

ب) به صحرا بنگرم، صحرا تو بینم — به دریا بنگرم، دریا تو بینم

ج) خرد رهنمای و خرد دلگشای — خرد دست گیرد به هر دو سرای

د) پدرم روضهٔ رضوان به دو گندم بفروخت — من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم؟

۱) دریافت درونی ـ شهودی ـ علم تجربی ـ سخن و عمل بزرگان دین

۲) علم تجربی ـ بزرگان دین ـ منطقی ـ دریافت درونی

۳) علم تجربی ـ شهودی ـ فلسفی ـ سخن و عمل بزرگان دین

۴) شهودی ـ بزرگان دین ـ علم تجربی ـ دریافت درونی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

انسان‌ها برای کسب آگاهی و معرفت از منابع مختلفی استفاده می‌کنند. این منابع عبارت‌اند از:

منابع کسب آگاهی و معرفت

۱) عقل (استدلال منطقی، روش‌های فلسفی و ...)

۲) استناد به وحی، آیات الهی، سخن و عمل بزرگان دین (احادیث و روایات)

۳) شهود، دریافت درونی و ...

۴) تجربه (روش‌های علم تجربی)

نکته

- هرگاه برای رسیدن به دانش از مثال‌های مختلف عینی استفاده کرده و به نتیجه‌گیری کلی برسیم و سپس نتیجهٔ گرفته‌شده را مورد آزمایش قرار داده تا ببینیم درست است یا نه، روش به کار گرفته شده «**روش علمی یا علم تجربی**» است.
- هرگاه از ابزارها و روش‌های قابل مشاهده و عینی برای رسیدن به آگاهی و معرفت بهره می‌بریم، روش به کار گرفته شده «**روش علمی**» است.
- چهار منبع کسب آگاهی و معرفت در مقابل هم نیستند، بلکه تکمیل‌کنندهٔ جنبه‌های مختلف علم و آگاهی هستند.
- هر منبع، ابزار، روش‌ها و ویژگی‌های مخصوص به خود را دارد.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی ابیات:

الف) در این بیت، شاعر به چرخهٔ طبیعت و نظم آن اشاره کرده که باعث می‌شود نیازهای انسان تأمین شود. آگاهی‌یافتن از این چرخهٔ طبیعی، نیازمند استفاده از ابزارهای علمی و قابل مشاهده است، پس منبع کسب دانش شاعر، «**روش علمی**» بوده است، چون رابطهٔ بین ابر و ماه و خورشید و آفرینش از طریق ابزارهای علمی و قابل مشاهده و توسط دانشمندان به دست آمده است.

گول نخوری

دقت کنید که در روش شهودی، فرد از طریق نشانه‌های غیر قابل مشاهدهٔ مستقیم و دریافت درونی به نتیجه می‌رسد، نه از طریق مشاهدات عینی. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

ب) در این‌جا شاعر ادعا می‌کند که هر پدیده‌ای در این عالم، او را به یاد محبوب الهی می‌اندازد، گویی هر چیز در این عالم، جلوه‌ای از او محسوب می‌شود، پس با معرفت قلبی و «**شهودی**» روبه‌رو هستیم، نه معرفت عقلی (منبع عقل) یا نقلی (منبع استناد به وحی و آیات الهی و ...). (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

ج) مضمون این بیت، ستایش «عقل و خرد» به عنوان یکی از ابزارهای شناخت و تأکید بر بهره‌گیری از آن است. که در روش «عقل» مطرح است و توسط روش‌های «**فلسفی**» و استدلال‌های «**منطقی**» انجام می‌شود. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))

د) شاعر در این بیت به داستان هبوط حضرت آدم (ع) اشاره می‌کند، به عبارتی مقصود از پدر، همان حضرت آدم، روضهٔ رضوان، همان بهشت و گندم، همان سیب است که منجر به رانده‌شدن حضرت آدم از بهشت شده است، پس می‌توان گفت که در این بیت به **آیات الهی، وحی و سخن و عمل بزرگان دین** که به این داستان اشاره کرده، استناد شده است.

توجه داشته باشید که این فرد داستان حضرت آدم و حوا را از طریق دریافت درونی کشف نکرده است، بلکه از طریق منابع وحیانی و داستان‌های قرآنی به دست آورده است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام‌یک از اهداف روان‌شناسی تجربی مرتبط است؟

- علی‌رغم تلاش دانشمندان برای دقیق و بی‌طرف بودن، دقت و مشاهدهٔ آنان در بیان این هدف می‌تواند تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، آسیب جدی ببیند.
- با آگاهی از اهمیت کیفیت مطالعه، می‌توان حدس زد دانش‌آموزی که خوب درس می‌خواند، موفق شود.
- دشواری تحقق آن به صورت غیرمستقیم ناشی از وجود توأمان ابعاد جسمانی و غیرجسمانی در آدمی است.
- تأثیرپذیربودن پدیده‌های روان‌شناختی از عوامل متعدد، ابتدا این هدف علم را با دشواری مواجه می‌کند.

۱) توصیف ـ تبیین ـ پیش‌بینی و کنترل ـ توصیف

۲) توصیف ـ پیش‌بینی ـ پیش‌بینی و کنترل ـ تبیین

۳) تبیین ـ تبیین ـ توصیف و تبیین ـ پیش‌بینی

۴) تبیین ـ پیش‌بینی ـ توصیف و تبیین ـ کنترل

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

اهداف علم روان‌شناسی همانند سایر علوم تجربی، به ترتیب: **توصیف**، **تبیین**، **پیش‌بینی** و **کنترل** است.

اهداف روان‌شناسی	توضیح
توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «**چیستی**» مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم. چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد. دانشمندان سعی می‌کنند تا در توصیف موضوع‌ها و پدیده‌های مختلف، دقیق و بی‌طرف باشند، ولی همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها و نظریه‌های پذیرفته‌شده در هر علم، ارزش‌ها و هم‌چنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند؛ این امر بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد. کلیدواژه‌ها: به معنای، عبارت است از، یعنی، به این معناست که، بیان می‌کند و ...
تبیین	به بیان «**چرایی**» اتفاق‌افتادن یک پدیده می‌پردازد. در واقع، هر دانشمند زمانی که یک پدیده را تبیین می‌کند، در حال بیان علل اتفاق‌افتادن آن پدیده در جهان است. کلیدواژه‌ها: موجب می‌شود، باعث می‌شود، به دلیل، منجر به ...، علت و معلول و ... **نکته**: پیچیدگی و دشواری توصیف و تبیین موضوع‌های مختلف علم روان‌شناسی به دلیل وجود ابعاد و ویژگی‌های مختلف و بسیار پیچیدهٔ انسان است. انسان علاوه بر این‌که جسم و بدن دارد، دارای ابعاد غیرجسمانی هم هست که با بدن در ارتباط تنگاتنگی است. این امر باعث می‌شود که توصیف دقیق از موضوع‌های مختلف در انسان دشوار گردد و هم‌چنین شاهد تبیین‌های متفاوتی از این موضوع‌ها در روان‌شناسی باشیم. **نکته**: موضوع‌های روان‌شناختی تحت تأثیر عوامل متعددی هستند که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را توصیف یا تبیین کرد.
پیش‌بینی	به بیان احتمال وقوع پدیده‌ای در آینده می‌پردازد. کلیدواژه‌ها: احتمالاً، ممکن است، شاید، برآورد می‌شود، به کار رفتن فعل‌های مستقبل (مانند: خواهد شد، خواهد یافت) و ...
کنترل	به بیان راهکارها و دست‌کاری پدیده‌ها می‌پردازد تا شرایط را با توجه به خواسته‌ها در دست گیرد یا تغییر دهد. کلیدواژه‌ها: باید، بهتر است و هر نوع راهکاری که توصیه شود. **نکته**: پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به «پیش‌بینی» و «کنترل» آن پدیده، دست یافت. **نکته**: پیش‌بینی و کنترل موضوعاتی که توصیف و تبیین راحت‌تری دارند، آسان‌تر است؛ بنابراین پدیده‌های مطرح در علوم انسانی به دلیل این‌که موضوعات پیچیده‌تری دارند و دارای علل متعددی هستند، توصیف و تبیین دشواری داشته و همین امر موجب دشواری پیش‌بینی و کنترل این پدیده‌ها می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: دانشمندان سعی می‌کنند در «**توصیف**» موضوع‌ها و پدیده‌های مختلف، دقیق و بی‌طرف باشند؛ اما با این وجود، در توصیف پدیده‌ها، تحت تأثیر پیش‌فرض‌های خود قرار می‌گیرند. این امر، بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

عبارت دوم: پس از برگزیدن تبیینی از یک پدیده، مثلاً اهمیت کیفیت مطالعه در کسب نتیجهٔ خوب، تا حد زیادی می‌توان به پیش‌بینی آن پدیده دست یافت. در این مثال اگر بدانیم خوب درس خواندن منتهی به کسب نتیجهٔ خوب می‌شود، می‌توان با مشاهدهٔ کیفیت مطلوب مطالعهٔ دانش‌آموزی، **پیش‌بینی** کرد که او در آینده نتیجهٔ خوبی کسب خواهد کرد.

عبارت سوم: دلیل پیچیدگی توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی آن است که انسان علاوه بر آن‌که جسم و بدن دارد، دارای ابعاد غیرجسمانی هم هست، یعنی وجود توأمان جسم و روان دلیل دشواری توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی است. از طرف دیگر دلیل دشواری پیش‌بینی و کنترل در روان‌شناسی، دشواری توصیف و تبیین پدیده‌های این علم است، یعنی دشواری تحقق «**پیش‌بینی و کنترل**» غیرمستقیم ناشی از وجود هم‌زمان جسم و روان در آدمی است.

عبارت چهارم: پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر عوامل متعددی است که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را توصیف و یا تبیین کرد. پیش‌بینی و کنترل موضوعی که توصیف و تبیین روشن‌تری داشته باشد، آسان‌تر است؛ بنابراین تحت تأثیر عوامل متعدد بودن ابتدا بر دشواری «**توصیف و تبیین**» پدیده‌ها اثر می‌گذارد و سپس بر اهداف بعدی یعنی پیش‌بینی و کنترل اثر می‌گذارد که با تکیه بر توصیف و تبیین به دست می‌آیند.

کنکور

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، به کدام هدف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟ *(سؤال ۶۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت دوم)*

- **استفاده از روش‌ها و فنون تقویت حافظه**
- **ویژگی‌های حافظه‌کاری در نظام شناختی انسان**
- **برآورد عملکرد حافظه، یک هفته پس از به خاطر سپردن مطالب**
- **علل فراموشی مطالب درسی در جلسهٔ آزمون**

۱) تبیین ـ توصیف ـ کنترل ـ تبیین

۲) تبیین ـ مشاهده ـ کنترل ـ توصیف

۳) کنترل ـ مشاهده ـ پیش‌بینی ـ تبیین

۴) کنترل ـ توصیف ـ پیش‌بینی ـ تبیین

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳ **روش جمع‌آوری اطلاعات کدام‌یک از افراد زیر بدون خطا بوده است؟**

۱) فرزانه برای مصاحبه با آزمودنی‌های خود لیست مشخصی از سؤالات دارد که به ترتیب آن‌ها را می‌پرسد.

۲) مدرسه‌ای صرفاً با کمک آزمون هوش وکسلر، دانش‌آموزانی که بهرهٔ هوشی بالاتری دارند را ثبت‌نام می‌کند.

۳) صبا برای آن‌که متوجه شود پدرش آلزایمر گرفته یا نه، از اینترنت آزمونی برای سنجش حافظه پیدا می‌کند.

۴) مربی فوتبالی برای سنجش عملکرد بازیکنانش سعی می‌کند بدون تعصب، فیلم ضبط‌شدهٔ تمرین‌های آن‌ها را بارها و بارها ببیند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

برخی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی عبارت‌اند از:

مشاهده
- یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات برای **توصیف** موضوعات مختلف است.
- برای بررسی **رفتار** آدمیان و حیوانات کاربرد دارد.
- به دو شکل: ۱) در محیط طبیعی، ۲) در محیط آزمایشگاهی صورت می‌گیرد.
- اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و مشاهده‌گر تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری‌ها به دور باشد.

پرسش‌نامه
- برای بررسی اطلاعاتی که به طور مستقیم **نمی‌توان** مشاهده کرد، کاربرد دارد.
- برای بررسی رفتار و افکار فرد، از خود فرد پرسیده می‌شود.
- باید دقیق و معتبر باشد.
- به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.

مصاحبه
- برای موضوعاتی که نمی‌توان مشاهده کرد و یا سؤالات از پیش تعیین شده‌ای برای آن‌ها در نظر گرفت، کاربرد دارد.
- به صورت گفت‌وگوی دوطرفه انجام می‌شود.
- هدفمند و سازمان‌یافته است و همین ویژگی آن را از گفت‌وگوی عادی متمایز می‌کند.

آزمون
- بیش از هر روشی افراد عادی جامعه ممکن است با استفاده از این ابزار مواجه شده باشند.
- ابزاری برای **کمّی**کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است.
- **ساخت** آن بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.
- باید **دو ویژگی** مهم داشته باشد
  - ۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است.
  - ۲) در دفعات متعدد اجرا باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسان بدهد.
- **استفاده** از آن، چگونگی **اجرا و تفسیر** آن باید در کنار سایر روش‌ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود.
- اطلاعات به‌دست‌آمده از این روش نباید به صورت عمومی و برای دیگران منتشر شود.

روش‌های مبتنی بر علم اعصاب
- با استفاده از فنون مختلف، **عملکرد مغز** مورد مشاهده قرار می‌گیرد.
- برخی از این فنون عبارت‌اند از:
  - ۱) تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI)
  - ۲) نوار مغزی مغناطیسی (MEG)
  - ۳) تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)
- در این روش به مطالعهٔ **دقت مکانی و زمانی** مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی پرداخته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست**؛ در مصاحبه، محقق براساس پاسخ دریافت‌شده، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کند و تمامی پرسش‌ها در مصاحبه از پیش معلوم نیست.

گزینهٔ (۲): **نادرست**؛ استفاده از آزمون‌ها باید در کنار سایر روش‌ها باشد و نباید از آن‌ها به تنهایی استفاده کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): **نادرست**؛ استفاده از آزمون‌ها، اجرا و تفسیر آن‌ها باید به دست افراد متخصص انجام شود و فرد غیرمتخصص نمی‌تواند آن را اجرا کرده و به کمک آن حافظهٔ فردی را بسنجد. ضمناً عملکرد مغز از طریق روش‌های مبتنی بر علم اعصاب، بهتر و دقیق‌تر قابل بررسی است.

گزینهٔ (۴): **درست**؛ مشاهده هم می‌تواند به صورت مستقیم و هم با کمک تصاویر ویدیویی ضبط‌شده باشد، به همین خاطر مربی فوتبالی که با کمک تصاویر ضبط‌شده عملکرد بازیکنانش را می‌سنجد، دچار خطا نشده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴ کدام‌یک از عبارت‌های زیر درست هستند؟

الف) رشد جنین درون رحم، تنها ناشی از عوامل وراثتی و رشد در سالمندی، بیشتر ناشی از عوامل محیطی است.

ب) لزوماً تمام ویژگی‌های وراثتی از بدو تولد در رفتار و ظاهر فرد، ظاهر نمی‌شوند.

ج) با بررسی اقوام و خویشاوندان دور و نزدیک هر فرد، می‌توان برخی ویژگی‌های ظاهری و رفتاری او را پیش‌بینی کرد.

د) این‌که کودک چند خواهر و برادر بزرگ‌تر دارد و تعداد لغاتی که می‌داند بیشتر از تعداد لغاتی است که خواهر و برادرش در همین سن می‌دانسته‌اند، به دلیل عوامل وراثتی مؤثر بر رشد اوست.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

عوامل مؤثر بر رشد:

عواملی که بر رشد انسان اثر می‌گذارند، دو دسته‌اند:

عوامل وراثتی
- وراثت، ایجادکنندهٔ صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است.
- «**رسش**» تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود.
- عوامل محیطی تا حدودی می‌تواند بر «رسش» اثر گذارد.
- شروع توانایی‌ها در سنین خاص، در اکثر افراد به عامل رسش مربوط می‌شود؛ مانند شروع به راه‌رفتن مستقل در ۱۵ماهگی.

عوامل محیطی
- عواملی که در بیرون فرد وجود دارد و بر نحوهٔ تغییرات رشدی اثر می‌گذارند.
- یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است.
- افزایش مهارت‌ها و تفاوت افراد در بهتر انجام دادن کارها بر اثر تمرین بیشتر، به عامل محیطی مربوط می‌شود؛ مانند کسب مهارت دوچرخه‌سواری در برخی کودکان.

نکته

- هرگاه صحبت از تغییرناپذیری انسان‌ها به دلیل ویژگی‌های ذاتی آنان است، نقش «وراثت» مطرح است و هرگاه صحبت از تغییرپذیری انسان‌ها به دلیل قرارگرفتن در کنار افراد و یا در شرایط یادگیری است، «عامل محیطی» مطرح است.
- تا در کودک رسش اتفاق نیفتد، یادگیری و محیط نمی‌تواند در رشد کودک و کسب توانایی کودک اثر بگذارد. به عبارت دیگر کودک باید از نظر زیستی، آمادگی لازم را کسب کند تا با آموزش، مهارت لازم در انجام فعالیتی را به دست آورد.
- در یک خانوادهٔ پرجمعیت و خانوادهٔ تک‌فرزند همهٔ کودکان در سن یکسانی شروع به صحبت می‌کنند که این موضوع بیانگر نقش «رسش» است، اما در خانوادهٔ پرجمعیت، کودک لغت‌های بیشتری می‌آموزد، این موضوع بیانگر نقش محیط است.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست**؛ رشد در تمامی سنین، یعنی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ، ناشی و تحت تأثیر هر دو عامل محیطی و وراثتی است. برای مثال عوامل محیطی مانند ضربهٔ فیزیکی، در رشد قبل از تولد مؤثر بوده و عوامل وراثتی مانند سابقهٔ ژنتیکی بیماری قلبی و یا دیابت در سالمندی مؤثر است.

ب) **درست**؛ برخی از صفات وراثتی از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر می‌شود؛ برای مثال رنگ چشم که پدیده‌ای با وراثت‌پذیری بالاست، از همان روزهای نخست مشخص است، اما استعدادِ ابتلا به بیماری قند، با وجود آن‌که به شدت تحت تأثیر وراثت است، گاهی تا میانسالی خود را نشان نمی‌دهد.

ج) **درست**؛ با توجه به اهمیت عامل وراثت و رسش، در بسیاری از موارد با بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور، می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

د) **نادرست؛** وجود خواهر و برادر، تعداد اعضای خانواده و برقراری تعامل با آن‌ها از عوامل محیطی مؤثر بر رشد است. برای مثال، این‌که فرد چه دایرهٔ لغاتی دارد و چه تعداد لغت بلد است، تحت تأثیر تعداد اعضای خانواده است. توجه داشته باشید که سن شروع ویژگی‌ها به عامل رسش مربوط است که معمولاً بازهٔ زمانی مشخصی دارد، ولی این‌که کودک در ابتدای این بازه به توانایی مورد نظر برسد و یا در اواخر آن بازهٔ زمانی، تحت تأثیر محیط است. برای مثال اگر کودکان معمولاً در بین ۱۲ تا ۱۵ ماهگی به طور مستقل راه می‌روند، این بازهٔ زمانی را رسش تعیین می‌کند ولی در بین کودکان یک خانواده که تقریباً وراثت مشابهی دارند، این‌که کودک در ۱۲ماهگی به راه بیفتد یا در ۱۵ماهگی، بستگی به محیط، آموزش‌ها و تمرین‌هایی دارد که با کودک انجام می‌شود. به همین دلیل است که رسش به آمادگی زیستی وابسته است و طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود و عوامل محیطی نیز می‌توانند تا حدی بر رسش اثر بگذارند.

کتاب درسی

۱) در یک خانوادهٔ پرجمعیت و خانوادهٔ تک‌فرزند، همهٔ کودکان در سن یکسانی شروع به صحبت می‌کنند، اما در خانوادهٔ پرجمعیت، کودک لغت‌های بیشتری می‌آموزد. به نظر شما علت این تفاوت چیست؟ *(روان‌شناسی ـ صفحهٔ ۴۲ کتاب درسی)*

۲) کدام‌یک از عوامل وراثتی یا محیطی باعث ایجاد تفاوت شده است؟

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۵ کدام گزینه در خصوص «رشد اجتماعی و اخلاقی» در دورهٔ کودکی درست است؟

۱) در دورهٔ طفولیت، انگیزهٔ عمل اخلاقی در کودک، بر پایهٔ خوشحال‌کردن دیگران است.

۲) همکاری در بازی‌های گروهی و رعایت تبصره‌ها و قواعد آن، از شاخصه‌های رشد درک اخلاقی است.

۳) در ۸ ـ ۷ ماهگی کودک طی یک فرایند وابسته به آمادگی زیستی، اولین علامت رشد اجتماعی را از خود بروز می‌دهد.

۴) برای رشد اخلاقی یک فرایند پیچیده و گام‌به‌گام طی می‌شود. در این فرایند خانواده و اجتماع نقش مهمی در مطرح‌کردن معیارها و قوانین دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد اجتماعی در دورهٔ کودکی:

انسان موجودی اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد. آگاهی انسان از این ویژگی مهم در فرایند رشد به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند. برخی از این تغییرات در جدول زیر آمده است:

۳ ـ ۲ ماهگی	اولین علامت رشد اجتماعی در ۳ ـ ۲ ماهگی، **لبخند اجتماعی** است.
۸ ماهگی	**ترس از غریبه** در ۸ ماهگی است.
۲ تا ۳ سالگی	در این سن **بازی‌های موازی** وجود دارد، در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مندند در کنار یکدیگر باشند، ولی هر کودک به صورت انفرادی بازی می‌کند.
دورهٔ دبستان	کودکان در دورهٔ دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند. بازی در این سنین قاعده‌مند شده و به صورت مشترک صورت می‌گیرد. جملهٔ معروف آن‌ها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) است. کودکان در این دوره علاقهٔ خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند.

رشد اخلاقی دورهٔ کودکی: برای اخلاق یک فرایند تدریجی و پیچیده طی می‌شود. رشد درک اخلاقی مبتنی بر آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه رفتار کنند. منظور از رشد درک اخلاقی همان انجام عمل اخلاقی است.

کودکان در ابتدا هیچ تصوری از کار خوب و بد ندارند؛ به همین دلیل مسئول رفتار خود نیستند.

دلایل رفتار اخلاقی در سنین مختلف می‌تواند متفاوت باشد.

- کودک ۶ ساله ممکن است کاری را اخلاقی بداند و انجام دهد که **دوستش را خوشحال می‌کند.**
- کودک وقتی بزرگ‌تر می‌شود، مثلاً در نوجوانی، کار اخلاقی را به دلیل **درستی** آن انجام می‌دهد، نه صرفاً به دلیل خوشحال‌کردن دیگران.

قضاوت اخلاقی (اظهار نظر در مورد درستی و یا نادرستی رفتار دیگران) در سنین مختلف متفاوت است.

- کودک ۶ ساله کار اخلاقی را براساس **نتیجهٔ آن** قضاوت می‌کند، مثلاً رفتار کسی را که برای کمک‌کردن به مادر، سه فنجان شکسته، بدتر از عمل کسی می‌داند که بدون اجازهٔ مادر برای برداشتن شکلات، دستش خورده و فقط یک فنجان شکسته است.
- کودکان بزرگ‌تر، کار اخلاقی را براساس **نیت افراد** قضاوت می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست؛** در ابتدا کودکان هیچ تصوری از خوب و بد و یا درستی یا نادرستی یک عمل ندارند؛ بنابراین در سال‌های اولیهٔ کودکی یا همان طفولیت، کودک شناخت و انگیزه‌ای برای انجام عمل اخلاقی ندارد؛ ولی در سال‌های آخر کودکی اول و حدود ۶ سالگی، کار اخلاقی را به دلیل خوشحال‌کردن دیگران انجام می‌دهد.

گزینهٔ (۲): **نادرست؛** همکاری‌کردن و پیروی از قواعد، در شاخصهٔ اجتماعی رشد دورهٔ کودکی بررسی می‌شود، نه رشد اخلاقی.

گزینهٔ (۳): **نادرست؛** اولین علامت رشد اجتماعی، لبخند اجتماعی است که در دو الی سه ماهگی رخ می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۴): **درست**؛ برای اخلاق، یک فرایند تدریجی و پیچیده طی می‌شود. رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری عناصر شناخت وابسته است و برای این‌که کودک قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی را که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه رفتار کنند را بیاموزد و به آن‌ها عمل کند، لازم است که این قوانین را ابتدا از طریق محیط یعنی خانواده، دوستان، اطرافیان، مربیان و ... فراگیرد و سپس به آن‌ها عمل کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶ **کدام عبارت دربارهٔ ویژگی‌های رشد در دورهٔ نوجوانی، نادرست است؟**

۱) تحریک‌پذیری و نوسانات خلقی در نوجوانی، منشأ فیزیولوژیکی و جسمانی دارد و با کسب مهارت، هیجان‌ها هم‌چنان منبع رفتارهای مثبت و سازنده خواهند بود.

۲) در دورهٔ نوجوانی اندام‌های داخلی بدن رشد قابل توجهی دارند که این تغییرات باعث می‌شود نوجوان احساس توانمندی زیادی کند.

۳) ایفای نقش جنسیتی برای نشان‌دادن رفتارهای زنانه یا مردانه مربوط به ویژگی جنسی هویت است.

۴) نظارت و ارزیابی بر استدلال‌ها و قضاوت‌ها و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه از ویژگی‌های مختص دورهٔ نوجوانی است که در کودکی وجود ندارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد و شکل‌گیری هویت در دورهٔ نوجوانی:

- یکی از تغییرات در رشد اجتماعی دورهٔ نوجوانی، دستیابی به «هویت» است.
- پاسخ به این سؤال که «من کیستم؟» بیانگر هویت فرد است.
- یکی از تکالیف اصلی رشد در دورهٔ نوجوانی، شکل‌گیری هویت است.
- هویت: همان تمایزی است که فرد بین خود و دیگران می‌گذارد و طرز فکر، عقاید و نحوهٔ ارتباط فرد با دیگران را شامل می‌شود.
- هویت اجزای متعددی دارد و شامل ویژگی‌های جسمی (قیافه)، جنسی (دختر یا پسر بودن)، ویژگی‌های روانی (ایفای نقش جنسیتی برای نشان‌دادن رفتارهای زنانه یا مردانه)، اجتماعی (عضویت در گروه‌ها یا انتخاب شغل و پیشرفت)، شناختی، اخلاقی، جسمانی، آرمانی، ارزشی یا قومی، خصوصیات رفتاری و شخصیتی و ... می‌شود.
- نوجوانانی که خود را می‌پذیرند و هویت مثبتی برای خود قائل‌اند، به لحاظ روانی از افرادی که هویتی منفی داشته و به خود علاقه‌ای ندارند، سالم‌ترند.
- تحول اخلاقی و ارزشی در دورهٔ نوجوانی بیش از هر دورهٔ دیگری است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هویت همان تمایزی است که فرد بین خود و دیگران می‌گذارد. هویت طرز فکر، عقاید و نحوهٔ ارتباط با دیگران را شامل می‌شود. هویت اجزای متعددی دارد و شامل ویژگی‌های جسمی، جنسی، اجتماعی، شناختی، اخلاقی، هیجانی، آرمانی، شغلی و ویژگی‌های روانی است که در مجموع هویت فرد را می‌سازد. به این ترتیب، افراد ممکن است به لحاظ ویژگی‌های جسمی (قیافه)، جنسی (دختر یا پسر بودن)، ویژگی‌های روانی (ایفای نقش جنسیتی برای نشان‌دادن رفتارهای زنانه یا مردانه) و ... خصوصیات رفتاری و شخصیتی متمایزی را دارا باشند؛ باید توجه داشت که ایفای نقش جنسیتی به ویژگی‌های روانی هویت مربوط می‌شود، نه ویژگی‌های جنسی.

سایر گزینه‌ها درست هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷ **کدام عبارت در خصوص شرایطی که هیچ‌یک از محرک‌ها توانایی و شدت لازم برای تحریک اندام حسی فرد را ندارند، درست است؟**

۱) این شرایط مطلوب و خوشایند است و فرد را در یک خلسهٔ احساسی و استراحت کامل فرو می‌برد.

۲) اگر در افراد انگیزهٔ بیرونی ایجاد شود، می‌توانند این شرایط را برای ساعت‌های طولانی به راحتی تحمل کنند.

۳) در صورت انتخاب محرک‌های پیرامونی، فرد می‌تواند تفسیری از آن‌ها داشته باشد.

۴) این امکان وجود دارد که فرد در این شرایط محرک‌هایی را تفسیر کند که اصلاً احساس نکرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

مفاهیم مهم در حوزهٔ احساس:

- **احساس:** تحریک اندام‌های حسی توسط محرک‌های بیرونی موجب «احساس» می‌شود.
- **محرومیت حسی:** به شرایطی گفته می‌شود که در آن هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی مثل چشم، گوش و ... به وسیلهٔ محرک‌های بیرونی تحریک نشود. نتایج مطالعات مربوط به فقدان حواس نشان داد:

۱) داوطلبانی که حاضر شدند آزمایش محرومیت حسی بر روی آن‌ها انجام شود، با وجود قول دریافت پاداش، نتوانستند بیشتر از چند ساعت شرایط محرومیت حسی را تحمل کنند.

۲) محرومیت حسی به دلیل آزارنده‌بودن آن، نوعی شکنجه تلقی می‌شود.

۳) موجودات زنده، به‌خصوص انسان، نیاز به «احساس» دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست؛** شرایطی که در متن سؤال مطرح شده، همان شرایط محرومیت حسی یا فقدان حواس است. این شرایط آزارنده است و معمولاً آن را نوعی شکنجه تلقی می‌کنند؛ بنابراین فرد در آن احساس خوشایندی نخواهد داشت.

گزینهٔ (۲): **نادرست؛** در این آزمایش‌ها مشخص شد که افرادی که داوطلب شرکت در آن شدند، علی‌رغم قول دریافت پاداش که در افراد انگیزهٔ بیرونی ایجاد می‌کند، نتوانستند شرایط را بیشتر از چند ساعت تحمل کنند.

گزینهٔ (۳): **نادرست؛** در شرایط محرومیت حسی، هیچ‌یک از محرک‌ها نمی‌توانند اندام حسی را تحریک کنند، پس احساسی اتفاق نمی‌افتد که فرد با انتخاب برخی از محرک‌ها و توجه به آن‌ها بتواند تفسیری از آن‌ها داشته و به ادراک برسد.

گزینهٔ (۴): **درست؛** در مواردی فرد بدون این‌که محرکی احساس شده باشد، ممکن است آن را ادراک کند. به ادراک پدیده‌های بدون احساس توهم گفته می‌شود که در شرایط عادی و یا شرایط محرومیت حسی در هر فردی ممکن است اتفاق بیفتد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸ **اگر موقعیت از دست دادن محرک هدف در یک آزمایش آن باشد که نوار پاک‌سازی خشکبار در کارخانه، پستهٔ سالم را شناسایی کرده و در سبد خشک‌کن بیندازد، به ترتیب، موقعیت «ردّ درست» و «هشدار کاذب» کدام خواهد بود؟**

۱) پستهٔ پوک را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند. ـ پستهٔ ناسالم را به سبد خشک‌کن بیندازد.

۲) پستهٔ سالم را در سبد خشک‌کن بیندازد. ـ پستهٔ پوک را شناسایی کرده و از چرخهٔ خشک‌کن خارج کند.

۳) پستهٔ پوک را به سبد خشک‌کن بیندازد. ـ پستهٔ ناسالم را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند.

۴) پستهٔ ناسالم را از چرخهٔ خشک‌کردن خارج کند. ـ پستهٔ سالم را به سبد خشک‌کن بیندازد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

کارکردهای توجه: توجه کارکردهای مختلفی دارد که در زیر به سه مورد آن اشاره شده است:

۱) ردیابی درست علامت	در هر موقعیت توجه، دو نوع علامت وجود دارد: علامت هدف که باید انتخاب شود و علائم انحرافی که باعث حواس‌پرتی می‌شوند. در هر موقعیت ردیابی علامت، چهار حالت می‌تواند اتفاق بیفتد که دو حالت درست و دو حالت نادرست هستند: **ردیابی درست:** ۱) **اصابت**: زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد آن را ردیابی می‌کند. ۲) **رد درست**: زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد آن را ردیابی نمی‌کند. **ردیابی نادرست:** ۳) **هشدار کاذب**: زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد آن را ردیابی می‌کند. ۴) **از دست دادن محرک هدف**: زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد آن را ردیابی نمی‌کند. **نکته:** این‌که از دست دادن محرک هدف را فدای هشدار کاذب کنیم یا برعکس به **اهمیت تکلیف** بستگی دارد، یعنی تکالیف مهم‌تر با هشدار کاذب بیشتری همراه هستند. مثلاً هنگام عبور از خروجی‌های بازرسی فرودگاه‌ها، مأموران به دلیل اهمیت تکلیف دچار هشدار کاذب شده و همهٔ وسایل حتی کمربندها را هم می‌گردند.
۲) گوش‌به‌زنگی	به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دورهٔ زمانی طولانی گفته می‌شود. مهم‌ترین عامل گزارش‌نکردن محرک هدف در گوش‌به‌زنگی **خستگی** است. در گوش‌به‌زنگی **زمان دقیق** ارائهٔ محرک مشخص نیست.
۳) جست‌وجو	به توانایی یافتن یک محرک مکانی در زمینه یا بافت مکانی گفته می‌شود. پیداکردن محرک هدف در جست‌وجو تابع **تعداد عوامل انحرافی و ویژگی‌های منحصربه‌فرد** آن هدف است؛ یعنی هر چه محرک هدف منحصربه‌فردتر و یا تعداد عوامل انحرافی کم‌تر باشد، احتمال ردیابی درست بیشتر خواهد بود. در جست‌وجو، **مکان دقیق** محرک مشخص نیست.

پاسخ خیلی تشریحی

در این موقعیت می‌دانیم که تصمیم درست این است که نوار پاک‌سازی، پستهٔ سالم را تشخیص دهد و به بخش بعدی یعنی سبد خشک‌کن هدایت کند و پستهٔ پوک و یا ناسالم را از چرخهٔ تولید خارج کند.

در «ردّ درست» محرک هدف وجود ندارد و محرک انحرافی حضور دارد که باید کنار گذاشته شود، پس شناسایی هر چیزی غیر از پستهٔ سالم و خارج‌کردن آن از مسیر تولید، نشان‌دهندهٔ ردّ درست است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴)). در هشدار کاذب، محرک هدف وجود ندارد و محرک انحرافی ردیابی می‌شود؛ بنابراین شناسایی هر چیزی غیر از پستهٔ سالم و قراردادن آن در ادامهٔ مسیر تولید بیانگر «هشدار کاذب» است (تأیید گزینهٔ (۱)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹ پیامد کاهش هر یک از موارد زیر، به ترتیب، در کدام گزینه درست است؟

- **مهارت و تجربهٔ فرد در انجام تکالیف هم‌زمان**
- **تعداد عوامل انحرافی هنگام پیداکردن محرک هدف**
- **مدت‌زمان انجام تکالیف**
- **دشواری تکلیف**

۱) افزایش کارایی در توجه متمرکز ـ کاهش سرعت یافتن محرک ـ افزایش احتمال خطا ـ کاهش حداکثر زمان مفید برای توجه مستمر

۲) کاهش کارایی در توجه پراکنده ـ افزایش سرعت یافتن محرک ـ افزایش کیفیت انجام تکالیف ـ افزایش حداکثر زمان مفید برای توجه مستمر

۳) کاهش کارایی در توجه پراکنده ـ افزایش مدت‌زمان یافتن محرک ـ کاهش کیفیت انجام تکلیف ـ کاهش اثر منفی انجام تکالیف هم‌زمان

۴) افزایش کارایی در توجه متمرکز ـ کاهش مدت‌زمان یافتن محرک ـ کاهش احتمال خطا ـ افزایش اثر منفی انجام تکالیف هم‌زمان

مشاوره توجه به تک‌تک کلمات متن سؤال لازمهٔ رسیدن به پاسخ درست سؤال است. گاهی عدم توجه به کلمات بسیار مهم و تعیین‌کننده، شما را به خطا می‌اندازد، مانند کلمهٔ «کاهش» در متن این سؤال که در صورت عدم توجه به آن باعث می‌شود به پاسخ درست دست نیابید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

ساماندهی توجه:

برای ساماندهی توجه باید به نکات زیر توجه کرد:

۱) هر چه توجه **ارادی‌تر** باشد، «آگاهی» بیشتر می‌شود و هر چه **آگاهی** بیشتر شود، توجه «ارادی‌تر» خواهد بود.

۲) برای حفظ توجه و ایجاد تمرکز باید از **انجام فعالیت در ساعت‌های طولانی پرهیز شود**. هر چه مدت انجام تکالیف بیشتر می‌شود، کیفیت انجام آن و توجه مستمر (متمرکز) به دلیل «خستگی» کاهش می‌یابد.

۳) برای ایجاد توجه متمرکز، **از حواس مختلف برای انجام‌دادن یک تکلیف استفاده کنید**. اگر حواس مختلف درگیر انجام‌دادن یک تکلیف باشد، توجه کارایی خوبی خواهد داشت.

۴) **انجام‌دادن چند تکلیف هم‌زمان، کارایی توجه را کاهش می‌دهد.** زمانی که دو تکلیف به طور هم‌زمان انجام می‌شوند، عواملی مانند شباهت دو تکلیف، ساده یا دشوار بودن دو تکلیف و مهارت فرد انجام‌دهندهٔ تکلیف بر روی کیفیت انجام تکالیف اثر می‌گذارد.

هنگامی که دو تکلیف به طور هم‌زمان انجام می‌شود، اگر:

۱) تکالیف ساده باشند،

۲) تکالیف به هم شبیه باشند،

۳) فرد انجام‌دهندهٔ تکلیف مهارت لازم را داشته باشد،

اثر منفی هم‌زمان دو تکلیف **کاهش** می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: هر چه مهارت فرد در انجام هم‌زمان دو یا چند تکلیف کاهش یابد، **کارایی فرد در توجه پراکنده کاهش می‌یابد** (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳)). توجه داشته باشید که چون به طور هم‌زمان تکالیف انجام می‌شود، نوع توجه، متمرکز نیست چون در توجه متمرکز فرد بر روی یک تکلیف برای مدت طولانی و پایدار توجه می‌کند (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

عبارت دوم: زمانی که تعداد عوامل انحرافی در پیداکردن یک محرک در بافت مکانی کاهش می‌یابد، **سرعت فرد برای یافتن محرک هدف افزایش می‌یابد** (تأیید گزینهٔ (۲)). هم‌چنین **مدت‌زمانی** که فرد محرک هدف را پیدا می‌کند، **کم‌تر** می‌شود (تأیید گزینهٔ (۴)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت سوم: اگر مدت‌زمان انجام تکلیف کاهش یابد فرد خسته نشده و **کیفیت و نحوهٔ انجام تکلیف** در او بهتر شده و **افزایش** می‌یابد (تأیید گزینهٔ (۲)) و هم‌چنین **احتمال خطا** در او **کاهش** می‌یابد (تأیید گزینهٔ (۴)).

عبارت چهارم: هر چه دشواری تکلیف کاهش یافته و تکلیف ساده‌تر باشد، **اثر منفی** انجام تکالیف هم‌زمان **کاهش** می‌یابد (تأیید گزینهٔ (۳)). هم‌چنین برآورد دقیق حداکثر مدت‌زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر، به ویژگی‌های شخصی و دشواری تکلیف مورد نظر بستگی دارد؛ به این معنا که هر چه تکلیف دشوارتر باشد، طول مدت‌زمان مفید برای انجام تکلیف کاهش می‌یابد و هر چه تکلیف ساده‌تر باشد، طول مدت‌زمان مفید برای انجام تکلیف بیشتر می‌شود. در این عبارت کاهش دشواری مطرح شده است، پس **مدت‌زمان مفید برای انجام تکلیف افزایش می‌یابد** (تأیید گزینهٔ (۲)).

کنکور

هر کدام از توصیه‌های زیر، به ترتیب، با کدام مورد ارتباط بیشتری دارد؟ *(سؤال ۷۰ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت دوم)*

- **انجام تکلیف با حواس مختلف**
- **آگاهی بیشتر در انجام تکالیف**
- **کسب مهارت در انجام تکالیف**
- **خودداری از انجام تکلیف در مدت‌زمان زیاد**

۱) توجه ارادی ـ توجه غیرارادی ـ کاهش کیفیت انجام تکالیف هم‌زمان ـ ایجاد توجه متمرکز

۲) توجه متمرکز ـ رمزگردانی دقیق ـ کاهش اثر توجه متمرکز ـ حفظ توجه در انجام تکلیف

۳) توجه ارادی ـ رمزگردانی دقیق ـ کاهش اثر توجه پراکنده ـ ایجاد آماده‌سازی در تکلیف

۴) توجه متمرکز ـ توجه ارادی‌تر ـ کاهش اثر منفی انجام تکالیف هم‌زمان ـ حفظ کیفیت انجام تکلیف

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰ **هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، با کدام‌یک از موضوعات ارتباط بیشتری دارد؟**

- **توجه یک نقاش به تابلوهای نقاشی نصب‌شده بر روی دیوارهای یک تالار**
- **کودکی که زمان به دنیا آمدنش، زلزله آمده، معتقد است که بسیار بدقدم است.**
- **معاون مدرسه، دانش‌آموز کلاس سومی را که اونیفورم سال قبل خود را پوشیده به اشتباه در صف دانش‌آموزان کلاس دوم جای می‌دهد.**
- **پزشکان در بیمارستان به دلیل رنگ سفید روپوششان از سایر افراد متمایز و شناخته می‌شوند.**

۱) منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه ـ خطای شناختی ـ اصل مشابهت ـ اصل شکل و زمینه

۲) عامل تمرکز: تغییرات درونی محرک‌ها ـ خطای ادراکی ـ اصل استمرار ـ کل‌گرابودن ادراک

۳) منبع توجه: نوع پردازش و انتظارات فرد ـ خطای شناختی ـ اصل مشابهت ـ تحت تأثیر ویژگی‌های حسی بودن ادراک

۴) عامل توجه پایدار: اهمیت‌دادن به موضوع ـ خطای ادراکی ـ اصل استمرار ـ اصل مجاورت

مشاوره بسیاری از موضوعات موجود در کتاب درس روان‌شناسی با هم همپوشانی دارند؛ بنابراین هنگام خواندن عبارت‌ها به همهٔ موضوعاتی که می‌تواند با عبارات رابطه داشته باشند، توجه کنید؛ مانند گزینه‌های (۱) و (۳) قسمت‌های دوم، سوم و چهارم علی‌رغم متفاوت‌بودن همگی درست هستند و فقط با تشخیص قسمت اول در گزینه‌ها به پاسخ درست می‌رسید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

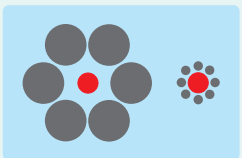
درس Box

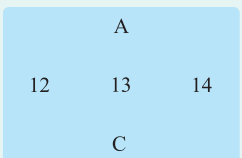
خطاهایی که در زمینهٔ ادراک اتفاق می‌افتند عبارت‌اند از:

- **توهّم**: گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ موقع احساس نکرده‌ایم، به ادراک پدیده‌های بدون احساس «توهم» گفته می‌شود.
- **خطای ادراکی**: گاهی آن‌چه را که احساس می‌کنیم الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم، در واقع چیزی را که ادراک می‌کنیم با واقعیت؛ یعنی چیزی که احساس کرده‌ایم، مطابقت ندارد که به آن خطای ادراکی گفته می‌شود.
- **خطای شناختی**: به مجموعهٔ خطاهای ادراکی که وارد نظام شناختی فرد می‌شود، خطای شناختی گفته می‌شود.

برخی از اصول گشتالت:

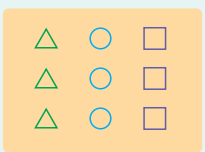
۱) **اصل شکل و زمینه**: ادراک ما از یک شکل، تحت تأثیر زمینه‌های مختلف، تغییر می‌کند.

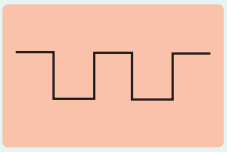

۲) **مجاورت**: وقتی چند شیء در کنار یکدیگر باشند، ما آن‌ها را به صورت یک گروه ادراک می‌کنیم.

۳) **مشابهت**: ما معمولاً تمایل داریم اشیا را براساس شباهت آن‌ها در یک مقوله طبقه‌بندی کنیم.

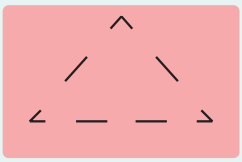

۴) **استمرار**: ما گرایش داریم اشکال را به صورت متصل و پیوسته ببینیم، نه منقطع و غیرپیوسته.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵) **تکمیل**: ما تمایل داریم اشیای ناقص را به صورت کامل ببینیم.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: منبع توجه تحت تأثیر سه عامل است. زمانی که فرد به دلیل شغل یا علایق خود به سمت موضوعاتی توجهش جلب می‌شود، «**منبع توجه، اطلاعات موجود در حافظهٔ**» او بوده است؛ مانند توجه نقاش به تابلوهای نقاشی (تأیید گزینهٔ (۱)). از طرف دیگر تابلوهای نقاشی می‌توانند تصاویر و رنگ‌های متنوعی داشته باشند و عاملی برای تمرکز نقاش باشند (تأیید گزینهٔ (۲)). هم‌چنین اهمیت‌دادن به موضوع می‌تواند به عنوان یک عامل روان‌شناختی باعث توجه پایدار در نقاش باشد (تأیید گزینهٔ (۴)).

عبارت دوم: هرگاه مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی وارد نظام ذهنی فرد شده و باورهای او را شکل دهند، با **خطای شناختی** مواجه هستیم، مانند کودکی که به این باور رسیده که بدقدم است در حالی که آمدن زلزله به عوامل طبیعی مربوط است و ربطی به او ندارد، پس دارای باور غلطی است که وارد نظام شناختی او شده است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳)).

عبارت سوم: دانش‌آموزان به دلیل پایهٔ کلاسی در صف‌های مخصوص خود می‌ایستند. زمانی که معاون مدرسه، دانش‌آموزی را که اونیفورم سال قبل خود یعنی روپوش دانش‌آموزان کلاس دوم را پوشیده است، در صف کلاس دومی‌ها قرار می‌دهد، براساس شباهت بین لباس‌هایشان آن‌ها را دسته‌بندی کرده است؛ پس علت دسته‌بندی او «**مشابهت**» بوده است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳)).

عبارت چهارم: زمانی که فردی با ویژگی‌های ظاهری خاص (شکل) از زمینه‌ای که در آن قرار دارد متمایز می‌شود، با اصل **شکل و زمینه** از اصول گشتالت مواجهیم (تأیید گزینهٔ (۱)). توجه داشته باشید که روان‌شناسان گشتالت به کل‌گرابودن ادراک معتقدند (تأیید گزینهٔ (۲)) و در اصول خود، ادراک را از ویژگی‌های ظاهری و حسی محرک متأثر می‌دانند (تأیید گزینهٔ (۳)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن یازدهم

● عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۱۲۱-۱۲۷):

۱۲۱ ﴿ما تُقدّموا لأنفسكم من خيرٍ تَجدوه عند اللّه﴾:

۱) هر چه از خوبی برای خودتان پیش بفرستید نزد خداوند یافته می‌شود.

۲) هر چیز خوبی که برای خودتان از پیش می‌فرستید آن را نزد خداوند می‌یابید.

۳) آن‌چه از خیر برای خود پیش بفرستید آن را نزد خداوند می‌یابید.

۴) هر چه از خوبی برای خودتان از پیش فرستاده‌اید نزد الله می‌یابید.

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، کلمات مترادف را نادیده بگیرید و روی اختلاف ترجمه مخصوصاً در فعل‌ها تمرکز کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

Hint حواست به اسلوب شرط باشه!

درس Box

۱) بعد از ادوات شرط (مَن ـ ما ـ إذا ـ إنْ) معمولاً دو فعل می‌آید که به اولی که بلافاصله پس از ادات شرط می‌آید، **فعل شرط** و به دومی **جواب شرط** می‌گویند.

«مَن يُحاوِلْ يَنجَحْ.» هر کس تلاش کند، موفق می‌شود.

۲) فعل شرط را به **شکل مضارع التزامی** و جواب شرط را به **شکل مضارع اِخباری** ترجمه می‌کنیم. در مثال بالا، «تلاش کند» مضارع التزامی و «موفق می‌شود» مضارع اِخباری است.

۳) اگر فعل شرط و جواب شرط ماضی باشند، می‌توانند هم به شکل ماضی و هم مطابق نکتهٔ شمارهٔ (۲) به شکل مضارع ترجمه شوند.

«مَن حاوَلَ نَجَحَ.» هر کس تلاش کرد، موفق شد./ هر کس تلاش کند، موفق می‌شود.

۴) اما اگر فعل شرط و جواب شرط مضارع باشند، فقط به شکل مضارع ترجمه می‌شوند نه به شکل ماضی. مثلاً در گزینهٔ (۴) سؤال، «از پیش فرستاده‌اید» به همین علت نادرست است، چون فعل «تُقَدِّموا» مضارع است و به شکل ماضی ترجمه شده است.

کلمات مهم: «ما»: هر چه، آن‌چه/ «تُقَدِّموا»: پیش بفرستید/ «تَجِدوا»: می‌یابید

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ضمیر «ه: آن را» ترجمه نشده است. ـ یافته می‌شود (می‌یابید؛ «تَجِدوا» فعل معلوم و از صیغهٔ جمع مذکّر مخاطب است.)

گزینهٔ (۲): هر چیز خوبی (صحیح: هر چه را از خوبی؛ حرف «مِن: از» ترجمه نشده است. ضمناً «چیز خوبی» ترکیب وصفی است، در حالی که در عبارت عربی خبری از ترکیب وصفی نیست.) ـ از پیش می‌فرستید (از پیش بفرستید؛ «تُقَدِّموا» فعل شرط است و به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود.)

گزینهٔ (۴): از پیش فرستاده‌اید (صحیح: از پیش بفرستید؛ «تُقَدِّموا» فعل مضارع است و دلیلی ندارد به شکل ماضی ترجمه شود.)

کنکور ﴿و ما تُقدِّموا لأنفسكم من خيرٍ تَجدوه عند اللّه﴾: *(سؤال ۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۰)*

۱) هر چه از نیکی‌های خود پیش بفرستید آن‌ها را نزد الله می‌یابید!

۲) آن‌چه از کارهای خیر برای خود تقدیم کنید آن‌ها را نزد الله بازمی‌یابید!

۳) آن‌چه را از خوبی برای خودتان پیش بفرستید آن را نزد خداوند می‌یابید!

۴) هر چه را از نیکویی به خودتان تقدیم کنید آن‌ها را در نزد خداوند بازمی‌یابید!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۲ «أهمّ وصيّة لقمان لابنه هي عدم التَّبختُر في المشية!»:

۱) مهم‌ترین سفارش لقمان به فرزندش عدم فخرفروشی در راه‌رفتن است!

۲) بااهمیت‌ترین وصیت لقمان به پسرش این است که در [طرز] راه‌رفتن فخرفروشی نکند!

۳) سفارش مهم‌تر لقمان به فرزند خود عدم تکبّر در راه‌رفتن می‌باشد!

۴) مهم‌ترین وصیت لقمان برای پسرش دوری از تکبّر در [شیوهٔ] راه‌رفتن است!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، مقایسهٔ عبارات ترجمه، تشخیص موارد اختلاف و مقایسه با عبارت سؤال را سریع در پیش بگیرید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint اسم تفضیل و کاربردش در ترجمه خیلی مهمه!

درس Box

۱) اسم تفضیل اسمی است که برای مقایسه بین دو یا چند چیز به کار می‌رود. در فارسی به آن صفت برتر و صفت عالی می‌گویند. اسم تفضیل برای مذکّر بر وزن «أفعَل» و برای مؤنّث بر وزن «فُعلی» به کار می‌رود. مانند:

«أکبَر، کُبری»: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین

۲) گاهی اسم تفضیل بر وزن«أفَلّ» می‌آید. مثالی برای این مورد همیشه در ذهن داشته باشید. مانند:

«أهَمّ»: مهم‌تر، مهم‌ترین

۳) اگر بعد از اسم تفضیل حرف «مِن» بیاید، به شکل صفت برتر ترجمه می‌شود. مانند:

«هذا الدّرس أهَمّ مِن ذاكَ.» این درس از آن مهم‌تر است.

اما اگر اسم تفضیل به اسمی اضافه شود، یعنی پس از آن مضافٌ‌الیه داشته باشیم، به شکل صفت عالی (ترین) ترجمه می‌شود. مانند:

«أهَمّ وصيّة»: مهم‌ترین سفارش

کلمات مهم: «أهَمّ»: مهم‌ترین/ «التَّبَختُر»: فخرفروشی/ «المشيَة»: راه‌رفتن

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): فخرفروشی نکند (صحیح: فخرفروشی‌نکردن؛ «التَّبَختُر» مصدر است نه فعل.)

گزینهٔ (۳): سفارش مهم‌تر (صحیح: مهم‌ترین سفارش؛ «أهَمّ وصيّة» ترکیب اضافی است نه ترکیب وصفی.)

گزینهٔ (۴): «دوری از» ترجمهٔ درستی برای «عَدَم» نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۳ «أردتُ أن أسبّ الّذي كان سبّني ولكنّ أخي منعني و قال: دعْ شاتمك مُهاناً تُسخِطِ الشّيطانَ!»:

۱) اراده کردم که ناسزا بدهم به کسی که به من فحش می‌داد، اما برادرم مانعم شد و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار فروگذار تا شیطان را عصبانی کنی!

۲) می‌خواستم به کسی که به من ناسزا داده بود، دشنام دهم، اما برادرم من را منع کرد و گفت: ناسزاگوی پستِ خود را رها کن که اهریمن خشمگین می‌گردد!

۳) خواستم دشنام بدهم به کسی که به من ناسزا داده بود، ولی برادرم مرا بازداشت و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار رها کن تا اهریمن را خشمگین نمایی!

۴) خواستم ناسزا گفته باشم به کسی که به من دشنام داد، اما برادرم من را بازداشت و گفت: دشنام‌دهنده‌ات را خوار فروگذار که شیطان را عصبانی می‌کنی!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، مقایسهٔ عبارات ترجمه، تشخیص موارد اختلاف و مقایسه با عبارت سؤال را سریع در پیش بگیرید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

کلمات مهم: «أرَدْتُ»: خواستم/ «أن أسُبَّ»: که دشنام دهم/ «كانَ سَبَّ»: ناسزا داده بود/ «دَعْ»: رها کن/ «شاتِم»: دشنام‌دهنده/ «مُهاناً»: خوار/ «تُسخِط»: تا خشمگین نمایی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فحش می‌داد (صحیح: فحش داده بود؛ «كانَ سَبَّ» معادل ماضی بعید است.)

گزینهٔ (۲): می‌خواستم («أردتُ» ماضی ساده است نه ماضی استمراری.) ـ ناسزاگوی پست خود (صحیح: ناسزاگوی خود را پست؛ «مُهاناً» صفت نیست، چون صفت و موصوف در داشتن یا نداشتن «ال» مثل هم هستند.) ـ که خشمگین می‌گردد (صحیح: تا خشمگین گردانی؛ «تُسخِط» صیغهٔ مفرد مذکّر مخاطب است.)

گزینهٔ (۴): ناسزا گفته باشم (صحیح: ناسزا بگویم؛ «أن أسُبَّ» مضارع التزامی است.) ـ دشنام داد (مانند گزینهٔ (۱)) ـ که عصبانی می‌کنی (صحیح: تا عصبانی کنی؛ فعل مضارع بعد از فعل امر به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۴ «هَجر لاعبو منتخب إيران الوطنيّ إيرانَ مع مُدرّبيهم للمشاركة في مُباريات الكأس العالم و نحنُ نَستعينُ باللّه لفَوزهم في المباريات القادمة!»:

۱) بازیکنان تیم ملی ایران به همراه مربیانشان برای شرکت در مسابقات جام جهانی، ایران را ترک کردند و ما از خداوند برای پیروزی آنان در رقابت‌های پیشِ‌رو یاری می‌جوییم!

۲) بازیکنان و مربیانشان در تیم ملی ایران، برای شرکت در مسابقات جام جهانی، از ایران خارج شدند و ما از خداوند می‌خواهیم آنان را در مسابقات آینده، یاری نماید!

۳) بازیکنان انتخاب‌شده در تیم ملی ایران به همراه مربیان خود برای مشارکت در بازی‌های جام جهانی، ایران را ترک کردند و ما از خداوند برای پیروزی آنان در مسابقات پیشِ‌رو یاری می‌خواهیم!

۴) بازیکنان تیم ملی ایران و مربیشان، ایران را برای شرکت در رقابت‌های جام جهانی ترک کردند و ما امیدواریم خداوند آنان را در پیروزی در رقابت‌های آینده یاری کند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، اگر جمله طولانی بود، می‌توانید آن را به چندین بخش تقسیم کرده و به شکل عمودی، ترجمه‌های آن بخش را مقایسه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

Hint حواست باشه که ساختار عبارت در ترجمه حفظ بشه و کلمه‌ای اضافه و کم نشه!

درس Box

۱) اسم‌های مثنّی و جمع مذکّر سالم هنگام اضافه‌شدن به اسمی دیگر، «ن» از آخر آن‌ها حذف می‌شود.

مثال «لاعِبو الفَريق»: بازیکنان تیم (در اصل: لاعِبونَ + الفَريق)

«والِدَيكَ»: پدر و مادرت (در اصل: والِدَينِ + كَ)

۲) از ریشهٔ «عَون» دو فعل با معنای متفاوت در ثلاثی مزید داریم:

«أعانَ»: کمک کرد (مضارع: «يُعينُ»؛ از باب «إفعال» ـ مصدر: «إعانَة»: کمک‌کردن)

«اِستَعانَ»: کمک خواست (مضارع: «يَستَعينُ»؛ از باب «اِستفعال» ـ مصدر: «اِستِعانَة»: کمک‌خواستن)

کلمات مهم: «مُدَرِّب»: مربی/ «مُبارَيات»: مسابقات/ «نَستَعينُ»: یاری می‌جوییم/ «فَوز»: پیروزی

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): و (صحیح: با) ـ بازیکنان ... در تیم ملی ایران (صحیح: بازیکنان تیم ملی ایران؛ خبری از حرف «في: در» نیست و یک ترکیب وصفی و اضافی ۴کلمه‌ای داریم.) ـ خارج شدند (صحیح: ترک کردند) ـ می‌خواهیم ... یاری نماید (صحیح: یاری می‌جوییم)

گزینهٔ (۳): «انتخاب‌شده» اضافی است. دقت کنید که «المُنتَخَب الوَطَنيّ»: تیم ملی ـ در تیم ملی ایران (مانند گزینهٔ (۲)) ـ بازی‌ها (صحیح: «مسابقات»؛ «ألعاب»: بازی‌ها)

گزینهٔ (۴): و (مانند گزینهٔ (۲)) ـ مربی (صحیح: مربیان؛ «مُدَرِّبيهِم» در اصل: «مُدَرِّبينَ + هُم» بوده است.) ـ امیدواریم یاری کند (صحیح: یاری می‌جوییم)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۵ عیّن الخطأ:

۱) یا بُنیَّ لا تتّخذ الکذّاب صدیقاً!: ای پسرکم، بسیار دروغگو را دوست نگیر!

۲) الصدیق الحقیقیّ مُعین علی البِرّ!: دوست واقعی بر نیکی یاری‌رساننده است!

۳) یا من یُحسِّن خَلق النّاس و خُلُقهم!: ای کسی که آفرینش مردم و اخلاقشان را نیکو می‌گرداند!

۴) رُبّ سکوت أبلغ من الکلام!: قطعاً سکوت از سخن‌گفتن شیواتر است!

مشاوره سؤالات ترجمهٔ چهارعبارتی به دقت و تمرین زیاد نیاز دارند. برای پاسخ به این سؤالات، تسلط‌بودن به قواعد و ترجمهٔ واژگان ضروری است. همهٔ کلمات گزینه‌ها باید بررسی شوند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint حواست باشه سؤال صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!

درس Box

برای معنی «شاید» در عربی معادل‌های زیر را داریم:

قَد + فعل مضارع

مثال «قَد أنسی مِفتاحَ البَیتِ.»: شاید کلید خانه را فراموش کنم.

عَسی + فعل مضارع

مثال ﴿عَسی أن تَکرَهوا شَیئاً وَ هو خَیرٌ لَکُم.﴾: شاید چیزی را ناپسند بدارید حال آن‌که برای شما خوب باشد.

رُبَّ + اسم نکره

مثال «رُبَّ کَلامٍ یَجلِبُ لَکَ المَشاکِلَ.»: شاید سخنی برایت مشکلات به بار آورَد.

لَعَلَّ + اسم

مثال «لَعَلَّ المُسافِرَ یَرجِعُ الیَومَ.»: شاید مسافر امروز برگردد.

کلمات مهم: «بُنَیَّ»: پسرکم/ «لا تَتَّخِذْ»: نگیر/ «الکَذّاب»: بسیار دروغگو/ «مُعین»: یاری‌رساننده/ «البِرّ»: نیکی/ «یُحَسِّنُ»: نیکو می‌گرداند/ «خَلْق»: آفرینش/ «خُلُق»: اخلاق/ «رُبَّ»: چه‌بسا، شاید/ «أبلَغ»: رساتر

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای این گزینه:

قطعاً (صحیح: چه‌بسا)

ترجمهٔ صحیح: چه‌بسا سکوتی که از سخن‌گفتن رساتر باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشاوره در این‌گونه سؤالات، همانند سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی به نوع فعل، مفرد یا جمع بودن اسم‌ها و ترجمهٔ درست ضمیرها و اصطلاحات دقت کنید.

۱۲۶ «**از دوستی با نادان بپرهیز، زیرا او به تو ضرر می‌زند اگرچه دوست دارد که به تو سود برساند!**»: عیّن الصّحیح:

۱) إیّاك و الصّداقة مع الأحمق، لأنّه یُحبّ أن ینفعك و لکنّه یَضرّك!

۲) إیّاكَ و مصادقة الأحمق، فإنّه یضرّك و إن أحبَّ أن ینفعك!

۳) حذِّر أن لا تُصادِق الجاهلَ، لأنّه یضرّك و إن أرادَ أن ینفعك!

۴) حَذِّر مجالسة الجاهل، فإنّهُ یرید أن ینفعك و إن ضرّك!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint حواست به «إیّاكَ» در ابتدای جمله باشه!

درس Box

۱) ضمیر «إیّاكَ» هرگاه در ابتدای جمله باشد و بعد از آن «و» بیاید، برای برحذرداشتن مخاطب به کار می‌رود و به شکل «بپرهیز» ترجمه می‌شود.

«إیّاكَ وَ مُصادَقَةَ الکَذّابِ.»: از دوستی‌کردن با بسیار دروغگو بپرهیز.

۲) ترکیب «وَ إنْ» وقتی در میانهٔ عبارتی بیاید، به شکل زیر ترجمه می‌شود:

«وَ إنْ»: اگرچه، هر چند، حتی اگر

مثال «قُمْ عَن مَجلِسِكَ لِأبیكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ إن کُنتَ أمیراً.»: از جایت برای پدرت و معلمت برخیز اگرچه فرمانده باشی.

کلمات مهم: دوستی: «مُصادَقَة»/ بپرهیز: «إیّاكَ و ...»/ ضرر می‌زند: «یَضُرُّ»/ اگرچه: «وَ إنْ»

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قسمت دوم عبارت جابه‌جا تعریب شده است. ـ «اگرچه» تعریب نشده است. ـ «ولکنّ» اضافی است.

گزینهٔ (۳): «حَذِّرْ» (صحیح: «إیّاكَ»؛ «حَذِّرْ»: هشدار بده) ـ «لا تُصادِق» («المُصادَقَة»؛ دوستی اسم است نه فعل.) ـ «أرادَ» (صحیح: أحَبَّ)

گزینهٔ (۴): «حَذِّرْ» (مانند گزینهٔ (۳)) ـ «مُجالَسَة» (صحیح: مُصادَقَة) ـ «وَ إنْ» در جای نادرستی تعریب شده است. ـ «یُرید» (صحیح: أحَبَّ)

امتحان نهایی «إیّاكَ وَ مُصادَقَةَ الْأَحمَقِ، فَإنَّهُ یُریدُ أنْ یَنفَعَكَ فَیَضُرُّكَ.» *(عربی، زبان قرآن (۲) ـ صفحهٔ ۲۹ کتاب درسی)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۷ عيّن الخطأ عن المفهوم:

۱) ﴿لا تُصعِّرْ خدّك للناس﴾: افتادگی آموز اگر طالب فیضی!

۲) سَل المصانع ركباً تهيم في الفلوات!: حالت سوخته را سوخته‌دل داند و بس/ شمع دانست که جان‌دادن پروانه ز چیست

۳) ليست دموع عيني هٰذي لنا العلامةُ!: فریاد که جز اشک شب و آه سحرگاه/ اندر سفر عشق، مرا همسفری نیست

۴) ما عُوقِب الأحمق بمثل السكوت عنه!: در خاموشی دوصد جواب است، جواب!

مشاوره در سؤالات مفهوم به آیات قرآنی، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی دقت کنید و مفهوم هر یک رو بررسی کنید. ملمّعات سعدی و حافظ فراموش نشود!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): رویت را با تکبر از مردم برنگردان.

گزینهٔ (۲): از آب‌انبارها بپرس در مورد سوارانی که در بیابان‌ها تشنه و سرگردان می‌شوند.

گزینهٔ (۳): آیا این اشک‌های چشمم برای ما نشانه نیست؟

گزینهٔ (۴): احمق با چیزی مانند سکوت در برابرش کیفر نشد.

مفهوم گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر دو عبارت عربی و فارسی به تواضع و فروتنی در برابر مردم اشاره دارند.

گزینهٔ (۲): کسی که تجربهٔ اتفاقی داشته است، حس و حال آن را درک می‌کند.

گزینهٔ (۳): عبارت عربی اشک چشمان را دلیل عشق خود از فراق محبوب می‌داند، ولی شعر فارسی اشک چشمان را همدم تنهایی و بی‌همراهی می‌داند.

گزینهٔ (۴): سکوت در برابر نادان بهترین پاسخ برای او است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● اِقرَأ النَّصّ التّالي ثُمَّ أجِب عَن الأسئِلَة (۱۲۸ - ۱۳۰) بِما يُناسِبُ النّصّ:

أمر اللّه عبادَه ألّا يَمشوا في الأرض مرحاً و هذا قَوله: ﴿وَ لا تَمْشِ فِي الأَرْضِ مَرَحاً﴾ كما نَهَى النَّبيّ (ص) عن التَّبَختُر في المشي، وَ أمر أن يُغَضَّ من الصّوت، فقال: ﴿اغضُضْ من صَوتِكَ﴾ و شَبَّه صوتَ من يُرفَع صوتُه بدون دليل منطقي بصوت الحمير. فالمؤمنُ لا يَكن مُختالاً فَخوراً وَ لا يُصعّرْ خَدَّه تكبُّراً و قيل في القرآن ﴿وَ لا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنّاسِ﴾ و من فعل ذلك فَقَد اِرتكبَ سَيِّئَةً كبيرةً. وَ أمّا الإنسان المليحُ الخُلق، فهو مَن جمعَ بينَ حُسنِ الهَيئَة و حُسنِ السّيرة، و ترك كلّ خُلق مذموم.

ترجمهٔ متن: *(کتاب درسی یازدهم ـ صفحه ۲)*

خداوند به بندگانش دستور داده که در زمین با ناز و خودپسندی راه نروند و این، فرمودهٔ اوست: «و در زمین با ناز و خودپسندی راه نرو.» همان‌طورکه پیامبر (ص) از فخرفروشی در راه رفتن نهی کرده است و امر کرده است که صدا پایین آورده شود، پس فرمود: «صدایت را پایین بیاور.» و صدای کسی را که بدون دلیلی منطقی بالا برده می‌شود، به صدای خَران تشبیه کرده است. بنابراین مؤمن نباید خودپسند فخرفروش باشد و رویش را به خاطر تکبر نباید برگرداند و در قرآن گفته شده است: «رویت را با تکبر از مردم برنگردان.» هر کس چنین کند، بدی بزرگی را مرتکب شده است. اما انسان خوش‌اخلاق، کسی است که خوش‌جمالی و خوش‌کرداری را با هم جمع کند و هرگونه اخلاق ناپسندی را ترک کند.

۱۲۸ من شُبِّهَ بـالحمير؟

۱) الّذي يَصرخُ بصوت رفيع و يطلب المساعدة!

۲) من لا يغضّ مِن صوته بل يرفعه بلا سبب!

۳) من كان له صوت رفيع لا يقدر أن يَغضّه!

۴) الّذي يرفع صوته أمام الآخرين لِيجذبهم!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک مطلب به موارد زیر توجه کنید:

۱) این سؤالات برای افرادی که تمرین این نوع سؤالات را کرده باشند، بسیار راحت است. سعی کنید برای متن‌خوانی و نمونه سؤالات سال‌های قبل وقت بگذارید.

۲) بهتر است درک مطلب در آخر سؤالات عربی، پاسخ داده شوند.

۳) می‌توانید صورت سؤالات را هم بخوانید و در حین خواندن متن دنبال جواب آن سؤال‌ها بگردید.

۴) متن را سریع و با دقت بخوانید و زیر کلمات مهم مخصوصاً قیدهایی مانند «همه، بعضی، هیچ‌گاه و ...» خط بکشید.

۵) در تشخیص پاسخ درست عجله نکنید و همهٔ گزینه را بخوانید و با توجه به متن، گزینهٔ درست‌تر را انتخاب کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

کلمات مهم: «ألّا يَمشوا»: که راه نروند (أن + لا (نافیه) + يَمشوا)/ «مَرَحاً»: شادمانه و با ناز و خودپسندی/ «التَّبَختُر»: فخرفروشی/ «أن يُغَضَّ مِنَ الصَّوتِ»: صدا پایین آورده شود (أن يُغَضَّ: مضارع مجهول)/ «يُرفَعُ»: بالا برده می‌شود (مضارع مجهول)/ «الحَمير»: خران/ «لا يَكُنْ»: نباید باشد (نهی غایب)/ «مُختالاً»: خودپسند/ «لا يُصَعِّرْ خَدَّهُ»: نباید رویش را برگرداند (نهی غایب)/ «خُلُق»: اخلاق

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: چه کسی به خَران تشبیه شده است؟

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کسی که با صدایی بلند فریاد می‌زند و کمک می‌خواهد.

گزینهٔ (۲): کسی که صدایش را پایین نمی‌آورد، بلکه بدون دلیل آن را بالا می‌برد.

گزینهٔ (۳): کسی که صدای بلندی دارد و نمی‌تواند آن را پایین بیاورد.

گزینهٔ (۴): کسی که صدایش را در مقابل دیگران بالا می‌برد تا آن‌ها را جذب کند.

بررسی و تحلیل سؤال: متن بیان می‌دارد که قرآن کریم «صدای کسی را که بدون دلیلی منطقی بالا برده می‌شود، به صدای خَران تشبیه کرده». پس با توجه به این مطلب، گزینهٔ (۲) صحیح است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۹ مَن هو «الإنسان المليحُ الخُلُق»؟

۱) مَن لا يَرتكب معصيةً كبيرةً!

۲) مَن كانَ له خلق كريم و وجه جميل معاً!

۳) مَن يحاول أن يُحسِّن صورته و لا يفعل عملاً مذموماً!

۴) مَن لا يُصعِّر خَدَّهُ للنّاس و لا يَمشي مَرحاً!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: انسان خوش‌اخلاق کیست؟

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کسی که مرتکب گناه بزرگی نمی‌شود.

گزینهٔ (۲): کسی که اخلاق خوب و ظاهر زیبا را با هم داشته باشد.

گزینهٔ (۳): کسی که تلاش می‌کند که ظاهرش را خوب کند و کار ناپسندی را انجام نمی‌دهد.

گزینهٔ (۴): کسی که رویش را با تکبر از مردم برنمی‌گرداند و با ناز و خودپسندی راه نمی‌رود.

بررسی و تحلیل جواب: با توجه به بخش پایانی متن که می‌گوید: «اما انسان خوش‌اخلاق، کسی است که خوش‌جمالی و خوش‌کرداری را با هم جمع کند.» مشخصهٔ چنین انسان‌هایی داشتن هم‌زمان جمالات و کمالات است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۰ عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ: «اِرتكب ـ شَبّه ـ مَذموم ـ يُرفَع»

۱) اِرتكب: فعلٌ ماضٍ ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثيّ من باب اِفتعال ـ اسم فاعله: مُرتكِب ـ متعدّ/ فعل و مفعوله «سيّئة»

۲) شَبّه: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثيّ ـ له حرف زائد واحد ـ اسم مفعوله: مُشَبَّه ـ مبني للمعلوم/ فعل و مع فاعله جملة فعليّة

۳) مَذموم: اسم ـ مفرد مذكّر ـ اسم مفعول (اشتقاقه من فعل «ذمَّ») ـ معرب ـ نكرة/ صفة و مجرور بالتّبعية من موصوفها

۴) يُرفَع: فعلٌ مضارعٌ ـ للغائب ـ مجرّد ثلاثيّ ـ اسم فاعله: مُرتَفِع ـ مبني للمجهول ـ متعدّ/ نائب فاعله: «صوت»

مشاوره به عنوان صحیح یا خطا در عبارت سؤال بسیار دقت کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint اول موارد سمت راست رو بررسی کن که نیازی به بررسی جمله ندارن، بعد اگه به جواب نرسیدی، سریع موارد سمت چپ رو بررسی کن.

درس Box

۱) فعل مجهول، فعلی است که فاعلش حذف شده است (محذوف). در این حالت به جای فاعل، فعل مجهول «نایب فاعل» می‌گیرد که در واقع «مفعول» جملهٔ معلوم است.

مثال «قَرَأَ الطّالِبُ الكِتابَ»: دانش‌آموز کتاب را خواند.
(فعل معلوم، فاعل، مفعول)

«قُرِئَ الكِتابُ»: کتاب خوانده شد.
(فعل مجهول، نایب فاعل)

۲) فعل مجهول را در ماضی و مضارع به شکل زیر تشخیص می‌دهیم:

فعل ماضی مجهول: ـُ...ـِ...

مثال «كُتِبَ»: نوشته شد.

فعل مضارع مجهول: يُـ...ـَـ...

مثال «يُكتَبُ»: نوشته می‌شود.

پس فعل «يُرفَعُ» در این سؤال، مضارع مجهول است. فاعل ندارد و همراه با نایب فاعلش، یک جملهٔ فعلیه را تشکیل می‌دهد.

پاسخ خیلی تشریحی

موارد نادرست این گزینه: اسم فاعله: مُرتَفِع (صحیح: اسم فاعله: رافِع)

نکات مهم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فعل «اِرتَكَبَ» چون ثلاثی مزید است، اسم فاعلش از روی مضارعش «يَرتَكِبُ» ساخته می‌شود. حرف مضارع آن (يَـ) حذف می‌شود و به جای آن میم مضموم (مُـ) می‌آید: «مُرتَكِب»

گزینهٔ (۲): در ساخت اسم مفعول از فعل‌های ثلاثی مزید، همانند گزینهٔ (۱) عمل می‌کنیم، فقط حرف ماقبل آخر را به جای کسره، فتحه‌دار می‌آوریم. شَبَّهَ (ماضی) يُشَبِّهُ (مضارع) مُشَبِّه (اسم فاعل) ـ مُشَبَّه (اسم مفعول)

گزینهٔ (۳): اگر اسم فاعل بر وزن «فاعِل» و اسم مفعول بر وزن «مفعول» آمد، قطعاً از ثلاثی مجرد ساخته شده است.

«كاتِب»: اسم فاعل بر وزن «فاعِل» اِشتِقاقٌ مِن فعل «كَتَبَ» (برگرفته از فعل ثلاثی مجرد)

مَذموم: اسم مفعول بر وزن «مَفعول» اِشتِقاقٌ مِن فعل «ذَمَّ» (برگرفته از فعل ثلاثی مجرد)

توجه فعل «ذَمَّ» در اصل «ذَمَمَ» بوده که به خاطر یکی‌بودن دو حرف آخر، یکی از آن‌ها حذف شده و به جایش تشدید آمده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الجَواب الصحيح في الأسئلة التّالية (۱۳۱ ـ ۱۳۵):

۱۳۱ عيّن الصّحيح في ضبط حركات الحروف:

۱) بَعدَ أنْ يَتَناوِلَ النِّمساحُ طَعامَهُ يَستريحُ في الشّاطَئِ!

۲) يُحَرِّكُ الطّائِرُ جَناحَيهِ ثَمانينَ مَرَّةً في الثّانيَةِ الواحِدَةِ!

۳) زَعانِفُ السَّمَكِ الطّائِرِ تَعمَلُ كَجَناحَينِ و تُساعِدُهُ لِلفَرارِ!

۴) حَيَّةُ الصَّحراءِ تَقِفُ كَالعَصا لِتَصيدَ طائِراً يَنزِلُ عَلى ذَنَبِها!

مشاوره در این مدل تست‌ها بهتر است روی حرکات درست گروهی از کلمات که وزن و قاعدهٔ خاصی دارند، متمرکز شوید. هر چند دقت به کلماتی هم که وارد فارسی شده‌اند ولی حرکتشان با عربی تفاوت دارد، لازم است، مثل کلمهٔ «فَرار: الفِرار»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

Hint حواست به وزن اسم فاعل و وزن فعل‌های ثلاثی مزید باشه! ضمناً گزینهٔ صحیح رو می‌خواد!

درس Box

۱) اسم‌های فاعل در ثلاثی مجرد بر وزن «فاعِل» می‌آیند.

مثال «کاتِب»: نویسنده «صانِع»: سازنده

دقت کنید که کلماتی هستند که ریشهٔ فعلی آن‌ها مد نظر نیست ولی چون وزن «فاعِل» دارند، اسم فاعل محسوب می‌شوند. مانند «الشّاطِئ» در گزینهٔ (۱).

۲) وزن فعل‌های باب‌های ثلاثی مزید را بدانیم و حرکت آن‌ها را به خاطر بسپاریم.

باب	ماضی	مضارع	امر	مصدر
تَفاعُل	تَفاعَلَ	يَتَفاعَلُ	تَفاعَلْ	تَفاعُل
مثال	تَناوَلَ	يَتَناوَلُ	تَناوَلْ	تَناوُل

۳) اعداد عقود همانند جمع مذکّر سالم در آخر علامت «ونَ ـ ینَ» دارند. مثال:

هشتاد: ثَمانونَ، ثَمانينَ

۴) علامت‌های اسم مثنّی و جمع مذکّر سالم را به خاطر بسپارید.

اسم مثنّی: انِ ـ ینِ

مثال شَجَرَتانِ، شَجَرَتَينِ

جمع مذکّر سالم: ونَ ـ ینَ

مثال مُؤمِنونَ ـ مُؤمِنينَ

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بعد از این‌که تمساح غذایش را می‌خورد، در ساحل استراحت می‌کند.

گزینهٔ (۲): پرنده دو بالش را هشتاد بار در یک ثانیه حرکت می‌دهد.

گزینهٔ (۳): بال‌های ماهی پرنده مانند دو بال عمل می‌کنند و به او برای فرارکردن کمک می‌کنند.

گزینهٔ (۴): مار صحرا مانند عصا می‌ایستد تا پرنده‌ای را شکار کند که روی دُمش پایین می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «يَتَناوِلَ» (صحیح: «يَتَناوَلَ»؛ بر وزن «يَتَفاعَلُ» مضارع باب «تَفاعُل» است. دقت کنید فتحهٔ روی آخرین حرف به خاطر آمدن «أنْ» قبل از آن است.) ـ «الشّاطَئِ» (صحیح: «الشّاطِئِ»؛ بر وزن «فاعِل» و اسم فاعل است.)

گزینهٔ (۲): «يُحَرِّكُ» (صحیح: «يُحَرَّكُ»؛ با توجه به معنی جمله، این فعل معلوم است نه مجهول و فاعل آن «الطّائِرُ» می‌باشد.) ـ «ثَمانينُ» (صحیح: ثَمانينَ)

گزینهٔ (۳): «جَناحَينِ» (صحیح: «جَناحَينِ»؛ اسم مثنّی در آخرش علامت «ینِ» دارد.) ـ «الفَرار» (صحیح: «الفِرار»؛ این کلمه در فارسی و عربی حرکت حرف اولش فرق دارد!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۲ عيّن عبارةً ما جاء فيها اسم التّفضيل:

۱) قد ينظرُ الأطفال إلى الأكابر ليتعلّموا منهم أساليبَ الحياة!

۲) في بعض الأوقات قدرةُ الكلام أقوىٰ من قدرة السّلاح بلا شكّ!

۳) في نهاية الجلسة ذَكرتُ ذكرياتِ أيّام صغري لصديقي أحمَد!

۴) ما كنتُ أعلمُ أنّ زميلي من أشهر كُتّابِ لقصص الأطفال!

مشاوره معمولاً مبحث اسم تفضیل نزد طراحان کنکور اهمیت و جذابیت خاصی دارد. تعداد نکته‌هایش هم زیاد نیست ولی پرکاربرد و پر تکرارند و با حل نمونه سؤالاتی از این دست می‌توانید سؤال این بخش را به راحتی جواب دهید!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint مراقب جمع اسم تفضیل باش!

درس Box

۱) اسم تفضیل همان صفت برتر یا صفت عالی در فارسی است که با علامت «تر، ترین» در آخرش شناخته می‌شود. این اسم در عربی برای مذکّر بر وزن «أفعَل» و برای مؤنّث، بر وزن «فُعلی» (بخوانید: فُعلا) می‌آید.

مثال

بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین: «أكبَر» (مذکّر)، «كُبری» (مؤنّث)

توجه در وزن «فُعلی»، حرف «ی» بدون دونقطه در زیر آن است. این حرف در عربی، شکل دیگری از حرف الف (ا) است. اما اگر دونقطه زیر حرف «ی» باشد، به شکل «ای» خوانده می‌شود. بنابراین کلمهٔ «صغري» در گزینهٔ (۳)، بر وزن «فُعلی» نیست و اسم تفضیل محسوب نمی‌شود.

۲) گاهی اسم تفضیل بر وزن «أفعی» (بخوانید: أفعا) می‌آید. **مثال** أعلی (بلندتر)، أقوی (قوی‌تر)

۳) ممکن است اسم تفضیل را به شکل «أفَلّ» ببینیم. **مثال** «أقَلّ» (کم‌تر)، «أشَدّ» (سخت‌تر)

۴) جمع اسم تفضیل بر وزن «أفاعِل» ساخته می‌شود. **مثال** بزرگ‌ترها: «أكابِر» کوچک‌ترها: «أصاغِر»

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: عبارتی را مشخص کن که در آن اسم تفضیل نیامده است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الأكابِر: بزرگ‌ترها» اسم تفضیل است و مفردش «الأكبَر».

گزینهٔ (۲): «أقوی: قوی‌تر» اسم تفضیل است.

گزینهٔ (۳): در این عبارت اسم تفضیل نداریم. «صِغَري: خردسالی‌ام» را با «صُغری: کوچک‌تر» که اسم تفضیل است، اشتباه نگیرید.

ترجمه: در پایان جلسه، از خاطرات دوران خردسالی‌ام برای دوستم احمد یاد کردم.

گزینهٔ (۴): «أشهَر: مشهورترین» اسم تفضیل است.

تذکر: «أعلَم» در این عبارت فعل مضارع است نه اسم تفضیل.

«ما كُنتُ أعلَمُ»: نمی‌دانستم (ماضی استمراری منفی)

کنکور

عيّن ما ليس فيه اسم التفضيل: *(سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت دوم)*

۱) أعزُّ الشَّباب هو من يُؤدّي دَورَه في المجتمع أداءَ جيّدًا!

۲) أحقّ الكلام كلامٌ يَقوله قائلُه في وقته، لا نَقصَ فيه و لا زيادة!

۳) أحرُّ أيّام السّنة يُخرج النّاسَ من بُيوتهم للذّهاب إلى الحدائق!

۴) أمرٌّ بِالسّوق المزدحمة و النّاس يبيعون و يشترون البضائع!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳ عيّن ما **ليس** فيه اسم المبالغة:

۱) هذه العَلامة تدلّ على أنّ السّباحة ممنوعةٌ في هٰذا الماء!

۲) بعض المعلّمينَ نَصّاحونَ للتّلاميذ، فهم يُعطونَهم حِكَماً قيّمة!

۳) إنّي لا أدري مع الأسف أيّ أئمّتنا الكرام قد لُقِّب بالسّجّاد!

۴) بعدَ شراء تلك البضائع سألتُ عن سعرها و دفعتُه للبقّال!

مشاوره اسم مبالغه دو وزن بیشتر نیست. سعی کنید به کلمات شبیه به آن‌ها توجه کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

Hint حواست به رعایت دقیق حرکات وزن «فَعّالَة» باشه!

درس Box

۱) اسم مبالغه اسمی است که بر «بسیاری» صفتی در یک فرد یا یک چیز اشاره دارد و در عربی بر وزن «فَعّال» و «فَعّالَة» می‌آید.

مثال «غَفّار»: بسیار آمرزنده ـ «عَلّامَة»: بسیار دانا

تذکر: «العَلامَة: علامت، نشانه» را با «العَلّامَة: بسیار دانا» که اسم مبالغه است، اشتباه نگیرید.

۲) اسم مبالغه سه کاربرد دارد:

الف) «کَثْرَةُ الصِّفَة: زیادی صفت»: در این حالت در ترجمه از کلمهٔ «بسیار» استفاده می‌کنیم.

«وَهّاب»: بسیار بخشنده ـ «فَهّامَة»: بسیار فهمیده

ب) «اِسمُ آلَةٍ أو جِهازٍ: نام یک وسیله یا دستگاه»: نام برخی وسایل بر وزن اسم مبالغه می‌آید.

مثال «سَیّارَة»: ماشین ـ «نَظّارَة»: عینک

ج) «اِسمُ مِهنَة: نام یک شغل»: نام برخی شغل‌ها بر وزن اسم مبالغه می‌آید.

مثال «حَدّاد»: آهنگر ـ «خَبّاز»: نانوا

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: معین کن گزینه‌ای را که در آن اسم مبالغه نیست.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این علامت نشان می‌دهد که شنا در این آب ممنوع است.

گزینهٔ (۲): بعضی از معلمان، بسیار نصیحت‌کنندهٔ دانش‌آموزان هستند، پس آن‌ها (معلمان) به آن‌ها (دانش‌آموزان) پندهای ارزشمندی می‌دهند.

گزینهٔ (۳): من متأسفانه نمی‌دانم که کدام‌یک از امامان گرامی ما، سجّاد لقب داده شده است.

گزینهٔ (۴): پس از خریدن آن کالاها، از قیمتشان پرسیدم و آن را به خواروبارفروش پرداخت کردم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «العَلامَة: علامت» و «السِّباحَة: شنا» اسم مبالغه نیستند، چون وزن اسم مبالغه در آن‌ها رعایت نشده است.

گزینهٔ (۲): «نَصّاحونَ: بسیار نصیحتگران» اسم مبالغه است. اسم مبالغه هم جمع بسته می‌شود.

گزینهٔ (۳): «السَّجّاد» بر وزن فَعّال و اسم مبالغه است. این کلمه در اصل یعنی «بسیار سجده‌کننده» که به لقب امام زین‌العابدین (ع) معروف است.

گزینهٔ (۴): «بَقّال: خواروبارفروش» اسم مبالغه است. اسم‌های مبالغه گاهی معنای شغل می‌دهند.

کنکور

عيّن ما فيه اسم المبالغة: *(سؤال ۴۶ کنکور انسانی ۱۴۰۱)*

۱) إنّ الخفّاش من الطيور الّتي لا تطير إلّا في اللّيل!

۲) إحدى صَديقاتي غسّالةَ أيديها، و هي تَظنّ أنّها لم تُنظَّف!

۳) إنّ الرمّان من الفواكه الّذيذة في فصل الخريف و الشتاء!

۴) لا يذهب الزّوار إلى الأماكن غير المشهورة إلّا قليلاً منهم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۴ عيّن كلمة «مزارع» يختلف في النّوع و المعنىٰ:

۱) تَحكي المزارع القديمة لنا قصصَ الصّبر و العطاء!

۲) تَحرسُ المزارع ذكريات أجدادِنا بينَ أغصانِها!

۳) زُرنا المزارع الرّيفيّة قبل يومَين مع مُدرِّسينا!

۴) يُراقب المزارع زرعَه بكلّ حُبّ و إخلاص!

مشاوره اسم فاعل وقتی حرکت‌گذاری نشده باشد، با جمع اسم مکان ممکن است اشتباه گرفته شود. در ترجمه به تفاوت این‌ها توجه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱و۲

Hint انواع اسم رو مسلط شو و توی ترجمه انعطاف داشته باش!

درس Box

۱) اسم مکان اسمی است که به مکانی اشاره دارد و بر یکی از وزن‌های «مَفعَل»، «مَفعِل» یا «مَفعَلَة» می‌آید.

مثال «مَطبَخ» (آشپزخانه) ـ «مَسجِد» ـ «مَزرَعَة»

۲) جمع اسم مکان بر وزن «مَفاعِل» می‌آید.

مثال «مَطابِخ» ـ «مَساجِد» ـ «مَزارِع»

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت سؤال: معیّن کن کلمهٔ «مزارع» را که در نوع و معنا تفاوت دارد.

با توجه به این‌که این کلمه به دو صورت می‌تواند خوانده شود، ۲ نوع اسم است که ۲ معنی متفاوت دارد.

۱) «مَزارِع: مزرعه‌ها»: در این حالت بر وزن «مَفاعِل» است و جمع اسم مکان «مَزرَعَة» محسوب می‌شود.

۲) «مُزارِع: کشاورز»: در این حالت اسم فاعل و مفرد است. (مُـ...ـِ)

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مزرعه‌های قدیمی برای ما داستان‌های صبر و بخشندگی را حکایت می‌کنند.

گزینهٔ (۲): مزرعه‌ها، خاطرات اجدادمان را بین شاخه‌هایشان حفظ می‌کنند.

گزینهٔ (۳): دو روز قبل همراه معلمانمان مزرعه‌های روستایی را دیدیم.

گزینهٔ (۴): کشاورز از کاشته‌اش با تمام علاقه و خلوص مراقبت می‌کند.

تحلیل گزینهٔ پاسخ: همان‌طور که از نظر معنی مشخص است، در گزینهٔ (۴)، «مُزارِع» به معنای «کشاورز» و اسم فاعل است، اما در سایر گزینه‌ها «مَزارِع» به معنای «مزرعه‌ها» آمده و اسم مکان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۵ عيّن ما **ليس** فيه فعل الشّرط:

۱) ما تُعجبني عادةٌ مسابقةٌ يتعادل فيها الفريقان!

۲) من دَعاني إلى أحسن الأعمال فإنّي أُحبّه كثيراً!

۳) من تكلّم فيما لا يعلم يقع في الخطأ بلا شكّ!

۴) ما لم يُذكر اسم اللّه عليه فعلينا ألّا نأكل منه!

مشاوره در تشخیص سریع اسلوب شرط، ترجمه و دقت به «فـ» جواب شرط می‌تواند کمک‌کننده باشد!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

Hint اگه ترجمه‌ت خوب باشه، این‌جا هم به کارت میاد!

درس Box

هرگاه جواب شرط، جملهٔ اسمیه باشد، قبل از آن حرف «فـ» می‌آید.

مثال ﴿وَ مَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ فَهو حَسبُهُ﴾: و هر کس بر خداوند توکل کند، او برایش کافی است.

این حرف «فـ» هم می‌تواند بر سر جملهٔ اسمیّه بیاید (همانند آیهٔ بالا) و هم بر سر فعل امر و نهی و مستقبل.

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ عبارت سؤال: معین کن گزینه‌ای را که در آن فعل شرط نیست.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آن‌چه مرا معمولاً متعجب می‌کند مسابقه‌ای است که در آن دو تیم مساوی می‌شوند.

گزینهٔ (۲): هر کس مرا به بهترین کارها دعوت کند، بی‌گمان من او را بسیار دوست دارم.

گزینهٔ (۳): هر کس در مورد آن‌چه نمی‌داند، سخن بگوید، بدون شک در اشتباه می‌افتد.

گزینهٔ (۴): هر چه نام خدا بر آن ذکر نشود، ما نباید از آن بخوریم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فعل «يَتَعادَلُ» که بعد از اسم نکرهٔ «مُسابَقَةٌ» آمده، صفت از نوع جملهٔ وصفیه است که اسم نکره را توضیح می‌دهد. در واقع، این‌جا خبری از جواب شرط نیست! ترجمهٔ جمله در این عبارت کمک‌کننده خواهد بود. وقتی جواب شرط نداشته باشیم، فعل شرط هم منتفی است!

گزینهٔ (۲): «مَن: هر کس» ادات شرط، «دَعا: دعوت کرد، دعوت کند» فعل شرط و جملهٔ «إنّي أُحبّه كثيراً» جواب شرط است که با حرف «فـ» آمده است.

گزینهٔ (۳): «مَن: هر کس» ادات شرط، «تَكَلَّمَ: سخن گفت، سخن بگوید» فعل شرط و «يَقَعْ: می‌افتد» جواب شرط است.

گزینهٔ (۴): «ما: هر چه» ادات شرط، «لَم يُذكَرْ: ذکر نشد، ذکر نشود» فعل شرط و جملهٔ «عَلَينا ألّا نَأكُلَ مِنهُ» جواب شرط است که با حرف «فـ» آمده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ یازدهم

۱۳۶ **یک مورخ تاریخ اسلام قصد دارد دربارهٔ تاریخ ایران دوران اسلامی، تحقیق کند. وی به کدام منبع یا کتاب تاریخی دوران اسلامی باید رجوع کند؟**

۱) تاریخ‌نگاری عمومی ـ طبری سعی کرده است در کتاب خود، درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کند.

۲) تک‌نگاری ـ در عجائب‌المقدور به زندگی شاهان ساسانی اشاره شده است.

۳) تاریخ‌نگاری سلسله‌ای ـ طبری در خدای‌نامه‌ها به دوران باستان پرداخته است.

۴) تاریخ‌نگاری عمومی ـ دینوری در نگارش تاریخ بیهقی، زندگی فرمانروایان بزرگ و کوچک دوران باستان را ثبت و ضبط کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

منابع نوشتاری (کتاب‌های تاریخی)

تاریخ‌نگاری عمومی:

- یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران و از منابع شناخت تاریخ ایران از دوران اسلامی تا پایان عصر صفویه است.
- نگارش آن از قرن سوم هجری آغاز شد.
- تداوم آن تا پایان عصر قاجار بود.
- **ترتیب نگارش موضوعات:** مؤلفان، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند. ← سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. ← پس از آن تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز ← و به پایان دورهٔ ساسانیان ختم می‌کردند. ← در ادامه رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند.
- **از مهم‌ترین و مشهورترین نمونه‌ها:** تاریخ طبری، اثر محمد بن جریر طبری

تاریخ محلی:

- یکی از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری و یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و جغرافیایی ایران است.
- به ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و زندگی‌نامهٔ مفاخر و مشاهیر محلی پرداخته می‌شد.
- از معروف‌ترین این آثار، تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناس است در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق.

تاریخ سلسله‌ای:

- به دستور فرمانروایان، رویدادهای یک دورهٔ فرمانروایی ثبت و ضبط می‌شد.
- بعدها با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.
- کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی، در تاریخ غزنویان از نمونه‌های مشهور این آثار است.

تک‌نگاری:

- از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد.
- به ثبت و ضبط متمرکز و ویژهٔ زندگی یک فرمانروا می‌پرداخت.
- مشهورترین نمونه: «عجائب المقدور فی نوائب تیمور» از ابن‌عربشاه دربارهٔ زندگی تیمور

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ‌های منظوم:

- سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی در ایران پیشینهٔ دیرینه‌ای دارد و در دوران مغولان رواج و رونق دوباره یافت.
- برجسته‌ترین منظومهٔ حماسی و تاریخی ایران: شاهنامه، اثر حکیم ابوالقاسم فردوسی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۲): تک‌نگاری، از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد؛ *پس ربطی به دوران باستان نداشته!*

گزینهٔ (۳): تاریخ‌نگاری سلسله‌ای ـ ابوالفضل بیهقی به دوران غزنویان (دوران اسلامی) پرداخته است.

گزینهٔ (۴): دینوری، نویسندهٔ اخبارالطوال، در دوران اسلامی بوده است.

امتحان نهایی

کدام‌یک از گزینه‌های سمت چپ با شماره‌های سمت راست در ارتباط هستند؟ *(سؤال ۲ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)*

(در ستون سمت چپ یک مورد اضافه است.)

۱) از مهم‌ترین تاریخ‌های عمومی	**الف) تاریخ بیهقی**
۲) از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای	**ب) تاریخ سیستان**
۳) از معروف‌ترین تک‌نگاری‌ها	**ج) تاریخ طبری**
	د) عجائب المقدور فی النوائب تیمور

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۷ کدام مورد دربارهٔ گونه‌های منابع نوشتاری تاریخ در دورهٔ معاصر درست بیان شده است؟

الف) متون تقویمی، فلسفی، کلامی و اخلاقی، جزء سایر نوشته‌های تاریخی به شمار می‌روند که می‌توان از آن‌ها برای تبیین اوضاع علمی دوره‌های تاریخی استفاده کرد.

ب) عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری در شاخص‌ترین اثر خود، قابوس‌نامه، به مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات و نهادهای اداری و نظامی پرداخته است.

ج) در دورهٔ سلجوقیان، انوری در قصیدهٔ نامهٔ اهل خراسان، اقدام به نقد اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود کرده است.

د) اصطخری، در المسالک و الممالک، به بیان مسائلی که در دیگر منابع کم‌تر یافت می‌شده پرداخته و گونه‌ای ارزشمند از تاریخ اجتماعی و فرهنگی را ارائه داده است.

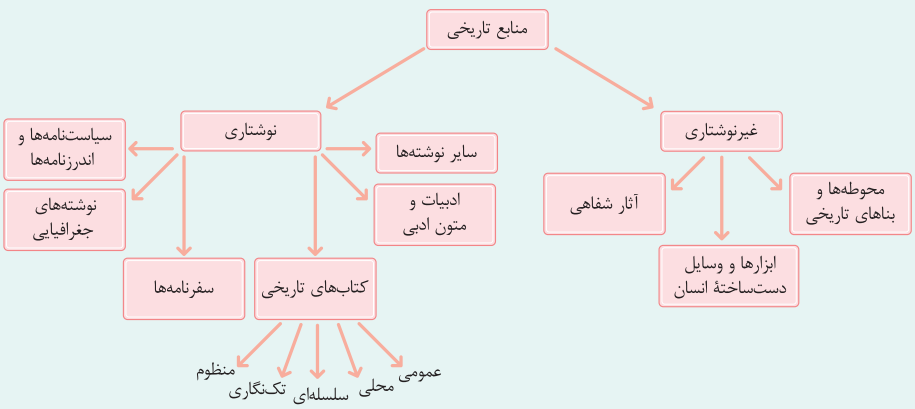
۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

گونه‌های منابع تاریخی ایران دوران اسلامی:

پاسخ خیلی تشریحی

الف) منابع نوشتاری تاریخ شامل سایر نوشته‌ها نظیر منشآت، نوشته‌های روی سکه‌ها، متون تقویمی و گاه‌شماری، متون فلسفی، کلامی و فقهی و متون اخلاقی نیز می‌شود.

ج) متون نظم و نثر ادبی، گونهٔ مهمی از منابع تاریخی محسوب می‌شود و به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری، کم‌وبیش در آثار شاعران آن عصر انعکاس داشته است.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) عنصرالمعالی در قابوس‌نامه، به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم پرداخته است.

د) کتاب «المسالک و الممالک» یک نوشتهٔ جغرافیایی است و به بررسی و مطالعهٔ محیط جغرافیایی رویدادها می‌پردازد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۸ **کدام مورد دربارهٔ سبک و روش تاریخ‌نگاری «مروج‌الذهب و معادن‌الجوهر» درست بیان شده است؟**

۱) سبک: تاریخ‌نگاری ترکیبی ـ روش: موضوع‌محوری

۲) سبک: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ روش: موضوع‌محوری

۳) سبک: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ روش: سال‌شماری

۴) سبک: تاریخ‌نگاری روایی ـ روش: سال‌شماری

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

انواع روش‌های تاریخ‌نگاری:

روایی: ذکر روایت‌های متعدد و مختلف دربارهٔ موضوع واحد با آوردن اسناد

ترکیبی: تهیهٔ یک گزارش از مجموع روایت‌ها و در این روش مورخ ناچار به انتخاب و گزینش است.

تحلیلی: بررسی موشکافانهٔ تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها و تحلیل و تفسیر علل، آثار و پیامدهای آن.

روش تاریخ نگاری دوران اسلامی:

روش سال‌شماری: نوشتن حوادث براساس ترتیب زمان وقوع رویدادها

روش موضوعی: محور تاریخ‌نگاری قرار گرفتن یک موضوع خاص (اطبا، یک شهر)

پاسخ خیلی تشریحی ✔ کتاب «مروج‌الذهب و معادن‌الجوهر» اثر مسعودی، نمونهٔ تاریخ‌نگاری به سبک تحلیلی و روش موضوع‌محوری است.

امتحان نهایی

یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش موضوعی، کتاب «مروج‌الذهب و معادن‌الجوهر» مسعودی است.

(سؤال ۱ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۹ کدام مورد دربارهٔ گزارش‌ها و نوشته‌های مورخان دوران اسلامی درست است؟

الف) مسعودی برای نگارش گزارش‌های تاریخی خود و بررسی درستی و نادرستی اخبار به سفر می‌رفته و از نزدیک مکان رویدادها را بررسی می‌کرده است.

ب) یعقوبی و مقدسی برخلاف بیهقی، به روش عقلی برای سنجش اعتبار گزارش‌ها و منابع تاریخی اعتقادی نداشتند.

ج) بلاذری و دینوری، در نگارش «اخبارالطوال» و «فتوح‌البلدان»، به گزینش و انتخاب دست زدند و طبیعتاً قسمت‌هایی از خبر از چشم آن‌ها دور مانده است.

د) طبری برخلاف مسعودی، در نوشتن تاریخ، درستی و نادرستی مطالب را به خواننده واگذار می‌کرد و هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها نداشت.

۱) «ب» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود به طور مستقیم شاهد رویداد بوده، به مراتب از خبری که روایت‌کننده آن را از دیگران نقل کرده، بیشتر هست!

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در گذشته مورخانی مثل مسعودی، برای بررسی درستی یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و از نزدیک شاهد محل رویدادها بودند. (درستی «الف»)

طبری در تاریخ‌نگاری خود تمامی روایت‌های موجود را بدون دخل و تصرف ارائه می‌کرد، اما مسعودی در تاریخ‌نگاری خود تنها یک روایت را به شیوهٔ تحلیلی ارائه می‌داد.

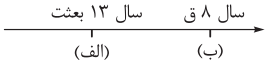
تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) مطابقت رویدادها با عقل، مورد نظر افرادی مانند یعقوبی، مقدسی، ابن‌مسکویه، بیهقی و ابن‌اسفندیار بود.

ج) نویسندهٔ «اخبارالطوال»، دینوری و «فتوح‌البلدان» بلاذری است که ترتیب رعایت نشده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰ **کدام گزینه دو رویداد پیمان عقبهٔ دوم (۱) و فتح مکه (۲) را با توجه به نمودار خط زمان زیر به درستی بیان می‌کند؟**

۱) (۲) روی (الف) به ناکامی قریش در جنگ خندق اشاره دارد که کاهش فعالیت‌های نظامی علیه اسلام و زمینه‌سازی برای نشر اسلام در میان قبایل را در پی داشت.

۲) (۱) روی (الف) پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آورد و زمینه را برای ترک مکه و بازنگشتن به آن تا سال ششم هجرت فراهم آورد.

۳) (۱) روی نقطهٔ (ب) حاکمان محلی در گوشه و کنار شبه‌جزیرهٔ عربستان را وادار کرد با پرداخت جزیه تابع حکومت مدینه شوند.

۴) (۲) روی (ب) دو سال بعد از نقض پیمان حدیبیه و به صورت مسالمت‌آمیز اتفاق افتاد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ٤

Hint سال سیزدهم بعثت، همون سالی بوده که ۷۳ مرد و دو زن در عقبه با پیامبر پیمان بستن!

درس Box

ارتباط مردم یثرب با پیامبر:

سال ۱۱ بعثت ← مسلمان‌شدن ۳ نفر از مردم یثرب در حین انجام مراسم حج

سال ۱۲ بعثت ← ۱۲ مرد یثربی در هنگامهٔ مراسم حج در مکانی موسوم به عقبه در منا با پیامبر بیعت عقبهٔ اول را منعقد کردند.

سال ۱۳ بعثت ← ۷۳ مرد و دو زن یثربی در عقبه با پیامبر (ص) پیمان عقبهٔ دوم را بستند.

پیامد ← به وجود آمدن پایگاه امن و مطمئن برای مسلمانان در یثرب

فتح مکه و پیامدهای آن:

دو سال بعد از صلح حدیبیه، قریش این پیمان را نقض کرد.

پیامبر سپاهی برای فتح مکه ارسال کرد.

مکه در سال هشتم هجرت به صورت مسالمت‌آمیز فتح شد.

پیامد ← قبیله‌های اطراف مکه به تدریج اسلام را پذیرفتند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ حدود دو سال پس از پیمان حدیبیه، قریش این پیمان را نقض کرد و در رمضان سال هشتم هجرت، مکه به صورت مسالمت‌آمیزی فتح و کعبه از بت‌ها پاک‌سازی شد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): **ناکامی قریش در جنگ خندق**، زمینه را برای کاهش فعالیت‌های نظامی علیه اسلام و ایجاد زمینهٔ مساعد برای نشر اسلام در میان قبیله‌های منطقهٔ حجاز و گسترش محدودهٔ حکومت پیامبر فراهم آورد.

گزینهٔ (۲): در نتیجهٔ پیمان عقبهٔ دوم، پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آمد و زمینه برای هجرت مسلمانان به مدینه فراهم آمد. از آن هنگام تا **فتح مکه در سال ۸ ق. هجرت** به مدینه و ترک نکردن آن، یکی از شروط بیعت با پیامبر و پذیرش دعوت اسلامی به شمار می‌رفت.

گزینهٔ (۳): **طی سال‌های هفتم و هشتم هجری**، تعدادی از حاکمان محلی در گوشه و کنار شبه‌جزیرهٔ عربستان یا به اسلام گرویده و یا با بستن پیمان و پرداخت جزیه، تابع حکومت مدینه شدند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۱ کدام‌یک از وقایع زیر دربارهٔ رویدادهای سال ۹ ق. درست است؟

الف) انعقاد پیمان برادری

ب) اعلان برائت از مشرکان و نزول سورهٔ توبه

ج) اسلام‌آوردن هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب

د) غزوهٔ احد و اظهار مسلمانی عبدالله بن ابی

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج»

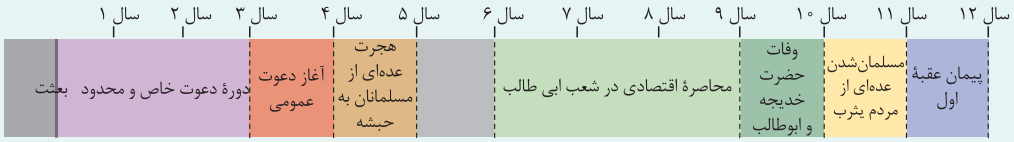
مشاوره در چند سال اخیر کنکور، نمودار خط زمان و رویدادهای براساس زمان، اهمیت بسیاری برای طراحان سؤال داشته و حتی چند سؤال رو به تاریخ وقایع و تقدم و تأخر رویدادها اختصاص دادن! پس تو هم حسابی حواس جمع باش و وقایع رو براساس نمودار خط زمان یاد بگیر!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ٤

درس Box

نمودارهای خط زمان را با هم مرور کنیم:

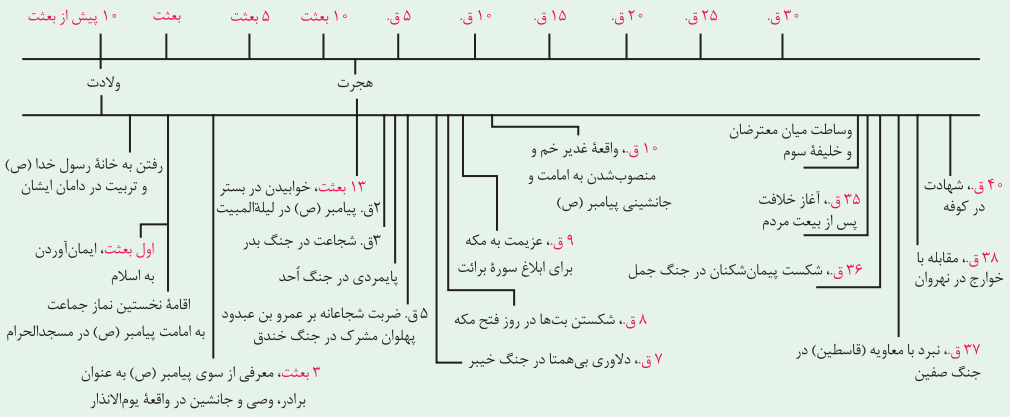

مهم‌ترین رویدادهای اسلام در مدینه:

سال وقوع	رویدادهای مهم
۱۲ بعثت	بسته‌شدن پیمان عقبهٔ اول میان پیامبر و ۱۲ نفر از مردم یثرب
۱۳ بعثت	بسته‌شدن پیمان عقبهٔ دوم میان رسول خدا و گروهی از مردم یثرب
۱ ق.	هجرت رسول خدا از مکه به یثرب؛ بنای مسجدالنبی در مدینه؛ عقد پیمان برادری میان مسلمانان؛ انعقاد پیمان‌نامهٔ عمومی مدینه؛ نزول آیات جهاد؛ تشکیل نیروی نظامی مسلمانان؛ رخ‌دادن چند سریه و غزوهٔ أبواء
۲ ق.	غزوهٔ بدر؛ تغییر قبله از بیت‌المقدس به کعبه در مکه؛ ازدواج حضرت فاطمه (س) با علی (ع)؛ اخراج یهودیان بنی‌قینقاع از مدینه
۳ ق.	ولادت امام حسن (ع)؛ غزوهٔ اُحُد؛ کشتار فجیع مبلغان مسلمان در بِئرِ مَعونه و رَجیع
۴ ق.	رویارویی با یهودیان بنی‌نضیر و اخراج آنان از مدینه؛ ولادت امام حسین (ع)
۵ ق.	غزوهٔ دومَةُ الجَندَل؛ غزوهٔ احزاب (خندق)؛ برخورد با یهودیان بنی‌قریظه و دفع خطر آنان
۶ ق.	پیمان صلح حُدَیبیه؛ ارسال نامه به پادشاهان ایران، روم، حبشه، غَسّان و مصر و دعوت آنان به اسلام از سوی پیامبر
۷ ق.	غزوهٔ خیبر؛ پیمان صلح با یهودیان ساکن فدک
۸ ق.	جنگ موته؛ فتح مکه؛ غزوهٔ حُنین
۹ ق.	غزوهٔ تَبوک؛ ویرانی مسجد ضِرار و دفع توطئهٔ منافقان؛ نزول آیات برائت از مشرکان؛ ورود نمایندگان قبایل عرب به مدینه و پذیرش اسلام
۱۰ ق.	ادامهٔ ورود نمایندگان قبایل به مدینه و قبول اسلام؛ انجام حَجَّةالوداع توسط رسول خدا؛ اجتماع غدیر خم و انتصاب علی (ع) به جانشینی پیامبر
۱۱ ق.	تجهیز سپاه اُسامه برای نبرد با رومیان؛ وفات رسول خدا

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

نکته *حالا همین وقایع رو روی نمودار خط زمان هم ببینین تا حسابی تو ذهنتون ماندگار بشه.*

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عزیمت به مکه و ابلاغ سورهٔ برائت، سال وفود (اسلام‌آوردن قبیله‌ها) و اعلان برائت از مشرکان در سال ۹ هجرت روی داده‌اند.

تشریح عبارت‌های نادرست:

انعقاد پیمان برادری، از وقایع سال اول هجرت (نادرستی «الف») و غزوهٔ احد در سال سوم هجرت و اظهار مسلمانی عبدالله ابن ابی، در سال دوم هجرت اتفاق افتاده‌اند. (نادرستی عبارت «د»)

نکته عبدالله ابن ابی سردستهٔ منافقان بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۲ **کدام‌یک از رویدادهای زیر در فاصلهٔ سال‌های ۲۳ تا ۳۵ ق. روی داده است؟**

۱) محاصرهٔ شهر ایلیا ـ روی کار آمدن شماری از خاندان اموی

۲) تبعید تعدادی از صحابهٔ پیامبر ـ ثروت‌اندوزی با تصرف اراضی وسیعی در ایران، مصر و شام

۳) تقسیم عطایا میان مردم ـ فتح سرزمین‌های مصر و شام

۴) اوج‌گرفتن تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای ـ رعایت مساوات و عدالت میان افراد و گروه‌های مختلف مسلمان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

Hint سال‌های ۲۳ تا ۳۵ ق. عثمان بن عفان در این دوران خلیفه بوده!

درس Box

رویدادهای دوران خلفای نخستین

عصر خلفای نخستین راشدین ۱۱ تا ۴۱ ق.

- ۱۱ تا ۱۳ ق. ← خلافت ابوبکر
- ۱۳ تا ۲۳ ق. ← خلافت عمر
- ۲۰ ق. ← فتح مصر
- ۲۳ تا ۳۵ ق. ← خلافت عثمان
- ۳۵ تا ۴۰ ق. ← خلافت امام علی (ع)
- ۲۱ رمضان ۴۰ ق. ← شهادت امام علی (ع)
- ۴۰ تا ۴۱ ق. ← خلافت امام حسن (ع)

پاسخ خیلی تشریحی

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): محاصرهٔ شهر ایلیا، در دوران خلیفهٔ دوم، عمر روی داده است. ـ قسمت دوم در دوران عثمان روی داده است.

گزینهٔ (۳): در دوران خلیفهٔ دوم روی داده است. ـ در اواخر خلافت ابوبکر و اواخر خلافت عثمان روی داده است.

گزینهٔ (۴): مربوط به دوران عثمان است. ـ مربوط به خلفای اول و دوم و علی (ع) است.

نکته سنت‌شکنی و بدعت از دوران خلیفهٔ سوم آغاز شده و خلفای اول و دوم تا حدودی براساس شیوهٔ پیامبر خلافت می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۳ کدام مورد از پیامدهای میراث تمدنی اندلس در دوران امویان است؟

الف) شهرهای بزرگ، آباد و پرجمعیت ← شکوفایی اقتصادی و پیشرفت‌های شگرف تمدنی

ب) ارتباط تجاری با سرزمین‌های حوزهٔ دریای مدیترانه ← رونق چشمگیر بازرگانی داخلی و خارجی در مسیرهای زمینی و دریایی

ج) پیشرفت علمی در زمینهٔ نجوم و فلسفه ← آشنایی با دستاوردهای علمی دانشمندان و عالمان مسلمان

د) دارابودن مراکز اقتصادی مهم ← وجود بازارها و کارگاه‌های صنعتی محدود در شهرهای اندلس

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

میراث تمدنی مسلمانان در اندلس در سه عرصه جلوه‌گر می‌شود:

عرصهٔ اقتصادی	شکوفایی اقتصادی و پیشرفت‌های شگرف علمی و تمدنی روستاهایی با مزارع سرسبز و گله‌های بزرگ و کوچک شهرهایی با مراکز اقتصادی مهم (بازارها و کارگاه‌های صنعتی متعدد) رونق بازرگانی داخلی و خارجی و ارتباط گسترده با سرزمین‌های حوزهٔ دریای مدیترانه
عرصهٔ علمی	نقش مؤثر در پویایی علوم و معارف و مهم‌تر از همه فلسفه پیشرفت اروپاییان در نتیجهٔ آشنایی با دستاوردهای علمی دانشمندان و عالمان مسلمان اندلسی
عرصهٔ معماری	شاهکارهای معماری جهان: مسجد جامع قرطبه و کاخ‌الحمراء غرناطه

پاسخ خیلی تشریحی

اندلس، سرزمین ثروتمند با شهرها و آبادی‌های بزرگ و پرجمعیتی بوده است و بازرگانی داخلی و خارجی در مسیرهای زمینی و دریایی در آن رونق چشمگیری داشته است و همین منجر شد که ارتباط تجاری گسترده‌ای را با سرزمین‌های حوزهٔ دریای مدیترانه و دیگر مناطق دور و نزدیک برقرار کنند.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ج) پیشرفت‌های علمی اروپاییان در قرون بعد، از نتایج و پیامدهای دستاوردهای علمی دانشمندان اندلسی بوده که در این عبارت برعکس عنوان شده است.

د) بازارها و کارگاه‌های صنعتی در شهرهای اندلس **متعدد بودند** و نه محدود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جغرافیای یازدهم

۱۴۴ کدام‌یک از عبارت‌های زیر با مفهوم ناحیه‌بندی در جغرافیا، مطابقت دارد؟

الف) ناحیه، بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی با بخش‌های مجاور دارد.

ب) ناحیه و منطقه دارای یک تعریف مشترک هستند که ویژگی اصلی آن‌ها عناصر طبیعی و انسانی هستند.

ج) ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که دانشمندان سایر علوم صرفاً می‌توانند در این زمینه مشاوره بدهند.

د) انتخاب ملاک‌ها برای تعیین حدود ناحیه به هدف مطالعه و تحقیق پژوهشگر جغرافیایی بستگی دارد.

۱) «الف» و «ب»
۲) «ب» و «ج»
۳) «ج» و «د»
۴) «الف» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ناحیه ← بخشی از سطح زمین که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی دارد، به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.
ویژگی اصلی هر ناحیه: وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی

ناحیه‌بندی ← تقسیم یک واحد جغرافیایی به واحدهای کوچک‌تر (به طوری که متفاوت باشند.)
اهداف: ۱) شناخت بهتر و آسان‌تر، ۲) علمی‌کردن تحقیقات جهت برنامه‌ریزی صحیح
کاری صرفاً جغرافیایی و انتخاب معیارهای آن به اهداف پژوهشگر بستگی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد نادرست:

الف) هر ناحیه به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز است و با آن‌ها تفاوت دارد.

ب) ناحیه و منطقه دو مبحث جدا در علم جغرافیا هستند و تعاریف یکسانی ندارند.

نکته

تعاریف مختلفی از ناحیه وجود دارد و تعریف کتاب درسی، یکی از آن تعاریف است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۵ با توجه به تصویر زیر، کدام عبارت‌ها صحیح می‌باشند؟

الف) بیشتر بارندگی‌های فصل بهار و پاییز از این نوع بارندگی هستند.

ب) این بارندگی در محل برخورد دو تودهٔ هوایی متفاوت شکل می‌گیرد.

ج) در این بارندگی تودهٔ هوا در طی صعود، کاهش دما تجربه می‌کند و می‌بارد.

د) در این نوع بارندگی تودهٔ هوا قبل از صعود از توده‌های مجاور گرم‌تر است.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

انواع بارش:

۱) **بارندگی همرَفتی:** در این نوع بارندگی، تودهٔ هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالارفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های **بهاری** بیشتر از این نوع‌اند.

۲) **بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی):** این نوع بارندگی بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید؛ جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند.

۳) **بارندگی کوهستانی (ناهمواری):** در این نوع بارندگی، نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که تودهٔ هوای مرطوب به طور افقی حرکت کند. در نتیجه، تودهٔ هوا در امتداد دامنهٔ کوه به طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود.

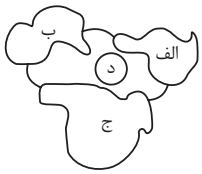

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شکل صورت سؤال، نشان‌دهندهٔ بارندگی همرَفتی است. در این نوع بارندگی تودهٔ هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود و همراه صعود، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد.

نکته بیشتر بارندگی‌های فصل بهار از نوع بارندگی همرَفتی می‌باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶ با توجه به تصویر مقابل، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

۱) هر چه از سمت «الف» به سمت «د» حرکت کنیم، وحدت و همگونی عناصر بیشتر می‌شود.

۲) با حرکت از سمت «د» به «ج» از همگونی و تجانس پدیده‌ها کاسته می‌شود اما تنوعی در عناصر پدیده‌ها دیده نمی‌شود.

۳) با حرکت از سوی «الف» به «د»، هیچ تغییری در ویژگی‌های طبیعی رخ نمی‌دهد.

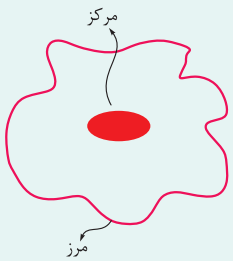
۴) با حرکت از سوی «ب» به «د»، تنوع عناصر پدیده‌های سایر نقاط بیشتر می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

کانون و ناحیه: هر ناحیه دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن قرار دارد و اگر از سوی مرکز به سمت مرزها حرکت کنیم، به تدریج از عوامل همگونی و عناصر خاص کاسته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

شکل صورت سؤال، سه ناحیهٔ «الف»، «ب» و «ج» را نشان می‌دهد که در منطقهٔ «د» با هم تلاقی دارند. با حرکت از سوی مرکز، هر یک از نواحی به سوی منطقهٔ «د» از وحدت و همگونی عناصر و خاص‌بودن آن‌ها کاسته می‌شود و تنوع عناصر سایر نقاط بیشتر می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۷ **با توجه به مهم‌ترین بیابان‌های جهان و ویژگی‌های آن‌ها، کدام گزینه درست است؟**

۱) بیابان گبی همانند تار و برخلاف نامیب در اثر دوری از منابع رطوبتی شکل گرفته است.

۲) در شکل‌گیری بیابان تکله‌ماکان همانند گبی، شکل و جهت ناهمواری‌ها اثرگذار است.

۳) علت اصلی پیدایش بیابان نامیب همانند تکله‌ماکان، استقرار در مرکز پرفشار است.

۴) بیابان صحرای بزرگ آفریقا با ثبت دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد، گرم‌ترین نقطهٔ زمین شناخته شد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

انواع بیابان‌ها:

۱) **استقرار مرکز پرفشار (بیابان‌های گرم):**

در **مناطق پرفشار، هوا فرونشینی** دارد. ← صعود هوا رخ نمی‌دهد. ← بارش انجام نمی‌شود.

منطقهٔ جنب حاره‌ای: حوالی **مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی** ← فرونشینی توده‌های هوا ← ایجاد منطقهٔ پرفشار

مناطق قطبی: سنگینی هوای سرد ← فشار بالا ← عدم صعود هوا

سواحل قاره‌ای خاص: بیابان آتاکاما، نامیب ← علت اصلی: **مرکز پرفشار** + **صعودنکردن هوا**

جریان‌های آب سرد ← تقویت ایجاد **مناطق بیابانی** در این نواحی

نتیجه‌گیری: مراکز پرفشار باعث عدم صعود هوا می‌شوند و نقش اصلی در شکل‌گیری بیابان‌ها دارند.

۲) **دوری از منابع رطوبت (بیابان‌های سرد):**

دوری از منابع رطوبتی + شکل و جهت ناهمواری‌ها ← مانع رسیدن هوای مرطوب ← خشکی هوا و تشکیل بیابان

مثال بیابان **گبی**، بیابان تکله‌ماکان

پاسخ خیلی تشریحی

بیابان‌هایی مثل گبی و تکله‌ماکان به علت دوری از منابع رطوبتی و یا شکل و جهت ناهمواری‌ها و قرارگرفتن پشت کوه‌ها (که از رسیدن توده‌های هوا جلوگیری می‌کنند.) با خشکی هوا روبه‌رو می‌شوند و شکل می‌گیرند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیابان گبی همانند تکله‌ماکان، در اثر دوری از منابع رطوبتی شکل گرفته‌اند.

گزینهٔ (۳): علت اصلی پیدایش بیابان نامیب همانند آتاکاما، استقرار در مرکز پرفشار است.

گزینهٔ (۴): بیابان لوت در ایران با ثبت دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد به عنوان گرم‌ترین نقطهٔ زمین شناخته می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۸ **با توجه به انواع هوازدگی و ویژگی‌های آن‌ها، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟**

۱) در هوازدگی زیستی فعالیت موجودات زنده سبب تغییرات شیمیایی و فیزیکی در سنگ‌ها می‌شود.

۲) در هوازدگی شیمیایی تغییرات دما باعث دگرگونی در ساختمان کانی‌ها می‌شود، اما سنگ‌ها خرد نخواهند شد.

۳) در هوازدگی فیزیکی مانند زیستی ریشهٔ گیاهان و فعالیت حیوانات سبب خردشدن سنگ‌ها می‌شود.

۴) در هوازدگی زیستی برخلاف هوازدگی فیزیکی تغییراتی مانند انبساط و انقباض ممکن است رخ دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

نوع	چه‌طوری؟	تغییر در ترکیبات شیمیایی
فیزیکی	۱) اختلاف دما ۲) گرم و سرد شدن و یا انبساط و انقباض ← در هنگام روز و شب و فصل زمستان و تابستان ۳) یخ‌زدن آب در شکاف سنگ‌ها ← خردشدن سنگ‌ها به قطعات کوچک‌تر	✗
شیمیایی	تغییر در ← ساختمان کانی‌ها و ترکیب شیمیایی سنگ‌ها عامل ← اکسیژن و رطوبت **مثال:** ۱) اکسیژن هوا موجب اکسیده‌شدن برخی کانی‌ها نظیر آهن می‌شود. ۲) گازهایی مانند دی‌اکسید نیتروژن و دی‌اکسید گوگرد هوا به اسید تبدیل می‌شوند و باران اسیدی تولید می‌کنند.	✓
زیستی	فیزیکی ـ شیمیایی فیزیکی: فعالیت‌های موجودات زنده، یعنی گیاهان و جانوران **مثال:** رشد ریشهٔ درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفار، مانند موش‌ها و موریانه‌ها، باعث خردشدن سنگ‌ها می‌شود. شیمیایی: گیاهان در حال پوسیدگی، اسیدهایی تولید می‌کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌های مجاورشان می‌شود. باکتری‌های تجزیه‌کننده یا تنفس گیاهان نیز در سنگ‌ها تغییرات شیمیایی ایجاد می‌کنند.	✓

پاسخ خیلی تشریحی

در هوازدگی زیستی فعالیت‌های موجودات زنده یعنی گیاهان و جانوران سبب تغییرات فیزیکی و شیمیایی در سنگ‌ها می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): در تمامی هوازدگی‌ها، سنگ‌ها خرد و متلاشی می‌شوند.

گزینهٔ (۳): در هوازدگی زیستی تنها موجودات زنده نقش دارند.

گزینهٔ (۴): انبساط و انقباض باعث هوازدگی فیزیکی می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه عبارت درستی را تبیین می‌کند؟

الف) کلوت **ب) دشت ریگی**

ج) گرزدیو **د) برخان**

۱) مورد «الف» همانند مورد «ب» حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان می‌باشد.

۲) مورد «ج» برخلاف «د» حاصل بخش مواد نرم‌تر و باقی‌ماندن سخت‌تر توسط باد است.

۳) در مورد «ج»، باد شیارهای موازی و U شکل در رسوبات به جای مانده از دریاچه‌های قدیمی ایجاد می‌کند.

۴) مورد «الف» با برخورد جریان باد با آب‌های زیرزمینی و متوقف‌شدن مسیر حرکت آن و ایجاد چاله‌های بادی، شکل می‌گیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

عامل مهم فرسایش در مناطق خشک و بیابانی ← باد

اشکال فرسایش در بیابان‌ها
- کاوشی ← کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر
- تراکمی ← انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان

فرسایش کاوشی:

نوع پدیده	کجا؟	چه‌طوری؟	اسم دیگه	منطقهٔ معروف
دشت ریگی	در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز، شن و سنگ‌های ریز و درشت	باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد، در طول زمان، سنگ‌های درشت بر جای می‌مانند و سطوحی پر از قلوه‌سنگ‌ها به وجود می‌آورند.	رگ ـ سنگ‌فرش بیابانی	دشت ریگی اردن
چاله‌های بادی	در نواحی دارای ماسه‌های ریز و به‌ویژه فاقد پوشش گیاهی	باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به تدریج حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پدید می‌آورد. اگر در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دانه‌ها به وجود بیاید، فرسایش بادی کُند و سپس متوقف می‌شود. عمق بعضی از آن‌ها به ۴۰ متر نیز می‌رسد.	ـ	چاله‌های بادی الجزایر
کلوت	در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم	طی میلیون‌ها سال، باد شیارهایی موازی و Uشکل در این رسوبات ایجاد می‌کند. به تدریج بخش نرم را با خود می‌برد و بخش‌های سخت‌تر باقی می‌مانند. (فرسایش آبی ـ بادی)	یاردانگ	غرب بیابان لوت در منطقهٔ شهداد در استان کرمان؛ ایالات متحدهٔ آمریکا، مصر، چین و ایران ـ بیابان گبی
ستون‌های سنگی	در زیر یا لبهٔ تخته‌سنگ‌ها	باد مواد نرمی که در زیر یا لبهٔ تخته‌سنگ‌ها قرار گرفته‌اند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد. در نتیجه، ستون‌هایی سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می‌آیند.	گرزدیو دودکش جن Hodoo	بیابان سیریک در بندر جاسک

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فرسایش تراکمی: انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان

نوع: تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) (به انگلیسی دون Dune) چه‌طوری تشکیل می‌شوند؟

با وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آیند، ماسه‌هایی که به وسیلهٔ باد در سطح زمین حرکت می‌کنند، اگر به موانعی مثل گیاهان و بوته‌های خار یا قطعات سنگ و نظایر آن برخورد کنند و متوقف شوند یا سرعت باد در منطقه کاهش یابد، روی هم انباشته می‌شوند.

چندین متر ارتفاع دارند ← ارتفاع برخی از آن‌ها در لیبی تا ۳۰۰ متر و در لوت ایران تا بیش از ۵۰۰ متر نیز می‌رسد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزدیو از اشکال کاوشی فرسایش بادی در بیابان‌ها است که حاصل کنده‌شدن ذرات و انتقال آن‌ها به مکان دیگر توسط باد می‌باشد و برخان از اشکال تراکمی فرسایش باد حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): انباشته‌شدن ذرات اشاره به اشکال تراکمی دارد، اما کلوت و گرزدیو جزء اشکال کاوشی هستند.

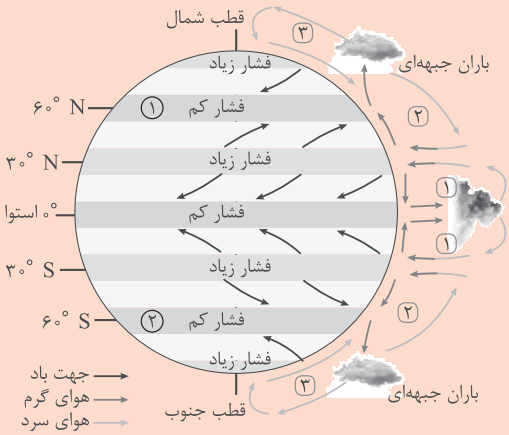
گزینهٔ (۳): این توضیح اشاره به کلوت (مورد «الف») دارد.

گزینهٔ (۴): این توضیح اشاره به نحوهٔ تشکیل چاله‌های بادی دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشابه کنکور

۱۵۰ با توجه به تصویر زیر، توضیحات ارائه‌شده در کدام گزینه، درست و منطقی به نظر می‌رسد؟

۱) علت شکل‌گیری بارش جبهه‌ای در عرض‌های جغرافیایی °۶۰، تقابل تودهٔ هوای پرفشار مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی با تودهٔ هوای این ناحیه است. ـ به دلیل تفاوت وسعت خشکی‌ها و آب‌ها در نیمکرهٔ شمالی و جنوبی، تغییراتی در فشار هوا به وجود می‌آید.

۲) اگر از ناحیهٔ استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت کنیم، فشار هوا به مرور افزایش پیدا می‌کند. ـ ناحیهٔ استوا به دلیل تابش شدید خورشید، بیشترین دما را در مناطق مختلف زمین دارد.

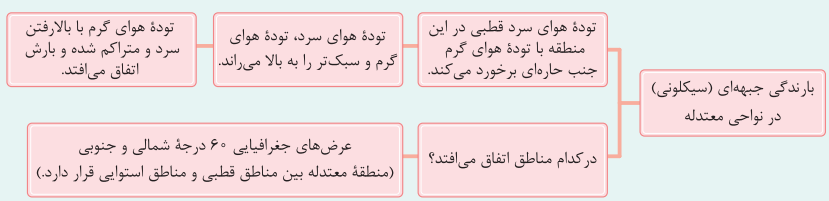
۳) صعود هوا در مناطق شمارهٔ (۱) و (۲)، تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت مدار استوا به آن سمت آمده و هوایی نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند. ـ توده‌های هوا در مناطق (۱) و (۲) تحت تأثیر نیروی کوریولیس سرد می‌شود.

۴) جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار، موجب وزش بادهای مختلف در سطح کرهٔ زمین و تغییرات آب‌وهوایی می‌شود. ـ وضعیت آب‌وهوایی و فشار در مناطق (۱) و (۲)، بدون در نظر گرفتن تفاوت دسترسی منابع آبی، یکسان است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

شاید بشه نواحی زمین رو از لحاظ فشار به شکل زیر دسته‌بندی کرد. (البته که نباید یادمون بره وسعت بیشتر مناطق آبی تو نیمکرهٔ جنوبی، وضعیت رو یه خورده متفاوت می‌کنه با نیمکرهٔ شمالی):

۱) ناحیهٔ حاره‌ای (مدار استوا و اطراف آن)
۲) ناحیهٔ معتدله (بین مناطق جنب حاره‌ای و ناحیهٔ قطبی) — **فشار کم**

۳) ناحیهٔ جنب حاره‌ای (مابین ناحیهٔ استوایی و معتدله)
۴) ناحیهٔ قطبی (مناطق شمال ناحیهٔ معتدله (در نیمکرهٔ شمالی) و جنوب ناحیهٔ معتدله در نیمکرهٔ جنوبی) — **فشار زیاد**

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار، موجب وزش بادهای مختلف در سطح کرهٔ زمین و تغییرات آب‌وهوایی می‌شود.
- متن کتاب درسی: «در ناحیهٔ معتدله حوالی عرض جغرافیایی **۶۰ درجه، بر اثر صعود هوا، منطقهٔ** فشار کم ایجاد می‌شود. هرچند در این منطقه به دلیل **وسعت خشکی‌ها در نیمکرهٔ شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکرهٔ جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.**»

(یعنی اگه از تفاوت خشکی‌ها و آب‌ها تو دوتا نیمکرهٔ شمالی و جنوبی زمین چشم‌پوشی کنیم، وضعیت فشار این دوتا منطقه یکسانه.)

مشاوره درسته که با یه سؤال تحلیلی طرف هستیم، اما یادت نره که در نهایت این سؤال بر مبنای کتاب درسی طرح شده و با استفاده از اطلاعات کتاب می‌شه بهش جواب داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): علت اصلی شکل‌گیری بارش جبهه‌ای در عرض‌های جغرافیایی 60° شمالی و جنوبی، تقابل تودهٔ هوای **گرم** ناحیهٔ استوایی با تودهٔ هوای **سرد قطبی** است.

گزینهٔ (۲): اگر از ناحیهٔ استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت کنیم، **فشار هوا تا حوالی مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی** به مرور افزایش پیدا می‌کند، **اما پس از آن تا حوالی مدار ۶۰ درجه، به مرور کاهش و دوباره با نزدیک‌شدن به نواحی قطبی، فشار هوا افزایش پیدا می‌کند.**

هرچند ناحیهٔ استوا تابش مستقیم خورشید را دارد، اما گرم‌ترین مناطق زمین را اطراف **مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی** قرار دارند.

گزینهٔ (۳): صعود هوا در منطقهٔ شمارهٔ ۱ (منطقهٔ معتدلهٔ نیمکرهٔ شمالی) و ۲ (منطقهٔ معتدلهٔ نیمکرهٔ جنوبی)، تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت **ناحیهٔ قطبی** به آن سمت آمده و هوایی نسبتاً گرم‌تر آن منطقه را به سمت بالا می‌راند.

توده‌های هوا در مناطق فوقانی استوا، تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار **انحراف** می‌شوند.

کنکور

بر اساس موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟ *(سؤال ۱۱۶ کنکور تیر ۱۴۰۳ ـ نوبت دوم)*

الف) گرم‌بودن و صعود هوا

ب) سنگینی و فرونشینی هوا

ج) در اطراف خط استوا

د) در اطراف مدار رأس‌السرطان

ه) کمربند کم‌فشار حاره‌ای

و) کمربند پرفشار جنب حاره‌ای

۱) موارد «الف»، «ج» و «ه» با آب‌وهوای گرم و مرطوب منطبق است و در این نواحی، عصرها باران‌های تند می‌بارد.

۲) موارد «الف»، «ب» و «د» مطابق با آب‌وهوای گرم و خشک است و در این ناحیه، رگبارهای کوتاه‌مدت اتفاق می‌افتد.

۳) آب‌وهوای گرم و مرطوب با موارد «ب»، «و» و «ه» مغایرت دارد و در این نواحی هر روز عصر باران‌های تند مشاهده می‌شود.

۴) آب‌وهوای گرم و خشک با موارد «الف» و «د» مغایر است و در این ناحیه، بارش‌ها به شکل نامنظم اتفاق می‌افتد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فلسفه یازدهم

۱۵۱ **روش پاسخ‌دهی به کدام سؤال با سایر سؤالات متفاوت است؟**

۱) عوامل افول امپراتوری روم باستان چیست؟

۲) راه‌های مهار تورم و کنترل نقدینگی چیست؟

۳) راه ترمیم سلول‌های موجودات زنده چیست؟

۴) منشأ پی‌بردن به خطاهای حسی و راه اصلاح آن‌ها چیست؟

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی گزینهٔ (۴): بیانگر یک سؤال فلسفی است که روش پاسخ‌گویی به آن، عقلی و قیاسی است، اما روش پاسخ به سایر گزینه‌ها، استقرایی و تجربی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مسئلهٔ تاریخی است که با روش تجربی پاسخ داده می‌شود.

گزینهٔ (۲): مسئلهٔ اقتصادی است که با روش تجربی پاسخ داده می‌شود.

گزینهٔ (۳): مسئلهٔ زیست‌شناسی که با روش تجربی پاسخ داده می‌شود.

نکته **روش پاسخگویی به سؤالات دو نوع است** ← عقلی و قیاسی / استقرایی و تجربی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲ **با توجه به تغییرات معنایی واژهٔ فلسفه و مشتقاتش، کدام عبارت درست است؟**

۱) معنای اولیهٔ سوفیست با معنای ثانویهٔ فلسفه یکسان است.

۲) نخستین معنای فلسفه، مابعدالطبیعه بوده و به تدریج به وجودشناسی تبدیل شده است.

۳) فلسفه به معنای دوستدار دانایی بوده و به همین دلیل سقراط از این واژه استفاده کرده است.

۴) فلسفه به معنای مطلق دانش، دومین معنای این واژه در سیر تاریخی تحولات معنایی آن است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کلمه	معنای ۱	معنای ۲	معنای ۳
فلسفه (فیلوسوفیا)	دوستداری دانایی	دانش	دانش خاص وجودشناسی
فیلسوف (فیلوسوفوس)	دوستدار دانایی	دانشمند	دانشمند دانش خاص وجودشناسی
سفسطه	دانش	مغالطه کاری	—
سوفیست	دانشمند	مغالطه کار	—

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سیر معنایی واژهٔ فلسفه این‌گونه است: معنای اول = دوستداری دانایی/ معنای دوم = دانش (به معنای عام و مطلق)/ معنای سوم = دانش خاص وجودشناسی = مابعدالطبیعه

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): معنای اولیهٔ سوفیست (دانشمند) با معنای ثانویهٔ فیلسوف یکسان است نه با معنای ثانویهٔ فلسفه.

گزینهٔ (۲): مابعدالطبیعه معنای سوم فلسفه است نه معنای نخست آن.

گزینهٔ (۳): فیلسوف به معنای دوستدار دانایی است، اما فلسفه به معنای دوستداری دانایی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۳ **کدام مورد را می‌توان عامل ناگزیرشدن فلسفه از بررسی معرفت‌شناسی در بخش اصلی فلسفه دانست؟**

۱) معرفت‌شناسی همچون شاخه‌ای برای ریشهٔ تنومند هستی‌شناسی است.

۲) معرفت به وجود مطلق فرع بر امکان شناخت یا همان معرفت‌شناسی است.

۳) امکان شناخت وجود مقدم بر معرفت به اصل وجود و احکام کلی و عام حاکم بر آن است.

۴) وجودشناسی، با ابزارهای مختلف محقق می‌شود و شناخت ابزارهای شناخت، تنها وظیفهٔ معرفت‌شناسی است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در بخش اصلی فلسفه علاوه بر وجودشناسی که به بررسی اصل و حقیقت وجود و احکام کلی و عام حاکم بر هستی می‌پردازد، باید به معرفت‌شناسی هم پرداخت، چراکه معرفت به وجود فرع بر(بعد از) امکان معرفت (معرفت‌شناسی) است یا به عبارتی قبل از وجودشناسی باید معرفت‌شناسی را بررسی کنیم. به بیان دیگر، معرفت‌شناسی، مقدم بر (قبل از) وجودشناسی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): معرفت‌شناسی جزء بخش اصلی فلسفه است، اما شاخه‌های فلسفه بیانگر بخش‌های فرعی فلسفه هستند.

گزینهٔ (۲): وجود مطلق یعنی آن‌چه همیشه وجود دارد یا همان خدا. فلسفه به بررسی اصل و حقیقت وجود یا مطلق وجود می‌پردازد نه وجود مطلق که یک موجود خاص است.

گزینهٔ (۴): در معرفت‌شناسی به توانایی انسان در شناخت، چگونگی شناخت و ابزار شناخت می‌پردازیم، پس تنها موضوع مورد بحث معرفت‌شناسی، بررسی ابزارهای شناخت نیست.

نکته

معرفت‌شناسی مقدم بر وجودشناسی است = وجودشناسی فرع بر معرفت‌شناسی است.
قبل از / لازمهٔ — مؤخر از / بعد از / مستلزم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴ به جهت بررسی دو مسئلهٔ زیر به ترتیب کدام حوزه‌های فلسفه مناسب‌تر است؟

- چه راه‌هایی برای شناخت هستی و احکام و قواعد حاکم بر آن وجود دارد؟
- حق چیست و انسان‌ها از چه حقوقی برخوردارند؟

۱) معرفت‌شناسی ـ فلسفهٔ اخلاق

۲) معرفت‌شناسی ـ فلسفهٔ حقوق

۳) وجودشناسی ـ فلسفهٔ حقوق

۴) وجودشناسی ـ فلسفهٔ اخلاق

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی شناخت، راه‌های شناخت و ابزارها و چگونگی شناخت هر چیزی مربوط به حوزهٔ معرفت‌شناسی است.

فلسفهٔ حقوق، سؤالات بنیادین دربارهٔ حق، حقوق و ارتباط آن با اخلاق و انسان‌شناسی را بررسی می‌کند، از جمله «حق چیست؟».

کنکور

برای بررسی دو مسئلهٔ زیر، به ترتیب، کدام حوزه‌های فلسفه مناسب‌تر است؟ *(سؤال ۱۳۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴)*

- آیا شناخت هستی، منوط به پذیرش توانایی شناخت است؟
- حقیقت شناخت وحیانی چیست؟

۱) معرفت‌شناسی ـ معرفت‌شناسی

۲) هستی‌شناسی ـ معرفت‌شناسی

۳) معرفت‌شناسی ـ فلسفهٔ دین

۴) هستی‌شناسی ـ فلسفهٔ دین

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۵ **کدام گزینه بیش از سایر نتایج اندیشیدن فیلسوفانه، نشان‌دهندهٔ ضرورت انجام مسئولیت اجتماعی توسط فلاسفه و اندیشمندان است؟**

۱) رسیدن به هدف و معنای زندگی

۲) رهایی از عادت‌های غیرمنطقی

۳) آزاداندیشی و استقلال در اندیشه

۴) روشمندی در بررسی سؤالات بنیادین

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در رهایی از عادات غیرمنطقی، اندیشمندان جامعه تلاش می‌کنند تا عادت‌های مردم را مورد بررسی و ارزیابی قرار دهند و اگر آن‌ها را دارای استدلال دیدند، بپذیرند و در غیر این صورت این عادات را کنار بگذارند. از طرفی آن‌ها تلاش می‌کنند تا مردم را هم با حقیقت آشنا کنند و از این عادات برهانند (وظیفهٔ اجتماعی). هرچند مردم در مقابل آن‌ها مقاومت می‌کنند، اما با تلاش و پافشاری اندیشمندان، حقیقت به تدریج روشن می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این ثمرهٔ تفکر فلسفی، کاملاً شخصی است و هر کس براساس باورها و فلسفهٔ زندگی خود به هدف و معنایی از زندگی دست می‌یابد.

گزینه‌های (۳) و (۴): هر دو گزینه نشان‌دهندهٔ استقلال در اندیشه است که باز هم یک ثمرهٔ شخصی محسوب می‌شود و بعد اجتماعی ندارد.

نکته نتایج اندیشیدن فیلسوفانه، عبارت‌اند از: ۱) رسیدن به هدف زندگی، ۲) رسیدن به معنای زندگی، ۳) دوری از مغالطه، ۴) استقلال در اندیشه، ۵) رهایی از عادت‌های غیرمنطقی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۶ **نماد عقل در تمثیل غار افلاطون چیست؟**

۱) واقعیات و حقایق جهان که سایهٔ آن‌ها در غار دیده می‌شود.

۲) رهاشدن از غل و زنجیرهای تقلید کورکورانه و عادات نابخردانهٔ غیرمنطقی

۳) شخصی که زندانی‌ها را همراهی می‌کند تا از غار خارج شوند و به نور حقیقت خو بگیرند.

۴) خورشید که موجب روشنایی و تبیین حقایق برای انسان آزادشده از بند و زندان می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هدف تمثیل غار افلاطون این است که نشان دهد، چگونه فلسفه (عقل) انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند.

در این تمثیل، شخصی که انسان را به سمت آزادی حقیقی می‌برد، یعنی همان شخصی که زندانی را از غار بیرون می‌برد و با نور و حقیقت آشنا می‌کند، همان عقل یا به عبارتی همان فلسفه است.

نکته دقت کنید که نماد عقل شخصی است که موجب رهاشدن از زندان می‌شود نه نفسِ رهایی از زندان.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۷ **کدام گزینه در رابطه با تمدن‌های پیش از یونان باستان، درست است؟**

۱) هیچ‌کدام از آن تمدن‌ها نمی‌توانند مبدأ فلسفه و مباحث فلسفی باشند.

۲) غلبهٔ محتوای عرفانی بر فلسفی در آن تمدن‌ها موجب شده تا آن‌ها را مهد تفکر فلسفی ندانیم.

۳) موضوعات فلسفی مثل خداشناسی و معرفت‌شناسی در آن تمدن‌ها با بهره‌مندی کمرنگ از استدلال، مورد توجه بوده است.

۴) دغدغهٔ اصلی اندیشمندان این تمدن‌ها، یافتن منشأ تغییرات و تحولات جاری در جهان طبیعت بود هرچند نتوانستند برای آن، از زبان فلسفی استفاده کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

در تمدن‌های پیش از یونان باستان، مباحث فلسفی مورد توجه بوده است، برای مثال در اوپانشادها که شامل متون متعدد هندو است، دربارهٔ معرفت‌شناسی صحبت شده است یا لائوتسه، اندیشمند چینی در رابطه با خدا سخن گفته است، اما در تمدن‌های قبل از یونان زبان فلسفی یا همان روش استدلالی کمرنگ بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

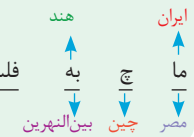
گزینهٔ (۱): درست است که ما نمی‌توانیم مبدأ فلسفه را تعیین کنیم، اما شاید یکی از آن تمدن‌ها مبدأ فلسفه باشند، هرچند برای ما قابل تشخیص نیست.

گزینهٔ (۲): لزوماً در آن تمدن‌ها محتوای عرفانی غلبه نداشته است.

گزینهٔ (۴): دغدغهٔ یافتن منشأ تحولات طبیعت مربوط به اندیشمندان اولیهٔ یونان باستان یا همان ایونیا است.

نکته

با مخفف زیر می‌توانید فلسفه در تمدن‌های قبل از یونان باستان را به خاطر بسپارید:

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸ **کدام گزینه یادآور دیدگاه فیثاغورس دربارهٔ تحولات و دگرگونی‌های جهان طبیعت است؟**

۱) از آن‌جا که «نیستی هست» یک جملهٔ تناقض‌آمیز است، باطن و حقیقت جهان ثابت و بدون تغییر است.

۲) وحدت اضداد که سازندهٔ جهان است، موجب تغییر و تحول دائمی جهان به عنوان قانون کائنات می‌شود.

۳) تغییر شکل‌های مداوم آب از بخار تا باران و یخ، مبنای تغییر و تحولات جهان طبیعت است.

۴) جهان مبتنی بر اصول متناقضی است که تلاش برای تفسیر و تبیین آن امری بیهوده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

براساس دیدگاه فیثاغورس، اعداد و اصول اعداد (اصول ریاضی) مبنای اولیهٔ جهان است. دقت کنید که اصول ریاضی ثابت است، پس به نظر فیثاغورس، جهان ثابت است و تغییر ندارد.

از طرفی گزینهٔ (۱) هم‌چنین بیانگر دیدگاه پارمنیدس است که معتقد به ثبات جهان و عدم تغییر و حرکت در باطن آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): دیدگاه هراکلیتوس است که معتقد به تغییر دائمی جهان است.

گزینهٔ (۳): دیدگاه تالس است که معتقد به وجود تحول در طبیعت است.

گزینهٔ (۴): دیدگاه سوفیست‌ها

نکته پارمنیدس و فیثاغورس جهان را ثابت می‌دانند، اما هراکلیتوس و تالس جهان را دارای تغییر می‌دانند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۹ **آن‌چه در دادگاه، سقراط را به سمت توضیح دربارهٔ جهان پس از مرگ سوق داد، در کدام گزینه به صورت دقیق‌تر بیان شده است؟**

۱) تلاش برای مرجح‌دانستن کسب فضیلت و دوری از رذیلت نسبت به مادیات، به جهت پربارکردن توشهٔ پس از مرگ.

۲) توهم دانایی مردم نسبت به مرگ و پس از آن‌که موجب ترس از مرگ برای آنان شده است.

۳) کنارزدن اتهامات ناروای نسبت داده شده به سقراط از جمله فاسدکردن جوانان.

۴) رسالت سقراط مبنی بر به زمین آوردن فلسفه از آسمان در میان مردم.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سقراط ریشهٔ همهٔ بدی‌ها و ناراستی‌ها، از جمله ترس از مرگ را، نادانی (توهم دانایی) می‌داند. به همین دلیل سقراط تلاش کرده تا با توضیح جهان پس از مرگ، انسان‌ها را در رابطه با آن آگاه کند تا دیگر ترسی از مرگ وجود نداشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۰ **سقراط با بیان این پرسش از ملتوس که «آیا ممکن است که کسی صفات و امور مربوط به انسان را بپذیرد، اما منکر وجود انسان باشد؟»، به دنبال مردودکردن کدام اتهام خویش است؟**

۱) فاسدکردن جوانان

۲) عدم باور به خدا

۳) انکار خدایان یونان

۴) بازگرداندن جوانان از آیین پدران

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سقراط با بیان پذیرش صفت، نشان می‌دهد که منشأ صفت را هم قبول دارد و از آن‌جا که سقراط از علم و قدرت و عدالت فوق بشری صحبت کرده و آن را قبول دارد، پس اثبات می‌کند که فوق بشر یا همان خدا را هم پذیرفته است. دقت کنید که سقراط نشان می‌دهد که به خدا باور دارد (خدای یگانه) و اتهام انکار خدا برای او وارد نیست، اما او اتهام انکار خدایان متعدد یونان را رد نمی‌کند (رد گزینهٔ (۳)) و این پرسش او ارتباطی با اتهام فاسدکردن جوانان ندارد (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پایه دوازدهم

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم ـ مرحله دوم ـ ۶ شهریور ۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع ـ بهنام کیانی شاهوندی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی
زبان عربی	آریا ذوقی ـ کیارش پورمهدی ـ زهرا فرزانه ـ موسی کاظم غلامی ـ خالد مشیرپناهی
تاریخ	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن‌طهرانی ـ الهام میرزایی
فلسفه (۲)	علی‌اکبر آخوندی

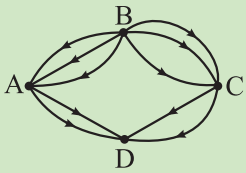
نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	منصور زرکش اصفهانی عباس حسینی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	طاهره موسی‌زاده	امیرمحمد شیرزاد محمدحسین صادق‌پور مریم عبدی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن‌الدینی	علی سلوکی سعید ستوده‌مهر حبیبه محبی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	شاهو مرادیان	سمیه جغتایی محمدمهدی خادم	مریم آقایاری پروانه حسینی‌فرد سمانه ریحانی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	سعید بهروزی‌فر کیان کیانی دوست واقع بهروز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	علیرضاحسن‌طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر حبیبه محبی بهروز یحیی
فلسفه (۲)	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	محمد آقاصالح علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ریاضی و آمار دوازدهم

۱۶۱ مطابق شکل زیر، میان چهار شهر راه‌هایی وجود دارد. به چند طریق می‌توان از شهر **B** به شهر **D** سفر کرد؟

۱) ۳۶
۲) ۱۲
۳) ۱۰
۴) ۱۳

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: تعداد حالات رفتن از B به D را حساب می‌کنیم که دو حالت دارد:

- از B به A و سپس به D برویم:

$$\frac{\text{۳}}{\text{A به B}} \times \frac{\text{۲}}{\text{D به A}} = ۶$$

- از B به C و سپس به D برویم:

$$\frac{\text{۳}}{\text{C به B}} \times \frac{\text{۲}}{\text{D به C}} = ۶$$

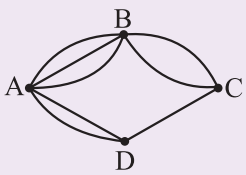
گام دوم: پس تعداد کل حالات رفتن از شهر B به D برابر است با:

$$۶ + ۶ = ۱۲$$

امتحان نهایی

مطابق شکل زیر، میان چهار شهر راه‌هایی وجود دارد. مشخص کنید به چند طریق می‌توان از شهر **B** به شهر **D** سفر کرد؟

(سؤال ۴ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۲ با ارقام ۰، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶، چند عدد چهاررقمی زوج بدون ارقام تکراری می‌توان نوشت؟

۱) ۲۰۴ ۲) ۱۸۰ ۳) ۲۴۰ ۴) ۱۹۶

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: حالت اول: صفر در یکان باشد.

رقم صفر

$$\frac{5}{\uparrow} \times \frac{4}{} \times \frac{3}{} \times \frac{1}{\uparrow} = 60$$

حالت دوم: صفر در یکان نباشد:

به‌غیراز صفر و یکان — ۶،۴،۲

$$\frac{4}{\uparrow} \times \frac{4}{} \times \frac{3}{} \times \frac{3}{\uparrow} = 144$$

گام دوم: تعداد کل حالت‌ها برابر است با:

$$60 + 144 = 204$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۳ اگر $(n^۲-۴n+۷)!=۶$ باشد، حاصل $(n+۱)!-n!$ کدام است؟

۱) ۱ ۲) ۴ ۳) ۱۸ ۴) ۹۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: می‌دانیم $۳!=۶$، پس جای ۶ می‌نویسیم $۳!$:

$$(n^۲-۴n+۷)!=۳! \xrightarrow{\text{حذف فاکتوریل‌ها}} n^۲-۴n+۷=۳$$

$$\Rightarrow n^۲-۴n+۴=۰ \xrightarrow{\text{اتحاد مربع}} (n-۲)^۲=۰ \Rightarrow n=۲$$

گام دوم: خواستهٔ سؤال برابر است با:

$$(n+۱)!-n!=۳!-۲!=۶-۲=۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۴ اگر $a=\frac{۱۰!-۹!}{۴\times۷!+۲۶\times۶!}-(۲!+۰!)!$ باشد، مجموع ارقام عدد a کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۱۰ ۳) ۱۵ ۴) ۹

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: قسمت‌های مختلف عبارت خواسته‌شده را جداجدا ساده می‌کنیم:

صورت کسر: $۱۰!-۹!\overset{\text{فاکتور از }۹!}{=}۹!(۱۰-۱)=۹!\times۹$

$۹\times۸\times۷\times۶!$

مخرج کسر: $۴\times۷!+۲۶\times۶!\overset{\text{فاکتور از }۶!}{=}۶!(\underbrace{۴\times۷}_{۲۸}+۲۶)=۶!\times۵۴$

پرانتز سمت راست: $(۲!+۰!)!=(۲+۱)!=۳!=۶$

گام دوم: حالا عبارات به‌دست‌آمده را جایگزین می‌کنیم:

$$a=\frac{۱۰!-۹!}{۴\times۷!+۲۶\times۶!}-(۲!+۰!)!=\frac{\overset{۹\times۸\times۷}{\cancel{۹}\times\cancel{۹!}}}{\underset{۶}{\cancel{۵۴}}\times\underset{۱}{\cancel{۶!}}}-۶=\frac{\overset{۳}{\cancel{۹}}\times\overset{۴}{\cancel{۸}}\times۷}{\underset{۱}{\cancel{۶}}}-۶=۸۴-۶=۷۸$$

گام سوم: مجموع ارقام عدد a برابر است با:

$۷+۸=۱۵$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۵ به چند طریق می‌توان به ۸ سؤال سه‌گزینه‌ای پاسخ داد به شرطی که پاسخ‌دادن الزامی نباشد؟

۱) $۳^۸$ ۲) ۸×۳^۸ ۳) $\frac{۴^۸}{۲}$ ۴) $۲^{۱۶}$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: برای هر سؤال ۴ حالت وجود دارد:

۱) گزینهٔ (۱)

۲) گزینهٔ (۲)

۳) گزینهٔ (۳)

۴) پاسخ ندادن

۸ سؤال داریم و برای هر سؤال ۴ حالت:

گام دوم:

$$۴\times۴\times۴\times۴\times۴\times۴\times۴\times۴=۴^۸=(۲^۲)^۸=۲^{۱۶}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۶ **با حروف کلمهٔ NASERI، چند رمز ۶حرفی می‌توان نوشت، به طوری که هیچ دو حرف صدادار و هیچ دو حرف بی‌صدایی کنار هم نباشند؟**

۱) ۳۶ ۲) ۷۲ ۳) ۴۸ ۴) ۹۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: دسته‌بندی حروف صدادار و بی‌صدا کلمهٔ NASERI:

- صدادار: I، E و A ← ۳ حرف
- بی‌صدا: R، S و N ← ۳ حرف

گام دوم: نباید هیچ دو حرف هم‌نوعی کنار هم باشند، پس باید به یکی از دو حالت زیر چیده شوند:

- بی‌صدا / صدادار / بی‌صدا / صدادار / بی‌صدا / صدادار
- صدادار / بی‌صدا / صدادار / بی‌صدا/ صدادار / بی‌صدا

گام سوم: جایگشت هر کدام از حروف صدادار و بی‌صدا، $3!$ است که به دو حالت می‌توانند چیده شوند، سپس داریم:

$$2\times 3!\times 3! = 72$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۷ مجموعهٔ $\{1,2,3,4,5,6,7,9\}$، چند زیرمجموعهٔ ۴عضوی دارد که تعداد اعضای فرد و زوجش یکسان است؟

۱) ۱۵ ۲) ۲۰ ۳) ۲۴ ۴) ۳۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: مجموعهٔ داده‌شده دارای ۵ عدد فرد و ۳ عدد زوج است.

گام دوم: زیرمجموعه‌هایی مد نظر است که ۲ عدد فرد و ۲ عدد زوج داشته باشند، پس باید «۲ فرد از بین ۵ فرد» و «۲ زوج از بین ۳ زوج» انتخاب شوند:

$$\binom{3}{2}\times\binom{5}{2}=3\times\frac{5\times4}{2}=3\times10=30$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۸ **۱۲ نقطه روی محیط یک دایره قرار دارند، با این نقاط چند مثلث می‌توان ساخت به طوری که نقطهٔ A (یکی از همین ۱۲ نقطه) یکی از رئوسش باشد؟**

۱) ۶۶ ۲) ۶۰ ۳) ۵۵ ۴) ۴۸

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

یکی از رئوس مثلث، نقطهٔ A است که یکی از همین ۱۲ نقطهٔ روی محیط دایره است، پس دو رأس دیگر مثلث باید از بین ۱۱ نقطهٔ دیگر انتخاب شوند:

$$\binom{11}{2} = \frac{11\times10}{2} = 55$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۹ **در منوی یک رستوران، ۱۲ غذا دیده می‌شود. به چند طریق می‌توان ۳ غذا سفارش داد به طوری که دو غذای خاص را نتوان هم‌زمان انتخاب کرد؟**

۱) ۱۹۰ ۲) ۲۰۰ ۳) ۲۱۰ ۴) ۲۲۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

از اصل متمم استفاده می‌کنیم، فرض می‌کنیم بتوانیم دو غذا را هم‌زمان سفارش دهیم، پس برای انتخاب ۳ غذا، ۱ غذای دیگر از بین ۱۰ غذای باقی‌مانده باید انتخاب کنیم:

$$\underbrace{\binom{12}{3}}_{\text{کل حالات انتخاب ۳ غذا}} - \underbrace{\binom{10}{1}}_{\text{۲ غذای خاص هم‌زمان انتخاب شود}} = \frac{\overset{2}{\cancel{12}}\times 11\times 10}{\cancel{6}} - 10 = 210$$

پس به ۲۱۰ حالت می‌توان ۳ غذا سفارش داد که دو غذای خاص هم‌زمان انتخاب نشوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۰ **چند تابع مثل f از $A=\{۱,۲,۳,۴,۵\}$ به $B=\{۶,۷,۸\}$ می‌توان نوشت به طوری که $f(۱)=۶$ و $f(۲)\neq f(۳)$ باشد؟**

۱) ۳۶ ۲) ۱۸ ۳) ۴۸ ۴) ۵۴

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: چون $f(۱)=۶$، پس برای عضو ۱، فقط یک حالت وجود دارد.

گام دوم: $f(۲)$ می‌تواند هر کدام از اعداد ۶، ۷ یا ۸ را اختیار کند، پس ۳ حالت دارد.

گام سوم: چون $f(۳)$ نمی‌تواند با $f(۲)$ برابر باشد، پس مقداری که به $f(۲)$ اختصاص پیدا کرده را نمی‌تواند بگیرد و ۲ حالت دارد.

گام چهارم: برای $f(۴)$ و $f(۵)$ هم‌زمان مانند $f(۲)$ سه انتخاب وجود دارد.

گام پنجم: کل حالات برابر است با:

$$\frac{۱}{f(۱)}\times\frac{۳}{f(۲)}\times\frac{۲}{f(۳)}\times\frac{۳}{f(۴)}\times\frac{۳}{f(۵)}=۵۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

علوم‌وفنون ادبی دوازدهم

۱۷۱ در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد؛ پس از آن، انجمن ادبی خاقان به ریاست فتحعلی‌شاه در تبریز، تشکیل شد. هدف از این انجمن رهایی‌بخشیدن شعر فارسی از انحطاط اواخر دورهٔ افشاریه و دوره‌های بعد از آن بود اما برای رسیدن به این هدف، راهی جز تقلید از آثار پیشینیان در پیش نگرفتند و موجب پیدایش سبک بازگشت شدند که می‌توان آن را حد واسط سبک هندی و سبک دورهٔ بعد، یعنی دورهٔ بیداری دانست.»

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

مشاوره علاوه بر نام آثار و صاحبان آن‌ها، توضیحات و توصیفات مربوط به آثار، شاعران و نویسندگان را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد؛ پس از آن، انجمن ادبی خاقان به ریاست فتحعلی‌شاه در تهران، تشکیل شد. هدف از این انجمن رهایی‌بخشیدن شعر فارسی از انحطاط اواخر دورهٔ صفویه و دوره‌های بعد از آن بود اما برای رسیدن به این هدف، راهی جز تقلید از آثار پیشینیان در پیش نگرفتند و موجب پیدایش سبک بازگشت شدند که می‌توان آن را حد واسط سبک هندی و سبک دورهٔ بعد، یعنی دورهٔ بیداری دانست.

در متن صورت سؤال، دو اشکال وجود دارد: به جای «تهران»، تبریز و به جای «صفویه»، افشاریه آمده است.

گول‌نخوری هنگام پاسخ‌دادن به چنین سؤالی، مراقب باشید شمارهٔ گزینه‌ها را با شمارهٔ مربوط به تعداد خطاها اشتباه نگیرید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۲ **همهٔ موارد زیر از عوامل مؤثر در بیداری جامعه در دورهٔ مشروطه هستند، به‌جز** ..... .

۱) توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید

۲) اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل

۳) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و نشر کتاب‌های غربی

۴) توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق بازار شعر و شاعری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

عوامل زیر در بیداری جامعه در دورهٔ مشروطه مؤثر بودند:

۱) تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس

۲) توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید

۳) کوشش‌های عباس‌میرزا، ولیعهد فتحعلی‌شاه، در روی‌آوردن به دانش و فنون

۴) اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل

۵) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و نشر کتاب‌های غربی

۶) تأسیس مدرسهٔ دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

پاسخ خیلی تشریحی

براساس متن کتاب درسی، موارد (۱) تا (۳) از عوامل مؤثر در بیداری جامعه در دورهٔ مشروطه هستند، اما مورد (۴) از عوامل مؤثر در ایجاد نهضت بازگشت ادبی است.

یه‌جور دیگه

شاعران دورهٔ بیداری به دربار قاجار وابسته نبودند و اتفاقاً مخالف شیوهٔ ادارهٔ قاجاریان بودند؛ پس این شاعران نمی‌توانند در اثر توجه دربار به ادبیات پرورش پیدا کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۳ کدام عبارت‌ها از نظر تاریخ ادبیات دورهٔ بیداری درست هستند؟

الف) در سال‌های اول مشروطه بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.

ب) در این عصر بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های سیاسی بود و تعداد اندکی رمان اجتماعی نوشته شد.

ج) شاعران این دوره خود را وقف مردم کردند و بیش از محتوا به صور خیال و جنبه‌های شاعرانه توجه داشتند.

د) در این دوره، ادبیات ـ به‌ویژه شعر ـ برای آن‌که بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان محاوره را برگزید.

۱) «الف» ـ «ب»

۲) «ج» ـ «د»

۳) «الف» ـ «د»

۴) «ب» ـ «ج»

مشاوره در تست‌های درست و نادرست تاریخ ادبیات، به راحتی از کنار قیدها و فعل‌ها عبور نکنید. ممکن است طراح سؤال با افزودن یا کاستن یک واژه به متنی که اصل آن را در ذهن دارید، آن را نادرست کند و شما را در تشخیص آن دچار مشکل سازد. یکی از دلایلی که تأکید داریم تاریخ ادبیات را فقط حفظ نکنید، همین موضوع است. بهتر است هر مطلب تاریخ ادبیاتی که به ذهن می‌سپارید، برای آن نشانه، کد، دلیل یا تحلیلی هم داشته باشید تا در دام تست‌های حفظی نیفتید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

الف) در سال‌های اول مشروطه بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.

ب) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود و جز تعداد اندکی رمان تاریخی رمان دیگری نوشته نشد.

در این گزینه، به جای «رمان‌های تاریخی»، «رمان‌های سیاسی» و به جای عبارت پایانی، «تعداد اندکی رمان اجتماعی نوشته شد» آمده که نادرست است.

ج) شاعران این دوره خود را وقف مردم کردند و به محتوا بیش از صور خیال و جنبه‌های شاعرانه توجه داشتند.

در این گزینه، به جای عبارت «به محتوا بیش از صور خیال و جنبه‌های شاعرانه توجه داشتند»، عبارت «بیش از محتوا به صور خیال و جنبه‌های شاعرانه توجه داشتند» آمده که مفهومی کاملاً متضاد و مقابل آن دارد.

د) در این دوره، ادبیات ـ به‌ویژه شعر ـ برای آن‌که بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان محاوره را برگزید تا قابل فهم‌تر باشد و مفاهیم جدید را با زبانی ساده انتقال دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۴ در متن زیر، کدام مورد نادرست است؟

«گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت، به قصیده‌سرایی (۱) به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند کلیم کاشانی، (۲) قاآنی شیرازی و سروش اصفهانی از این گروه‌اند. گروه دیگر غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی (۳) را در پیش گرفتند. شاعرانی مانند نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی (۴) و مجمر اصفهانی از این گروه‌اند.»

۱) ۲ ۲) ۱ ۳) ۴ ۴) ۳

مشاوره این تیپ و شکل سؤال تاریخ ادبیات، جدید است و باید توجه داشته باشیم که در چنین سؤالی گاهی مورد «نادرست» و گاهی مورد «درست» خواسته می‌شود که باید شمارهٔ مربوط به آن را در گزینه‌ها بیابیم. هنگام پاسخ‌دادن به چنین سؤالی، مراقب باشید شمارهٔ گزینه‌ها را با شمارهٔ مربوط به پاسخ تست، اشتباه نگیرید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

مورد شمارهٔ ۲ که در گزینهٔ (۱) آمده است، نادرست است و دیگر موارد درست هستند.

«گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت، به قصیده‌سرایی (۱) درست به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند کلیم کاشانی، (۲) صبای کاشانی قاآنی شیرازی و سروش اصفهانی از این گروه‌اند. گروه دیگر غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی (۳) درست را پیش گرفتند. شاعرانی مانند نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی (۴) درست و مجمر اصفهانی از این گروه‌اند.»

نکته کلیم کاشانی شاعر سبک هندی است که در قرن دهم زندگی می‌کرده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۵ هر یک از عبارات زیر به ترتیب، معرف چه کسی است؟

الف) در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.

ب) پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است؛ مثنوی «خداوندنامه» از آثار اوست.

ج) در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود و از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است.

د) عرصهٔ هنری وی ترانه‌های میهنی و تصنیف‌هایی بود که در برانگیختن مردم نقش بسیاری دارد.

۱) سید اشرف‌الدین گیلانی ـ صبای کاشانی ـ ایرج‌میرزا ـ فرخی یزدی

۲) میرزادهٔ عشقی ـ نشاط اصفهانی ـ علی‌اکبر دهخدا ـ عارف قزوینی

۳) میرزادهٔ عشقی ـ صبای کاشانی ـ ایرج‌میرزا ـ عارف قزوینی

۴) سید اشرف‌الدین گیلانی ـ نشاط اصفهانی ـ علی‌اکبر دهخدا ـ فرخی یزدی

مشاوره علاوه بر نام آثار و صاحبان آن‌ها، توضیحات و توصیفات مربوط به آثار، شاعران و نویسندگان را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

الف) میرزادهٔ عشقی، در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

ب) فتحعلی‌خان صبای کاشانی پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است؛ مثنوی «خداوندنامه» از آثار اوست. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

ج) ایرج‌میرزا در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود و از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

د) عارف قزوینی، عرصهٔ هنری وی ترانه‌های میهنی و تصنیف‌هایی بود که در برانگیختن مردم نقش بسیاری داشت. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۶ **نویسندگان کتاب‌های زیر، به ترتیب چه کسانی هستند؟**

«داستان باستان ـ تاریخ بیداری ایرانیان ـ منشآت ـ سبک‌شناسی»

۱) میرزا حسن‌خان بدیع ـ ناظم‌الاسلام کرمانی ـ ادیب‌الممالک فراهانی ـ علی‌اکبر دهخدا

۲) میرزا حسن‌خان بدیع ـ ناظم‌الاسلام کرمانی ـ قائم‌مقام فراهانی ـ محمدتقی بهار

۳) ناظم‌الاسلام کرمانی ـ میرزا حسن‌خان بدیع ـ قائم‌مقام فراهانی ـ علی‌اکبر دهخدا

۴) ناظم‌الاسلام کرمانی ـ میرزا حسن‌خان بدیع ـ ادیب‌الممالک فراهانی ـ محمدتقی بهار

مشاوره برای به خاطر سپردن نام شاعران، نویسندگان و آثارشان بهتر است بین این نام‌ها و آثار هر کدام از آن‌ها، رمزگذاری کنید؛ یعنی به طریقی بین نام نویسنده یا شاعر با نام اثرش مشابهتی بیابید که با دیدن هر کدام از آن‌ها به یاد دیگری بیفتید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

«داستان باستان» از میرزا حسن‌خان بدیع است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

«تاریخ بیداری ایرانیان»، تألیف ناظم‌الاسلام کرمانی، تنها اثر قابل توجه در تحقیقات ادبی و تاریخی دورهٔ مشروطه است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

«منشآت» مهم‌ترین اثر قائم‌مقام فراهانی است. (تأیید گزینهٔ (۲))

«سبک‌شناسی» اثر تحقیقی محمدتقی، ملک‌الشعرای بهار است. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۷ متن زیر، معرف کدام شخصیت دورهٔ بیداری است؟

«شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامهٔ «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود.»

۱) ادیب‌الممالک فراهانی
۲) سید اشرف‌الدین گیلانی
۳) علی‌اکبر دهخدا
۴) محمدتقی بهار

مشاوره علاوه بر نام آثار و صاحبان آن‌ها، توضیحات و توصیفات مربوط به آثار، شاعران و نویسندگان را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint در نام کامل کدام شاعر یک استان شمالی کشور آمده است؟

پاسخ خیلی تشریحی

سید اشرف‌الدین گیلانی، به «نسیم شمال» مشهور بود. او توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامهٔ «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. از نمونه‌های اشعار انتقادی او شعر «ای قلم» است که با بیت زیر آغاز می‌شود:

غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم — خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

امتحان نهایی

کدام یک از عبارت‌های زیر درست و کدام یک نادرست است؟ *(سؤال ۱ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۱)*

الف) شعرهای سید اشرف‌الدین گیلانی در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامهٔ «قرن بیستم» چاپ می‌شد.

ب) شاعران دورهٔ بازگشت از این جهت اهمیّت دارند که توانستند زبان شعر را از حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.

ج)در ادبیات دورهٔ معاصر، نوآوری‌ها، اندیشه‌های باستان‌گرا و گاهی گرایش به شعرهای ترجمه‌ای مورد توجه بود.

د) نثر فارسی دورهٔ معاصر، تحت تأثیر آثاری که در دورهٔ بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه می‌شد، از سادگی دور شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۸ **انتساب کدام آثار به صاحبان آن‌ها «غلط» است؟**

۱) (گنجینهٔ نشاط: نشاط اصفهانی) ـ (شمس و طغرا: محمدباقر میرزای خسروی)

۲) (گلشن صبا: صبای کاشانی) ـ (شمس‌الدین و قمر: میرزا حسن‌خان بدیع)

۳) (مجلهٔ بهار: محمدتقی بهار) ـ (روزنامهٔ سروش: فرخی یزدی)

۴) (نمایشنامهٔ ایده‌آل: میرزادهٔ عشقی) ـ (مجلهٔ دانشکده: ملک‌الشعرای بهار)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مجلهٔ «بهار» که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد، در سال‌های مشروطه به وسیلهٔ «میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی» (پدر پروین اعتصامی) منتشر شد و پس از آن، دو مجلهٔ «دانشکده» و «نوبهار» با مدیریت ملک‌الشعرای بهار به عرصهٔ ظهور رسیدند. روزنامهٔ «سروش» را علی‌اکبر دهخدا در استانبول منتشر کرد.

انتساب دیگر آثار به صاحبان آن‌ها، درست است.

گول نخوری ✘

اگر فقط همین نکته را به خاطر بسپارید که ناشر مجلهٔ بهار، ملک‌الشعرای بهار نبوده، یک دام از دام‌های طراحان سؤال را در اکثر آزمون‌ها با موفقیت رد کرده‌اید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷۹ بیت زیر با کدام بیت، تناسب معنایی دارد؟

«**یـا رب قبـول کـن بـه بزرگـی و فضـل خویـش — کان را کـه رد کنـی، نبـود هیـچ ملتجـا**»

۱) یـا رب مگیـر بنـدهٔ مسـکین و دسـت گیـر — کـز تـو کـرم برآیـد و از مـا خطـا رود

۲) توانگـرا در رحمـت بـه روی درویشـان — مبنـد گـر تـو ببنـدی خـدای بگشـاید

۳) دری بـه روی مـن ای یـار مهربـان بگشـا — کـه هیـچ کـس نگشـاید اگـر تـو در بنـدی

۴) روا مـدار خدایـا کـه در حریـم وصـال — رقیـب محـرم و حرمـان نصیـب مـن باشـد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

معنی بیت صورت سؤال: خدایا به بزرگی و بخشش خود مرا بپذیر، زیرا کسی را که از درگاه خود برانی، هیچ پناهگاه دیگری ندارد.

معنی بیت (۳): ای یار مهربان، دری به روی من بگشا و مرا نزد خود بپذیر، زیرا اگر تو در را به رویم ببندی هیچ کس در به رویم نمی‌گشاید.

معنی سایر ابیات:

بیت (۱): پروردگارا، بندهٔ بیچاره را بازخواست مکن و او را یاری کن، زیرا از تو کرم و بخشایش برمی‌آید و از ما گناه و اشتباه.

بیت (۲): ای انسان توانگر، درِ بخشش را به روی فقیران مبند، زیرا اگر تو این در را به روی آنان ببندی، خدا درِ رحمت خود را به رویشان می‌گشاید.

بیت (۴): خدایا روا مدار که در بارگاه وصال یار، رقیب، محرم و همدم یار باشد و من از او بی‌بهره باشم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۰ مضمون همهٔ ابیات در عبارت زیر، یافت می‌شود، به‌جز ..... .

«مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بَریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی؛ طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ...»

۱) دیـری اسـت کـه دلـدار پیامـی نفرسـتاد / ننوشـت سـلامی و کلامـی نفرسـتاد

۲) از مـن مَطلَـب صبـر جدایـی کـه نـدارم / سـنگی اسـت فـراق و دل محنـت‌زده جامـی

۳) دریـغ، صحبـت دیریـن و حـق دیـد و شـناخت / کـه سـنگ تفرقـه، ایـام در میـان انداخـت

۴) گفتـه بـودم غـم دل بـا تـو بگویـم چنـدی / بـه زبـان چنـد بگویـم کـه دلـم حاضـر نیسـت

مشاوره سؤالات بخش قرابت معنایی کنکور سراسری، از تمام بیت‌ها و عبارت‌های آمده در متن درس‌ها، «خودارزیابی» و کارگاه‌های تحلیل فصل کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی طرح می‌گردد. برای پاسخ‌گویی به این سؤالات، بخش «مفهوم و قرابت معنایی» کتاب «علوم و فنون ادبی جامع خیلی‌سبز» را مطالعه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

معنی عبارات صورت سؤال:

رشتهٔ مراودت حضوری گسسته: گفت‌وگوهای حضوری ما قطع شده است.

شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته: صبر و تحمل من به سبب جدایی و دوری از بین رفته است.

نه از آن طرف بَریدی و سلامی و نه از این جانب، قاصدی و پیامی: از سوی من و تو پیک و پیامی ردوبدل نمی‌شود.

طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته: نامه‌نگاری‌ها و گفت‌وگوهای میان من و تو قطع شده است.

بیت (۱): با عبارت «نه از آن طرف بَریدی و سلامی و نه از این جانب، قاصدی و پیامی» تناسب معنایی دارد.

بیت (۲): با عبارت «شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته» تناسب معنایی دارد.

بیت (۳): نیز با عبارت «شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته» تناسب معنایی دارد.

بیت (۴): با هیچ‌یک از عبارت‌های متن، تناسب معنایی ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جامعه‌شناسی دوازدهم

۱۸۱ در ارتباط با مراحل سازندهٔ ذخیرهٔ دانشی ما انسان‌ها، ترتیب درست موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) با سخن‌گفتن، روند آگاه‌شدن انسان از جهان اطرافش سرعتی شگرف می‌یابد.

ب) انسان از طریق حواس پنج‌گانه، به مرور اشیا و افراد را از یکدیگر تشخیص می‌دهد.

ج) انسان با تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خوانده‌هایش فراتر می‌رود.

د) مدرسه، دانشگاه و دیگر مراکز علمی، به سهم خود به آگاه‌شدن انسان کمک می‌کنند.

۱) «الف» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «الف» ـ «ج» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج» ـ «الف» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د» ـ «ب» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

نکته

روند آگاهی انسان:

۱) مرحلهٔ اول: آگاهی از طریق حواس پنج‌گانه (لمس‌کردن، شنیدن، دیدن و ...)

۲) مرحلهٔ دوم: آگاهی از طریق پرسش و پاسخ و ارتباط با دیگران (سخن‌گفتن)

۳) مرحلهٔ سوم: آگاهی از طریق تفکر و تعقل

۴) مرحلهٔ چهارم: آگاهی از طریق مدرسه، دانشگاه و دیگر مراکز علمی

پاسخ خیلی تشریحی

موارد صورت سؤال، به ترتیب مربوط به مراحل «دوم»، «اول»، «سوم» و «چهارم» است؛ بنابراین ترتیب خواسته‌شده در صورت سؤال می‌شود: ب ← الف ← ج ← د

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۲ **فردی به میهمانی‌ای می‌رود که در آن کسی را نمی‌شناسد. در این شرایط، او پیش از انجام هر کنشی به آن می‌اندیشد. این موقعیت نشان‌دهندهٔ کدام واقعیت است؟**

۱) کنش آدمی وابسته به آگاهی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود. با این حال، ما همواره از آگاهی‌هایی که در کنش‌هایمان وجود دارد غافلیم.

۲) اگر آگاهی‌ها و دانش‌های عمومی زندگی انسان وجود نداشته باشد، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی ما فرومی‌پاشد.

۳) در راه‌رفتن، غذاخوردن و سایر کنش‌های انسانی آگاهی‌هایی وجود دارد که به سبب عادت از نظر ما انسان‌ها پنهان مانده است.

۴) آگاهی‌ها و دانش‌های عمومی را انسان‌ها در طول زندگی خود کسب می‌کنند و این دانش‌های حاصل از زندگی در طول زندگی تکمیل می‌شوند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ما انسان‌ها آن‌قدر به آگاهی‌های موجود در کنش‌های خود عادت کرده‌ایم که شاید در نگاه اول گمان کنیم این کارها بدون آگاهی و دانشی خاص انجام می‌شوند یا تصور کنیم دانشی که برای انجام‌دادن این کارها داریم، اهمیتِ چندانی ندارد. در واقع، اغلب از آگاهی‌ها و دانشی که دربارهٔ کنش‌های خود داریم و اهمیت و نقشی که این آگاهی در زندگی ما دارد غافلیم. مثال صورت سؤال هم نشان‌دهندهٔ همین غفلت نسبت به آگاهی‌ها به دلیل عادت است.

گول نخوری ✘

به قیدهای کتاب درسی توجه ویژه‌ای داشته باشید. انسان‌ها اغلب (نه همواره) نسبت به آگاهی‌های کنش خود غافلند. (رد گزینهٔ (۱))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۳ چه تعداد از موارد زیر، از ویژگی‌های دانش عمومی انسان‌هاست؟

- **این دانش، گسترده‌ترین بخش ذخیرهٔ دانشی ماست.**
- **یادگیری دانش عمومی تا پایان عمر ادامه پیدا می‌کند.**
- **هر چه از تجربه‌های فردی و اجتماعی و مطالعات انسان به دست می‌آید، مربوط به دانش عمومی است.**
- **انسان اغلب متوجه دانش عمومی و اهمیت آن در زندگی نیست.**
- **دانش عمومی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، رشد و پیشرفت می‌کند.**
- **دانش عمومی را جهان اجتماعی در اختیار انسان قرار می‌دهد.**

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

- دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیرهٔ دانشی ماست. ✓

گول نخوری ✘

دانش عمومی ← دانش گسترده/ دانش علمی: دانش عمیق و دقیق

- یادگیری دانش عمومی از ابتدای زندگی شروع می‌شود و تا پایان عمر ادامه می‌یابد. ✓
- هر آن‌چه از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود و مطالعات مدرسه‌ای و دانشگاهی می‌آموزیم، ذخیرهٔ آگاهی یا ذخیرهٔ دانشی ما را شکل می‌دهد. ✘
- ما اغلب از آگاهی و دانشی که دربارهٔ کنش‌های خود داریم (دانش عمومی) و اهمیت و نقش این آگاهی غافلیم. ✓
- دانش علمی، با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی رشد و پیشرفت می‌کند. ✘
- آگاهی‌های موجود در کنش‌ها و دانش عمومی را جهان اجتماعی در اختیار ما قرار می‌دهد. ✓

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۴ علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **غنی‌ترشدن دانش عمومی**
- **شناسایی دقیق مسائل و ارائهٔ راه‌حل‌های درست**
- **فروپاشی زندگی اجتماعی انسان‌ها**

۱) شناسایی راه‌حل مشکلات اجتماعی ـ طرح ایده‌های جدید برای حل تعارض ـ ناتوانی در انجام کنش اجتماعی

۲) افزایش ذخیرهٔ دانش عمومی ـ مختل شدن زندگی اجتماعی انسان‌ها ـ ارائهٔ راه‌حل‌های صحیح برای زندگی اجتماعی

۳) تلاش‌های علمی عالمان ـ برخورداری افراد در جهان اجتماعی از دانش علمی ـ فقدان دانش حاصل از زندگی

۴) شکل‌گیری و پیشرفت دانش علمی ـ ارائهٔ راهکار برای حل بحران‌های اجتماعی ـ غفلت از دانش عمومی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

نکته انسان در زندگی اجتماعی با مسائل و مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. در مواجهه با این پدیده‌ها:

افرادی که دانش عمومی دارند.	۱) این مشکلات را می‌شناسند. ۲) برای حل برخی از آن‌ها راهکارهایی پیشنهاد می‌دهند.
افرادی که دانش علمی دارند.	۱) از شناختی دقیق برخوردارند. ۲) می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

- تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیرهٔ دانش علمی جهان اجتماعی می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- افرادی که دربارهٔ مسائل و مشکلات زندگی اجتماعی شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.
- اگر آگاهی‌ها و دانش‌های عمومی (دانش حاصل از زندگی) نباشند، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۵ **در ارتباط با فواید دانش عمومی و دانش علمی، موارد کدام گزینه درست است؟**

۱) کسی که دانش عمومی دارد، به درک عمیقی از دانش علمی جهان اجتماعی خود می‌رسد. ـ همهٔ کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، مشکلات اجتماعی را می‌شناسند.

۲) افرادی که دربارهٔ مسائل و مشکلات اجتماعی شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند. ـ کسی که دانش علمی دارد، آسیب‌های دانش عمومی را شناسایی می‌کند.

۳) کسی که دانش علمی دارد، قدرت پیدا می‌کند از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند. ـ افرادی که دربارهٔ مشکلات دانش عمومی دارند، راه‌حل‌های صحیح ارائه می‌دهند.

۴) همهٔ کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، برای همهٔ مشکلات اجتماعی راه‌حل ارائه می‌دهند. ـ کسی که دانش عمومی دارد، آسیب‌ها و اشکالات مربوط به دانش علمی را شناسایی می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

نکته

کسی که دانش علمی دارد
- به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.
- آسیب‌ها و اشکالاتی که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند.
- قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.) ـ درست

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست (افرادی که شناخت علمی دارند، راه‌حل‌های صحیح ارائه می‌دهند.)

گزینهٔ (۴): نادرست (افراد دارندهٔ دانش عمومی، برای برخی از مشکلات اجتماعی راه‌حل ارائه می‌دهند.) ـ نادرست (کسی که دانش علمی دارد، آسیب‌ها و اشکالات مربوط به دانش عمومی را شناسایی می‌کند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۶ **«علت»، «پیامد» و «راه‌حل» تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟**

۱) رواج تعاریف متفاوت و متضاد از علم ـ قطع ارتباط دوسویهٔ دانش عمومی و دانش علمی ـ رهاکردن بخشی از ذخیرهٔ دانشی به نفع بخش دیگر

۲) محدود و منحصر دانستن علم به علم تجربی ـ بازماندن دانش عمومی از رشد و رونق لازم ـ بومی‌سازی دانش علمی و دانش عمومی

۳) تعاریف متفاوت از علم برمبنای فرهنگ‌های متفاوت ـ عدم حمایت دانش علمی از دانش عمومی ـ به رسمیت شناختن علوم عقلانی و وحیانی

۴) سرایت رویکرد دنیوی جهان غرب به سایر جوامع ـ از دست رفتن دغدغهٔ لازم برای حل مسائل دانش علمی ـ طرح ایده‌های جدید برای عبور از تعارض

پاسخ: گزینهٔ ۱

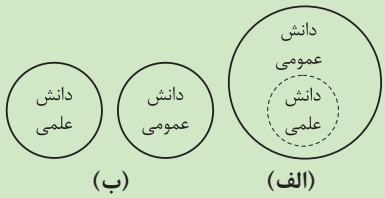
زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- علت شکل‌گیری تعارض: وقتی رویکرد تجربی جوامع متجدد غربی به جوامعی که علم را به علم تجربی محدود نمی‌کنند، سرایت می‌کند، در این جوامع تعاریف متفاوت و گاه متناقضی از علم رواج می‌یابد و در ذخیرهٔ دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید می‌آورد. (رد گزینهٔ (۲))
- پیامدهای تعارض: ۱) ارتباط دوسویهٔ دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود. ۲) دانش عمومی به طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند. ۳) دانش علمی از رشد و رونق بازمی‌ماند. ۴) دانش علمی دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. (رد گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴))
- راه‌حل تعارض: ۱) رهاکردن بخشی از ذخیرهٔ دانشی به نفع بخش دیگر ۲) طرح ایده‌های جدید (مثل ایدهٔ علوم انسانی و اجتماعی بومی) (رد گزینهٔ (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۷ **با توجه به نمودارهای زیر، هر یک از دیدگاه‌ها، به ترتیب چه عقیده‌ای دربارهٔ دانش عمومی دارند؟**

۱) دانش عمومی کشف و بازخوانی واقعیت است. ـ دانش عمومی از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.

۲) دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانشی است. ـ دانش عمومی از طریق جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری حاصل می‌شود.

۳) دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. ـ همهٔ دانش‌ها دانش حاصل از زندگی است.

۴) دانش عمومی به دانش تجربی محدود می‌شود. ـ دانش علمی باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

رابطهٔ دانش علمی و دانش عمومی:

نوع رابطهٔ میان دانش علمی و دانش عمومی			ویژگی‌ها
دیدگاه اول: رابطهٔ تباین	نمودار		در این دیدگاه تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست: ۱) دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید. ۲) دانش عمومی دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. در این دیدگاه دانش علمی و دانش عمومی درجهٔ اعتبار متفاوتی دارند: ۱) دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. ۲) دانش عمومی در مقابلِ دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.
	خلاصهٔ عقاید	جدایی کامل روش دانش عمومی و دانش علمی از یکدیگر (برتری دانش علمی)	
دیدگاه دوم: رابطهٔ عموم و خصوص مطلق	نمودار		در این دیدگاه در سه زمینه با دیدگاه اول اختلاف دارد و در نقطهٔ مقابل آن قرار می‌گیرد: ۱) این ادعا که دانش علمی راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است را انکار می‌کند و همهٔ دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. ۲) معتقد است که دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان‌دادن به زندگی خود تولید می‌کنند. ۳) برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند. در مقابل، دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند. در برخی از نحله‌های (رویکردهای) این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش و عمومی فرومی‌پاشد.
	خلاصهٔ عقاید	اساسی و پایه‌ای بودن دانش عمومی برای دانش علمی (برتری دانش عمومی)	

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

	نوع رابطهٔ میان دانش علمی و دانش عمومی		ویژگی‌ها
دیدگاه سوم: رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه	نمودار		• در این دیدگاه، هم دانش علمی و هم دانش عمومی اهمیت دارند. طبق این رویکرد: ۱) دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. ۲) دانش عمومی نیز دانش غیرموثق و نامعتبر نیست، بلکه کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد. • با این حال در این دیدگاه، درجهٔ اعتبار دانش علمی بیشتر فرض می‌شود. به دو دلیل: ۱) دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. ۲) دانش علمی ضمن ریشه‌داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد. • طبق این دیدگاه، دانش عمومی و دانش علمی رابطهٔ متقابل دارند، بر یکدیگر اثر گذاشته و از هم اثر می‌پذیرند و به مرور متناسب می‌شوند؛ از این رو هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.
	خلاصهٔ عقاید	رابطهٔ متقابل دانش عمومی و دانش علمی و تأثیرگذاری آن‌ها بر یکدیگر (اهمیت توأمان دانش عمومی و دانش علمی)	

پاسخ خیلی تشریحی ✔

نمودار «الف» مربوط به دیدگاه دوم، و نمودار «ب» مربوط به دیدگاه اول دربارهٔ رابطهٔ دانش عمومی و دانش علمی است. موارد گزینهٔ (۲) نیز همین ترتیب را رعایت کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (مربوط به عقیدهٔ دیدگاه اول دربارهٔ دانش علمی است.) ـ نادرست (مربوط به عقیدهٔ دیدگاه اول دربارهٔ دانش علمی است.)

گزینهٔ (۳): دیدگاه اول ـ دیدگاه دوم

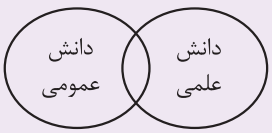
گزینهٔ (۴): نادرست (مربوط به عقیدهٔ دیدگاه اول دربارهٔ دانش علمی است.) ـ دیدگاه اول

امتحان نهایی

در تصویر زیر یکی از دیدگاه‌ها دربارهٔ رابطهٔ دانش عمومی و دانش علمی را مشاهده می‌کنید.

این دیدگاه دربارهٔ دانش علمی چه نظری دارد؟ (دو مورد)

(سؤال ۱۱ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۸ دربارهٔ رابطهٔ میان دانش عمومی و دانش علمی، به ترتیب در کدام دیدگاه‌ها به موارد زیر توجه می‌شود؟

- **خلق و بازسازی واقعیت‌ها**
- **دانش‌های فراتجربی**
- **برتری دانش علمی**

۱) برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی بی‌اعتبار است. ـ دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود. ـ دانش عمومی از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۲) مرز دانش عمومی و دانش علمی فرومی‌پاشد. ـ دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند. ـ دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر به حساب می‌آید.

۳) دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به حوزهٔ علم جلوگیری کند. ـ دانش علمی راه کشف واقعیت است. ـ دانش علمی از راه حس و تجربه حاصل می‌شود.

۴) دانش علمی در دانش عمومی ریشه دارد. ـ دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، از دانش عمومی اهمیت بیشتری دارد. ـ دانش علمی امکان انتقاد و تصحیح دانش عمومی را دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- توجه به خلق و بازسازی واقعیت‌ها توسط دانش‌ها: دیدگاه دوم ← در این دیدگاه، برتری با دانش عمومی و حاصل از زندگی است و گاهی مرز دانش عمومی و علمی فرومی‌پاشد. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))
- توجه به دانش‌های فراتجربی: دیدگاه سوم ← در این دیدگاه، دانش علمی به دانش‌های تجربی محدود نمی‌شود و شامل دانش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) هم می‌شود. مطابق با این دیدگاه، دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، از دانش عمومی اهمیت بیشتری دارد. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))
- توجه به برتری دانش علمی: دیدگاه اول ← مطابق با این دیدگاه، دانش علمی از راه حس و تجربه به دست می‌آید و تنها دانش معتبر است. در مقابل، دانش عمومی دانش حاصل از زندگی است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری حاصل می‌شود. (رد گزینهٔ (۴))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸۹ **هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟**

- **تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی**
- **رشد دانش علمی در موضوعی خاص**
- **پیداکردن راه‌حل صحیح برای مشکل بیکاری و مشکل آب**
- **ویژگی علوم انسانی و اجتماعی بومی**

۱) هویت‌های فرهنگی متفاوت در جهان‌های اجتماعی مختلف ـ مطرح‌شدن مسئله‌ای خاص در جامعه ـ برخورداری افراد از دانش علمی دربارهٔ این مسائل و مشکلات ـ همسو با هویت فرهنگی جامعه

۲) بی‌اعتباردانستن علوم غیرتجربی و غیرحسی ـ شکل‌گیری دانش علمی برای حل مسائل جامعه ـ شناخت عموم مردم از دانش علمی ـ داشتن دغدغهٔ کشف واقعیت و تشخیص درست و نادرست

۳) رواج هویت دنیوی جهان متجدد در دیگر جوامع ـ غنی‌ترشدن دانش عمومی در جهان اجتماعی ـ تلاش علمی عالمان برای حل مسائل اجتماعی ـ مفید و کارآمد بودن در حل مسائل و مشکلات بومی

۴) شکل‌گیری تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی ـ تلاش‌های علمی عالمان ـ افزایش ذخیرهٔ دانش علمی در جهان اجتماعی ـ مشارکت در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

- جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.
- هر وقت در یک جامعه مسئلهٔ خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی دربارهٔ آن نیز فراهم می‌گردد.
- افرادی که دربارهٔ مسائلی مانند مشکل بیکاری، مشکل آب و ... شناخت علمی دارند، شناختی دقیق دارند و برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا می‌کنند.
- علوم انسانی و اجتماعی بومی:

۱) همسو با هویت فرهنگی و ناظر به حل مسائل جامعهٔ ماست؛ یعنی حل مسائل و مشکلات بومی، مفید و کارآمد است.

۲) دغدغهٔ کشف واقعیت و تشخیص درست و نادرست را دارد؛ یعنی به زبان و منطق جهان‌شمول سخن می‌گوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۰ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **تأکید بر موضوع علوم به جای روش آن موجب شده است که علومی مانند فلسفه، اخلاق و علوم دینی غیرعلمی قلمداد شوند.**
- **دانش علمی با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید و عمیق‌تر و دقیق‌تر از دانش عمومی است.**
- **انسانی که درون جهان اجتماعی و با دیگر افراد زندگی می‌کند، دانش عمومی برای زندگی خود را از جهان اجتماعی می‌گیرد.**
- **ایدهٔ علوم انسانی و اجتماعی اسلامی ایرانی، همسو با هویت فرهنگ جهانی و ناظر به حل مسائل جامعهٔ جهانی است.**

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۲) نادرست ـ درست ـ درست ـ نادرست

۳) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت اول: تأکید بر روش علوم به جای موضوع آن و تجربی‌دانستن روش همهٔ علوم، موجب شده است که علومی مانند فلسفه، اخلاق و علوم دینی، غیرعلمی قلمداد شوند.

عبارت چهارم: علوم انسانی و اجتماعی اسلامی ایرانی، بومی است و ناظر به حل مسائل جامعهٔ ماست، نه جامعهٔ جهانی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عربی، زبان قرآن دوازدهم

● عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۱۹۱-۱۹۶):

۱۹۱ ﴿هذا يومُ البَعث ولكنّكم كُنتم لا تَعلمونَ﴾:

۱) این روز، رستاخیز است، ولی شما آگاه نبودید.

۲) این، روز رستاخیز است، اما شما نمی‌دانستید.

۳) این روز قیامت است، ولی شما آن را نمی‌شناختید.

۴) این روز برانگیختن است، گرچه شما ندانستید.

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، به شکل عمودی گزینه‌ها را بررسی کنید و تفاوت‌ها را با عبارت سؤال بسنجید. در این صورت می‌توانید رد گزینه کنید و به پاسخ درست برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به اسم اشاره و نکات ترجمه‌ای اون باشه!

درس Box

۱) اگر اسم بعد از اسم اشاره بدون «ال» باشد، جمله داریم؛ یعنی جملهٔ اسمیه‌ای تشکیل‌شده از مبتدا و خبر. مانند:

«أولئِكَ طالباتٌ»: آن‌ها، دانش‌آموز هستند.

اما اگر بعد از اسم اشاره، اسمی «ال»دار بیاید، ترکیب داریم نه جملهٔ کامل. مانند:

«اولئك الطّالِبات»: آن دانش‌آموزان

پس، در عبارت سؤال، «هذا يَومُ» یک جملهٔ کامل است و ترجمه به شکل «این روز» در گزینهٔ (۱) نادرست است.

۲) (کان + مضارع ← ماضی استمراری)

مثال كُنتم لا تعلمون: نمی‌دانستید

کلمات مهم: «يَومُ البَعْث»: روز رستاخیز/ «لكنَّ»: ولی، اما/ «كُنتُم لا تَعلَمونَ»: نمی‌دانستید

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این روز، (صحیح: این، روزِ؛ «هذا» مبتدا و «يَوم» خبر است.) ـ آگاه نبودید (صحیح: نمی‌دانستید؛ «كُنتم لا تَعلمونَ» ماضی استمراری منفی است.)

گزینهٔ (۳): «آن» اضافی است. ـ نمی‌شناختید (صحیح: نمی‌دانستید؛ «عَرَفَ»: شناخت/ «عَلِمَ»: دانست)

گزینهٔ (۴): گرچه (صحیح: اما) ـ ندانستید (مانند گزینهٔ (۱))

امتحان نهایی ﴿فَهذا يَومُ الْبَعثِ وَلكِنَّكُم كُنتُم لا تَعْلَمُونَ﴾ *(سؤال ۵ (قسمت ب) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۲)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۲ «قد يَزعم النّاسُ أنَّ الحظَّ يَأتي بالفوز ولكنّ هذا الرَّأيَ مُنطوٍ على خطأ كبير، فَإنّما تَحصل على الفوز بالجُهد الكثير!»:

۱) ممکن است مردم خیال کنند که موفقیت تنها با شانس به دست می‌آید، اما این فکر اشتباه بزرگی را در خود دارد و تنها با تلاش زیاد است که موفقیت را به دست می‌آوریم!

۲) گاهی مردم فکر می‌کنند که موفقیت با شانس می‌آید، ولی این اندیشه دربردارندهٔ خطایی بزرگ است، چون موفقیت را تنها با تلاش زیاد می‌توانیم به دست بیاوریم!

۳) شاید مردم خیال کنند که شانس است که موفقیت را می‌آورد، ولی این نظر خطای بزرگی را در خود دارد، زیرا قطعاً با سعی بسیار می‌توانیم موفقیت را به دست بیاوریم!

۴) گاهی مردم می‌پندارند که شانس موفقیت را می‌آورد، ولی این نظر اشتباه بزرگی را در خود دارد، تنها با تلاش زیاد موفقیت را به دست می‌آوریم!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، به شکل عمودی گزینه‌ها را بررسی کنید و تفاوت‌ها را با عبارت سؤال بسنجید. در این صورت می‌توانید رد گزینه کنید و به پاسخ درست برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به «قَد» و «إنَّما» باشه!

درس Box

۱) هرگاه حرف «قَد» بر سر فعل مضارع بیاید، به شکل زیر ترجمه می‌شود:

قَد + مضارع: گاهی + مضارع اِخباری/ شاید (ممکن است) + مضارع التزامی

مثال «قَد يَزعَمُ»: گاهی گمان می‌کند، شاید گمان کند

۲) برخی فعل‌ها هرگاه با حرف جرّ خاصی به کار روند، معنی آن‌ها عوض می‌شود. مانند:

«يأتي»: می‌آید «يأتي بـ»: می‌آورد

«يَقومُ»: برمی‌خیزد «يَقومُ بـ»: اقدام می‌کند، انجام می‌دهد، می‌پردازد

۳) «إنَّما: فقط، تنها» را که ادات حصر است با «إنَّ: قطعاً» که ادات تأکید است، اشتباه نگیرید.

کلمات مهم: «قَد يَزعَمُ»: گاهی می‌پندارند، شاید (ممکن است) خیال کنند/ «يَأتي بـ»: می‌آورد/ «الحَظّ»: شانس/ «مُنطَوٍ على»: در بردارنده، در خود دارد/ «إنَّما»: فقط/ «الجُهد»: تلاش

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «تنها»ی اول اضافی است. ـ به دست می‌آید (صحیح: می‌آورد) ـ فکر (صحیح: نظر)

گزینهٔ (۲): می‌آید (صحیح: می‌آورد؛ «يَأتي»: می‌آید) ـ اندیشه (مانند گزینهٔ (۱)) ـ «چون» اضافی است. ـ «می‌توانیم» معادلی ندارد.

گزینهٔ (۳): «است که» اضافی است. ـ «زیرا» معادلی ندارد. ـ قطعاً (صحیح: تنها؛ «إنَّ»: قطعاً) ـ می‌توانیم (مانند گزینهٔ (۲))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۳ «إذا أردنا أن نَرفع قدرَنا عند الآخرين فعلينا أن نُحسن عملاً طَلبوهُ منّا لأنّ النّاس يُعرَفون بأفعالهم لا بأسمائهم!»:

۱) اگر بخواهیم که شأن ما نزد دیگران بالا برود، باید کارهایی را که از ما خواسته‌اند درست انجام بدهیم، چراکه مردم را با کارهایشان می‌شناسند نه با نام‌هایشان!

۲) هرگاه بخواهیم که ارزشمان را پیش دیگران بالا ببریم، باید کاری را که از ما خواسته‌اند خوب انجام بدهیم، زیرا مردم با کارهایشان شناخته می‌شوند نه با نام‌هایشان!

۳) اگر اراده کرده‌ایم که ارزشمان را نزد دیگران بالا ببریم، باید کاری را که از ما خواسته شده، درست انجام بدهیم، برای این‌که مردم با کارهایشان شناخته می‌شوند نه با نامشان!

۴) چنان‌چه خواسته باشیم که قدرمان پیش دیگران بالا برود، باید کار نیکی را که از ما خواسته‌اند انجام بدهیم، چون مردم با کارهایشان معروف می‌شوند نه با عنوان‌هایشان!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی، اگر عبارت‌ها طولانی بود، آن را به چند بخش کوچک‌تر تقسیم کرده و سپس به رد گزینه بپردازید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به لازم و متعدی و معلوم و مجهول بودن فعل‌ها باشه!

درس Box

۱) از ریشهٔ «رفع» دو فعل مهم ساخته می‌شود که یکی ثلاثی مجرد و دیگری ثلاثی مزید است. به تفاوت این دو توجه کنید.

«رَفَعَ»: بالا بُرد (ثلاثی مجرد، مضارع: «یَرفَعُ»، متعدی)

«اِرتَفَعَ»: بالا رفت (ثلاثی مزید، مضارع: «یَرتَفِعُ»، لازم)

فعلی که در عبارت سؤال آمده «نَرفَع»، معلوم و متعدی است.

۲) فعل مضارع مجهول به شیوهٔ زیر شناخته می‌شود:

حرف مضارع ضمّه (ـُ) می‌گیرد و یک حرف مانده به آخر فتحه (ـَ) می‌گیرد. (ـُـَ)

توجه داشته باشید که در ترجمهٔ مضارع مجهول معمولاً از «می‌شود» استفاده می‌کنیم.

مثال «یُعرَفونَ» می‌شناسند ✗ شناخته می‌شوند ✓

۳) فعل «أحْسَنُ» + مفعول ← خوب انجام داد

کلمات مهم: «إذا»: هرگاه، اگر/ «أن نَرفَعَ»: که بالا ببریم/ «أن نُحسِنَ»: که خوب انجام دهیم/ «یُعرَفونَ»: شناخته می‌شوند (مجهول)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بالا برود (صحیح: بالا ببریم؛ «نَرفع» صیغهٔ متکلم مع‌الغیر و متعدی است.) ـ کارهایی (صحیح: کاری؛ «عَمَلاً» مفرد است.) ـ می‌شناسند (صحیح: شناخته می‌شوند؛ «یُعرَفونَ» مجهول است.)

گزینهٔ (۳): خواسته شده (صحیح: خواسته‌اند؛ «طَلَبوا» معلوم است نه مجهول.) ـ نام (صحیح: نام‌ها؛ «أسماء» جمع است.)

گزینهٔ (۴): خواسته باشیم (صحیح: بخواهیم) ـ بالا برود (مانند گزینهٔ (۱)) ـ کار نیکی را انجام دهیم (صحیح: کاری را نیک انجام دهیم؛ ترکیب وصفی نداریم. «نُحسِن» فعل و «عَمَلاً» مفعول است.) ـ معروف می‌شوند (صحیح: شناخته می‌شوند)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۴ عیّن الصّحیح:

۱) العاقل لن یَفخر بالنّسب بل الفخرُ بِما کَسب: خردمند نه به دودمان بلکه به آن‌چه [خودش] کسب کرده افتخار خواهد کرد!

۲) إن کانت غایتك إرضاء الجمیع فاعلَم أنّها لا تُدرَك: اگر هدفت راضی‌کردن همگان است، بدان که آن را به دست نمی‌آوری!

۳) لا رَیب أنّ الأقوال بلا عمل لا خیر فیها: هیچ تردیدی نیست که وعده‌های بدون عمل هیچ خیری ندارند!

۴) لا نُکرِهِ الأولاد للقیام بعمل لا یُحبّونه: نباید فرزندان را به انجام کاری که دوستش ندارند، مجبور کنیم!

مشاوره سؤالات ترجمهٔ چهارعبارتی به دقت و تمرین زیاد نیاز دارند. برای پاسخ به این سؤالات، تسلط‌بودن به قواعد و ترجمهٔ واژگان ضروری است. با کمی تمرین می‌توانید در زمان کوتاهی به پاسخ برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به ترجمهٔ درست فعل‌ها و معلوم و مجهول بودن اون‌ها باشه!

درس Box

۱) هرگاه حرف «لَن» قبل از فعل مضارع بیاید، به شکل مستقبل منفی ترجمه می‌شود.

«لَن» + مضارع: مستقبل منفی

در ترجمهٔ چنین فعلی از کلمهٔ «نخواه» در ترجمه بهره می‌بریم. مانند:

«لَن أتَکَلَّمَ»: حرف نمی‌زنم ✗ حرف نخواهم زد ✓

۲) فعل ماضی بعد از ادات شرط می‌تواند به شکل مضارع ترجمه شود. در عبارت گزینهٔ (۲)، «کانَتْ» فعلی ماضی است که چون بعد از ادات شرط «إنْ» آمده می‌تواند به شکل «است» به جای «بود» ترجمه شود.

کلمات مهم: «لَن یَفخَرَ»: افتخار نخواهد کرد/ «إنْ»: اگر/ «إرضاء»: راضی‌کردن/ «لا تُدرَكُ»: به دست آورده نمی‌شود، به دست نمی‌آید/ «لا رَیبَ»: هیچ تردیدی نیست/ «الأقوال»: گفته‌ها، سخنان/ «لا خَیرَ»: هیچ خیری نیست/ «لا نُکرِهُ»: نباید مجبور کنیم/ «القیام بـ»: انجام‌دادن/ «لا یُحِبّونَ»: دوست ندارند

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «نه» معادلی ندارد. ـ افتخار خواهد کرد (صحیح: افتخار نخواهد کرد؛ «لَن یَفخَرَ» مستقبل منفی است.) ـ «الفخر» ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۲): به دست نمی‌آوری (صحیح: به دست آورده نمی‌شود، به دست نمی‌آید؛ «لا تُدرَكُ» مجهول است.)

گزینهٔ (۳): وعده‌ها (صحیح: سخنان؛ «القَول»: سخن/ «الوَعد»: وعده) ـ ندارند (صحیح: در آن نیست؛ «لا خَیرَ لَها»: هیچ خیری ندارند)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۵ «هیچ تلاشی بدون نتیجه نیست اگرچه به شکست منجر شود!»:

۱) لا مُحاولةً بلا ثمر و إن أدّت إلی الهزیمة!

۲) أيُّ سعي لا یکون بلا ثمر و إن سَبّب هزیمتك!

۳) لا اِجتهادَ بلا نتیجة و إن أدّی إلی الفشل!

۴) لا مُجدّ یکون بلا نتیجة و إن سبّب الفشلَ!

مشاوره در این‌گونه سؤالات، همانند سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی به ساختارهایی مانند «لا»ی نفی جنس توجه کنید. گاهی قواعد هم چاشنی سؤالات ترجمه و تعریب می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به اسم پس از «لا»ی نفی جنس باشه!

درس Box

بعد از «لا»ی نفی جنس، اسمی نکره (بدون «ال»)، بدون تنوین و فتحه‌دار می‌آید.

مثال «لا رَجُلَ في الغُرفَةِ.»: هیچ مردی در اتاق نیست.

بنابراین، «مُحاوَلَةً» در گزینهٔ (۱) که تنوین گرفته، نادرست است.

کلمات مهم: هیچ تلاشی نیست: «لا مُحاوَلَةَ، لا اجتِهادَ»/ اگرچه: «وَ إنْ»/ منجر شود: «أدّی، أدَّتْ»

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «مُحاوَلَةً» («مُحاوَلَةً»؛ اسم «لا»ی نفی جنس بدون تنوین می‌آید.)

گزینهٔ (۲): «أيُّ سَعيٍ لا یکون» (معادل دقیق «هیچ ... نیست» در عربی «لا»ی نفی جنس است.) ـ ضمیر «ك» اضافی است.

گزینهٔ (۴): «مُجِدّ» (یعنی: تلاشگر و باید به جای آن مصدر بیاید.) ـ فعل «یَکونُ» اضافی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۶ «لا جِهاد كَجهاد النّفس.» عيّن الأبعَد عن مفهوم العبارة:

۱) نفس خود را بِکُش نبرد این است / منتهای کمال مرد این است

۲) خلاف نفس کلید در بهشت بود / ز هر چه نفس تولّی کند، تبری کن

۳) هر نفس سرمایهٔ صد دولت است / تا کی اندر هر نفس چندین هوس

۴) شیر آن کسی بُوَد که سگ نفس را کُشد / ور نه اسیر نفس شدن عین روبهی است

مشاوره در سؤالات مفهوم به آیات قرآنی، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی دقت کنید و مفهوم هر یک رو بررسی کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint ابتدا مفهوم عبارت سؤال رو درک کن و حواست باشه که دورترین مفهوم رو سؤال ازت خواسته!

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ عبارت سؤال: «هیچ جهادی مانند جهاد با نفس نیست.» دورترین را از مفهوم عبارت معیّن کن.

مفهوم: مبارزهٔ انسان با نفس اماره و سرکش خود

بررسی گزینهٔ پاسخ:

در این گزینه «نَفَس» داریم که برخلاف سایر گزینه‌ها است که از مبارزه با «نَفْس» سخن گفته‌اند. مفهوم این بیت بیان حالتی است که عمر گرانبها و باارزش انسان در مسیر رسیدن به خواسته‌های نفسانی تباه می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۷ عيّن ما فيه حرف جاء لرفع الشّك عن جملة:

۱) فَاعلم أنّ اللّه لا يُضيع أجرَ من عملَ صالحاً!

۲) من عملَ صالحاً فإنّ اللّه به عليم!

۳) أنتم فعلتم سيّئات كثيرة و لكنّ اللّه يَغفر الذّنوب جميعاً!

۴) لا شيءَ أحسنُ من العفو عِند القُدرة!

مشاوره حروف مشبّهة بالفعل و کاربرد هر کدام از آن‌ها را به خوبی یاد بگیرید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint ببین سؤال رفع شک خواسته یا رفع ابهام!

درس Box برای رفع شک و تردید در جمله‌ها از شیوه‌های متفاوتی استفاده می‌شود. مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

۱) إنَّ: یکی از حروف مشبّهة بالفعل است که قبل از جملهٔ اسمیه می‌آید.

«إنَّ زَميلي صادِقٌ.»: بی‌گمان همکار من راستگو است.

۲) لَقَد + فعل ماضی ﴿لَقَد خَلَقنا الإنسانَ في أحسَنِ تَقويم﴾: قطعاً انسان را در بهترین شکل آفریدیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ترجمهٔ عبارت سؤال: معیّن کن آن‌چه (گزینه‌ای) را که در آن حرفی برای رفع شک و تردید از جمله آمده است.

مفهوم سؤال: باید دنبال حرفی از حروف مشبّهة بالفعل باشیم که کارش رفع شک از جمله است، یعنی حرف «إنَّ»!

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پس بدان که خداوند تباه نمی‌کند پاداش کسی را که کار درستی را انجام داد.

گزینهٔ (۲): هر کس کار درستی را انجام بدهد، قطعاً خداوند به آن دانا است.

گزینهٔ (۳): شما بدی‌های زیادی را انجام دادید، ولی خداوند همگی گناهان را می‌آمرزد.

گزینهٔ (۴): هیچ چیزی نیکوتر از بخشش هنگام توانایی نیست.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): حرف «أنَّ: که» از حروف مشبّهة بالفعل است و برای ربط و پیوند دادن دو جمله به کار می‌رود.

گزینهٔ (۲): حرف «إنَّ: قطعاً» از حروف مشبّهة بالفعل است و برای رفع شک و تردید از جملهٔ بعد از خود به کار می‌رود.

گزینهٔ (۳): حرف «لكنَّ: ولی» از حروف مشبّهة بالفعل است و برای رفع ابهام یا تکمیل معنای عبارت قبل از خود به کار می‌رود.

گزینهٔ (۴): این‌جا حرفی از حروف مشبّهة بالفعل وجود ندارد و حرف «لا»ی نفی جنس برای «نفی مطلق» یک چیز به کار می‌رود که مد نظر این سؤال نیست!

کنکور عيّن ما فيه كلمةٌ تُزيل الإبهام عن جملة ما قبلها: *(سؤال ۹۹ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت دوم)*

۱) تَسعى القطّةُ أن تُخفي نفسها عنّا، ولكنّها ما كانت تعلم أنّنا نرى ذنبها!

۲) أراد الحُجّاج صعودَ جبلَ النور، لعلَّهم يُشاهدون «غار حراء»!

۳) يا ليتنا نَستطيع أن نَرى تلك الظّاهرة الغريبة «أمطار السمك»!

۴) يُحبُّ الوالدان أولادهما مع أنّهم لا يُساعدونهما!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۸ عيّن الصّحيح في إعراب الإسم و الخبر:

۱) الّذين يُقاتلون في سبيل اللّه كأنّهم بُنياناً مرصوصاً!

۲) إنّ للمنافقينَ عذابٌ أليمٌ يوم القيامَة!

۳) لا عملَ في الدّنيا أفضلَ من مساعدةِ المظلوم!

۴) ليتنا عاملون بما نقول فإنّ العهدَ كان مَسؤولاً!

مشاوره ابتدا حروف مشبّهة بالفعل، افعال ناقصه و «لا»ی نفی جنس را مشخص کنید. سپس فقط به اِعراب اسم‌ها توجه کنید نه فعل‌ها.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint برای تشخیص درست خبر، حتماً به معنی عبارت توجه کن!

درس Box

۱) بعد از حروف مشبّهة بالفعل و «لا»ی نفی جنس، دو نقش دستوری می‌آید: یکی اسم این حروف و دیگری خبر این حروف. اسمشان از نظر اِعراب، منصوب است (ـَـً ینِ ینَ) و خبرشان از نظر اِعراب، مرفوع است (ـُـٌ انِ ونَ).

مثال «إنّ المُؤمنينَ صابِرونَ في الشَّدائدِ.»: قطعاً مؤمنان در سختی‌ها صبور هستند.

اسم إنَّ و — خبر إنَّ و

منصوب به یاء — مرفوع به واو

«لا طالِبَ نَشيطٌ في هذا الصَّفِّ.»: در این کلاس، هیچ دانش‌آموزی فعال نیست.

اسم لا و — خبر لا و

منصوب — مرفوع

به فتحه — به ضمه

بعد از افعال ناقصه که مهم‌ترینشان «کانَ» می‌باشد نیز دو نقش دستوری داریم: اسمشان مرفوع و خبرشان منصوب است. (دقیقاً برعکس حروف مشبّهة بالفعل و «لا»ی نفی جنس!)

مثال «كانَ المُسافِرانِ واقِفَينِ أمامَ المَسجِدِ.»: دو مسافر جلوی مسجد ایستاده بودند.

اسم کانَ و — خبر کانَ و

مرفوع به الف — منصوب به یاء

۲) گاهی خبر بر اسم حروف مشبّهة بالفعل و افعال ناقصه مقدّم می‌شود (جلو می‌افتد!) و این زمانی است که خبر به شکل جار و مجرور بیاید، مانند گزینهٔ (۲).

«إنَّ لِلمُنافِقينَ عَذاباً أليماً.»

خبر مقدّم — اسم مؤخّر

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ عبارت سؤال: معیّن کن گزینهٔ صحیح را در اِعراب (حرکت آخر کلمات) اسم و خبر.

ما باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که اِعراب کلمات با توجه به نقش آن‌ها درست نوشته شده است.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کسانی که در راه خدا می‌جنگند، گویی آن‌ها ساختمانی استوار هستند.

گزینهٔ (۲): بی‌گمان منافقان روز قیامت عذاب دردناکی دارند.

گزینهٔ (۳): هیچ کاری در دنیا بهتر از کمک‌کردن به ستم‌دیده نیست.

گزینهٔ (۴): کاش ما عمل‌کننده باشیم به آن‌چه می‌گوییم، زیرا عهد و پیمان مورد بازخواست است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «كَأنَّ»: حرف مشبهة بالفعل/ هُم: اسم «كَأنَّ» (چون مبنی است، اعرابش ثابت است.) ـ «بُنياناً» (صحیح: «بُنيانٌ»؛ خبر «كَأنَّ» و مرفوع است.) ـ «مَرصوصاً» (صحیح: «مَرصوصٌ»؛ صفت «بُنيانٌ» است و به تبعیت از آن مرفوع می‌شود.)

گزینهٔ (۲): «إنَّ»: حرف مشبّهة بالفعل ـ «عَذابٌ» (صحیح: «عَذاباً»؛ اسم مؤخّر «إنَّ» است و منصوب می‌شود.) ـ «أليمٌ» (صحیح: «أليماً»؛ صفت «عَذاباً» است و به تبعیّت از آن منصوب می‌شود.) ـ «لِلمُنافقينَ» (خبر مقدّم «إنَّ» از نوع جار و مجرور است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): «لا»: حرف نفی جنس است./ «عملَ»: اسم «لا»ی نفی جنس و منصوب به فتحه ـ «أفضلَ» (صحیح: «أفضلُ»؛ خبر «لا»ی نفی جنس مرفوع می‌شود.)

گزینهٔ (۴): «لَیتَ»: حرف مشبّه بالفعل ـ «نا»: اسم «لَیتَ» (چون مبنی است، اعرابش ثابت است.) ـ «عامِلونَ» (خبر «لَیتَ» و مرفوع است.)/ «إنَّ»: حرف مشبهة بالفعل ـ «العهدَ»: اسم «إنَّ» و منصوب به فتحه ـ «کانَ مسئوولاً»: خبر «إنَّ» (چون فعل است، اِعرابش را بررسی نمی‌کنیم.) ـ «مَسؤولاً»: خبر کانَ و منصوب به فتحه (خبر را با توجّه به معنی مشخص می‌کنیم.)

کنکور

عَیّن الصَّحیح في عمل الحروف المشبَّهة بالفعل و الأفعال الناقصة: *(سؤال ۵۰ کنکور انسانی ۱۳۹۹)*

۱) إنَّ في الصدق نجاةٌ کنّا راغبین فیها!

۲) کنّا سامعاتٌ حین أُمرنا ألّا نکون متکاسلاتٍ!

۳) إنَّ الساعي في الخیر کان مکرّمٌ عند الناس!

۴) لسنا فاشلین في الحیاة لأنّنا ساعون في عملنا!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹۹ عيّن ما فيه «لا» النّافية للجنس:

۱) اِتّقوا يوماً لا بيعٌ فيه و لا خُلّةٌ!

۲) اليوم لا تحمّل للشّباب على شدائدِ الحياة!

۳) لا أسخط الشّيطان بمثل السّكوت أمامَ الجاهل!

۴) لا أفخر بما لم أكتسبه بالمحاولة و السّعي!

مشاوره در این‌گونه سؤالات، با دانستن چند نکتهٔ کاربردی می‌توانید سریع به پاسخ برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به کلمهٔ پس از «لا»ی نفی جنس باشه!

درس Box

بعد از «لا»ی نفی جنس، اسمی نکره (بدون «ال»)، بدون تنوین و فتحه‌دار می‌آید.

مثال «لا رَجُلَ في الغُرفَةِ.»: هیچ مردی در اتاق نیست.

اگر بعد از «لا»، فعل آمد، دیگر «لا»ی نفی جنس نداریم، مانند گزینه‌های (۳) و (۴).

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ سؤال: معیّن کن آن‌چه (گزینه‌ای) را که در آن «لا»ی نفی جنس وجود دارد.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از روزی بترسید که در آن نه خرید و فروشی هست و نه دوستی‌ای.

گزینهٔ (۲): امروزه جوانان هیچ تحمّلی بر سختی‌های زندگی ندارند.

گزینهٔ (۳): با چیزی مانند سکوت در برابر نادان شیطان را خشمگین نمی‌کنم.

گزینهٔ (۴): افتخار نمی‌کنم به آن‌چه که با سعی و تلاش آن را به دست نیاورده‌ام.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بعد از «لا»ی نفی جنس، اسم تنوین دار نمی‌آید و «بَیعٌ» و «خُلّةٌ» اشتباه است.

گزینهٔ (۲): «تَحَمُّل» اسم «لا»ی نفی جنس است و بدون تنوین آمده است. ترجمه نیز به ما در تشخیص کمک می‌کند.

گزینهٔ (۳): بعد از «لا»ی نفی جنس مستقیماً فعل نمی‌آید. «لا أُسخِطُ» فعل مضارع منفی و «لا» در این‌جا حرف نفی مضارع است.

گزینهٔ (۴): بعد از «لا» فعل «أفخَرُ» آمده و «لا»ی نفی جنس نداریم. «لا» در این‌جا نیز حرف نفی مضارع است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۰ عيّن ما ليس فيه فعل يُعادل المضارع الالتزاميّ:

۱) الجُهّال لا يقبلون كلامَ الحقّ فلا تَحزن من قولهم!

۲) ليتكم لا تَسبّون إلهاً يَدعوهُ المُشركون فإنّ اللّه يَراهُم!

۳) إنّ اللّه قد أرسل إليكم رُسلاً لعلّكم تُرشَدون إلى الصّراط المستقيم!

۴) لا يُعارِضِ العاقل كلاماً لم يُدركه فإنّه من علامات الجُهّال!

مشاوره در این‌گونه سؤالات، به حرفی که قبل از فعل مضارع آمده است، دقت کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به نهی غایب باشه!

درس Box

۱) فعل مضارع بعد از حروف «لَیتَ: کاش» و «لَعَلَّ: شاید، امید است» به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

مثال «لَیتَ المَطَرَ یَنزِلُ هذا الأُسبوعَ.»: کاش این هفته باران ببارد.

«لَعَلَّكَ تَقْرَأُ دَرسَكَ اللَّیلَةَ.»: امید است که تو امشب درست را بخوانی.

۲) حرف «لا»ی نهی که بعد از آن، فعل مضارع می‌آید به دو شکل در ترجمه نشان داده می‌شود:

لا (نهی) + صیغه‌های مخاطب مضارع ← امر منفی

مثال

«لا تَذهَبْ»: نرو/ «لا تَأكُلوا»: نخورید

ب) لا (نهی) + صیغه‌های غایب و متکلّم مضارع ← نباید + مضارع التزامی

مثال

«لا یَذْهَبْ»: نباید برود/ «لا یَأكُلوا»: نباید بخورند

بنابراین، «لا یُعارِضْ» نهی غایب است و به معنی «نباید مخالفت کند» مضارع التزامی است.

توجه فعلی که آخرش ساکن است (مانند فعل نهی) هرگاه به اسمی «ال»دار برسد، برای راحتی تلفظ، ساکن آخر فعل به کسره تبدیل می‌شود.

«لا یُعارِضْ العاقِل» ← «لا یُعارِضِ العاقِل»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمهٔ سؤال: معیّن کن آن‌چه (گزینه‌ای) را که در آن فعلی نیست که معادل مضارع التزامی باشد.

توضیح: فعل مضارع در حالت عادی به شکل مضارع اِخباری ترجمه می‌شود و زمانی که قبل از آن حروف مشخصی بیاید یا در ساختار خاصی بیاید (مثل اسلوب شرط) به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادان‌ها حرف حق را نمی‌پذیرند، پس از حرف آن‌ها ناراحت نشو.

گزینهٔ (۲): کاش شما دشنام ندهید به معبودی که مشرکان آن را فرامی‌خوانند، زیرا خداوند آن‌ها را می‌بیند.

گزینهٔ (۳): بی‌گمان خداوند پیامبرانی را به سوی شما فرستاده است، امید است که شما به راه راست راهنمایی شوید.

گزینهٔ (۴): عاقل نباید با سخنی مخالفت کند که آن را نفهمیده است، زیرا آن از نشانه‌های نادان‌ها است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «لا یَقبَلونَ: نمی‌پذیرند» مضارع اِخباری منفی و «لا تَحْزَنْ: ناراحت نشو» معادل نهی است.

گزینهٔ (۲): «لا تَسُبّونَ: دشنام ندهید» چون بعد از «لَیتَ» آمده، مضارع التزامی است.

گزینهٔ (۳): «تُرشَدونَ: راهنمایی شوید» چون بعد از «لَعَلَّ» آمده، مضارع التزامی است.

گزینهٔ (۴): «لا یُعارِضِ: نباید مخالفت کند؛ در اصل «لا یُعارِضْ» بوده است.) فعل نهی غایب است و به شکل «نباید + مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تاریخ دوازدهم

۲۰۱ کدام مورد دربارهٔ تاریخ‌نگاری معاصر، درست است؟

الف) کاتب دربار بودن

ب) پرهیز از تکلف و ساده‌نویسی

ج) توجه به نقش طبقات اجتماعی مختلف

د) پرداختن به جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی

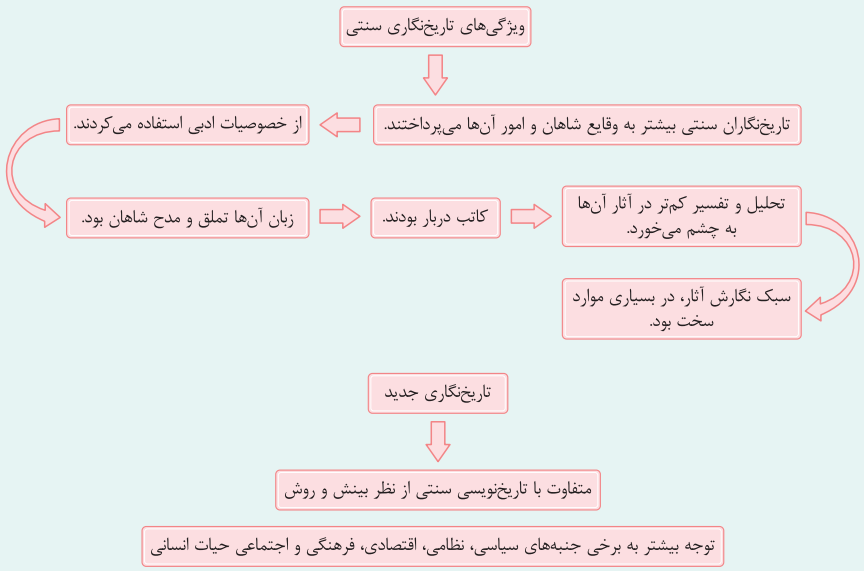
۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د»

مشاوره در کتاب‌های مختلف، تاریخ باستان، درس اول تاریخ اسلام، درس‌های اول و دوم، تاریخ معاصر، درس اول به منابع تاریخ باستان، اسلام و معاصر پرداخته شده که جون می‌ده برای یک سؤال ترکیبی کنکور!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

روش و شیوه‌های کار تاریخ‌نویسان و پژوهشگران معاصر:

- استفاده از روش تحقیق علمی
- بهره‌گیری از اسناد و مدارک معتبر و نقد و گزینش آن‌ها
- استفاده از علوم مختلف باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی و ... .

پاسخ خیلی تشریحی

عبارت «ج»، توجه به نقش طبقات اجتماعی مختلف و عبارت «د»، پرداختن به جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی، از ویژگی‌های تاریخ‌نویسی معاصر (نوین) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۲ کدام مورد دربارهٔ روزنامهٔ وقایع اتفاقیه و هدف از انتشار آن، درست است؟

الف) امیرکبیر در راستای آگاهی سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه آن را منتشر کرد.

ب) کمی بعد از کاغذ اخبار منتشر شد و بعدها به روزنامهٔ دولت علیهٔ ایران تغییر نام داد.

ج) میرزا صالح شیرازی، از دانشجویان اعزامی به انگلستان با هدف توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه و به دلیل نبود آزادی بیان آن را در خارج منتشر کرد.

د) از روزنامه‌های غیردولتی منتشرشده در خارج از ایران بود.

۱) «ب» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «ب»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

نشریات
- یک رسانهٔ گروهی
- یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی
- راه‌یافتن به ایران در دوران قاجار
- **هدف از انتشار آن:** آگاهی‌بخشی عمومی، تأثیرگذاری بر افکار، فرهنگ، اجتماع و سیاست جامعه

کاغذ اخبار
- اولین روزنامهٔ چاپ‌شدهٔ ایران در تهران در سال ۱۲۵۳ ق.
- به همت میرزا صالح شیرازی از دانشجویان اعزامی به انگلستان

وقایع اتفاقیه
- انتشار به همت امیرکبیر
- تغییر نام به دولت علیهٔ ایران
- **هدف از انتشار آن:** رشد آگاهی سیاسی و اجتماعی جامعه

پاسخ خیلی تشریحی ✔

امیرکبیر برای رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه، روزنامهٔ وقایع اتفاقیه را منتشر کرد.

نکته

در سال ۱۲۵۳ ق. اولین روزنامهٔ ایران چاپ شد و چند سال بعد امیرکبیر اقدام به انتشار وقایع اتفاقیه کرد.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ج) میرزا صالح شیرازی، روزنامهٔ کاغذ اخبار را در تهران منتشر کرد.

نکته

در دوران قاجار، به دلیل نبودن آزادی بیان و ماهیت استبدادی حکومت قاجار، برخی از روزنامه‌نگاران در خارج اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی کردند که نسخه‌هایی از آن‌ها به صورت مخفیانه به داخل ایران می‌رسید. *(پس از کاغذ اخبار و وقایع اتفاقیه بوده!)*

د) پس از کاغذ اخبار و وقایع اتفاقیه، روزنامه‌های دولتی و غیردولتی دیگری در ایران انتشار یافت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۳ کدام موارد دربارهٔ عواملی که در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید تأثیرگذار بود، درست است؟

الف) بیان یافته‌های علمی به زبانی دور از تکلف

ب) انتشار نشریات تخصصی منطبق بر مطالعات تاریخی

ج) گسترش مدارس نوین و ایجاد دانشگاه‌هایی در حوزهٔ تاریخ

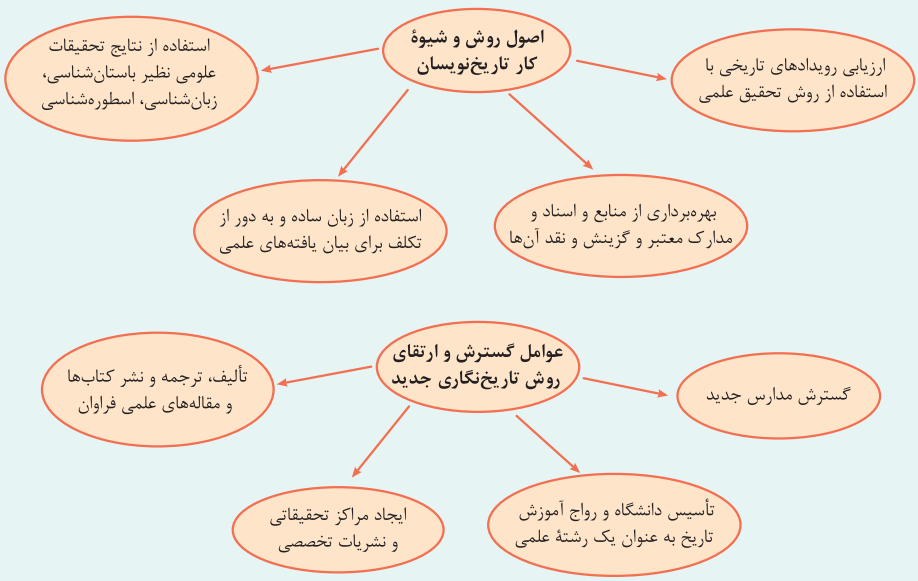
د) استفاده از نتایج تحقیقات باستان‌شناسی و اسطوره‌شناسی

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ب»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

عبارت‌های «ب» و «ج»، از جمله عواملی هستند که در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید مؤثر بودند.

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) روش و شیوهٔ کار تاریخ‌نویسان و پژوهشگران است.

د) استفاده از نتایج تحقیقات علومی مانند باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی و اسطوره‌شناسی در مطالعهٔ تاریخ، یکی از روش‌ها و شیوه‌های کار تاریخ‌نویسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۴ کدام مورد دربارهٔ مقایسهٔ منتقدان به تاریخ‌نویسی سنتی، «میرزا محمدجعفر خورموجی» و «محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه»، درست است؟

۱) تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوهٔ علمی نقد می‌کردند.

۲) پایبندی کاملی به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی نداشتند.

۳) هر دو در کتاب خود به امیرکبیر پرداخته‌اند.

۴) از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی بودند.

مشاوره سؤال‌های مقایسه‌کردنی، یکی از تیپ‌های مرسوم و رایج امتحان نهایی و کنکور سال‌های اخیر هست! هر کجای کتاب رو که قابلیت مقایسه‌کردن داره خیلی خوب یاد بگیر و یادداشت کن!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint تاریخ‌نگاران سنتی با این‌که خودشون به شیوهٔ سنتی نگارش می‌کردن، ولی به بعضی ویژگی‌های اون نقد داشتن!

درس Box

انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی:

تاریخ‌نگاران در عصر قاجار، با این‌که خود به این شیوهٔ تاریخ‌نگاری پایبند بودند، اما به نقد بعضی از ویژگی‌های این نوع از تاریخ‌نگاری پرداختند.

- **خاوری شیرازی**
  - از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی
  - مورخ مشهور دوران فتحعلی‌شاه
  - نویسندهٔ تاریخ ذوالقرنین
  - علاقه به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی
- **میرزا محمدجعفر خورموجی**
  - مورخ عصر ناصری
  - مؤلف کتاب حقایق‌الاخبار ناصری
  - از منتقدان تملق‌گویی
  - بازتاب‌دادن واقعیت قتل امیرکبیر
- **محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه**
  - مورخ درباری
  - برداشتن گام‌های بلند در تاریخ‌نویسی
  - دوری از پرده‌پوشی و مداحی‌های رایج مورخان رسمی
  - ستایش امیرکبیر در صدرالتواریخ
- **میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده**
  - یکی از متفکران دورهٔ قاجار (۱۲۲۸ ـ ۱۲۹۵ ق.)
  - نقد تاریخ‌نویسی به شیوهٔ علمی
  - انتقاد از رضاقلی‌خان هدایت به دلیل استفاده از شعر و الفاظ مصنوع ادبی در رسالهٔ ایراد

پاسخ خیلی تشریحی میرزا محمدجعفر خورموجی، در کتاب حقایق‌الاخبار ناصری، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است. محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، در یکی از آثارش به نام صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستوده است.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): میرزا فتحعلی آخوندزاده، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوهٔ علمی نقد می‌کرد.

گزینهٔ (۲): تاریخ‌نگاران سنتی، اتفاقاً به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی پایبند بودند، ولی به برخی ویژگی‌های آن هم انتقاد داشتند.

گزینهٔ (۴): خاوری شیرازی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی بود و میرزا محمدجعفر خورموجی و محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه بعد از وی به این شیوه پرداختند.

نکته *تقدم و تأخر رویدادها رو یادت نره!*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۵ **«جلب‌شدن توجه زمامداران و نخبگان ایران به دنیای غرب» و «آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با روش و بینش مورخان اروپایی» در دورهٔ قاجار، به ترتیب، تحت تأثیر چه عواملی به وجود آمد؟**

۱) کنجکاوی دربارهٔ روش زندگی در غرب ـ تأسیس مدرسهٔ دارالفنون

۲) عقب‌ماندگی جامعهٔ ایران ـ تأسیس دارالترجمهٔ همایونی

۳) جنگ‌های ایران و روسیه ـ ایجاد دارالطباعهٔ دولتی

۴) پیشرفت جوامع غربی ـ برنامه‌های اصلاحی فتحعلی‌شاه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست باشه! به رابطهٔ علت و معلولی بین رویدادها دقت کن.

درس Box

جنگ‌های ایران و روسیه در دوران فتحعلی‌شاه ← (پیامد) جلب‌شدن توجه زمامداران و نخبگان ایران به دنیای غرب

آغاز ترجمهٔ آثار اروپایی به فارسی ← (پیامد) آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با روش و بینش مورخان اروپایی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ جنگ‌های ایران و روسیه در دوران فتحعلی‌شاه، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد. ← (درستی گزینهٔ «۳»)

نخبگان و زمامداران ایرانی، در جست‌وجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعهٔ ایران بودند (علت) در نتیجهٔ همین کنجکاوی‌ها و با برنامه‌های اصلاحی عباس‌میرزا ترجمهٔ آثار اروپایی آغاز شد. (پیامد)

تأسیس مدرسهٔ دارالفنون و ایجاد دارالطباعهٔ دولتی و ترجمهٔ نوشته‌های اروپایی به زبان فارسی (علت) تأثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت. (معلول) (درستی گزینهٔ «۳»)

کنکور **«کاهش ورود کالاهای صنعتی اروپا به ایران» و «افزایش صادرات پنبه از ایران به روسیه» در دورهٔ قاجار، به ترتیب، تحت تأثیر کدام وقایع به وجود آمد؟** *(سؤال ۱۱۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

۱) جنگ‌های ناپلئون ـ جنگ‌های آمریکا

۲) جنگ‌های ایران و روسیه ـ جنگ‌های آمریکا

۳) جنگ‌های ناپلئون ـ جنگ جهانی اول

۴) جنگ‌های ایران و روسیه ـ جنگ جهانی اول

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۶ **کدام مورد دربارهٔ نتایج گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، درست است؟**

۱) فراهم‌آمدن زمینه برای ایجاد تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری ـ قرارگرفتن منابع نوین در اختیار مورخان

۲) تأکید بر نقش طبقات اجتماعی و مردم ـ استفاده از منابع و علوم نوین متناسب با علم تاریخ

۳) گسترش مدارس جدید و تأسیس دانشگاه آموزش تاریخ ـ فراهم‌آمدن زمینه برای ایجاد تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری

۴) ارتقای نشریات تخصصی و استفاده از نتایج تحقیقات علوم دیگر ـ ترجمهٔ آثار از زبان فارسی به زبان‌های اروپایی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان، منجر به رمزگشایی کتیبه‌های بیستون و طاق‌بستان شد و اطلاعات جدیدی دربارهٔ تاریخ ایران به دست آمد.

پاسخ خیلی تشریحی کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیشِ روی مورخان قرار داد و زمینهٔ تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد. (درستی گزینهٔ (۱))

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۲): قسمت اول مربوط به روش تاریخ‌نگاری معاصر است. (نادرست)

گزینهٔ (۳): قسمت اول دربارهٔ عوامل گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری نوین است. (نادرست)

گزینهٔ (۴): قسمت اول دربارهٔ عوامل گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری نوین و قسمت دوم اساساً نادرست است چون برعکس گفته شده است.

امتحان نهایی **گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران چه نتایجی به دنبال داشت؟ (ذکر یک مورد کافی است.)**

(سؤال ۱۱ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۷ **کدام مورد دربارهٔ گونه‌های منابع تاریخی در دورهٔ معاصر، درست است؟**

۱) تاریخ شفاهی توسط افراد صاحب مقام منتشر می‌شود و امروزه در سراسر دنیا مؤسسات پژوهشی دارای بخش تاریخ شفاهی هستند.

۲) نشریات بعد از انقلاب مشروطه همانند قبل از آن رشد بالایی داشتند و از تنوع و عمق بالایی نیز برخوردار بودند.

۳) خاطرات متعلق به شخصیت‌های دوران قاجار که به ندرت در سایر منابع دیده می‌شود و حاوی اطلاعات ارزشمندی از شرح رجال این دوره‌اند.

۴) در عصر قاجار سفرنامه‌نویسی رایج شد و از ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه سفرنامه‌های متعددی به جا مانده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

در دورهٔ معاصر عدهٔ زیادی از شخصیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و یا مردم عادی اقدام به نگارش خاطرات خود کرده‌اند. این خاطرات حاوی اطلاعات مفیدی دربارهٔ شرایط سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال دوران قاجار هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): خاطرات توسط افراد صاحب مقام که کارهای مهمی بر عهده داشته‌اند، نوشته و منتشر می‌شد.

نکته تاریخ شفاهی، یک روش پژوهشی تاریخی برنامه‌ریزی‌شده برای جمع‌آوری و نگه‌داری اطلاعات تاریخی از حافظهٔ افرادی است که شاهد واقعه بوده‌اند یا در آن شرکت کرده‌اند.

گزینهٔ (۲): نشریات بعد از مشروطه رشد سریعی داشتند.

نکته پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در کنار رشد مراکز انتشاراتی، نشریات عمومی و تخصصی از تنوع و عمق بالایی برخوردار شد.

گزینهٔ (۴): سفرنامه‌نویسی در عصر قاجار گسترش فراوانی یافت. *(در دوران اسلامی نیز سفرنامه‌نویسی رایج بوده و در این دوران گسترش بیشتری یافته است.)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰۸ کدام مورد به ترتیب با استفاده از موارد داده‌شده، درست است؟

الف) بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان

ب) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند مالیات، گمرک و راه‌ها

ج) توجه به نقش طبقات اجتماعی

د) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند ملکی و معاملاتی

۱) تاریخ‌نگاری سنتی ـ اسناد ـ تاریخ‌نویسی معاصر ـ سفرنامه‌ها

۲) تاریخ‌نگاری معاصر ـ خاطرات ـ تاریخ‌نگاری سنتی ـ سفرنامه‌ها

۳) تاریخ‌نگاری سنتی ـ سفرنامه‌ها ـ تاریخ‌نویسی معاصر ـ اسناد

۴) تاریخ‌نگاری معاصر ـ سفرنامه‌ها ـ تاریخ‌نویسی سنتی ـ اسناد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

ابتدا به تحلیل عبارت‌ها بپردازیم:

الف) بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان، از ویژگی‌های تاریخ‌نویسی سنتی است.

ب) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند مالیات، گمرک و راه‌ها، مربوط به سفرنامه‌ها است.

نکته سفرنامه‌نویسی در عصر قاجار گسترش یافت و حاوی اطلاعات ارزشمندی دربارهٔ موضوع‌های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه‌ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاک، تغذیه و ... هستند.

ج) توجه به نقش طبقات اجتماعی، از ویژگی‌های تاریخ‌نویسی معاصر در کتاب ناظم‌الاسلام کرمانی است.

د) حاوی اطلاعات اقتصادی مانند ملکی و معاملات، مربوط به اسناد است.

نکته اسناد حاوی اطلاعات بسیار ارزشمند و منحصربه‌فرد دربارهٔ مسائل و موضوع‌های سیاسی، اداری، اقتصادی (مالی، ملکی و معاملات)، فرهنگی و ... است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): سفرنامه و اسناد جابه‌جا گفته شده است. (نادرست)

گزینهٔ (۲): در تاریخ‌نویسی معاصر و تاریخ‌نگاری سنتی ترتیب رعایت نشده است. خاطرات هم که کاملاً نادرست است.

گزینهٔ (۴): ترتیب تاریخ‌نویسی سنتی و معاصر رعایت نشده است و سفرنامه و اسناد هم برعکس هم هستند.

امتحان نهایی

کاربست شواهد و مدارک تاریخی:

با استفاده از مفاهیم داده‌شده، جدول زیر را تکمیل کنید. (دو مورد اضافه است.)

«نقش طبقات در انقلاب مشروطه ـ نوشته‌های مصنوع ـ بهره‌برداری از اسناد و منابع معتبر ـ کاتب درباری ـ توجه به جنبه‌های اقتصادی ـ شرح فتوحات»

(سؤال ۱۰ ـ امتحان نهایی دی ۱۴۰۴)

تاریخ‌نگاری سنتی	تاریخ‌نگاری جدید
الف)	ج) .....
ب)	د) .....

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

جغرافیای دوازدهم

۲۰۹ **با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟**

«مجاورت شهر رشت با بنادر شمالی و راه‌های ارتباطی سبب شده این شهر از حوزهٔ نفوذ وسیعی در استان گیلان برخوردار باشد.»

۱) این گزاره اشاره به مفهوم مقر دارد، که در انتخاب آن به عوامل انسانی و طبیعی یک منطقه توجه می‌شود.

۲) این گزاره اشاره به مفهوم هستهٔ اولیه دارد، که در آن عوامل تأثیرگذار بر سکونتگاه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۳) این گزاره اشاره به مفهوم موقعیت دارد، که در گسترش یا ادامهٔ حیات یک سکونتگاه اثرگذار است.

۴) این گزاره اشاره به مفهوم موقعیت دارد، که به مکان دقیق یک سکونتگاه بر زمین اشاره دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

مفاهیم مطالعهٔ یک سکونتگاه

- مقر ← مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن بر کرهٔ زمین
- هستهٔ اولیه: مکانی که مردم برحسب نیاز آن را برای زندگی انتخاب کردند.
- موقعیت ← وضعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت صورت سؤال اشاره به محل قرارگیری شهر رشت نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نقش آن‌ها در گسترش و پیشرفت این شهر و تبدیل آن به حوزهٔ نفوذ وسیع دارد، این گزاره مطابق به **موقعیت** یک سکونتگاه دارد.

نکته

موقعیت یک سکونتگاه در ادامهٔ حیات، گسترش یا نابودی آن سکونتگاه نقش دارد.

امتحان نهایی

کدام گزینه با عبارت زیر مطابقت بیشتری دارد؟ *(سؤال ۴ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی ۱۴۰۴)*

«مقر هر روستا یا شهر، هستهٔ اولیهٔ آن را شامل می‌شود.»

۱) جایگاه آن سکونتگاه در سطح ناحیه

۲) محل استقرار سکونتگاه بر روی زمین

۳) وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون

۴) نقش سکونتگاه در ادامهٔ حیات یا گسترش آن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۰ **کدام‌یک از موارد زیر در ارتباط با هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها صحیح می‌باشد؟**

الف) هر چه از قاعدهٔ هرم به سوی رأس آن حرکت کنیم از تعداد و تنوع خدمات کاسته می‌شود.

ب) بین میزان جمعیت و تنوع خدمات رابطهٔ مستقیم وجود دارد و با افزایش جمعیت، تنوع خدمات بیشتر می‌شود.

ج) به طور معمول جمعیتی که در قاعدهٔ هرم هستند، در شهرهای بزرگ و متراکم زندگی می‌کنند.

د) مراکز درمانی و بهداشتی در شهرهایی واقع در رأس هرم دارای تنوع و تعداد بیشتری نسبت به قاعدهٔ آن هستند.

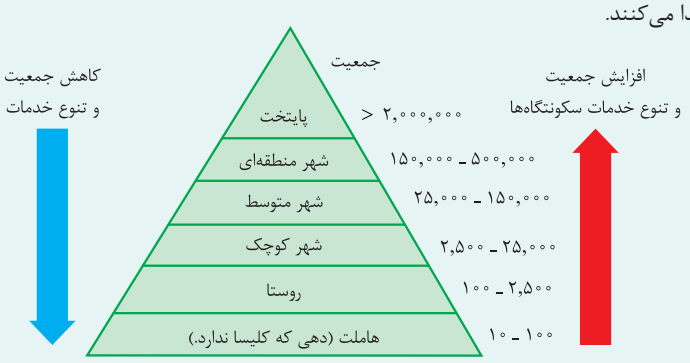
۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ج» و «د»
۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

در هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها، سکونتگاه‌ها براساس میزان جمعیت و خدماتی که ارائه می‌کنند طبقه‌بندی می‌شوند و در قاعدهٔ هرم و ردیف پایین سکونتگاه‌هایی با کم‌ترین میزان جمعیت و خدمات قرار دارند و هر چه به سمت بالای هرم حرکت کنیم میزان جمعیت و خدمات سکونتگاه‌ها افزایش پیدا می‌کنند.

یک نمونه رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد نادرست:

الف) هر چه از قاعدهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها به سوی رأس آن حرکت کنیم، **میزان جمعیت و تنوع خدمات بیشتر** می‌شود.

ج) سکونتگاه‌هایی که در قاعدهٔ هرم قرار دارند، بیشتر روستاها و مناطق کم جمعیت را شامل می‌شوند و تراکم زندگی در مناطق روستایی بیشتر از شهری می‌باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۱ **با توجه به ملاک‌های تفاوت شهر و روستا، کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟**

۱) فعالیت اقتصادی و میزان جمعیت به ترتیب مهم‌ترین و متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا می‌باشند.

۲) میزان جمعیت شهر و روستا در نواحی مختلف جهان متفاوت است، مهم‌ترین ملاک تفاوت آن‌ها می‌باشد.

۳) فعالیت اقتصادی در نواحی شهری گستردگی بیشتری از نواحی روستایی دارد و متداول‌ترین ملاک تفاوت آن‌ها می‌باشد.

۴) میزان جمعیت برخلاف فعالیت اقتصادی در نواحی مختلف جهان متفاوت است و از متداول‌ترین ملاک‌های تفاوت شهر و روستا می‌باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ملاک‌های تفاوت شهر و روستا به موارد مختلفی مثل فعالیت اقتصادی، میزان جمعیت، وسعت و فضای سکونتگاه دسترسی به خدمات و فرهنگ اشاره دارد که در بین آن‌ها دو مورد فعالیت اقتصادی و میزان جمعیت اهمیت زیادی دارند؛ زیرا از نظر کارشناسان **فعالیت اقتصادی مهم‌ترین ملاک** و **میزان جمعیت متداول‌ترین ملاک** تفاوت شهر و روستا می‌باشد.

نکته میزان جمعیت و فعالیت اقتصادی در نقاط مختلف جهان متفاوت است و به طور یکسان نمی‌باشد.

کنکور **با توجه به موارد زیر، کدام مورد درست است؟** *(سؤال ۱۲۲ کنکور ۱۴۰۳ ـ نوبت دوم)*

الف) شهرگرایی روندی اقتصادی ـ اجتماعی است که طی آن ارزش‌ها و مظاهر شهری در بین روستانشینان رواج می‌یابد.

ب) نقش و عملکرد اقتصادی برخی از روستاها تغییر کرده و این روستاها نقش‌های گردشگری و صنعتی را برعهده گرفته‌اند.

۱) «الف» مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا و «ب» متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا را با تغییراتی اساسی همراه کرده است.

۲) «ب» متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا و «الف» دسترسی به خدمات شهرها را با تغییراتی اساسی همراه کرده است.

۳) «الف» وسعت و فضای سکونت در شهرها و «ب» متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا را با تغییرات اساسی همراه کرده است.

۴) «ب» مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا و «الف» فرهنگ و مناسبات روستاها را با تغییراتی اساسی همراه کرده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۲ کدام‌یک از موارد زیر به ترتیب به آستانه و دامنهٔ نفوذ سکونتگاه اشاره دارد؟

الف) افراد بیمار حاضر در استان کرمان برای دریافت خدمات پزشکی و درمانی به اجبار صدها کیلومتر تا مرکز استان سفر می‌کنند.

ب) صنعتی‌شدن و مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ در اوایل دههٔ چهل در ایران باعث افزایش کلان‌شهرها شده است.

ج) به نظر می‌رسد در روستاهای اطراف شهر میبد در استان یزد، ۲۰ هزار نفر برای دریافت خدمات تحصیلی ثبت‌نام کرده‌اند.

د) ساکنان روستاهای اطراف برای خرید کالا و درمان روزانه از روستای خود به شهر نیشابور در حال رفت و آمد هستند.

۱) «الف» و «ب»
۲) «د» و «ب»
۳) «ج» و «د»
۴) «ج» و «الف»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

حوزهٔ نفوذ سکونتگاه‌ها

حوزهٔ نفوذ ← محدوده‌ای که ساکنان آن برای دریافت کالاها و خدمات به یک سکونتگاه مراجعه می‌کنند.

آستانهٔ نفوذ: **حداقل جمعیتی** که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

دامنهٔ نفوذ: **بیشترین مسافتی** که مردم برای دریافت کالا یا خدمات طی می‌کنند.

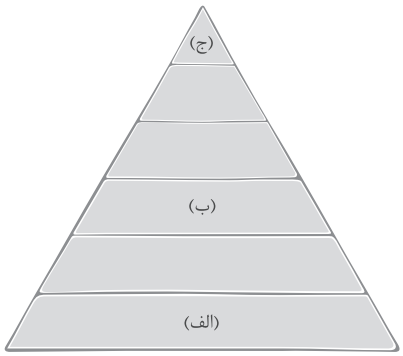
پاسخ خیلی تشریحی ✔

آستانهٔ نفوذ به حداقل جمعیت متقاضی کالا یا خدمات اشاره دارد که مورد «ج» با یک جمعیت خواهان کالا یا خدمات یک سکونتگاه دیگر مطابقت دارد.

دامنهٔ نفوذ به بیشترین مسافت طی شده برای دریافت کالا و خدمات اشاره دارد و از جنس مسافت می‌باشد و مورد «الف» به مقدار مسافت طی شده برای دریافت کالا و خدمات یک سکونتگاه اشاره دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۳ در صورتی که شکل زیر نشان‌دهندهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌های اروپا باشد، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

۱) اگر «الف» نشان‌دهندهٔ هاملت و «ج» شهر بزرگ باشد، میزان خدمات در «ج» بیشتر از «الف» می‌باشد.

۲) در صورتی که از «الف» به سمت «ب» حرکت کنیم مقدار آستانهٔ نفوذ آن سکونتگاه افزایش پیدا می‌کند.

۳) در صورتی که از سمت «ج» به «الف» حرکت کنیم مقدار خدمات و جمعیت نیازمند آن بیشتر می‌شود.

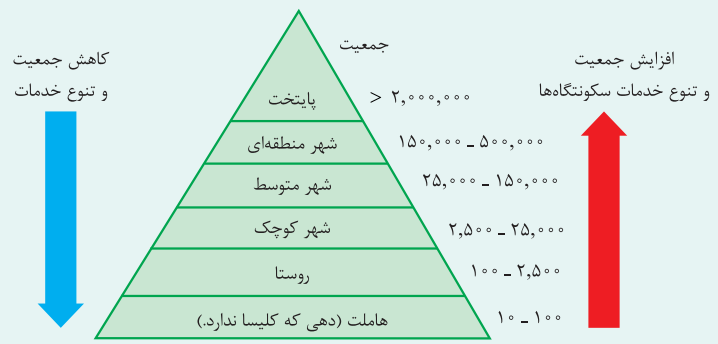
۴) اگر «ب» نشان‌دهندهٔ شهر کوچک باشد، «الف» و «ج» به ترتیب پایتخت و هاملت را نشان می‌دهند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

یک نمونه هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا:

یک نمونه رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا

پاسخ خیلی تشریحی

در صورتی که شکل نشان‌دهندهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا باشد، آن‌گاه موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب با سکونتگاه‌ها هاملت (دهی که کلیسا ندارد)، شهر کوچک و پایتخت مطابقت دارند.

در هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها هر چه از سوی قاعدهٔ هرم به سمت رأس آن حرکت کنیم میزان خدمات و جمعیت افزایش پیدا می‌کنند، بنابراین حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضا خدمات دارند (**آستانهٔ نفوذ**) هم افزایش پیدا می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۴ **با توجه به شکل ارائه‌شده، کدام گزینه تحلیل صحیحی را بیان می‌کند؟**

۱) دسترسی به آب باعث شده، پیشینیان، شهر اهواز را به عنوان هستهٔ اولیهٔ سکونتگاه خود انتخاب کنند.

۲) موقعیت شهر اهواز از نظر دسترسی به نقاط مختلف پیرامون خود سبب شده حوزهٔ نفوذ وسیعی داشته باشد.

۳) هستهٔ اولیهٔ شهر اهواز به دلیل قرارگیری در کنار رودها گسترش یافته و جمعیت زیادی به خود جذب کرده است.

۴) این شکل نشان‌دهندهٔ مقر شهر اهواز در سطح زمین است که در ادامهٔ حیات یا گسترش آن نقش دارد.

مشاوره در کتاب درسی از اشکال و مثال‌های مختلفی استفاده شده. حتماً حواستون باشه که هر مثال بعد از کدام مفهوم آمده و مربوط به چه نکته‌ای هست تا جلوگیری کنین از قاطی‌شدن آن‌ها و مفاهیمشون.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

منظور از موقعیت یک سکونتگاه وضعیت آن نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و جایگاه آن سطح ناحیه می‌باشد.

تصویر ارائه‌شدهٔ موقعیت شهر اهواز در کنار رودخانهٔ کارون، جادهٔ راه‌آهن و راه‌های ارتباطی را نشان می‌دهد که این موقعیت شهر اهواز سبب شده این شهر با نقاط مختلف در ارتباط باشد و حوزهٔ نفوذ گسترده‌ای پیدا کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۵ **با توجه به موارد ذکرشده، کدام گزینه عبارت درستی را بیان می‌کند؟**

الف) بیشترین مسافتی که مردم یک منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از یک سکونتگاه طی می‌کنند.

ب) حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا و خدمات از یک سکونتگاه دارند.

۱) مورد «الف» بر خلاف «ب» از زیرمجموعه‌های حوزهٔ نفوذ یک منطقه یا ناحیهٔ انسانی می‌باشد.

۲) موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به آستانه و دامنهٔ نفوذ یک سکونتگاه یا منطقه دارند.

۳) در مورد «الف» همانند «ب» نقش یک سکونتگاه بر افزایش مقدار جمعیت آن اثرگذار است.

۴) مورد «الف» همانند «ب» در قاعدهٔ هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها به بیشترین مقدار خدمات خود می‌رسد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

حوزهٔ نفوذ سکونتگاه‌ها

حوزهٔ نفوذ ← محدوده‌ای که ساکنان آن برای دریافت کالاها و خدمات به یک سکونتگاه مراجعه می‌کنند.

- آستانهٔ نفوذ: **حداقل جمعیتی** که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.
- دامنهٔ نفوذ: **بیشترین مسافتی** که مردم برای دریافت کالا یا خدمات طی می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

الف) بیشترین مناطقی که برای دریافت خدمات طی می‌شود ← دامنهٔ نفوذ

ب) حداقل جمعیتی که کالا و خدمات را دریافت می‌کنند ← آستانهٔ نفوذ

حوزهٔ نفوذ یک سکونتگاه براساس نقش آن سکونتگاه و اهمیت آن ممکن است گسترش یا کاهش بیابد و بر طبق آن آستانهٔ نفوذ و دامنهٔ نفوذ آن افزایش یا کاهش می‌یابد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر دو مورد از زیرمجموعه‌های حوزهٔ نفوذ یک سکونتگاه هستند.

گزینهٔ (۲): مورد «الف» ← دامنهٔ نفوذ

مورد «ب» ← آستانهٔ نفوذ

گزینهٔ (۴): در رأس هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها آستانهٔ یک سکونتگاه به بیشترین مقدار خود می‌رسد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

فلسفه دوازدهم

۲۱۶ **نتیجهٔ حاصل از در نظر گرفتن امور فرضی دارای ماهیت که از وجود محروم هستند، با نتیجهٔ برآمده از کدام گزینه یکسان است؟**

۱) اصل واقعیت، نشان می‌دهد امور تخیلی نمی‌تواند نیازهای ما را برطرف کند.

۲) حمل وجود بر ماهیت‌های مختلف مبتنی بر دلیل حسی یا دلایل عقلی است.

۳) از هر چیزی در جهان می‌توان دو جنبهٔ هستی و چیستی را مورد بررسی قرار داد.

۴) وجود و چیستی دو جزء یک موجود نیستند، بلکه دو مفهوم متفاوت از یک امر خارجی هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

امور ذهنی که ماهیت دارند اما وجود ندارند، یکی از دلایل اثبات مغایرت وجود و ماهیت است. پس نتیجهٔ حاصل از عبارت مطرح‌شده در صورت سؤال، «مغایرت ذهنی وجود و ماهیت» است.

یکی از دلایل اثبات مغایرت وجود و ماهیت، طبق نظر ابن سینا این است که حمل وجود بر ماهیات مختلف نیازمند دلیل است، اما حمل ذاتیات بر چیزی، دلیل نمی‌خواهد. پس نتیجهٔ حاصل از گزینهٔ (۲) هم مثل صورت سؤال، «مغایرت ذهنی وجود و ماهیت» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیانگر قدم اول شناخت وجود و ماهیت است و مغایرت وجود و ماهیت را اثبات نمی‌کند.

گزینهٔ (۳): طبق قدم دوم شناخت وجود و ماهیت، از هر واقعیت یا هر چیز قابل مشاهده (نه هر چیز) می‌توان دو جنبهٔ وجود و ماهیت را برداشت کرد.

گزینهٔ (۴): این گزینه بیانگر مغایرت وجود و ماهیت است نه این‌که دلیل اثبات مغایرت وجود و ماهیت باشد.

نکته

دلایل اثبات مغایرت وجود و ماهیت، عبارت‌اند از:

۱) امور فرضی که ماهیت دارند، اما وجود ندارند.

۲) اموری که از وجودشان آگاهیم، اما هنوز از چیستی آن‌ها آگاه نیستیم.

۳) حمل وجود بر ماهیات مختلف نیازمند دلیل است اما حمل ذاتیات، بی‌نیاز از دلیل است.

۴) اگر وجود و ماهیت با هم مغایر نباشند (عین هم یا جزئی از هم باشند)، مشکلات زیادی ایجاد می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۷ **کدام عبارت به درستی نسبت وجود و ماهیت یک چیز را با آن نشان می‌دهد؟**

۱) وجود و ماهیت دو حیثیت از هر چیز هستند.

۲) حقیقت، روی دیگر چیزی است که وجود دارد.

۳) هستی و چیستی اجزای هر چیز قابل مشاهده هستند.

۴) هستی و حقیقت، دو موجود هستند که در ذهن انسان مغایرت پیدا می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ وجود و ماهیت دو بعد یا دو جنبه یا دو مفهوم یا دو حیثیت یا دو روی یک چیز هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر چیز قابل مشاهده دو حیثیت وجود و ماهیت را دارد نه هر چیز.

گزینهٔ (۳): هستی و چیستی دو جزء نیستند که با هم جمع یا ترکیب شده باشند، بلکه دو مفهوم یا دو بعد هستند.

گزینهٔ (۴): هستی و حقیقت دو مفهوم مغایر در ذهن هستند نه دو موجود. دقت کنید که وجود در خارج است و مفهوم در ذهن.

نکته حقیقت، همان ماهیت، چیستی یا ذات یک چیز است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۸ **کسانی که امور فرضی و تخیلی برایشان معنا ندارد، قطعاً به کدام مورد اعتقاد دارند؟**

۱) وجود و ماهیت در ذهن، همانند جهان خارج است.

۲) وجه اشتراک و وجه تفاوت اشیا، مغایرتی با یکدیگر ندارند.

۳) ماهیت، جزئی از وجود هر شیئی است که با هم رابطهٔ تباین دارند.

۴) هستی و چیستی، اجزای تشکیل‌دهندهٔ هر چیز قابل مشاهده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

بی‌معناشدن امور فرضی یعنی این‌که هر چه تصور کنیم باید به وجود بیاید و در این صورت دیگر امور تخیلی معنایی ندارند. این امر نتیجهٔ عینیت و جزئیت وجود و ماهیت است. پس همین‌که وجود (وجه اشتراک) و ماهیت (وجه تفاوت) با هم مغایر نباشند (یا عین هم یا جزئی از هم باشند) ما را به این نتیجه می‌رساند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وجود و ماهیت در جهان خارج عین هم هستند و اگر در ذهن هم همین‌گونه باشد، یعنی عینیت وجود و ماهیت، اما نمی‌توان این امر را قطعی دانست چراکه طبق صورت سؤال، شاید وجود و ماهیت جزئی از هم باشند.

گزینهٔ (۳): این گزینه به جزئیت وجود و ماهیت اشاره دارد، اما صورت سؤال، قطعاً فقط نتیجهٔ جزئیت نیست و شاید محصول عینیت وجود و ماهیت باشد.

گزینهٔ (۴): هستی و چیستی دو معنا یا دو مفهوم و دو جنبه از هر چیز قابل مشاهده هستند، نه دو جزء آن.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱۹ **کدام گزینه دربارهٔ اموری که وجود دارند و به هستی آن‌ها آگاه هستیم، اما ماهیت آن‌ها هنوز چندان برای ما روشن نیست، درست است؟**

۱) اموری مثل سیمرغ که ذهنی و سوبژکتیو هستند را می‌توان در همین دسته قرار داد.

۲) «خدا» مصداق بارز این دست از امور است چراکه به وجود او معترفیم، اما ذاتش را نشناخته‌ایم.

۳) کودکی که دربارهٔ امور مختلف از سؤال «این چیست؟» یا «آن چیست؟» استفاده می‌کند، در این وضعیت قرار دارد.

۴) این امور، هرچند دارای دو جزء «وجود» و «ماهیت» هستند، اما فقط از حیث «هستی» قابلیت بررسی و شناخت دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

امور مختلف
- هم وجود دارند هم ماهیت دارند.
- وجود دارند، اما ماهیتشان را نمی‌شناسیم یا ماهیت ندارند.
- ماهیت دارند، اما وجود ندارند (امور فرضی).

پاسخ خیلی تشریحی ✔

به صورت سؤال دقت کنید. در این‌جا از اموری صحبت شده که می‌دانیم وجود دارند، اما از چیستی و ذات آن‌ها هنوز آگاه نیستیم؛ یعنی اگر تلاش کنیم می‌توانیم ذات آن‌ها را شناسایی کنیم، اما در حال حاضر از ماهیت آن‌ها آگاهی نداریم؛ مثل «خلاء» یا «سیاه‌چاله‌های فضایی».

کودک هم وقتی از سؤالات «این چیست؟» یا «آن چیست» استفاده می‌کند، یعنی از وجود و هستی امری آگاه است، اما فعلاً از چیستی آن آگاه نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «سیمرغ» یا سایر امور تخیلی، اموری هستند که از چیستی آن‌ها آگاهیم در حالی که حداقل تاکنون در خارج محقق نشده‌اند.

گزینهٔ (۲): از هستی خدا آگاهیم، اما خدا اصلاً ذات و ماهیت ندارد که بگوییم هنوز آن را نمی‌شناسیم و اگر تلاش کنیم می‌توانیم آن را بشناسیم.

گزینهٔ (۴): وجود و ماهیت، دو جزء موجودات نیستند، بلکه دو جنبه و دو بعد هستند و هر چیز که واقعیت داشته باشد از این دو حیث قابل بررسی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۰ **حمل «دارای تأثیر قطعی در کنکور سراسری» بر «معدل امتحان نهایی» با کدام حمل مناسبت بیشتری دارد؟**

۱) دارای وجوب ذاتی بر علة‌العلل

۲) جسم بر پستاندار پروازکننده

۳) سه‌ضلعی بر مثلث

۴) تعقل‌کننده بر ناطق

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

حمل دارای تأثیر قطعی در کنکور سراسری بر معدل امتحان نهایی، یعنی «امتحان نهایی، دارای تأثیر قطعی در کنکور سراسری است». این قضیهٔ حملی بیانگر یک قانون است. همهٔ قوانین از آن‌جا که قراردادی‌اند، قابل تغییرند. برای مثال تا قبل از کنکور ۱۴۰۲، امتحانات نهایی در کنکور سراسری تأثیر قطعی نداشت، اما در حال حاضر دارد، پس این قضیه نیازمند دلیل است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تمام حمل‌های مرتبط با خدا، از جمله این گزینه، نیازمند دلیل هستند.

گزینهٔ (۲): پستاندار پروازکننده، همان خفاش است که یک جاندار است و جسم است، پس حمل جسم بر پستاندار پروازکننده، بخشی از تعریف خفاش است و بی‌نیاز از دلیل است.

گزینهٔ (۳): سه‌ضلعی بخشی از تعریف مثلث است، پس قضیهٔ «مثلث سه‌ضلعی است» بی‌نیاز از دلیل است..

گزینهٔ (۴): تعقل‌کننده مترادف ناطق است، پس قضیهٔ «ناطق تعقل‌کننده است» یک قضیهٔ بی‌نیاز از دلیل است.

کنکور

حمل ناطق بر حیوان به کدام حمل شبیه است؟ *(سؤال ۱۳۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (خارج از کشور))*

۱) دانش بر تصور

۲) حساس بر حیوان

۳) کاذب بر قضیه

۴) جسمانی بر انسان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۱ **اگر وجود و ماهیت را مغایر ندانیم، کدام گزینه لزوماً قابل قبول نیست؟**

۱) همه‌چیز باید موجود شود و واجب‌الوجود شود.

۲) حمل وجود بر هر موضوعی ذاتی و بی‌نیاز از دلیل خواهد شد.

۳) همهٔ ماهیات عین یکدیگر می‌شوند و هیچ تفاوتی میان آن‌ها نخواهد بود.

۴) امور فرضی و تخیلی دیگر معنایی نخواهد داشت و همه‌چیز واقعی خواهد بود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اگر وجود و ماهیت را مغایر ندانیم یا عین هم هستند یا جزئی از هم.

چه عین هم باشند و چه جزئی از هم باشند، وجود را نمی‌توان از هیچ چیز نفی کرد یا به عبارتی همه‌چیز واجب‌الوجود می‌شود و یا امور فرضی دیگر معنا نخواهد داشت و از طرفی حمل وجود بر همه‌چیز بی‌نیاز از دلیل می‌شود.

اما یکی‌شدن همهٔ ماهیت‌ها فقط نتیجهٔ عینیت وجود و ماهیت است، اما نتیجهٔ جزئیت وجود و ماهیت نیست، پس در صورت مغایرنبودن وجود و ماهیت، لزوماً نمی‌توان آن را نتیجه گرفت.

نکته

نسبت وجود دو ماهیت با هم
- یا مغایرت
- یا عینیت
- یا جزئیت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۲ **کدام حمل از نظر نیازمندی به دلیل، با بقیه متفاوت است؟**

۱) معلوم‌کردن تصور مجهول با استفاده از تصورهای معلوم، تفکر است.

۲) شکل چهارضلعی دارای دو ضلع غیرموازی، ذوزنقه است.

۳) استدلال از طریق مشاهدهٔ موارد جزئی، تعمیمی است.

۴) موجود مادی غیررشدکننده، جماد است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درسی Box

قضایای حملی از نظر نوع حمل

- بی‌نیاز از دلیل = اولی ذاتی
  - اگر محمول
    - ویژگی ذاتی موضوع
    - یا تعریف موضوع
    - یا بخشی از تعریف موضوع
    - با مترادف موضوع

    باشد
  - اگر محمول از موضوع جدا نشود.
- نیازمند دلیل = شایع صناعی ← محمول از موضوع جدا می‌شود، چون ویژگی ذاتی و تعریف آن نیست.

پاسخ خیلی تشریحی

جماد، همان موجود مادی است که رشد نمی‌کند؛ بنابراین حمل بیان‌شده، حمل ذات بر ذات است و بی‌نیاز از دلیل می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

همگی حمل ذات بر ذاتی هستند (نه ذاتی بر ذات) و نیازمند دلیل می‌باشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۳ کدام عبارت درست است؟

۱) اولین قدم در شناخت نسبت میان وجود و ماهیت، توجه به دو جنبهٔ مختلف در اشیا است که یکی مشترک و دیگری اختصاصی است.

۲) این‌که بگوییم ماهیت که جنبهٔ اختصاصی اشیا است، یک واقعیت را از تمام اشیای دیگر متمایز می‌کند، سخن دقیقی نیست.

۳) در یک قضیهٔ حملی اگر موضوع، از اجزای تعریفی محمول باشد، درستی آن حمل، نیازی به دلیل نخواهد داشت.

۴) اگر در یک حمل بی‌نیاز از دلیل، جای موضوع و محمول را عوض کنیم، حمل جدید، نیازمند دلیل خواهد بود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

ماهیت که جنبهٔ اختصاصی است، شامل ویژگی‌هایی است که اشیا را **از دسته‌های دیگر موجودات** متمایز می‌کند؛ نه این‌که از تمام موجودات و اشیای دیگر متمایز کند. مثلاً وقتی می‌گوییم ماهیت یک شیء واقعی انسان است، این انسان‌بودن، آن را از اسب‌ها، سنگ‌ها، درختان و ... متمایز می‌کند، اما از سایر انسان‌ها متمایز نمی‌کند. برای مثال «سعید» و «سارا» دو انسان متفاوت هستند (دو شیء متفاوت) اما ماهیت یکسان دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اولین قدم در شناخت نسبت میان هستی و چیستی، قبول واقعیت مستقل از ذهن و امکان شناخت آن است.

گزینهٔ (۳): اگر محمول، از اجزای تعریفیِ موضوع باشد، آن حمل، بی‌نیاز از دلیل خواهد بود، نه این‌که موضوع از اجزای تعریفی محمول باشد.

گزینهٔ (۴): اگر موضوع و محمول، یکی باشند، حمل جدید نیز بی‌نیاز از دلیل خواهد بود. مانند حمل انسان بر بشر و حمل بشر بر انسان، که هر دو بی‌نیاز از دلیل‌اند. اما اگر موضوع و محمول یکی نباشند، مثلاً بگوییم «مثلث شکل است.» که بی‌نیاز از دلیل است، وقتی موضوع و محمول را جابه‌جا کنیم به یک حمل نیازمند دلیل می‌رسیم که «شکل مثلث است.» می‌باشد.

نکته

ماهیت وجه تفاوت انواع موجودات از هم است نه همهٔ موجودات از هم. برای مثال دو انسان ماهیت یکسان دارند، اما ماهیت انسان با گربه تفاوت دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۴ **در چه صورت می‌توان، با تصور ماهیت هر چیز، وجود آن را ضروری دانست و کدام مورد بیانگر پیامد دیگر آن است؟**

۱) اگر وجود و ماهیت را با هم مغایر ندانیم. ـ با فرض ماهیت، نیازهای ما برطرف می‌شود.

۲) در صورت عینیت کامل وجود و ماهیت ـ حمل وجود بر هر چیزی بی‌نیاز از دلیل می‌شود.

۳) با فرض عدم تغایر و عدم عینیت وجود و ماهیت ـ هیچ تفاوتی میان موجودات باقی نمی‌ماند.

۴) اگر وجود را جزئی از مفهوم ماهیت و ذاتیات بدانیم. ـ نفی وجود از هیچ چیزی ممکن نمی‌شد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اگر وجود ماهیت عین هم یا جزئی از هم باشند، با تصور هر چیز، باید به وجود بیاید.

از نتایج دیگر مشترک میان عینیت و جزئیت وجود و ماهیت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- حمل وجود بر هر چیز بی‌نیاز از دلیل می‌شد.
- همان‌طور که وجود منشأ اثر و برطرف‌کنندهٔ نیاز است، ماهیت هم می‌توانست منشأ اثر و برطرف‌کنندهٔ نیاز شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): به‌جز عینیت، فرض صورت سؤال با جزئیت وجود و ماهیت هم رقم می‌خورد. ـ این قسمت درست است.

گزینهٔ (۳): این قسمت فقط به جزئیت وجود و ماهیت اشاره دارد. اما فرض صورت سؤال هم با جزئیت و هم با عینیت رقم می‌خورد ـ بیانگر نتیجهٔ اختصاصی عینیت وجود و ماهیت است.

گزینهٔ (۴): این قسمت فقط به جزئیت وجود و ماهیت اشاره دارد. اما فرض صورت سؤال هم با جزئیت و هم با عینیت رقم می‌خورد. ـ این قسمت درست است.

کنکور **کدام عبارت دربارهٔ «واجب‌الوجود بالغیر» صدق نمی‌کند؟** *(سؤال ۱۳۸ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت دوم)*

۱) اگر علتش همیشگی باشد، همیشه هست.

۲) ذاتش نسبت به وجود و عدم، تفاوتی نمی‌کند.

۳) اگر علتش باشد، نمی‌تواند نباشد.

۴) بودن و نبودنش مساوی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲۵ **کدام حمل از نظر نوع دلیل حمل با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟**

۱) فرد بر عدد اول

۲) موجود بر مثلث دایره‌ای

۳) بی‌نیاز از علت بر خدا

۴) سبز بر دیوار

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دقت کنید که در این سؤال نوع دلیل حمل خواسته شده نه نوع حمل. یعنی طبق صورت سؤال هر چهار گزینه نیازمند دلیل است، اما نوع دلیلی که برای این حمل‌ها می‌آوریم، متفاوت است.

انواع دلیل برای حمل‌های نیازمند دلیل: ۱) دلیل حسی و تجربی، ۲) دلیل عقلی محض

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «عدد اول فرد است.» چون مربوط به حوزهٔ ریاضیات است، پس دلیل عقلی می‌خواهد.

گزینهٔ (۲): «مثلث دایرهٔ موجود است.»، جمع نقیضین است و از نظر عقلی محال است، پس دلیل عقلی می‌خواهد.

گزینهٔ (۳): «خدا بی‌نیاز از علت است.»، دقت کنید که حمل‌های مرتبط با خدا نیازمند دلیل و ضروری هستند. آن‌چه دربارهٔ خدا می‌گوییم نمی‌تواند حسی باشد، بلکه عقلی است.

گزینهٔ (۴): «دیوار سبز است.»، دلیل حسی و تجربی می‌خواهد. برای مثال می‌بینیم که دیوار سبز است.

نکته اگر سؤال از ما
- نوع حمل را بخواهد ← به نیازمند دلیل و بی‌نیاز از دلیل توجه کنید.
- نوع دلیل را بخواهد ← به حسی و تجربی یا عقلی بودن توجه کنید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir